Akademia Oli

Pełny program / 10-13 lat

Pełny program kursów i lekcji

60 kursów / 480 lekcji / 10-13 lat

Dla dzieci 10-13 lat

60 kursów / 6 obszarów / 480 lekcji
Każda lekcja: 45 minut. Każdy kurs: 8 lekcji.

Program zredagowany 18.10.2026

Pełny program / 10-13 lat

Jak czytać program wypraw

Przewodnik po programie

Godziny lekcyjne i czas

Jedna godzina lekcyjna to 45 minut. Kurs: 8 × 45 = 360 minut, czyli 6 godzin zegarowych. Obszar: 80 lekcji = 60 godzin zegarowych. Cały katalog: 480 lekcji = 360 godzin zegarowych. Numery 1-8 opisują kolejne lekcje kursu.

Wybór i przygotowanie

Katalog jest menu możliwości, a nie obowiązkiem przejścia wszystkich kursów. Wybierz cel i tempo odpowiednie dla dziecka. Czytaj wskazówki „Na początek”: niektórym kursom pomaga wcześniejsze poznanie wskazanych tematów.

Co zawiera każda lekcja

Temat formalny i tytuł opowieści, zakres nauczania, główną zasadę, zadanie dla tego wieku, oczekiwany efekt oraz opcjonalny angielski z polskim znaczeniem. Gotowe karty źródłowe, pokazany przykład i wskazówki do odpowiedzi są w osobnych materiałach lekcyjnych; odwołania A, B, C dotyczą tych kart.

Wspólna praca i potwierdzenie

Można czytać wspólnie, odpowiadać ustnie, rysunkiem lub pisemnie. Potwierdzenie oznacza podjęcie próby i rozmowę; samodzielność obserwujemy osobno i wracamy do zasady w nowej sytuacji. Angielski jest dodatkiem.

Bezpieczne przykłady

Pracujemy na fikcyjnych wiadomościach i gotowych wynikach. Nie prosimy o prawdziwe hasła, prywatne rozmowy ani zakładanie kont. Za pomoc w rzeczywistych sprawach bezpieczeństwa odpowiada dorosły.

Jak czytać program wypraw

Przewodnik po programie

Orientacyjny plan jednej lekcji - 45 minut

5 min: przypomnienie poprzedniej zasady. 10 min: sytuacja, przygotowane karty i pokazany przykład. 15 min: własna próba z potrzebną pomocą. 10 min: zastosowanie w nowej sytuacji. 5 min: rozmowa o jednej decyzji. Plan dopasuj do tempa dziecka; przerwy ustal osobno.

Prowadzenie zajęć dla wieku 10-13 lat

Poproś o porównanie możliwości, wskazanie dowodu i nazwanie brakującej informacji. Po własnej próbie dziecko uzasadnia decyzję, a potem sprawdza ją w nowym przypadku. Pomoc w czytaniu lub zapisaniu odpowiedzi jest dozwolona; oceniaj rozumowanie, nie tempo pisania.

W dalszej części znajduje się klikalny spis kursów. Zakładki PDF prowadzą do obszarów, kursów i wszystkich 480 lekcji.

Dodatek na końcu programu zawiera pomoce obrazkowe do 106 lekcji: ilustracje, wykresy, schematy i papierowe makiety. Te same pomoce są w kartach dziecka. Zakładki dodatku wskazują kurs i numer lekcji.

Pełny program / 10-13 lat

Spis kursów: Bezpieczeństwo w Internecie

O1 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O1-K1	Cyfrowy ślad i odpowiedzialność	10
O1-K2	Hasła, MFA i przejęcie konta	18
O1-K3	Phishing, oszustwa i fałszywe linki	26
O1-K4	Gry, czaty i nieznajomi	34
O1-K5	Bezpieczne urządzenie i aktualizacje	41
O1-K6	Plan reagowania na incydent	49
O1-K7	Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie	56
O1-K8	Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem	63
O1-K9	Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy	72
O1-K10	Bezpieczne zakupy i płatności w grach	78

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 10-13 lat.

Pełny program / 10-13 lat

Spis kursów: Social media

O2 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O2-K1	Algorytm wybiera, co widzę	87
O2-K2	Presja lajków i porównywanie się	95
O2-K3	Wizerunek i reputacja online	103
O2-K4	Zdjęcia, zgoda i publikacja	109
O2-K5	Reklama, influencerzy i lokowanie	117
O2-K6	Higiena cyfrowa i balans	125
O2-K7	Komunikacja, konflikty i granice	133
O2-K8	Odpowiedzialne tworzenie treści	139
O2-K9	Trendy, wyzwania i presja grupy	148
O2-K10	Społeczność online i wspólne projekty	156

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 10-13 lat.

Pełny program / 10-13 lat

Spis kursów: Fake newsy

O3 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O3-K1	Informacja, opinia i manipulacja	163
O3-K2	Nagłówki, clickbait i presja emocji	169
O3-K3	Źródło, autor, data i dowody	176
O3-K4	Zdjęcia i filmy poza kontekstem	183
O3-K5	Deepfake i treści syntetyczne	192
O3-K6	Weryfikacja krok po kroku	201
O3-K7	Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy	210
O3-K8	Młody fact-checker - projekt weryfikacyjny	219
O3-K9	Liczby, wykresy i pozorna pewność	228
O3-K10	Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie	237

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 10-13 lat.

Pełny program / 10-13 lat

Spis kursów: Sztuczna inteligencja

O4 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O4-K1	Jak działa generatywna AI	246
O4-K2	Prompting - dobre pytania i kontekst	255
O4-K3	Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi	263
O4-K4	AI w nauce bez oszukiwania	271
O4-K5	Prywatność i dane w narzędziach AI	280
O4-K6	Twórczy projekt z AI	289
O4-K7	Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI	297
O4-K8	AI wokół nas i przyszłość kompetencji	306
O4-K9	Od pomysłu do algorytmu	315
O4-K10	Współpraca człowieka z AI	324

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 10-13 lat.

Pełny program / 10-13 lat

Spis kursów: Agresja w sieci

O5 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O5-K1	Żart, konflikt czy przemoc?	333
O5-K2	Hejt, trolling i prowokacja	339
O5-K3	Reakcja świadka	346
O5-K4	Zgłaszanie, blokowanie i dowody	352
O5-K5	Wsparcie osoby pokrzywdzonej	361
O5-K6	Odpowiedzialna komunikacja i naprawa	366
O5-K7	Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza	372
O5-K8	Odporność psychiczna i kultura wsparcia	378
O5-K9	Agresja w grach i zespołach online	384
O5-K10	Mediacja i bezpieczna moderacja	390

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 10-13 lat.

Pełny program / 10-13 lat

Spis kursów: Prywatność i dane

O6 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O6-K1	Co jest daną osobową?	397
O6-K2	Ustawienia prywatności i uprawnienia	404
O6-K3	Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia	413
O6-K4	Zgoda, wizerunek i publikacja	422
O6-K5	Publiczne Wi-Fi i logowanie	429
O6-K6	Minimalizacja danych i plan prywatności	438
O6-K7	Konta, regulaminy i prawa użytkownika	445
O6-K8	Audyt prywatności i rodzinny plan danych	453
O6-K9	Śledzenie, profilowanie i reklama	460
O6-K10	Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie	468

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 10-13 lat.

Pełny program / 10-13 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń przewiduje skutki przesyłania treści i wybiera bezpieczny sposób działania na podstawie obiegu fikcyjnego materiału.

Na początek

Wystarczy rozróżniać wiadomość i obrazek. Wszystkie sytuacje ćwiczymy na papierze.

Po tej wyprawie

Dziecko pokazuje drogę kopii, wybiera odbiorców i umie sprostować błąd bez obwiniania.

Finał kursu

Mapa drogi jednej publikacji z trzema punktami bezpiecznej decyzji.

Pełny program / 10-13 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Co dzieje się po kliknięciu

W opowieści: Dokąd płynie wiadomość?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między zapisaniem, przesłaniem i opublikowaniem materiału. Uczymy śledzenia kolejnych odbiorców oraz wskazywania momentu, w którym autor przestaje kontrolować dalsze kopiowanie treści.

Główna zasada: Zapisanie na urządzeniu, wysłanie jednej osobie i publikacja dla grupy to różne działania.

Ćwiczenie: Zaznacz moment rozszerzenia grupy odbiorców. Wyjaśnij, czy Ola zna dalsze kopie.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia zapis lokalny, przesłanie i publikację na trzech przykładach.

Angielski (dla chętnych): A copy can travel further. = Kopia może trafić dalej.

2. Kopia pozostaje u odbiorcy

W opowieści: Który plakat został?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy działanie kopii, zrzutu ekranu i przekazania dalej na papierowych modelach. Uczymy przewidywania, dlaczego usunięcie oryginału nie usuwa automatycznie materiałów zapisanych przez inne osoby.

Główna zasada: Usunięcie oryginału nie usuwa automatycznie kopii u odbiorców.

Ćwiczenie: Zaproponuj kontakt z odbiorcami B i C. Oddziel prośbę o usunięcie od pewności, że kopii nie ma.

Oczekiwany efekt: Wskazuje kopię, która może pozostać po usunięciu oryginału.

Angielski (dla chętnych): Deleting the original does not remove every copy. = Usunięcie oryginału nie usuwa każdej kopii.

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Treść zmienia odbiorców

W opowieści: Dla kogo był ten tekst?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania planowanego odbiorcy, dalszego przekazania i utraty kontekstu. Pokazujemy, jak neutralna wiadomość organizacyjna może zostać inaczej odczytana, gdy trafia poza pierwotną rozmowę.

Główna zasada: Wiadomość może wymagać wyjaśnienia, gdy trafia do nowej grupy.

Ćwiczenie: Wskaż pierwotnych i nowych odbiorców. Popraw B bez dodawania szczegółów, których nie ma na kartach.

Oczekiwany efekt: Wskazuje odbiorcę, dla którego materiał nie był pierwotnie przeznaczony.

Angielski (dla chętnych): Who was the intended audience? = Dla kogo pierwotnie był ten materiał?

Pełny program / 10-13 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Odpowiedzialność przed przekazaniem

W opowieści: Przekaż tylko potrzebne
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy zatrzymanie działania, sprawdzenie celu i ocenę potrzebności dalszego wysłania. Uczymy odróżniania pomocy organizacyjnej od bezrefleksyjnego rozszerzania obiegu materiału w fikcyjnej szkolnej sytuacji.

Główna zasada: Przed przesłaniem sprawdź cel, odbiorców i to, czy treść jest im potrzebna.

Ćwiczenie: Napisz jedną wiadomość dla C. Wybierz potrzebne informacje i uzasadnij, co pominiesz bez przesyłania całej rozmowy.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia zatrzymanie zbędnego przekazania wiadomości jednym konkretnym powodem.

Angielski (dla chętnych): Is forwarding this message necessary? = Czy trzeba przesyłać tę wiadomość dalej?

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Błąd w wysłanym materiale

W opowieści: Popraw dzień regat
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania błędnej wersji pliku, wskazywania właściwego odbiorcy poprawki i formułowania sprostowania. Ćwiczymy naprawę pomyłki bez mnożenia kolejnych niesprawdzonych kopii w obiegu.

Główna zasada: Sprostowanie powinno jasno wskazać błąd, właściwą wersję i jej odbiorców.

Ćwiczenie: Napisz sprostowanie, wskaż stary błąd i zaplanuj dotarcie do C. Wyjaśnij, czemu sama cicha podmiana nie wystarczy.

Oczekiwany efekt: Tworzy sprostowanie wskazujące poprawną wersję i właściwy termin.

Angielski (dla chętnych): Please use the corrected version. = Proszę korzystać z poprawionej wersji.

Pełny program / 10-13 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Ślad działania pomaga wyjaśnić problem

W opowieści: Ułóż ślady w czasie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy kolejność zdarzeń, znaczenie czasu i odróżnienie obserwacji od przypuszczenia. Uczymy odtwarzania technicznej drogi fikcyjnego pliku bez oceniania osób na podstawie samej pomyłki.

Główna zasada: Oś czasu pokazuje znane działania. Nie dowodzi, kto przeczytał wiadomość.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, co można ustalić o kopii Bartka, a czego nie wiadomo o pozostałych odbiorcach.

Oczekiwany efekt: Układa potwierdzone zdarzenia w kolejności i oznacza niepewną informację.

Angielski (dla chętnych): The timeline shows what happened. = Oś czasu pokazuje, co się wydarzyło.

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Próba generalna decyzji

W opowieści: Zatrzymaj starą mapę
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy ocenę odbiorcy, trwałość kopii i korektę błędu w jednym scenariuszu. Uczymy wyboru kolejnego działania oraz przewidywania jego skutku przed przesłaniem materiału dalej.

Główna zasada: Gdy wersje się różnią, sprawdź aktualność przed dalszym przesyłaniem.

Ćwiczenie: Porównaj dwie drogi: natychmiast wysłać A lub sprawdzić B. Opisz skutki dla nowej ekipy i brakującą informację.

Oczekiwany efekt: Wybiera działanie ograniczające dalszy obieg błędnej wersji materiału.

Angielski (dla chętnych): What might happen after forwarding? = Co może się wydarzyć po przesłaniu dalej?

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Mapa odpowiedzialnej publikacji

W opowieści: Mapa trzech decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia drogi materiału, oznaczania punktów kontroli i uzasadniania decyzji. Weryfikujemy, czy uczeń samodzielnie przewiduje dalsze kopie i proponuje skuteczną korektę fikcyjnej publikacji.

Główna zasada: Odpowiedzialna publikacja łączy sprawdzenie wersji, dobór odbiorców i drogę poprawki.

Ćwiczenie: Zbuduj mapę obiegu z A-D. Dodaj punkt sprawdzenia i reakcję, jeśli Bartek przesłał starą kopię jeszcze dalej.

Oczekiwany efekt: Przedstawia mapę publikacji z trzema uzasadnionymi punktami bezpiecznej decyzji.

Angielski (dla chętnych): This decision limits the spread of the mistake. = Ta decyzja ogranicza rozchodzenie się błędnej informacji.

Pełny program / 10-13 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia ochronę logowania i układa bezpieczną reakcję na podejrzaną próbę dostępu do fikcyjnego konta.

Na początek

Dziecko zna pojęcie konta. Nie podajemy ani nie zapisujemy prawdziwych sekretów.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia hasło od drugiego kroku i wskazuje dorosłemu bezpieczną drogę odzyskania dostępu.

Finał kursu

Karta ochrony fikcyjnego konta z planem reakcji na próbę przejęcia.

Pełny program / 10-13 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Konto ma cyfrowe drzwi

W opowieści: Drzwi do konta
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy konto, logowanie i wylogowanie na modelu zamkniętej skrzynki. Uczymy odróżniania nazwy użytkownika od sekretu otwierającego dostęp oraz rozpoznawania sytuacji wymagających pomocy dorosłego.

Główna zasada: Logowanie otwiera dostęp do konta; wylogowanie kończy sesję.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, co może pozostać dostępne po odejściu przy B.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia odrębną funkcję nazwy użytkownika i hasła na modelu.

Angielski (dla chętnych): A password protects access to an account. = Hasło chroni dostęp do konta.

Pełny program / 10-13 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Dłuższy sekret trudniej odgadnąć

W opowieści: Długi, ale nie oczywisty
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy znaczenia długości hasła, nieprzewidywalności i unikania oczywistych ciągów. Porównujemy wyłącznie przykładowe sekrety, aby dzieci nie ujawniały ani nie tworzyły na lekcji prawdziwych haseł.

Główna zasada: Długość pomaga, lecz przewidywalny tekst nadal jest słabym pomysłem na hasło.

Ćwiczenie: Porównaj A-C według długości i przewidywalności. Nie układaj prawdziwego hasła.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa powody słabości przykładowego, oczywistego hasła.

Angielski (dla chętnych): Avoid short and predictable passwords. = Unikaj krótkich i przewidywalnych haseł.

3. Jeden sekret nie otwiera wszystkiego

W opowieści: Różne klucze
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy ryzyko powtarzania jednego hasła oraz zasadę osobnych sekretów dla różnych kont. Wyjaśniamy rolę menedżera haseł obsługiwanego z dorosłym i bezpiecznego planu odzyskania dostępu.

Główna zasada: Różne hasła ograniczają skutki poznania jednego z nich.

Ćwiczenie: Wskaż zakres ryzyka po ujawnieniu X. Zaproponuj zmianę układu bez podawania haseł.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, jak powtarzanie hasła rozszerza skutki przejęcia jednego konta.

Angielski (dla chętnych): Use a different password for each account. = Używaj innego hasła do każdego konta.

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Drugi krok logowania

W opowieści: Czy to mój drugi krok?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy MFA jako dodatkowe potwierdzenie dostępu, odrębne od hasła. Uczymy rozpoznawania niezamówionej prośby o zatwierdzenie i zasady nieprzekazywania jednorazowego kodu osobie proszącej w wiadomości.

Główna zasada: Nie zatwierdzaj logowania, którego nie rozpoczynasz.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę A i B oraz rolę C. Czy sam drugi krok usuwa każde ryzyko?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odrzuca niezamówione potwierdzenie logowania w przygotowanej symulacji.

Angielski (dla chętnych): Never approve a login you did not request. = Nigdy nie zatwierdzaj logowania, którego nie rozpoczynasz.

Pełny program / 10-13 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Kto naprawdę prosi o kod

W opowieści: Kodu nie wysyłamy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy rozpoznawanie podszywania się pod pomoc techniczną, presji czasu i żądania sekretu. Uczymy przerwania rozmowy oraz samodzielnego dotarcia do zaufanego kanału wsparcia z dorosłym.

Główna zasada: Osobie piszącej na czacie nie przekazujemy kodu do logowania.

Ćwiczenie: Napisz odmowę oraz plan sprawdzenia prośby inną drogą.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje żądanie kodu jako powód przerwania podejrzanej rozmowy.

Angielski (dla chętnych): I will contact support through the official route. = Skontaktuję się z pomocą oficjalną drogą.

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Sygnały obcego logowania

W opowieści: Obce logowanie?
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odczytywania przykładowego alertu dostępu, rozpoznawania własnego działania i sprawdzania aktywnych sesji. Wyjaśniamy, dlaczego podejrzany alert wymaga spokojnej weryfikacji zamiast kliknięcia w jego link.

Główna zasada: Nietypową aktywność sprawdzamy z dorosłym przez znaną drogę, bez zgadywania sprawcy.

Ćwiczenie: Oddziel potwierdzoną rozbieżność od twierdzenia, że konto na pewno przejął kolega.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje sesję niezgodną z opisanymi działaniami fikcyjnego użytkownika.

Angielski (dla chętnych): Check account activity through a trusted route. = Sprawdź aktywność konta zaufaną drogą.

Pełny program / 10-13 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Reakcja na utratę kontroli

W opowieści: Pomoc w odzyskaniu dostępu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Układamy kolejność: zaufany dorosły, oficjalne odzyskanie dostępu, zmiana sekretu i zakończenie obcych sesji. Uczymy unikania przypadkowych porad oraz zachowania przykładowych informacji potrzebnych do zgłoszenia.

Główna zasada: Przy utracie dostępu zatrzymaj próby i poproś dorosłego o pomoc w odzyskaniu konta.

Ćwiczenie: Ułóż plan: pomoc, odzyskanie, przegląd zabezpieczeń i zakończenie nieznanej sesji D.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Układa poprawną kolejność odzyskania dostępu z pomocą zaufanego dorosłego.

Angielski (dla chętnych): Recover access and end unfamiliar sessions. = Odzyskaj dostęp i zakończ nieznane sesje.

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Karta ochrony konta

W opowieści: Plan ochrony konta
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy połączenia osobnego hasła, dodatkowego potwierdzenia i planu odzyskania dostępu. Sprawdzamy wybór reakcji na nowy scenariusz, w którym pojawia się niezamówiony kod logowania.

Główna zasada: Plan powinien obejmować zapobieganie i pomoc po problemie.

Ćwiczenie: Połącz A-C z reakcją na obcy alert. Wskaż, czego karta nie gwarantuje.

Oczekiwany efekt: Stosuje kartę ochrony do samodzielnego rozwiązania nowej próby dostępu.

Angielski (dla chętnych): My plan protects and restores access. = Mój plan chroni dostęp i pomaga go odzyskać.

Pełny program / 10-13 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje nacisk, nietypowe żądanie i niezgodny adres oraz wybiera zaufaną drogę sprawdzenia wiadomości.

Na początek

Wystarczy odczytać krótką wiadomość. Pracujemy na makietach bez czynnych linków.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje nacisk, sprawdza prośbę inną drogą i wie, że po kliknięciu nadal warto prosić o pomoc.

Finał kursu

Detektywistyczna karta sprawdzania fikcyjnej wiadomości z uzasadnieniem decyzji.

Pełny program / 10-13 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Wiadomość może zastawiać pułapkę

W opowieści: O co prosi wiadomość?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy phishing jako próbę skłonienia odbiorcy do niebezpiecznego działania. Uczymy oddzielania wyglądu wiadomości od jej celu oraz wskazywania prośby o kliknięcie, sekret lub płatność.

Główna zasada: Najpierw ustal, do jakiego działania nakłania wiadomość.

Ćwiczenie: Porównaj wymagane działania A-C. Które wymaga przerwania i sprawdzenia?

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretne działanie, do którego skłania fikcyjna wiadomość.

Angielski (dla chętnych): What does this message ask me to do? = O co prosi mnie ta wiadomość?

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Pośpiech i niezwykła nagroda

W opowieści: Nagroda za pośpiech?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania presji czasu, obietnicy nagrody i groźby utraty dostępu. Pokazujemy, że silna emocja jest powodem zatrzymania decyzji, a nie dowodem prawdziwości wiadomości.

Główna zasada: Pośpiech i niezwykła nagroda są powodem do zatrzymania, nie dowodem prawdziwości.

Ćwiczenie: Wskaż dwa niezależne powody sprawdzenia. Napisz reakcję bez otwierania oferty.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa sygnały nacisku w przykładowej wiadomości o nagrodzie.

Angielski (dla chętnych): Urgency is a reason to pause. = Pośpiech jest powodem, by się zatrzymać.

Pełny program / 10-13 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Podpis nie potwierdza nadawcy

W opowieści: Sam podpis nie wystarczy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między wyświetlaną nazwą a adresem nadawcy. Uczymy porównywania przykładowego adresu z wzorcem oraz sprawdzania prośby osobnym, znanym wcześniej kanałem kontaktu.

Główna zasada: Wyświetlana nazwa i logo nie potwierdzają tożsamości nadawcy.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego sam podpis Biblioteki Portowej w A nie wystarcza do wykonania prośby B.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wykrywa niezgodność adresu nadawcy z podanym zaufanym wzorcem.

Angielski (dla chętnych): The display name does not prove identity. = Wyświetlana nazwa nie potwierdza tożsamości.

Pełny program / 10-13 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Dokąd prowadzi link

W opowieści: Etykieta i cel linku
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania tekstu przycisku od docelowego adresu oraz czytania głównej nazwy strony. Wyjaśniamy, że kłódka oznacza szyfrowanie połączenia, ale sama nie potwierdza uczciwości serwisu.

Główna zasada: Napis na przycisku może różnić się od adresu. Kłódka nie potwierdza uczciwości strony.

Ćwiczenie: Porównaj etykietę i cel B. Wyjaśnij, dlaczego narysowana kłódka nie rozstrzyga wiarygodności.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje różnicę między etykietą linku a jego docelowym adresem.

Angielski (dla chętnych): A padlock does not prove a site is trustworthy. = Kłódka nie dowodzi, że strona jest godna zaufania.

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Kod QR także otwiera drogę

W opowieści: Dokąd prowadzi kwadrat?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy kod QR jako inny sposób zapisania adresu lub polecenia. Uczymy sprawdzania miejsca pochodzenia, podglądu celu i rezygnacji ze skanowania nieoczekiwanej naklejki w symulacji.

Główna zasada: Kod QR jest drogą do treści; nie jest jej potwierdzeniem.

Ćwiczenie: Opisz rozbieżność i sposób sprawdzenia celu bez otwierania dodatku.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera sprawdzenie źródła i celu przed otwarciem fikcyjnego kodu.

Angielski (dla chętnych): Preview the destination before opening it. = Obejrzyj cel przed jego otwarciem.

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Sprawdzenie inną drogą

W opowieści: Sprawdź innym wejściem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy przejście do usługi przez znany adres zamiast podejrzanej wiadomości. Uczymy porównywania komunikatu z informacją w zaufanym miejscu oraz proszenia dorosłego o wspólną weryfikację.

Główna zasada: Prośbę sprawdzaj drogą znaną wcześniej, a nie kontaktem z podejrzanej wiadomości.

Ćwiczenie: Porównaj B i C. Napisz pytanie do opiekuna bez przesyłania sekretów.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zaufaną drogę weryfikacji niezależną od otrzymanego linku.

Angielski (dla chętnych): Verify the request through another channel. = Sprawdź prośbę innym kanałem kontaktu.

7. Po kliknięciu nadal można zareagować

W opowieści: Po kliknięciu powiedz
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozróżniamy otwarcie strony, pobranie pliku i wpisanie sekretu jako odmienne zdarzenia. Uczymy zatrzymania dalszych działań, opisania faktów dorosłemu i dobrania pomocy do rzeczywistej sytuacji.

Główna zasada: Po pomyłce można ograniczyć dalsze działania. Pomoc nie wymaga ukrywania błędu.

Ćwiczenie: Ułóż zgłoszenie z A-C i wybierz następny krok bez pobierania pliku.

Oczekiwany efekt: Odróżnia kliknięcie od ujawnienia sekretu w opisie fikcyjnego zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): Explain exactly what you clicked or entered. = Wyjaśnij dokładnie, co kliknięto lub wpisano.

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Detektyw wiadomości

W opowieści: Teczka detektywa
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy uporządkowanego uzasadnienia decyzji na podstawie nadawcy, żądania i celu linku. Sprawdzamy zastosowanie karty kontroli do nieznanej wcześniej wiadomości, bez wykonywania jej poleceń.

Główna zasada: Wskazówki służą wyborowi sprawdzenia, a nie zgadywaniu winnego.

Ćwiczenie: Zapisz werdykt oparty na dwóch kartach oraz bezpieczny sposób sprawdzenia oferty.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia bezpieczną decyzję trzema wskazanymi cechami fikcyjnej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): These clues justify checking through a trusted route. = Te wskazówki uzasadniają sprawdzenie zaufaną drogą.

Pełny program / 10-13 lat

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje ryzykowne zaproszenia w grze i korzysta z dostępnych narzędzi ograniczenia kontaktu oraz pomocy dorosłego.

Na początek

Wystarczy rozumieć, że gracz może używać wymyślonego imienia. Nie uruchamiamy prawdziwej gry.

Po tej wyprawie

Dziecko potrafi zakończyć naciskający kontakt i wybrać pomoc bez instalowania plików ani ujawniania sekretów.

Finał kursu

Mapa bezpiecznych decyzji gracza na papierowym ekranie fikcyjnej gry.

Pełny program / 10-13 lat

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Awatar nie potwierdza osoby

W opowieści: Kto jest za awatarem?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy pseudonim, awatar i rolę gracza w fikcyjnej rozgrywce. Uczymy rozróżniania znajomości reguł gry od wiedzy o osobie oraz traktowania niepotwierdzonej tożsamości z ostrożnością.

Główna zasada: Obrazek i nazwa gracza nie potwierdzają jego tożsamości.

Ćwiczenie: Oddziel obserwacje A-B od niepotwierdzonego twierdzenia C.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwie informacje, których awatar nie potwierdza o graczu.

Angielski (dla chętnych): An avatar does not confirm who someone is. = Awatar nie potwierdza tożsamości osoby.

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Gra ma własne narzędzia kontaktu

W opowieści: Wycisz albo wyjdź
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odnajdywania wyciszenia, ustawień zaproszeń i wyjścia z rozmowy na papierowej makiecie. Pokazujemy, jak ograniczyć kontakt bez przyjmowania każdej prośby o dołączenie do drużyny.

Główna zasada: Można ograniczyć kontakt, odrzucić zaproszenie i opuścić czat.

Ćwiczenie: Dobierz A-C do niechcianego dźwięku i zaproszeń. Czego te przyciski nie dowodzą?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje funkcję wyjścia z rozmowy i ograniczenia nowych zaproszeń.

Angielski (dla chętnych): I can control invitations and leave the chat. = Mogę ograniczać zaproszenia i opuścić czat.

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Gratisy i prośby o instalację

W opowieści: Gratis z dodatkiem?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozpoznajemy obietnice darmowych przedmiotów, prośby o dodatkowy plik i zewnętrzne formularze. Uczymy zatrzymania instalacji oraz sprawdzenia dodatku z dorosłym w zaufanym miejscu gry.

Główna zasada: Nie instaluj nieuzgodnionego pliku dla obiecanej nagrody.

Ćwiczenie: Uzasadnij decyzję kartami A i B. Podaj bezpieczną alternatywę dalszej gry.

Oczekiwany efekt: Odrzuca instalację niezweryfikowanego dodatku w scenariuszu fikcyjnej gry.

Angielski (dla chętnych): I will check this add-on before installing it. = Sprawdzę ten dodatek przed instalacją.

4. Przeniesienie rozmowy poza grę

W opowieści: Zostań przy ustalonej rozmowie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy, że zmiana miejsca rozmowy może usuwać znane narzędzia ochrony. Uczymy rozpoznawania nacisku na tajemnicę, odmawiania przejścia i zgłaszania niepokojącej prośby zaufanemu dorosłemu.

Główna zasada: Nie musisz przenosić rozmowy do prywatnego kanału pod naciskiem.

Ćwiczenie: Wskaż zmianę zakresu kontaktu i napisz reakcję z możliwością zakończenia rozmowy.

Oczekiwany efekt: Formułuje odmowę przejścia do nieznanego kanału po nacisku na tajemnicę.

Angielski (dla chętnych): I will not move this conversation to a private channel. = Nie przeniosę tej rozmowy do prywatnego kanału.

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Fałszywy administrator gry

W opowieści: Odznaka nie daje prawa do kodu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy różnicę między widocznym tytułem a potwierdzoną funkcją administratora. Uczymy sprawdzania oficjalnej ścieżki pomocy i odrzucania żądania hasła lub kodu w rozmowie z graczem.

Główna zasada: Deklarowana rola administratora nie uzasadnia prośby o sekret.

Ćwiczenie: Napisz odmowę i wybierz sprawdzenie roli przez C z dorosłym.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje oficjalną pomoc zamiast przekazania kodu rzekomemu administratorowi.

Angielski (dla chętnych): A claimed role does not justify asking for my code. = Deklarowana rola nie uzasadnia prośby o mój kod.

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Zakończenie kontaktu krok po kroku

W opowieści: Zakończ bez ponownego otwierania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy przerwanie rozmowy, ograniczenie kontaktu i przekazanie problemu dorosłemu w technicznym scenariuszu oszustwa. Uczymy wskazywania właściwego powodu zgłoszenia bez ponownego otwierania podejrzanego załącznika.

Główna zasada: Najpierw przerwij nacisk i szukaj pomocy; nie otwieraj pliku ponownie dla dowodu.

Ćwiczenie: Napisz zgłoszenie z faktami A i B. Wyjaśnij, czemu ponowne otwarcie nie pomaga bezpieczeństwu.

Oczekiwany efekt: Dobiera powód zgłoszenia odpowiadający opisanej próbie oszustwa w grze.

Angielski (dla chętnych): Report the suspicious request without reopening the file. = Zgłoś podejrzaną prośbę bez ponownego otwierania pliku.

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Drużyna pod naciskiem

W opowieści: Drużyna może poczekać
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy ocenę zaproszenia, sprawdzenie dodatku i możliwość przerwania kontaktu. Uczymy zachowania bezpiecznej decyzji mimo obietnicy przewagi drużyny oraz uzasadnienia jej bez wdawania się w spór.

Główna zasada: Chęć wygranej nie wymaga instalowania niesprawdzonego pliku.

Ćwiczenie: Porównaj presję A z informacją o źródle B. Napisz propozycję bez obwiniania drużyny.

Oczekiwany efekt: Utrzymuje decyzję o sprawdzeniu dodatku mimo fikcyjnej presji drużyny.

Angielski (dla chętnych): Winning does not justify installing an unverified file. = Wygrana nie uzasadnia instalacji niesprawdzonego pliku.

8. Mapa bezpiecznego gracza

W opowieści: Mapa gracza
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia ścieżek reakcji dla zaproszenia, załącznika i prośby o sekret. Sprawdzamy odnajdywanie narzędzi ochrony oraz wskazanie momentu zwrócenia się do zaufanego dorosłego.

Główna zasada: Mapa decyzji pokazuje moment przerwania i drogę do pomocy.

Ćwiczenie: Zbuduj dwie ścieżki reakcji, uwzględnij C i podaj granicę kontroli przycisków.

Oczekiwany efekt: Wybiera na własnej mapie właściwą reakcję na nowe ryzykowne zaproszenie.

Angielski (dla chętnych): My decision map shows when to stop and seek help. = Moja mapa decyzji pokazuje, kiedy się zatrzymać i szukać pomocy.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje podstawowe zabezpieczenia urządzenia i planuje ich kontrolę z dorosłym na podstawie fikcyjnego panelu.

Na początek

Dziecko rozróżnia urządzenie i aplikację. Ćwiczenie nie wymaga zmiany ustawień.

Po tej wyprawie

Dziecko wskazuje podstawowe kontrole i prosi dorosłego o sprawdzenie problemu bez zgadywania przyczyny.

Finał kursu

Karta przeglądu urządzenia z pięcioma kontrolami i kolejnością poprawek.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Co chronimy w urządzeniu

W opowieści: O co dbamy?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy urządzenie, system i aplikację oraz różnicę między usterką a ryzykiem bezpieczeństwa. Uczymy wskazywania zasobów potrzebnych do pracy: plików, dostępów i sprawnego działania narzędzi.

Główna zasada: System obsługuje urządzenie, a aplikacje wykonują zadania; oba wymagają opieki.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego przegląd samej aplikacji nie opisuje całego urządzenia.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia system, aplikację i plik na modelu urządzenia.

Angielski (dla chętnych): The system and apps need regular care. = System i aplikacje wymagają regularnej opieki.

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Blokada ekranu

W opowieści: Blokada czy wylogowanie?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy funkcji blokady ekranu, automatycznego wygaszania i ponownego odblokowania. Pokazujemy różnicę między zablokowaniem urządzenia a wylogowaniem z usługi oraz sprawdzanie ustawień wspólnie z dorosłym.

Główna zasada: Blokada ekranu ogranicza dostęp do urządzenia; wylogowanie kończy sesję konta.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, jaki krok dotyczy urządzenia, a jaki konta. Co trzeba sprawdzić na wspólnym sprzęcie?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dobiera blokadę ekranu do sytuacji pozostawienia urządzenia bez opieki.

Angielski (dla chętnych): Locking the device is different from signing out. = Zablokowanie urządzenia różni się od wylogowania.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Aktualizacja naprawia więcej niż wygląd

W opowieści: Po co aktualizacja?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy poprawkę błędu, nową funkcję i usunięcie luki bezpieczeństwa. Uczymy rozpoznawania aktualizacji w ustawieniach systemu oraz odróżniania jej od reklamy proszącej o pobranie naprawiacza.

Główna zasada: Aktualizacja może naprawiać błędy i słabe punkty zabezpieczeń, nie tylko zmieniać wygląd.

Ćwiczenie: Przyporządkuj A-C do działania, ochrony i wyglądu. Czy brak nowej ikony oznacza brak zmian?

Oczekiwany efekt: Wybiera aktualizację z ustawień zamiast pobrania programu z reklamy.

Angielski (dla chętnych): Updates can repair security weaknesses. = Aktualizacje mogą naprawiać słabe punkty zabezpieczeń.

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Przygotowanie do aktualizacji

W opowieści: Przygotuj tablet
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania zasilania, wolnego miejsca i kopii ważnej pracy przed aktualizacją. Wyjaśniamy rolę ponownego uruchomienia oraz potrzebę dokończenia procesu zgodnie z komunikatem systemu.

Główna zasada: Przed aktualizacją warto zapisać pracę i sprawdzić warunki z dorosłym.

Ćwiczenie: Ułóż przygotowanie z A-C. Wyjaśnij, dlaczego aktualizowanie w połowie niezapisanego zadania utrudnia pracę.

Oczekiwany efekt: Wymienia trzy przygotowania potrzebne przed przykładową aktualizacją urządzenia.

Angielski (dla chętnych): Prepare the device before starting an update. = Przygotuj urządzenie przed rozpoczęciem aktualizacji.

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Nieoczekiwane okno naprawy

W opowieści: Alarm w oknie strony
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozpoznajemy komunikat systemowy, okno strony i reklamę udającą ostrzeżenie. Uczymy zatrzymania działania, zamknięcia podejrzanej karty i sprawdzenia stanu urządzenia z dorosłym przez znane ustawienia.

Główna zasada: Wyskakujący komunikat nie jest sam w sobie diagnozą urządzenia.

Ćwiczenie: Oddziel żądanie B od dowodu problemu. Wybierz sprawdzenie poza oknem strony.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odróżnia alarm wyświetlany przez stronę od informacji w ustawieniach systemu.

Angielski (dla chętnych): Check the device through its settings, not the pop-up. = Sprawdź urządzenie przez ustawienia, a nie wyskakujące okno.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Kontrola kondycji urządzenia

W opowieści: Wolno nie znaczy zarażone
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania dostępnych aktualizacji, miejsca na pliki i obecności nieznanej aplikacji na makiecie. Wyjaśniamy, że wolne działanie ma różne przyczyny i wymaga spokojnego sprawdzenia.

Główna zasada: Objaw warto opisać przed szukaniem przyczyny.

Ćwiczenie: Podaj dwie możliwe rzeczy do sprawdzenia i oddziel je od rozpoznania przyczyny.

Oczekiwany efekt: Wskazuje trzy konkretne pozycje wymagające kontroli w fikcyjnym panelu.

Angielski (dla chętnych): A slow device needs checking, not guessing. = Wolne urządzenie wymaga sprawdzenia, a nie zgadywania.

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Co poprawić najpierw

W opowieści: Co najpierw?
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy blokadę, aktualizacje i rozpoznawanie nieznanych programów w przegląd urządzenia. Uczymy ustalania kolejności działań oraz odróżniania samodzielnego sprawdzenia od czynności wymagającej pomocy dorosłego.

Główna zasada: Pierwszy krok dobieramy do konkretnego problemu i prosimy o pomoc przy zmianach.

Ćwiczenie: Ułóż A-C według pilności w tej sytuacji. Uzasadnij, dlaczego C może zaczekać.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia kolejność dwóch działań zabezpieczających w opisanym scenariuszu urządzenia.

Angielski (dla chętnych): Which problem should we address first? = Którym problemem zajmiemy się najpierw?

8. Karta przeglądu urządzenia

W opowieści: Lista przeglądu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zapisywania sprawdzalnych kontroli zamiast ogólnych obietnic dbania o sprzęt. Weryfikujemy wykorzystanie karty do znalezienia luk w nowym fikcyjnym panelu i wskazania pomocy dorosłego.

Główna zasada: Dobra lista mówi, co sprawdzić i po czym poznać wynik.

Ćwiczenie: Dopisz do każdego punktu obserwowalny wynik i zaznacz rolę dorosłego przy B.

Oczekiwany efekt: Wykrywa trzy luki w makiecie urządzenia za pomocą własnej karty.

Angielski (dla chętnych): This checklist turns device care into specific checks. = Ta lista zmienia dbanie o urządzenie w konkretne kontrole.

Pełny program / 10-13 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń opisuje fakty technicznego incydentu i stosuje uporządkowany plan zatrzymania szkody, uzyskania pomocy oraz sprawdzenia naprawy.

Na początek

Dziecko potrafi opowiedzieć krótkie zdarzenie. Nie odtwarzamy ryzykownych działań.

Po tej wyprawie

Dziecko zgłasza fakty, wybiera pomoc i sprawdza wynik reakcji bez prowadzenia własnego dochodzenia.

Finał kursu

Instrukcja pierwszej reakcji z kartą zgłoszenia fikcyjnego incydentu.

Pełny program / 10-13 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Pomyłka, awaria czy incydent

W opowieści: Objaw i przyczyna
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozróżniamy przypadkowe zamknięcie pliku, niesprawne połączenie i podejrzany dostęp do konta. Uczymy opisywania obserwowanych objawów bez zgadywania przyczyny oraz wskazywania problemu wymagającego pomocy dorosłego.

Główna zasada: Najpierw opisz widoczny objaw. Przyczyna może wymagać sprawdzenia.

Ćwiczenie: Napisz opis oparty na obserwacji. Oddziel go od domysłu i podaj pytanie, które pomoże sprawdzić problem.

Oczekiwany efekt: Odróżnia objaw od przypuszczalnej przyczyny w opisie fikcyjnego incydentu.

Angielski (dla chętnych): Describe the symptom before guessing the cause. = Opisz objaw, zanim zaczniesz zgadywać przyczynę.

Pełny program / 10-13 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Zatrzymaj kolejne działania

W opowieści: Nie powtarzaj kliknięcia
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przerwania podejrzanej czynności, rezygnacji z kolejnych prób i pozostawienia komunikatu do oceny dorosłego. Wyjaśniamy, jak pośpiech oraz przypadkowe naprawianie mogą rozszerzyć skutki błędu.

Główna zasada: W oczekiwaniu na pomoc nie powtarzaj działania, które może zwiększyć problem.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, które działania mogą poszerzyć zdarzenie. Opisz bez ponownego otwierania strony.

Oczekiwany efekt: Wybiera przerwanie czynności zamiast powtórzenia ryzykownego działania w scenariuszu.

Angielski (dla chętnych): Do not repeat the risky action while seeking help. = Nie powtarzaj ryzykownego działania podczas szukania pomocy.

3. Zgłoszenie oparte na faktach

W opowieści: Zgłoszenie w trzech faktach
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy podawania czasu, użytego narzędzia i wykonanej czynności w zgłoszeniu. Ćwiczymy oddzielanie tego, co uczeń widział, od tego, czego się obawia, bez ujawniania sekretów.

Główna zasada: Dobre zgłoszenie mówi, co zrobiono i co potem zaobserwowano.

Ćwiczenie: Napisz krótką relację oddzielając kolejność od pewnej przyczyny.

Oczekiwany efekt: Tworzy zgłoszenie zawierające czas, objaw i czynność poprzedzającą problem.

Angielski (dla chętnych): The problem appeared after I opened this file. = Problem pojawił się po otwarciu tego pliku.

Pełny program / 10-13 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Właściwa osoba do właściwej pomocy

W opowieści: Kto pomoże?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy role opiekuna, szkolnego dorosłego i oficjalnego wsparcia technicznego. Uczymy wyboru pomocy odpowiedniej do problemu oraz unikania przypadkowych osób obiecujących odzyskanie dostępu za opłatą.

Główna zasada: Wybierz zaufanego dorosłego i znaną drogę pomocy odpowiednią do zdarzenia.

Ćwiczenie: Porównaj A i B dla sprzętu szkolnego oraz domowego. Co zrobić, gdy pierwsza osoba nie pomoże?

Oczekiwany efekt: Dobiera właściwy kanał pomocy do dwóch różnych incydentów technicznych.

Angielski (dla chętnych): Use the responsible adult and official support channel. = Skorzystaj z odpowiedzialnego dorosłego i oficjalnego kanału pomocy.

Pełny program / 10-13 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Dobierz reakcję do zdarzenia

W opowieści: Różne zdarzenia, różne kroki
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Porównujemy utratę pliku, podejrzane logowanie i uruchomienie nieznanej instalacji. Uczymy wyboru osobnej ścieżki naprawy dla każdego zdarzenia oraz unikania jednej przypadkowej porady do wszystkich problemów.

Główna zasada: Reakcję dobieramy do faktów; nie każdy problem wymaga tych samych zmian.

Ćwiczenie: Dobierz działania do A-C i wyjaśnij, czemu sama poprawka plakatu nie rozwiąże B.

Oczekiwany efekt: Dobiera odmienną ścieżkę pomocy do utraty pliku i podejrzanego logowania.

Angielski (dla chętnych): Different incidents need different recovery steps. = Różne incydenty wymagają różnych kroków naprawy.

Pełny program / 10-13 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Sprawdź, czy naprawa się udała

W opowieści: Po czym poznać naprawę?
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy ustalania sprawdzalnego kryterium naprawy, kontrolowania dostępu i otwierania odzyskanego pliku z dorosłym. Pokazujemy, dlaczego zniknięcie ostrzeżenia nie zawsze potwierdza pełne rozwiązanie problemu.

Główna zasada: Wynik trzeba sprawdzić; sam komunikat sukcesu nie opisuje całej pracy.

Ćwiczenie: Porównaj A-C. Napisz, co działa, a co wymaga dalszej pomocy.

Oczekiwany efekt: Proponuje sprawdzalne kryterium zakończenia naprawy opisanego incydentu.

Angielski (dla chętnych): What evidence shows that recovery worked? = Co potwierdza, że odzyskanie się udało?

7. Ćwiczenie z niepełnym opisem

W opowieści: Dopytaj o brakujący krok
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy zatrzymanie działania, ustalenie faktów i dobranie pomocy w scenariuszu z brakującymi informacjami. Uczymy zadawania bezpiecznych pytań wyjaśniających zamiast polecania kolejnych ryzykownych kliknięć.

Główna zasada: Pytania o zdarzenia pomagają bardziej niż pytania sugerujące winę.

Ćwiczenie: Ułóż dwa neutralne pytania do B i C. Wyjaśnij, czego nadal nie można ustalić.

Oczekiwany efekt: Zadaje pytanie, które uzupełnia brakujący fakt potrzebny do reakcji.

Angielski (dla chętnych): What happened immediately before the problem? = Co wydarzyło się bezpośrednio przed problemem?

Pełny program / 10-13 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Instrukcja pierwszej reakcji

W opowieści: Plan pierwszej reakcji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zapisania krótkiej sekwencji działania oraz dołączenia użytecznej karty zgłoszenia. Sprawdzamy wykonanie planu na nowym incydencie i wskazanie kryterium skutecznej naprawy z dorosłym.

Główna zasada: Plan łączy zatrzymanie, opis, pomoc i sprawdzenie wyniku.

Ćwiczenie: Dodaj do planu krótki opis A i kryterium wyniku C. Uwzględnij brak pomocy od pierwszej osoby.

Oczekiwany efekt: Stosuje instrukcję do nowego incydentu i podaje kryterium sprawdzenia naprawy.

Angielski (dla chętnych): My response plan includes a way to verify recovery. = Mój plan reakcji zawiera sposób sprawdzenia naprawy.

Pełny program / 10-13 lat

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń sprawdza źródło, przeznaczenie i format pliku przed podjęciem decyzji o pobraniu lub instalacji z dorosłym.

Na początek

Dziecko zna różnicę między oglądaniem dokumentu a uruchamianiem programu. Używamy makiet.

Po tej wyprawie

Dziecko dobiera potrzebne narzędzie i sprawdza źródło, typ oraz dodatkowe żądania przed pobraniem.

Finał kursu

Ścieżka decyzji o pliku lub aplikacji z uzasadnioną kartą wyboru.

Pełny program / 10-13 lat

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Plik, aplikacja i instalator

W opowieści: Dokument czy instalator?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między dokumentem, działającą aplikacją i plikiem instalacyjnym. Uczymy rozpoznawania celu pobierania oraz wskazywania, czy materiał ma być przeczytany, odtworzony czy uruchomiony.

Główna zasada: Dokument zawiera treść; instalator wprowadza program na urządzenie.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę działania A i B. Czy B jest potrzebne do celu?

Oczekiwany efekt: Rozróżnia dokument do odczytu od instalatora na przykładowych kartach.

Angielski (dla chętnych): A document and an installer do different things. = Dokument i instalator robią różne rzeczy.

2. Źródło i wydawca

W opowieści: Skąd i od kogo?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania miejsca pochodzenia, nazwy wydawcy i zgodności z zadaniem. Pokazujemy różnicę między zaufanym kanałem dystrybucji a przypadkowym odnośnikiem obiecującym tę samą aplikację.

Główna zasada: Przed pobraniem sprawdź miejsce udostępnienia oraz wskazanego wydawcę.

Ćwiczenie: Porównaj A i B. Jak C może potwierdzić właściwe narzędzie?

Oczekiwany efekt: Wskazuje źródło i wydawcę potrzebne do oceny fikcyjnej aplikacji.

Angielski (dla chętnych): Check the publisher and the source before downloading. = Sprawdź wydawcę i źródło przed pobraniem.

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Nazwa może udawać inny plik

W opowieści: Nazwa może mylić
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy rozszerzenie pliku, ikonę i mylącą nazwę na drukowanych przykładach. Uczymy sprawdzania zgodności formatu z oczekiwanym materiałem oraz zatrzymania otwierania przy zauważonej niezgodności.

Główna zasada: Oczekiwany rodzaj pliku powinien zgadzać się z tym, co mamy otworzyć.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego fragment „jpg” w nazwie nie wystarcza. Wybierz pomoc zamiast uruchomienia.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje załącznik, którego format nie pasuje do zapowiedzianego dokumentu.

Angielski (dla chętnych): The file type should match what I expected. = Typ pliku powinien odpowiadać temu, czego oczekuję.

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Przycisk pobrania i reklama

W opowieści: Który przycisk?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania właściwego odnośnika od reklamowych przycisków na makiecie strony. Ćwiczymy sprawdzenie celu pobrania, unikanie dodatkowych ofert i rezygnację, gdy źródło pozostaje niejasne.

Główna zasada: Duży przycisk pobierania może być reklamą innego produktu.

Ćwiczenie: Porównaj cel B i C. Czy wielkość przycisku potwierdza związek z zadaniem?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odróżnia odnośnik do oczekiwanego pliku od reklamowej oferty pobrania.

Angielski (dla chętnych): A large download button may be an advertisement. = Duży przycisk pobierania może być reklamą.

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Instalacja prosi o więcej

W opowieści: Dodatkowy program?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy dodatkowe składniki, zmianę ustawień i nieoczekiwane uprawnienia w fikcyjnym instalatorze. Uczymy czytania kolejnych ekranów z dorosłym oraz przerwania procesu, gdy wykracza poza uzgodniony cel.

Główna zasada: Nieoczekiwany dodatek jest powodem przerwania instalacji i sprawdzenia jej z dorosłym.

Ćwiczenie: Napisz, gdzie zatrzymasz proces i czego dotyczy pytanie do dorosłego.

Oczekiwany efekt: Wskazuje nieuzgodniony dodatkowy program jako powód przerwania instalacji.

Angielski (dla chętnych): Stop if installation adds unexpected software. = Zatrzymaj się, jeśli instalacja dodaje nieoczekiwany program.

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Pobrane nie znaczy bezpieczne

W opowieści: Pobrane to dopiero plik
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżnienia pobrania, sprawdzenia i uruchomienia pliku. Wyjaśniamy ograniczenia oceny po samej ikonie lub popularności oraz potrzebę pomocy dorosłego przy nieoczekiwanym ostrzeżeniu narzędzia ochrony.

Główna zasada: Samo pobranie nie potwierdza bezpieczeństwa. Nie wyłączaj ochrony dla nieznanego pliku.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę między „udało się pobrać” a „można bezpiecznie uruchomić”.

Oczekiwany efekt: Wybiera sprawdzenie z dorosłym zamiast wyłączenia ochrony po ostrzeżeniu.

Angielski (dla chętnych): Do not disable protection to open an unknown file. = Nie wyłączaj ochrony, aby otworzyć nieznany plik.

Pełny program / 10-13 lat

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Zadanie bez zbędnego programu

W opowieści: Zrób mapę bez dodatku
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy określenie potrzeby, ocenę źródła i dobór istniejącego narzędzia do zadania. Uczymy porównywania instalacji z bezpieczną alternatywą oraz uzasadnienia, dlaczego pobranie nie zawsze jest konieczne.

Główna zasada: Nowy program nie jest potrzebny, jeśli posiadane narzędzie wystarcza do zadania.

Ćwiczenie: Porównaj potrzebne funkcje A z B. Wskaż, czego nie trzeba robić i dlaczego.

Oczekiwany efekt: Wskazuje rozwiązanie fikcyjnego zadania bez zbędnej instalacji nowej aplikacji.

Angielski (dla chętnych): Can I complete the task without installing another app? = Czy wykonam zadanie bez instalowania kolejnej aplikacji?

8. Ścieżka decyzji o pobieraniu

W opowieści: Droga przed pobraniem
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy ułożenia sprawdzeń potrzeby, źródła i formatu w czytelną ścieżkę decyzji. Weryfikujemy jej użycie do nowego załącznika oraz wskazanie momentu zatrzymania i pomocy dorosłego.

Główna zasada: Decyzja zależy od celu, źródła, typu pliku i dodatkowych żądań.

Ćwiczenie: Ułóż cztery pytania kontrolne i porównaj B z C. Wskaż miejsce zatrzymania.

Oczekiwany efekt: Stosuje ścieżkę decyzji do nowego pliku i uzasadnia zatrzymanie działania.

Angielski (dla chętnych): My decision depends on purpose, source and file type. = Moja decyzja zależy od celu, źródła i typu pliku.

Pełny program / 10-13 lat

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wybiera zaufany sposób połączenia i kończy pracę na współdzielonym urządzeniu zgodnie z planem technicznego bezpieczeństwa.

Na początek

Dziecko zna urządzenie i logowanie. Nie łączymy się z prawdziwymi sieciami.

Po tej wyprawie

Dziecko sprawdza połączenie z odpowiedzialną osobą, ogranicza zbędne logowanie i planuje koniec sesji.

Finał kursu

Karta podróżnego z decyzjami dotyczącymi sieci, logowania i zakończenia sesji.

Pełny program / 10-13 lat

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Urządzenie łączy się przez sieć

W opowieści: Droga przez sieć
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy urządzenie, punkt dostępu i połączenie z usługą na modelu podróży. Uczymy rozróżniania własnego sprzętu, współdzielonego komputera i sieci udostępnionej w odwiedzanym miejscu.

Główna zasada: Urządzenie korzysta z sieci, aby połączyć się z usługą.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego nazwa sieci nie jest nazwą konta w C.

Oczekiwany efekt: Wskazuje odrębne role urządzenia, punktu dostępu i usługi w schemacie.

Angielski (dla chętnych): The device connects to a service through a network. = Urządzenie łączy się z usługą przez sieć.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Nazwa sieci nie wystarcza

W opowieści: Dwie podobne sieci
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania właściwej nazwy sieci u odpowiedzialnej osoby i rozpoznawania podobnych nazw. Pokazujemy, dlaczego atrakcyjna nazwa lub silny sygnał nie potwierdzają wiarygodności punktu dostępu.

Główna zasada: Sam znajomy napis nie potwierdza właściwej sieci.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego atrakcyjniejsza nazwa B nie rozstrzyga wyboru.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera sieć zgodną z informacją potwierdzoną przez odpowiedzialną osobę.

Angielski (dla chętnych): Confirm the network with the responsible person. = Potwierdź sieć u odpowiedzialnej osoby.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Nie każda prośba należy do połączenia

W opowieści: Połączenie czy instalacja?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy ekran dostępu do sieci i nieoczekiwane żądanie instalacji na makiecie. Uczymy zatrzymania procesu przy dodatkowym programie, certyfikacie lub sekrecie niezwiązanym z uzgodnionym połączeniem.

Główna zasada: Nieoczekiwane żądanie programu lub sekretu wymaga zatrzymania i sprawdzenia.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego B i C nie wynikają z celu połączenia. Zapisz pytanie do bibliotekarza.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje nieoczekiwaną instalację jako powód zatrzymania łączenia z siecią.

Angielski (dla chętnych): Do not install unexpected software just to connect. = Nie instaluj nieoczekiwanego programu tylko po to, aby się połączyć.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Wspólny komputer, własna sesja

W opowieści: Wspólny komputer
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania aktywnej sesji, odmawiania zapamiętania sekretu i zakończenia pracy. Wyjaśniamy, że zamknięcie okna nie zawsze wylogowuje użytkownika oraz że tryb prywatny nie zastępuje ostrożności.

Główna zasada: Zamknięcie karty nie musi kończyć sesji konta.

Ćwiczenie: Opisz koniec pracy bez zapisywania hasła i sposób sprawdzenia wylogowania.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera wylogowanie zamiast samego zamknięcia karty na wspólnym komputerze.

Angielski (dla chętnych): Closing a tab may leave the session active. = Zamknięcie karty może pozostawić aktywną sesję.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Praca możliwa bez logowania

W opowieści: Można poczekać
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy oceny, czy zadanie wymaga dostępu do konta, oraz przygotowania materiału offline. Porównujemy użycie wspólnego sprzętu z odłożeniem czynności do zaufanego urządzenia przy pomocy dorosłego.

Główna zasada: Nie każde zadanie wymaga natychmiastowego logowania.

Ćwiczenie: Porównaj potrzebę planowania i wysłania. Zaproponuj bezpieczny moment użycia konta.

Oczekiwany efekt: Wskazuje część zadania możliwą do wykonania bez logowania poza domem.

Angielski (dla chętnych): Can this task wait until I use a trusted device? = Czy zadanie może poczekać, aż użyję zaufanego urządzenia?

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Zgubione lub pozostawione urządzenie

W opowieści: Tabletu nie ma
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy rolę blokady, szybkiego powiadomienia opiekuna i przygotowanego planu pomocy. Uczymy odróżniania szukania sprzętu od zabezpieczania dostępów oraz unikania samodzielnego kontaktu z nieznanym znalazcą.

Główna zasada: Zgubienie urządzenia zgłoś dorosłemu; szukanie i ochrona dostępu mogą wymagać jego pomocy.

Ćwiczenie: Ułóż zgłoszenie i dwa tory pomocy: ustalenie miejsca oraz ochrona kont z dorosłym.

Oczekiwany efekt: Odróżnia zgłoszenie zguby od zabezpieczenia dostępu w planie reakcji.

Angielski (dla chętnych): Tell an adult and protect access while locating the device. = Powiedz dorosłemu i chroń dostęp podczas szukania urządzenia.

Pełny program / 10-13 lat

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Podróż z trzema decyzjami

W opowieści: Trzy decyzje w podróży
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy potwierdzenie sieci, ograniczenie logowania i zakończenie sesji w scenariuszu wyjazdu. Uczymy uzasadniania wyborów na podstawie znanych warunków oraz odłożenia działania, gdy brakuje zaufanej drogi.

Główna zasada: Można odmówić niepotwierdzonego połączenia i dokończyć zadanie później.

Ćwiczenie: Napisz plan trzech decyzji: połączenie, praca, wysłanie. Uzasadnij go kartami.

Oczekiwany efekt: Wybiera odroczenie logowania, gdy nie da się potwierdzić warunków połączenia.

Angielski (dla chętnych): If I cannot verify the connection, I can wait. = Jeśli nie mogę sprawdzić połączenia, mogę poczekać.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Karta bezpiecznego podróżnego

W opowieści: Karta podróżnego
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zapisu działań przed połączeniem, podczas pracy i po zakończeniu sesji. Sprawdzamy wykorzystanie karty w nowym scenariuszu wspólnego urządzenia oraz poprawne wskazanie pomocy dorosłego.

Główna zasada: Plan podróży obejmuje sprawdzenie połączenia, potrzebę logowania i zakończenie sesji.

Ćwiczenie: Odegraj plan z kart A-C na fikcyjnym stanowisku. Podaj własny przykład zadania, które można wykonać na papierze bez logowania.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Stosuje trzy etapy karty do nowego scenariusza pracy poza domem.

Angielski (dla chętnych): My travel plan includes a safe end to every session. = Mój plan podróży obejmuje bezpieczny koniec każdej sesji.

Pełny program / 10-13 lat

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń organizuje wersje fikcyjnego projektu, tworzy niezależną kopię i sprawdza możliwość odzyskania pracy po utracie pliku.

Na początek

Dziecko rozróżnia plik i urządzenie. Nie usuwamy żadnej prawdziwej pracy.

Po tej wyprawie

Dziecko wybiera kopię w innym miejscu, opisuje wersje i sprawdza, co udało się odzyskać.

Finał kursu

Plan kopii projektu wraz z udokumentowaną próbą odzyskania fikcyjnego pliku.

Pełny program / 10-13 lat

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Zapisana praca i utracona praca

W opowieści: Zapisz zanim zamkniesz
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zapis, niezapisane zmiany i utratę pliku na modelu krótkiego projektu. Uczymy rozpoznawania momentu zapisu oraz wskazywania, którą część pracy można odzyskać z dostępnej wersji.

Główna zasada: Niezapisane zmiany mogą nie dać się odzyskać.

Ćwiczenie: Oddziel pewny zapis od niepewnego odzyskania. Co warto zrobić przed C?

Oczekiwany efekt: Wskazuje różnicę między zapisaną wersją a późniejszymi niezapisanymi zmianami.

Angielski (dla chętnych): Unsaved changes may not be recoverable. = Niezapisanych zmian może nie dać się odzyskać.

2. Porządek nazw i wersji

W opowieści: Nazwij wersję jasno
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy nadawania plikom zrozumiałej nazwy, oznaczania wersji i wskazywania aktualnego materiału. Pokazujemy, jak chaotyczne kopie utrudniają odzyskanie pracy oraz jak odróżnić szkic od gotowego projektu.

Główna zasada: Nazwa z datą lub numerem pomaga rozróżnić wersje, lecz warto sprawdzić zawartość.

Ćwiczenie: Zaproponuj spójne nazwy i wyjaśnij, dlaczego słowo „ostateczna” nie wystarcza.

Oczekiwany efekt: Nadaje trzem wersjom projektu nazwy pozwalające rozpoznać ich kolejność.

Angielski (dla chętnych): A clear filename helps identify the correct version. = Jasna nazwa pliku pomaga znaleźć właściwą wersję.

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Kopia w tym samym miejscu

W opowieści: Kopia poza urządzeniem
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między drugą kopią obok oryginału a niezależnym miejscem przechowywania. Uczymy przewidywania skutków awarii jednego urządzenia oraz wybierania kopii, która przetrwa taką awarię.

Główna zasada: Kopia na tym samym urządzeniu może zniknąć razem z nim.

Ćwiczenie: Porównaj B i C przy awarii urządzenia. Jakiej informacji o C jeszcze potrzeba?

Oczekiwany efekt: Wskazuje kopię, która pozostaje dostępna po awarii miejsca oryginału.

Angielski (dla chętnych): A backup should survive the loss of the original device. = Kopia zapasowa powinna przetrwać utratę pierwotnego urządzenia.

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Synchronizacja a kopia zapasowa

W opowieści: Lustrzane zmiany
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy automatyczne przenoszenie zmian, usunięcie zsynchronizowanego pliku i zachowaną starszą wersję. Uczymy zadawania pytania o odzyskanie po pomyłce zamiast zakładania, że każda synchronizacja stanowi kopię zapasową.

Główna zasada: Synchronizacja może przenosić usunięcia. Kopia historyczna może zachować wcześniejszą wersję.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę między lustrem A a zachowaną wersją C.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego synchronizacja może przenieść przypadkowe usunięcie pliku.

Angielski (dla chętnych): Synchronisation may also copy an accidental deletion. = Synchronizacja może przenieść także przypadkowe usunięcie.

5. Rytm tworzenia kopii

W opowieści: Kiedy robić kopię?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy wybierania momentów kopii po ważnych zmianach, określania odpowiedzialnej osoby i sprawdzania miejsca zapisu. Pokazujemy zależność między częstotliwością kopii a ilością pracy zagrożonej utratą.

Główna zasada: Rytm kopii powinien odpowiadać ważnym zmianom pracy.

Ćwiczenie: Porównaj czekanie do C z kopią po B. Jaką pracę ryzykujemy utracić?

Oczekiwany efekt: Wyznacza trzy momenty wykonania kopii odpowiadające etapom fikcyjnego projektu.

Angielski (dla chętnych): The backup schedule should match important changes. = Plan kopii powinien odpowiadać ważnym zmianom.

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Próba odzyskania

W opowieści: Otwórz i porównaj
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy wyboru właściwej wersji, odtworzenia jej w miejscu testowym i sprawdzenia zawartości. Wyjaśniamy, dlaczego sama obecność pliku nie dowodzi, że kopia zawiera kompletną pracę.

Główna zasada: Próba odzyskania obejmuje otwarcie kopii i porównanie z oczekiwaną treścią.

Ćwiczenie: Zapisz wynik testu: co działa, czego brak i jaki kolejny krok sprawdzić.

Oczekiwany efekt: Sprawdza odzyskaną wersję według trzech wymaganych elementów projektu.

Angielski (dla chętnych): Test recovery and check that the work is complete. = Przetestuj odzyskiwanie i sprawdź kompletność pracy.

7. Awaria w połowie projektu

W opowieści: Awaria w środę
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy wybór kopii, ocenę brakujących zmian i plan dokończenia pracy po awarii. Uczymy odróżniania odzyskania istniejącej wersji od ponownego wykonania części, której nie zapisano.

Główna zasada: Najnowsza dostępna kopia może nie zawierać ostatnich zmian.

Ćwiczenie: Ułóż plan odzyskania A i odtworzenia B. Czego nie można obiecać na podstawie C?

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakujące zmiany po odzyskaniu ostatniej dostępnej kopii projektu.

Angielski (dla chętnych): Which changes are missing from the latest backup? = Których zmian brakuje w najnowszej kopii zapasowej?

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Plan kopii sprawdzony w praktyce

W opowieści: Plan z próbą odzyskania
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia miejsca kopii, rytmu zapisu i kryterium udanego odzyskania. Weryfikujemy plan przez nową symulowaną awarię oraz rzeczowe zapisanie odzyskanej wersji i brakujących zmian.

Główna zasada: Plan kopii jest użyteczny, gdy wskazuje miejsce, moment i sprawdzony sposób odzyskania.

Ćwiczenie: Zapisz plan A-C i przetestuj go po dopisaniu nowej wyspy. Który punkt trzeba ponowić?

Oczekiwany efekt: Odzyskuje właściwą wersję fikcyjnego projektu i dokumentuje wynik sprawdzenia.

Angielski (dla chętnych): My recovery test shows which version can be restored. = Moja próba odzyskania pokazuje, którą wersję da się przywrócić.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje rzeczywisty koszt fikcyjnego zakupu, odróżnia rodzaje opłat i zatrzymuje transakcję wymagającą decyzji opiekuna.

Na początek

Dziecko rozpoznaje cenę. Wszystkie monety i płatności są papierowe, a zakup wymaga ustaleń z opiekunem.

Po tej wyprawie

Dziecko porównuje pełny koszt, opłaty powtarzane i niepewny wynik przed decyzją z opiekunem.

Finał kursu

Karta decyzji zakupowej z kosztorysem i planem reakcji na niechcianą opłatę.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Wirtualne monety mają koszt

W opowieści: Monety też kosztują
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między punktami zdobywanymi w grze a walutą kupowaną za pieniądze. Uczymy odczytywania przykładowej ceny pakietu oraz rozpoznawania momentu rozpoczęcia rzeczywistej transakcji.

Główna zasada: Wirtualne monety mogą być kupowane za prawdziwe pieniądze.

Ćwiczenie: Oblicz koszt przy opisanej drodze. Wskaż, jakiej innej drogi zdobycia monet nie znamy.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odróżnia punkty zdobywane w grze od waluty kupowanej za pieniądze.

Angielski (dla chętnych): Virtual currency can have a real cost. = Wirtualna waluta może mieć prawdziwy koszt.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Cena przed potwierdzeniem

W opowieści: Sprawdź sumę
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odczytywania całkowitego kosztu, liczby przedmiotów i końcowego potwierdzenia na makiecie. Pokazujemy, że przycisk kontynuacji może prowadzić do zakupu oraz że wątpliwość wymaga zatrzymania transakcji.

Główna zasada: Przed potwierdzeniem sprawdź całkowity koszt, a nie tylko pierwszą cenę.

Ćwiczenie: Porównaj koszyk z C. Co zrobisz, jeśli pojawi się nieuzgodniona pozycja?

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje końcową cenę transakcji na podstawie fikcyjnego koszyka.

Angielski (dla chętnych): Check the total before confirming a purchase. = Sprawdź sumę przed potwierdzeniem zakupu.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Jednorazowo czy co miesiąc

W opowieści: Raz czy co miesiąc?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zakup jednorazowy, abonament i okres próbny na fikcyjnych ofertach. Uczymy odnajdywania terminu kolejnej opłaty oraz obliczania kosztu powtarzanego świadczenia bez wykonywania rzeczywistej płatności.

Główna zasada: Próbny dostęp może przechodzić w kolejne opłaty; sprawdź warunki z opiekunem.

Ćwiczenie: Porównaj A z B-C po trzech płatnych miesiącach. Co trzeba ustalić przed próbą?

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Rozróżnia opłatę jednorazową i powtarzaną na dwóch fikcyjnych ofertach.

Angielski (dla chętnych): A trial may lead to recurring charges. = Okres próbny może prowadzić do powtarzanych opłat.

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Losowy przedmiot bez gwarancji

W opowieści: Skrzynka bez gwarancji
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między pewnym zakupem a losowym wynikiem w płatnej paczce. Uczymy rozpoznawania braku gwarancji wybranego przedmiotu oraz ograniczenia kosztów przez rezygnację i konsultację z dorosłym.

Główna zasada: Zapłata za losowy zestaw nie gwarantuje wybranego przedmiotu.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego dwie opłacone skrzynki nadal nie gwarantują żagla.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia brak gwarancji wybranego przedmiotu w przykładowej losowej paczce.

Angielski (dla chętnych): Paying does not guarantee the item I want. = Zapłata nie gwarantuje przedmiotu, którego chcę.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Płatność poza uzgodnionym sklepem

W opowieści: Prywatna okazja?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozpoznajemy obietnicę tanich monet, prywatny przelew i prośbę o kod płatniczy w fikcyjnym scenariuszu. Uczymy pozostania przy uzgodnionej drodze oraz nieprzekazywania sekretów osobie oferującej transakcję.

Główna zasada: Nie przesyłaj kodów płatniczych prywatnemu sprzedawcy pod naciskiem.

Ćwiczenie: Uzasadnij odmowę A. Porównaj obietnicę ceny z brakiem uzgodnienia C.

Oczekiwany efekt: Odrzuca przekazanie kodu płatniczego w fikcyjnej ofercie zakupu monet.

Angielski (dla chętnych): Do not send payment codes to a private seller. = Nie wysyłaj kodów płatniczych prywatnemu sprzedawcy.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Plan kosztów z opiekunem

W opowieści: Wspólny limit
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżniania potrzeby i dodatku, określania limitu oraz uzgadniania każdej płatności z opiekunem. Ćwiczymy wybór przedmiotu w fikcyjnym budżecie bez korzystania z rzeczywistych pieniędzy.

Główna zasada: Zakup powinien mieścić się w uzgodnionym budżecie, a rezygnacja jest możliwa.

Ćwiczenie: Porównaj dwie kombinacje i zaproponuj decyzję bez zwiększania limitu.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera zestaw fikcyjnych zakupów nieprzekraczający podanego limitu kosztów.

Angielski (dla chętnych): Every purchase should fit the agreed budget. = Każdy zakup powinien mieścić się w uzgodnionym budżecie.

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Niechciana opłata

W opowieści: Niechciana opłata
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zatrzymania kolejnych zakupów, poinformowania opiekuna i sprawdzenia historii transakcji w oficjalnym miejscu. Wyjaśniamy, jak opis faktów pomaga dorosłemu wybrać dalsze działanie bez obietnicy zwrotu pieniędzy.

Główna zasada: Pomyłkę zgłoś opiekunowi i wspólnie sprawdźcie historię transakcji.

Ćwiczenie: Napisz zgłoszenie i plan sprawdzenia znanej drogi pomocy. Nie obiecuj wyniku zwrotu.

Oczekiwany efekt: Tworzy opis niechcianej opłaty pozwalający opiekunowi sprawdzić transakcję.

Angielski (dla chętnych): Check the transaction history with an adult. = Sprawdź historię transakcji z dorosłym.

Pełny program / 10-13 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Karta decyzji zakupowej

W opowieści: Karta decyzji zakupowej
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy połączenia ceny, rodzaju opłaty i uzgodnionego limitu w decyzję zakupową. Sprawdzamy ocenę nowej fikcyjnej oferty oraz wskazanie reakcji na niezamówioną płatność z opiekunem.

Główna zasada: Decyzję wspierają cel, pełny koszt, powtarzane opłaty i uzgodnienie z opiekunem.

Ćwiczenie: Porównaj koszt A i B po czterech miesiącach. Zapisz decyzję i jej warunki.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uzasadnia decyzję o nowej ofercie ceną, rodzajem opłaty i limitem.

Angielski (dla chętnych): My decision considers total cost and recurring charges. = Moja decyzja uwzględnia pełny koszt i powtarzane opłaty.

Pełny program / 10-13 lat

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia na prostym modelu wpływ sygnałów zainteresowania na kolejność rekomendacji i podejmuje świadome decyzje dotyczące uwagi.

Na początek

Wystarczy porównać obrazki i policzyć małe liczby. Model jest zabawą na papierze.

Po tej wyprawie

Dziecko objaśnia jedną regułę rekomendacji, jej ograniczenia i możliwość świadomego wyboru innego tematu.

Finał kursu

Papierowy model rekomendacji z porównaniem wyników dwóch zestawów sygnałów.

Pełny program / 10-13 lat

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

1. Tablica treści ma kolejność

W opowieści: Kto ułożył tablicę?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy kanał treści, rekomendację i kolejność wyświetlania na papierowym modelu. Uczymy odróżniania własnego wyboru materiału od propozycji systemu oraz zauważania, że odbiorcy widzą różne zestawy.

Główna zasada: Podpowiedź to treść wybrana do pokazania; jej miejsce nie dowodzi, że jest najlepsza.

Ćwiczenie: Porównaj kolejność i wyjaśnij, czego nie można z niej wywnioskować o wartości tematów.

Oczekiwany efekt: Odróżnia samodzielny wybór treści od rekomendacji na podanej makiecie.

Angielski (dla chętnych): A recommendation is a suggestion selected by a system. = Rekomendacja to podpowiedź wybrana przez system.

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

2. Sygnały zainteresowania

W opowieści: Kliknięcie nie zna powodu
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania kliknięcia, czasu oglądania i reakcji jako możliwych sygnałów zainteresowania. Pokazujemy, że obserwowane działanie nie zawsze oznacza zgodę lub rzeczywistą sympatię wobec materiału.

Główna zasada: Czas oglądania i kliknięcia są sygnałami, ale nie wyjaśniają intencji odbiorcy.

Ćwiczenie: Oddziel widoczny sygnał A od intencji B. Jakiego wniosku system nie powinien uznawać za pewny?

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa możliwe sygnały zainteresowania w fikcyjnej historii oglądania.

Angielski (dla chętnych): Watching longer does not always mean liking the content. = Dłuższe oglądanie nie zawsze oznacza lubienie treści.

Pełny program / 10-13 lat

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

3. Prosta reguła rekomendacji

W opowieści: Policz punkty podpowiedzi
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Budujemy model wybierający treści według liczby podobnych wcześniejszych wyborów. Uczymy stosowania jawnej reguły, liczenia punktów i rozumienia, że klasowy model upraszcza działanie rzeczywistych systemów.

Główna zasada: Prosta reguła może porządkować treści według punktów; to tylko model.

Ćwiczenie: Policz ranking i wskaż, czego model nie uwzględnia, np. dzisiejszego zadania.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Układa ranking treści zgodnie z podaną regułą liczenia punktów.

Angielski (dla chętnych): This simplified rule ranks content using earlier choices. = Ta uproszczona reguła porządkuje treści według wcześniejszych wyborów.

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

4. Jeden wybór zmienia następny zestaw

W opowieści: Następny zestaw
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy porównywania rekomendacji przed nowym sygnałem i po jego dodaniu do modelu. Wyjaśniamy sprzężenie kolejnych wyborów oraz możliwość stopniowego zawężenia proponowanych tematów bez świadomego planu odbiorcy.

Główna zasada: Wcześniejsze wybory mogą zmieniać kolejne podpowiedzi.

Ćwiczenie: Porównaj dwie ścieżki A i C. Wyjaśnij, dlaczego zestaw nie pokazuje wszystkich dostępnych tematów.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zmianę kolejności po dodaniu nowego sygnału do modelu.

Angielski (dla chętnych): Earlier choices can influence the next set of recommendations. = Wcześniejsze wybory mogą wpływać na następny zestaw podpowiedzi.

5. Podpowiedź zabiega o uwagę

W opowieści: Jeszcze jeden film?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy automatyczne odtwarzanie, nieskończoną listę i widoczne liczniki jako elementy projektu. Uczymy zauważania zaproszeń do kolejnej czynności oraz odróżniania celu odbiorcy od ciągłego oglądania.

Główna zasada: Elementy ekranu mogą zachęcać do dalszego oglądania mimo zakończenia zadania.

Ćwiczenie: Porównaj cel A z działaniem B. Zaproponuj świadomą decyzję bez oceniania innych wyborów.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa elementy interfejsu zachęcające do przedłużenia oglądania.

Angielski (dla chętnych): The design can encourage me to keep watching. = Układ ekranu może zachęcać do dalszego oglądania.

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

6. Odbiorca może zmienić kierunek

W opowieści: Wybierz własny kierunek
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy planowego wyszukiwania innego tematu, pomijania rekomendacji i korzystania z dostępnej opcji ograniczenia podobnych propozycji. Wyjaśniamy, że pojedyncza zmiana sygnału nie gwarantuje natychmiastowej zmiany całego kanału.

Główna zasada: Można szukać potrzebnego tematu zamiast podążać za każdą podpowiedzią.

Ćwiczenie: Porównaj drogę przez B i C pod kątem celu. Jak sprawdzisz przydatność wyniku?

Oczekiwany efekt: Proponuje konkretne działanie wprowadzające nowy temat do fikcyjnego kanału.

Angielski (dla chętnych): I can search deliberately instead of following every suggestion. = Mogę szukać celowo zamiast podążać za każdą podpowiedzią.

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

7. Dwa sposoby korzystania z kanału

W opowieści: Dwie drogi do celu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Porównujemy przypadkowe reagowanie z planowym wyborem materiałów potrzebnych do zadania. Uczymy przewidywania skutków sygnałów w klasowym modelu oraz sprawdzania, czy rekomendacje wspierają pierwotny cel odbiorcy.

Główna zasada: Przydatność podpowiedzi zależy od aktualnego zadania.

Ćwiczenie: Porównaj B i C według celu, nie atrakcyjności. Co sprawdzisz w instrukcji?

Oczekiwany efekt: Porównuje wyniki dwóch zestawów sygnałów według celu fikcyjnego odbiorcy.

Angielski (dla chętnych): Does this recommendation help me reach my goal? = Czy ta podpowiedź pomaga mi osiągnąć cel?

Pełny program / 10-13 lat

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

8. Wyjaśnij własny model rekomendacji

W opowieści: Wyjaśnij papierową maszynę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia reguły, użytych sygnałów i ograniczeń papierowego modelu rekomendacji. Weryfikujemy poprawne obliczenie wyników oraz uzasadnienie decyzji odbiorcy przy nowym zestawie podpowiadanych treści.

Główna zasada: Model objaśnia ustaloną regułę, a nie każdy prawdziwy algorytm.

Ćwiczenie: Pokaż wynik, wskaż brak reguły remisu i jedną informację, której model nie bierze pod uwagę.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia zmianę rekomendacji na podstawie sygnału i podanej reguły modelu.

Angielski (dla chętnych): My model explains one rule, not every real algorithm. = Mój model wyjaśnia jedną regułę, a nie każdy prawdziwy algorytm.

Pełny program / 10-13 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń odróżnia licznik reakcji od wartości osoby i formułuje własne kryteria oceny pracy oraz realistycznego porównania treści.

Na początek

Wystarczy porównać dwie prace. Rozmawiamy o fikcyjnych bohaterach; własne przeżycia nie są potrzebne.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia popularność od jakości i stosuje konkretne kryterium postępu bez oceniania wartości osoby.

Finał kursu

Karta oceny projektu oparta na wysiłku, postępie i użyteczności zamiast popularności.

Pełny program / 10-13 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

1. Licznik nie opisuje całej osoby

W opowieści: Licznik nie opisuje osoby
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy reakcję, popularność wpisu i wartość człowieka jako różne pojęcia. Uczymy odczytywania licznika bez przypisywania mu informacji o zdolnościach, przyjaźniach czy znaczeniu autora.

Główna zasada: Lajki opisują reakcje w danym miejscu, nie wartość człowieka ani całą jakość pracy.

Ćwiczenie: Oceń twierdzenie „Filip jest więcej wart”. Podaj brakującą informację do oceny samych map.

Oczekiwany efekt: Wskazuje informację, której nie można wywnioskować z liczby reakcji.

Angielski (dla chętnych): A like count does not measure a person’s worth. = Liczba lajków nie mierzy wartości człowieka.

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

2. Wybierany fragment dnia

W opowieści: Jedno zdjęcie z dnia
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy selekcję zdjęć, pominięte etapy i przygotowanie udanej sceny na historii fikcyjnego bohatera. Uczymy odróżniania wybranego kadru od pełnego przebiegu dnia oraz dostrzegania niewidocznego wysiłku.

Główna zasada: Post pokazuje wybrany fragment, a nie pełny przebieg dnia.

Ćwiczenie: Napisz dwa zdania: co pokazuje A i czego samo A nie dowodzi.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa etapy dnia pominięte w wybranym fikcyjnym wpisie.

Angielski (dla chętnych): This post shows a selected moment, not the whole day. = Ten post pokazuje wybraną chwilę, a nie cały dzień.

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

3. Podobne nie znaczy porównywalne

W opowieści: Porównaj warunki
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania warunków porównania: czasu ćwiczeń, dostępnych narzędzi i celu zadania. Pokazujemy, jak ocena wyłącznie gotowego efektu pomija różnice doświadczenia oraz indywidualny postęp ucznia.

Główna zasada: Rzetelne porównanie wymaga uwzględnienia narzędzi, czasu i wsparcia.

Ćwiczenie: Zaproponuj wspólne kryterium i wyjaśnij, czemu sam wygląd nie opisuje wysiłku.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa warunki, które utrudniają rzetelne porównanie gotowych projektów.

Angielski (dla chętnych): A fair comparison needs similar conditions. = Uczciwe porównanie wymaga podobnych warunków.

Pełny program / 10-13 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

4. Co odczuwamy przy licznikach

W opowieści: Uczucie i wniosek
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy nazywania emocji bohatera, wskazywania wywołującej je sytuacji i wyboru krótkiej pauzy. Ćwiczymy odróżnienie uczucia od pochopnego wniosku, że mniej reakcji oznacza gorszą pracę.

Główna zasada: Uczucie bohatera można uznać, a jego wniosek o pracy osobno sprawdzić.

Ćwiczenie: Napisz życzliwą odpowiedź uznającą A i sprawdzającą B za pomocą C.

Oczekiwany efekt: Oddziela emocję bohatera od nieuzasadnionego wniosku o jakości jego pracy.

Angielski (dla chętnych): My feeling is real, but the conclusion needs checking. = Moje uczucie jest prawdziwe, ale wniosek wymaga sprawdzenia.

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

5. Inna miara dobrego projektu

W opowieści: Informacja, która pomaga
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy budowania kryteriów opartych na celu, wykonanym wysiłku i postępie między wersjami. Pokazujemy, jak konkretna informacja zwrotna pomaga poprawić pracę bardziej niż sama liczba reakcji.

Główna zasada: Przydatna uwaga wskazuje konkretny element i możliwą poprawkę.

Ćwiczenie: Porównaj A-C pod kątem użyteczności. Napisz poprawioną, konkretną uwagę do A.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Ocenia projekt według trzech kryteriów niezależnych od liczby reakcji.

Angielski (dla chętnych): Useful feedback identifies a specific improvement. = Przydatna informacja zwrotna wskazuje konkretną poprawkę.

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

6. Własny postęp zamiast rankingu

W opowieści: Porównaj własne wersje
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy porównywania wcześniejszej i późniejszej wersji własnego zadania na bezpiecznym przykładzie klasowym. Ćwiczymy wskazanie nabytej umiejętności, nazwanie następnego kroku i docenianie różnorodnych mocnych stron.

Główna zasada: Postęp widać przez porównanie wcześniejszej i nowej pracy według jednego kryterium.

Ćwiczenie: Ustal kryterium „łatwo znaleźć port” i opisz postęp oraz rzecz do dalszego sprawdzenia.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretne ulepszenie między dwiema wersjami własnego zadania klasowego.

Angielski (dla chętnych): I compare my progress with my earlier work. = Porównuję postęp ze swoją wcześniejszą pracą.

Pełny program / 10-13 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

7. Decyzja bez wyścigu popularności

W opowieści: Użyteczność przed wyścigiem
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy ocenę warunków, odczytanie emocji i własne kryteria w scenariuszu publikacji projektu. Uczymy wyboru poprawki wynikającej z celu pracy zamiast naśladowania najpopularniejszego materiału bez uzasadnienia.

Główna zasada: Poprawkę dobieramy do celu pracy, nie tylko do obietnicy popularności.

Ćwiczenie: Porównaj B i C według celu oraz opisz prosty test skuteczności.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia poprawkę fikcyjnego projektu jego celem zamiast wynikiem popularności.

Angielski (dla chętnych): I will improve the project based on its purpose. = Poprawię projekt zgodnie z jego celem.

8. Karta własnych kryteriów

W opowieści: Trzy własne kryteria
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia kryteriów postępu, wysiłku i użyteczności w czytelnej karcie oceny. Sprawdzamy jej zastosowanie do nowego projektu oraz odrzucenie wniosku o autorze opartego wyłącznie na liczniku.

Główna zasada: Kryteria mogą dotyczyć jasności, kompletności i działania materiału.

Ćwiczenie: Ułóż kartę A-C i wyjaśnij, dlaczego D nie zastępuje testu. Dodaj jeden sposób poprawki.

Oczekiwany efekt: Stosuje własną kartę do oceny projektu niezależnie od podanego licznika.

Angielski (dla chętnych): My criteria measure the work rather than its popularity. = Moje kryteria oceniają pracę zamiast jej popularności.

Pełny program / 10-13 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń planuje spójny obraz fikcyjnego autora, dopasowuje ton do odbiorców i przewiduje interpretację serii wpisów.

Na początek

Dziecko rozumie różnicę między autorem i odbiorcą. Wszystkie profile są wymyślone.

Po tej wyprawie

Dziecko tworzy spójny przekaz dla odbiorcy i wyjaśnia możliwe wrażenie, bez obiecywania kontroli nad każdą interpretacją.

Finał kursu

Papierowy profil fikcyjnego twórcy z trzema wpisami i uzasadnieniem ich spójności.

Pełny program / 10-13 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

1. Jak wpis przedstawia autora

W opowieści: Jakie wrażenie tworzą wpisy?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy wizerunek jako obraz powstający u odbiorców na podstawie treści i sposobu komunikacji. Uczymy wskazywania cech fikcyjnego autora, które sugerują jego tematy, słowa i wybory ilustracji.

Główna zasada: Odbiorcy budują wrażenie z widocznych wyborów autora, lecz nie poznają całej osoby.

Ćwiczenie: Wskaż dwie podstawy wrażenia ciekawości i ograniczenie takiej oceny.

Oczekiwany efekt: Wskazuje element wpisu, który tworzy konkretne wrażenie o fikcyjnym autorze.

Angielski (dla chętnych): Readers form an impression from repeated choices. = Czytelnicy tworzą wrażenie na podstawie powtarzanych wyborów.

2. Kim jest odbiorca

W opowieści: Dla kogo pisze Mira?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy określania odbiorcy, celu komunikacji i odpowiedniego poziomu wyjaśnienia. Porównujemy wpis dla członków koła zainteresowań z zaproszeniem dla osób, które nie znają tematu ani używanych skrótów.

Główna zasada: Odbiorca potrzebuje kontekstu odpowiedniego do swojej wiedzy.

Ćwiczenie: Przygotuj dwa krótkie komunikaty dla stałej i nowej załogi. Uzasadnij różnicę.

Oczekiwany efekt: Dodaje wyjaśnienie potrzebne nowemu odbiorcy fikcyjnego wpisu klubowego.

Angielski (dla chętnych): The audience determines how much context I should provide. = Odbiorcy wpływają na to, ile kontekstu trzeba podać.

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

3. Ton głosu autora

W opowieści: Opis zamiast przechwałki
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy ton życzliwy, rzeczowy i przechwalający się na neutralnych przykładach. Uczymy zastępowania niejasnej autoprezentacji konkretnym opisem działania oraz dobierania tonu do celu fikcyjnego profilu.

Główna zasada: Konkretny opis działania mówi więcej niż wielka, nieudowodniona obietnica.

Ćwiczenie: Porównaj zakres twierdzeń A-C. Popraw A na opis możliwy do pokazania w materiale.

Oczekiwany efekt: Przekształca przechwalające zdanie fikcyjnego autora w rzeczowy opis działania.

Angielski (dla chętnych): Describe what you do instead of making exaggerated claims. = Opisz, co robisz, zamiast przesadnie obiecywać.

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

4. Obraz i podpis tworzą całość

W opowieści: Obraz i słowa razem
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy oceny zgodności ilustracji, podpisu i intencji autora w publikacji. Pokazujemy, jak niepasujący obraz zmienia odbiór neutralnego komunikatu oraz jak dopisać kontekst wyjaśniający zamysł fikcyjnego twórcy.

Główna zasada: Podpis powinien zgadzać się z tym, co pokazuje obraz i co wiadomo o sytuacji.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę między opisem B a dopisaną historią C. Jak oznaczyć fikcyjną opowieść?

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia podpis tak, aby zgadzał się z intencją fikcyjnej ilustracji.

Angielski (dla chętnych): The image and caption should communicate the same intention. = Obraz i podpis powinny przekazywać tę samą intencję.

Pełny program / 10-13 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

5. Seria wpisów buduje oczekiwania

W opowieści: Obietnica profilu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy spójność tematu, obietnicę wobec odbiorców i wiarygodność autora przez konsekwentne działania. Uczymy rozpoznawania rozbieżności między deklaracją profilu a treścią serii neutralnych wpisów bohatera.

Główna zasada: Powtarzane treści budują oczekiwanie; opis profilu warto dopasować do tego, co publikujemy.

Ćwiczenie: Porównaj A-C i zaproponuj sposób jasnego przedstawienia nowego tematu.

Oczekiwany efekt: Wskazuje niespójność między deklaracją fikcyjnego profilu a zaplanowanym wpisem.

Angielski (dla chętnych): A consistent profile matches its promises with its content. = Spójny profil dopasowuje obietnice do treści.

6. Nieporozumienie w odbiorze

W opowieści: Wyjaśnij intencję
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odczytywania rzeczowej informacji od odbiorcy, rozpoznania niejasnego fragmentu i doprecyzowania intencji. Ćwiczymy korektę neutralnego wpisu bez oceniania rozmówcy oraz bez nadmiernego tłumaczenia osobistych spraw.

Główna zasada: Nieporozumienie można wyjaśnić, wskazując konkretny sens i poprawiając niejasny zapis.

Ćwiczenie: Napisz wyjaśnienie oraz nowy podpis ograniczający nieporozumienie C.

Oczekiwany efekt: Doprecyzowuje niejasny fragment fikcyjnego wpisu w odpowiedzi na rzeczowe pytanie.

Angielski (dla chętnych): Let me clarify the intention of this post. = Wyjaśnię intencję tego wpisu.

Pełny program / 10-13 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

7. Plan profilu fikcyjnego twórcy

W opowieści: Profil odkrywczyni
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy określenie odbiorców, ton wypowiedzi i zgodność serii wpisów z opisem autora. Uczymy planowania trzech materiałów oraz oceny, czy każdy rozwija tę samą uzasadnioną obietnicę profilu.

Główna zasada: Każdy wpis może wspierać jasno opisany cel profilu.

Ćwiczenie: Ułóż plan trzech wpisów z B-C i jedną własną propozycją. Uzasadnij odłożenie lub przeróbkę D.

Oczekiwany efekt: Dobiera trzy wpisy spójne z zadeklarowanym celem fikcyjnego profilu.

Angielski (dla chętnych): Each post should support the profile’s clear purpose. = Każdy wpis powinien wspierać jasny cel profilu.

8. Przegląd reputacji autora

W opowieści: Przegląd wrażenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia decyzji redakcyjnych i sprawdzenia odbioru profilu przez nowego czytelnika. Weryfikujemy wskazanie spójnych elementów oraz poprawę jednego fragmentu, który może tworzyć niezamierzone wrażenie.

Główna zasada: Wrażenie uzasadniamy treścią i dopuszczamy inne interpretacje.

Ćwiczenie: Opisz prawdopodobne wrażenie, użyj dwóch kart i podaj granicę takiej oceny.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia obraz fikcyjnego autora trzema spójnymi elementami jego profilu.

Angielski (dla chętnych): I can explain the impression these posts are likely to create. = Potrafię wyjaśnić, jakie wrażenie prawdopodobnie tworzą te wpisy.

Pełny program / 10-13 lat

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń uzgadnia cel i sposób wykorzystania fikcyjnego obrazu, respektuje odmowę oraz tworzy wariant publikacji zgodny z ustaleniami.

Na początek

Dziecko rozróżnia oglądanie i publikowanie. Używamy wyłącznie rysunków fikcyjnych postaci.

Po tej wyprawie

Dziecko pyta o konkretny plan użycia obrazu, respektuje odmowę i wybiera alternatywę przy zmianie planu.

Finał kursu

Plansza redakcyjna fikcyjnej relacji z zapisem uzgodnień i alternatywą po odmowie.

Pełny program / 10-13 lat

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

1. Zdjęcie do oglądania czy do publikacji

W opowieści: Oglądanie to inny plan
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między obejrzeniem obrazu, przekazaniem go zespołowi i pokazaniem publiczności. Uczymy uzgadniania konkretnego celu użycia materiału na fikcyjnych portretach, bez fotografowania dzieci podczas zajęć.

Główna zasada: Zgoda na pokazanie obrazu w jednym miejscu nie oznacza zgody na każdą publikację.

Ćwiczenie: Porównaj A i B pod kątem celu oraz odbiorców. Zaproponuj następny krok.

Oczekiwany efekt: Odróżnia zgodę na obejrzenie od uzgodnienia publikacji fikcyjnego obrazu.

Angielski (dla chętnych): Permission for one use does not cover every use. = Zgoda na jedno użycie nie obejmuje wszystkich użyć.

2. Pytanie o konkretny plan

W opowieści: Zapytaj o szczegóły
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy formułowania pytania obejmującego obraz, odbiorców i sposób użycia. Pokazujemy różnicę między ogólnym pytaniem a jasnym uzgodnieniem oraz możliwość poproszenia o czas przed udzieleniem odpowiedzi.

Główna zasada: Pytanie powinno mówić, jaki obraz, po co, gdzie i komu pokażemy.

Ćwiczenie: Ułóż pełne pytanie z A-C. Wskaż brakującą informację, jeśli pojawia się wersja internetowa.

Oczekiwany efekt: Formułuje pytanie określające materiał, odbiorców i cel jego użycia.

Angielski (dla chętnych): May we use this image in our class guide? = Czy możemy użyć tego obrazu w przewodniku naszej grupy?

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

3. Odmowa jest odpowiedzią

W opowieści: Odmowa wystarczy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania zgody, odmowy i braku odpowiedzi w rozmowie redakcyjnej. Ćwiczymy przyjęcie odmowy bez nacisku oraz wybór innego materiału, gdy uzgodnienie nie zostało jednoznacznie potwierdzone.

Główna zasada: Można odmówić użycia obrazu; nie trzeba przekonywać ani żądać uzasadnienia.

Ćwiczenie: Napisz reakcję respektującą A i porównaj B z namawianiem.

Oczekiwany efekt: Wybiera alternatywę po odmowie bez ponawiania nacisku na fikcyjnego rozmówcę.

Angielski (dla chętnych): We can choose another image if you prefer. = Możemy wybrać inny obraz, jeśli wolisz.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

4. Obraz grupy wymaga wspólnych ustaleń

W opowieści: Zapytaj wszystkie postacie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania ustaleń dotyczących wszystkich fikcyjnych osób przedstawionych na obrazie grupowym. Pokazujemy, że odpowiedź jednej osoby nie zastępuje pozostałych i że publikację można zmienić na rysunek przedmiotów.

Główna zasada: Jedna osoba nie podejmuje decyzji za wszystkich przedstawionych na obrazie.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego A i B nie rozstrzygają C. Zaproponuj bezpieczny plan do czasu odpowiedzi.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakujące uzgodnienie w scenariuszu obrazu trzech fikcyjnych osób.

Angielski (dla chętnych): One person cannot decide for everyone in the picture. = Jedna osoba nie może zdecydować za wszystkich na obrazie.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

5. Podpis nie zmienia sensu obrazu

W opowieści: Nie dopisuj cudzych myśli
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy uzgadniania podpisu, rozpoznawania sugerowanej intencji i unikania przypisywania fikcyjnym osobom niepotwierdzonych wypowiedzi. Ćwiczymy dopasowanie neutralnego opisu do obrazu oraz sprawdzenie gotowej wersji przed publikacją.

Główna zasada: Podpis nie powinien przypisywać postaciom nieznanych zamiarów ani uczuć.

Ćwiczenie: Popraw B i oddziel obserwację od niepotwierdzonej interpretacji.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera podpis opisujący obraz bez przypisywania niepotwierdzonej intencji bohaterowi.

Angielski (dla chętnych): The caption should not invent someone’s intention. = Podpis nie powinien wymyślać czyichś intencji.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

6. Zmiana planu wymaga nowej rozmowy

W opowieści: Nowy plan, nowa rozmowa
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zmianę odbiorców, formatu i celu jako powody ponownego sprawdzenia ustaleń. Uczymy zatrzymania rozszerzenia publikacji oraz zapisania, jaki element wcześniejszego planu przestał odpowiadać nowej propozycji.

Główna zasada: Zmiana celu lub odbiorców wymaga ponownego ustalenia użycia obrazu.

Ćwiczenie: Porównaj zakres A i B. Napisz pytanie przed nowym użyciem i alternatywę.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zmianę planu publikacji wymagającą ponownego uzgodnienia użycia obrazu.

Angielski (dla chętnych): A new purpose needs a new conversation about permission. = Nowy cel wymaga nowej rozmowy o zgodzie.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

7. Redakcja relacji z wyprawy

W opowieści: Wybierz relację z wyprawy
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy konkretne pytanie, przyjęcie odpowiedzi i dobór alternatywy w zadaniu redakcyjnym. Uczymy tworzenia relacji wyłącznie z materiałów pasujących do zapisanych ustaleń oraz sprawdzania zgodności podpisów.

Główna zasada: Dobór obrazu powinien trzymać się uzgodnionego celu i odbiorców.

Ćwiczenie: Uzasadnij wybór A-D i przygotuj zgodny podpis. Co wymagałoby dodatkowej rozmowy?

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dobiera materiały relacji zgodnie z trzema podanymi uzgodnieniami fikcyjnych osób.

Angielski (dla chętnych): Our selection follows the agreed purpose and audience. = Nasz wybór odpowiada uzgodnionemu celowi i odbiorcom.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

8. Plansza uzgodnionej publikacji

W opowieści: Plansza uzgodnień
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia końcowej wersji relacji, jej celu i zapisanych odpowiedzi fikcyjnych bohaterów. Weryfikujemy zgodność publikacji z ustaleniami oraz umiejętność zaproponowania nowego wariantu po odmowie.

Główna zasada: Plansza pokazuje plan użycia, odpowiedzi oraz alternatywę bez nacisku.

Ćwiczenie: Ułóż planszę decyzji A-D. Dodaj krok na wypadek późniejszej publikacji w internecie.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Przekształca plan publikacji po odmowie, zachowując cel fikcyjnej relacji.

Angielski (dla chętnych): This alternative respects the agreed boundaries. = Ta alternatywa szanuje uzgodnione granice.

Pełny program / 10-13 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje perswazyjny cel materiału, odróżnia rekomendację od obietnicy i porównuje fikcyjne oferty według własnych potrzeb.

Na początek

Dziecko odróżnia ofertę od zadania. Wszystkie marki i produkty są wymyślone.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje zachętę do zakupu i porównuje cechy produktu z potrzebą zamiast sławą lub presją czasu.

Finał kursu

Karta świadomego odbiorcy reklamy z analizą fikcyjnego materiału i decyzją zakupową.

Pełny program / 10-13 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

1. Treść może zachęcać do zakupu

W opowieści: Do czego zachęca post?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy reklamę, rekomendację i cel sprzedażowy na fikcyjnych materiałach. Uczymy wskazywania przedmiotu promocji oraz odróżniania opisu doświadczenia od wezwania odbiorcy do konkretnego zakupu.

Główna zasada: Treść promocyjna nakłania do działania, na przykład zakupu lub wejścia do sklepu.

Ćwiczenie: Opisz cel postu i wskaż, czego nie dowiadujemy się o właściwościach plecaka.

Oczekiwany efekt: Wskazuje produkt i działanie promowane w fikcyjnym materiale reklamowym.

Angielski (dla chętnych): What action does this promotional post encourage? = Do jakiego działania zachęca ten post promocyjny?

Pełny program / 10-13 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

2. Twórca i współpraca komercyjna

W opowieści: Lubię twórcę, sprawdzam produkt
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy twórcę treści, współpracę promocyjną i oznaczenie reklamy bez omawiania przepisów. Uczymy zauważania możliwego interesu finansowego oraz rozumienia, że sympatia do autora nie potwierdza przydatności produktu.

Główna zasada: Sympatia do twórcy nie dowodzi, że polecany produkt pasuje do potrzeb.

Ćwiczenie: Porównaj rekomendację B z C. Czy oznaczenie współpracy wystarcza do wyboru produktu?

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia możliwy interes finansowy autora fikcyjnego materiału promocyjnego.

Angielski (dla chętnych): Liking the creator does not prove the product suits me. = Lubienie twórcy nie dowodzi, że produkt mi odpowiada.

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

3. Produkt w środku historii

W opowieści: Marka w opowieści
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy lokowanie produktu, powtarzanie marki i skojarzenie z przygodą na wymyślonej opowieści. Uczymy zauważania promocji w pozornie zwykłej scenie oraz pytania, dlaczego przedmiot został wyeksponowany.

Główna zasada: Produkt może być promowany jako część historii, nie tylko w osobnej reklamie.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, jak produkt włączono w historię. Czego sama obecność termosu nie dowodzi?

Oczekiwany efekt: Wskazuje ekspozycję fikcyjnego produktu jako element promocji w opowieści.

Angielski (dla chętnych): A product can be promoted inside a story. = Produkt może być promowany wewnątrz opowieści.

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

4. Słowa wzmacniają obietnicę

W opowieści: Wielkie słowa, konkretne cechy
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania przesady, odwołania do popularności i sugestii łatwego sukcesu w reklamie. Ćwiczymy zamianę perswazyjnego hasła na konkretne pytanie o cechę produktu potrzebną odbiorcy.

Główna zasada: Hasło reklamowe warto przełożyć na cechę potrzebną w zadaniu.

Ćwiczenie: Porównaj A i B. Zapisz, co jeszcze sprawdzić, np. zamknięcie i wytrzymałość.

Oczekiwany efekt: Przekształca przesadne hasło reklamy w pytanie o sprawdzalną cechę produktu.

Angielski (dla chętnych): Which practical feature supports this advertising claim? = Jaka praktyczna cecha potwierdza tę obietnicę reklamową?

5. Ograniczona oferta wywołuje pośpiech

W opowieści: Licznik nie wybiera za mnie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy licznik czasu, hasło o ostatnich sztukach i poczucie wyjątkowej okazji. Uczymy odsunięcia decyzji oraz sprawdzenia potrzeby zakupu bez przyjmowania reklamowego pośpiechu jako własnego celu.

Główna zasada: Odliczanie może wywoływać pośpiech; nie zastępuje potrzeby ani sprawdzenia ceny.

Ćwiczenie: Porównaj powód zakupu z A i C. Jakiej informacji o cenie brakuje?

Oczekiwany efekt: Wskazuje potrzebę odbiorcy jako kryterium ważniejsze od reklamowego licznika czasu.

Angielski (dla chętnych): A countdown does not replace a reason to buy. = Odliczanie nie zastępuje powodu do zakupu.

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

6. Porównaj cechy zamiast sławy

W opowieści: Porównaj z zadaniem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy porównywania ceny, funkcji i zgodności produktu z zadaniem fikcyjnego odbiorcy. Pokazujemy różnicę między popularnością reklamy a użytecznością oraz możliwość wyboru posiadanego przedmiotu zamiast nowego zakupu.

Główna zasada: Produkty porównujemy według potrzebnych cech i ceny, a nie sławy polecającej osoby.

Ćwiczenie: Porównaj A i B. Wskaż, czego nie wiemy o trwałości obu produktów.

Oczekiwany efekt: Wybiera ofertę zgodną z potrzebami fikcyjnego odbiorcy na podstawie cech.

Angielski (dla chętnych): Compare features against the task, not the creator’s fame. = Porównuj cechy z zadaniem, a nie sławą twórcy.

Pełny program / 10-13 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

7. Cała kampania, jedna decyzja

W opowieści: Kampania i jedna decyzja
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy rozpoznanie promocji, techniki perswazji i porównanie potrzeb w analizę fikcyjnej kampanii. Uczymy uzasadniania decyzji wobec reklamy, która jednocześnie wykorzystuje lubianego twórcę i presję czasu.

Główna zasada: Powtarzane reklamy mogą dotyczyć jednego produktu; liczba zachęt nie jest dowodem przydatności.

Ćwiczenie: Oddziel formy promocji od danych. Uzasadnij decyzję lub potrzebę dalszego sprawdzenia.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia decyzję wobec fikcyjnej reklamy potrzebą i jedną cechą produktu.

Angielski (dla chętnych): I recognise the promotion and compare it with my needs. = Rozpoznaję promocję i porównuję ją ze swoimi potrzebami.

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

8. Karta świadomego odbiorcy

W opowieści: Karta świadomego wyboru
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia celu reklamy, użytej perswazji i kryteriów decyzji w krótkiej karcie analizy. Sprawdzamy zastosowanie tych pytań do nowej fikcyjnej promocji bez wykonywania rzeczywistego zakupu.

Główna zasada: Karta wyboru łączy rozpoznanie promocji, potrzebę, cechy i pełny koszt.

Ćwiczenie: Napisz decyzję opartą na B-D. Wyjaśnij rolę oznaczenia A i brakujących danych.

Oczekiwany efekt: Analizuje nową reklamę, wskazując cel, technikę perswazji i uzasadnioną decyzję.

Angielski (dla chętnych): My decision follows evidence about the product and my needs. = Moja decyzja opiera się na danych o produkcie i moich potrzebach.

Pełny program / 10-13 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń planuje celowe korzystanie z treści, rozpoznaje rozpraszacze i testuje konkretny sposób zakończenia sesji w zadaniu klasowym.

Na początek

Dziecko potrafi wskazać cel zadania. Planowanie dotyczy fikcyjnego dnia, bez oceniania rodzinnych zwyczajów.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje cel, sygnał końca i przydatną przerwę oraz zmienia plan, kiedy zmienia się sytuacja.

Finał kursu

Plan dnia fikcyjnego bohatera z celami korzystania, pauzami i sygnałem zakończenia.

Pełny program / 10-13 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

1. Po co otwieram kanał

W opowieści: Po co otworzyć kanał?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy nazywania celu korzystania: kontaktu, rozrywki lub wykonania zadania. Pokazujemy różnicę między zaplanowaną czynnością a bezcelowym przechodzeniem do kolejnych materiałów oraz wybór sprawdzalnego momentu zakończenia.

Główna zasada: Nazwanie celu pomaga wybrać materiał i moment zakończenia.

Ćwiczenie: Porównaj A i B. Dopisz obserwowalny wynik sesji bez ustalania uniwersalnego limitu czasu.

Oczekiwany efekt: Określa cel i sprawdzalny warunek zakończenia fikcyjnej sesji korzystania.

Angielski (dla chętnych): I can name the purpose before opening the feed. = Potrafię nazwać cel przed otwarciem tablicy treści.

Pełny program / 10-13 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

2. Powiadomienie przerywa zadanie

W opowieści: Powiadomienie może poczekać
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy powiadomienie, przerwanie i powrót do przerwanej pracy na neutralnej symulacji. Uczymy zauważania kosztu zmiany uwagi oraz wybierania momentu sprawdzenia wiadomości zgodnego z wykonywanym zadaniem.

Główna zasada: Przerwanie zadania może utrudnić powrót; nie każde powiadomienie wymaga natychmiastowej reakcji.

Ćwiczenie: Zaproponuj plan powrotu do kroku 3, jeśli przerwa jednak nastąpi. Co trzeba odróżnić od niepilnej reklamy?

Oczekiwany efekt: Wskazuje moment odłożenia niepilnego powiadomienia do zakończenia podanego zadania.

Angielski (dla chętnych): An interruption can make returning to the task harder. = Przerwanie może utrudnić powrót do zadania.

Pełny program / 10-13 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

3. Sygnał końca sesji

W opowieści: Ustal sygnał końca
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy ustalania granicy przez ukończone zadanie, umówiony punkt przerwy lub przypomnienie. Ćwiczymy zatrzymanie kolejnego automatycznego materiału oraz świadome zakończenie czynności zgodnie z wcześniejszym planem odbiorcy.

Główna zasada: Konkretny rezultat może być sygnałem zakończenia sesji.

Ćwiczenie: Napisz regułę zakończenia i sposób zapisania wyniku. Kiedy można świadomie ustalić nowy cel?

Oczekiwany efekt: Kończy symulowaną sesję przy wcześniej ustalonym i rozpoznawalnym sygnale.

Angielski (dla chętnych): I will stop when the planned task is complete. = Skończę, gdy zaplanowane zadanie będzie wykonane.

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

4. Pauza ma własny cel

W opowieści: Po co ta pauza?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy wybierania krótkiej czynności odrywającej uwagę od kanału: ruchu, rozmowy lub odpoczynku od zadania. Pokazujemy, że przejście do innej aplikacji nie zawsze realizuje zaplanowaną przerwę.

Główna zasada: Przerwa powinna odpowiadać temu, od czego chcemy odpocząć.

Ćwiczenie: Porównaj B i C bez oceniania samej gry. Zaproponuj inny wariant tej samej pauzy.

Oczekiwany efekt: Dobiera przerwę odpowiadającą opisanej potrzebie fikcyjnego odbiorcy.

Angielski (dla chętnych): Switching apps is not always the break I intended. = Zmiana aplikacji nie zawsze jest taką przerwą, jaką zaplanowano.

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

5. Dzień mieści różne aktywności

W opowieści: Co zmieści się w planie?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy układania planu z nauką, kontaktami, ruchem, odpoczynkiem i rozrywką na historii bohatera. Ćwiczymy przewidywanie, którą czynność wypiera przedłużona sesja, bez narzucania jednego limitu wszystkim dzieciom.

Główna zasada: Dłuższa aktywność zajmuje czas, który mógł być przeznaczony na coś innego.

Ćwiczenie: Zaproponuj dwie możliwe korekty planu bez usuwania przygotowania do wyjścia. Uzasadnij wybór.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje aktywność wypartą przez przedłużoną sesję w fikcyjnym planie dnia.

Angielski (dla chętnych): A longer session takes time from another activity. = Dłuższa sesja zabiera czas innej aktywności.

Pełny program / 10-13 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

6. Ustawienia wspierające plan

W opowieści: Ustawienia dla celu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy dobierania ograniczenia powiadomień, wyłączenia automatycznego odtwarzania i przypomnienia do celu odbiorcy. Wyjaśniamy, że ustawienie wspiera decyzję użytkownika i wymaga sprawdzenia z dorosłym na odpowiednim urządzeniu.

Główna zasada: Ustawienia warto dobierać do planowanej aktywności, a nie włączać lub wyłączać bez celu.

Ćwiczenie: Porównaj C z wyłączeniem wszystkich kontaktów. Uzasadnij wybór na podstawie A.

Oczekiwany efekt: Dobiera dwie funkcje makiety wspierające cel zaplanowanego zadania.

Angielski (dla chętnych): Choose settings that support the planned activity. = Wybierz ustawienia wspierające zaplanowaną aktywność.

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

7. Plan w zmienionej sytuacji

W opowieści: Plan może się zmienić
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy cel sesji, sygnał końca i dobór pauzy w scenariuszu niespodziewanej wiadomości. Uczymy elastycznej zmiany planu przy rzeczywistej potrzebie oraz odróżniania jej od automatycznej reakcji na każdą podpowiedź.

Główna zasada: Przydatna zmiana odpowiada nowej potrzebie i wymaga ponownego ustalenia końca.

Ćwiczenie: Popraw plan o B i określ nowy koniec. Wyjaśnij, dlaczego C nie jest tym samym powodem zmiany.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia zmianę planu konkretną potrzebą z opisanego scenariusza.

Angielski (dla chętnych): A useful change should match a real need. = Przydatna zmiana powinna odpowiadać rzeczywistej potrzebie.

8. Plan dnia do sprawdzenia

W opowieści: Dzień do sprawdzenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia celu korzystania, rozpoznawalnego zakończenia i różnorodnych aktywności w planie dnia. Sprawdzamy plan przez klasową symulację powiadomień oraz poprawę miejsca, w którym trudno zakończyć sesję.

Główna zasada: Plan zawiera cel, koniec, przerwę i możliwość poprawki po próbie.

Ćwiczenie: Przetestuj plan, gdy instrukcji nie da się znaleźć. Dodaj punkt zwrócenia się o pomoc zamiast bez końca szukać.

Oczekiwany efekt: Poprawia plan fikcyjnego dnia po teście sygnału zakończenia sesji.

Angielski (dla chętnych): My plan includes a clear stopping point and a useful break. = Mój plan obejmuje jasny moment zakończenia i przydatną przerwę.

Pełny program / 10-13 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia neutralne nieporozumienie w wiadomości, wyraża potrzebę i uzgadnia sposób dalszej rozmowy bez eskalacji.

Na początek

Dziecko rozumie krótkie wypowiedzi postaci. Nie wymaga się opowiadania własnych konfliktów.

Po tej wyprawie

Dziecko doprecyzowuje wiadomość, wyraża potrzebę i granicę oraz ustala konkretne kroki wspólnej pracy.

Finał kursu

Komiks rozmowy rozwiązującej fikcyjne nieporozumienie organizacyjne z uzgodnieniem granic.

Pełny program / 10-13 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

1. Wiadomość nie ma pełnego tonu

W opowieści: Co znaczy „świetnie”?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy brak tonu głosu, krótką wypowiedź i różne możliwe odczytania w czacie. Uczymy zauważania niejednoznaczności neutralnej wiadomości zamiast natychmiastowego przypisywania nadawcy złej intencji.

Główna zasada: Krótki tekst bez kontekstu może mieć więcej niż jedno znaczenie.

Ćwiczenie: Napisz dwie możliwe interpretacje i neutralne pytanie przed reakcją.

Oczekiwany efekt: Podaje dwa możliwe odczytania niejednoznacznej, neutralnej wiadomości organizacyjnej.

Angielski (dla chętnych): This short message could have more than one meaning. = Ta krótka wiadomość może mieć więcej niż jedno znaczenie.

2. Pytanie zamiast dopowiadania

W opowieści: Zapytaj o konkretny szczegół
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy proszenia o doprecyzowanie terminu, oczekiwania i zakresu zadania. Ćwiczymy formułowanie pytania odnoszącego się do treści wiadomości oraz odróżnianie go od zarzutu wobec fikcyjnego rozmówcy.

Główna zasada: Pytanie o brakujący element pomaga ustalić wspólny plan.

Ćwiczenie: Ułóż dwa krótkie pytania do A. Wyjaśnij, dlaczego zgadywanie na podstawie C nie wystarczy.

Oczekiwany efekt: Formułuje pytanie wyjaśniające niejasny element neutralnej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): Could you clarify which part of the task you mean? = Czy możesz wyjaśnić, o którą część zadania chodzi?

Pełny program / 10-13 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

3. Moja potrzeba w jasnym zdaniu

W opowieści: Powiedz, czego potrzeba
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy opisywania sytuacji, własnej potrzeby i konkretnej prośby bez obwiniania rozmówcy. Ćwiczymy komunikat dotyczący organizacji pracy, który wskazuje możliwe rozwiązanie zamiast ogólnej pretensji.

Główna zasada: Jasna potrzeba i konkretna prośba ułatwiają współpracę bez oceniania osoby.

Ćwiczenie: Napisz komunikat: sytuacja, potrzeba, konkretna prośba. Pomiń etykietę „jesteś nieodpowiedzialny”.

Oczekiwany efekt: Tworzy komunikat zawierający sytuację, potrzebę i konkretną prośbę organizacyjną.

Angielski (dla chętnych): I need a clear deadline so I can plan my work. = Potrzebuję jasnego terminu, by zaplanować pracę.

Pełny program / 10-13 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

4. Granica dostępności

W opowieści: Można odpowiedzieć później
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy określania czasu odpowiedzi, zakresu pomocy i momentu zakończenia rozmowy. Pokazujemy różnicę między spokojnym postawieniem granicy a obietnicą stałej dostępności oraz proponowanie realnego terminu kontaktu.

Główna zasada: Granica dostępności może jasno określać, kiedy możemy pomóc.

Ćwiczenie: Ułóż odpowiedź z granicą i konkretną alternatywą. Czego nie trzeba obiecywać?

Oczekiwany efekt: Formułuje granicę dostępności z konkretnym terminem kolejnego kontaktu.

Angielski (dla chętnych): I can help tomorrow, but I am unavailable now. = Mogę pomóc jutro, ale teraz jestem niedostępny lub niedostępna.

5. Spór o rozwiązanie zadania

W opowieści: Sprawdźmy dwa pomysły
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy oddzielania pomysłów od osób, porównywania kryteriów i szukania wspólnego celu. Ćwiczymy rozstrzygnięcie łagodnej różnicy zdań o planie projektu przez test propozycji zamiast oceniania autorów.

Główna zasada: Można porównywać rozwiązania według celu bez oceniania ich autorów.

Ćwiczenie: Ułóż porównanie A i B z tym samym odbiorcą oraz pytaniem o trudny krok.

Oczekiwany efekt: Wybiera rozwiązanie sporu o projekt na podstawie wspólnego kryterium.

Angielski (dla chętnych): We can compare the ideas without judging their authors. = Możemy porównać pomysły bez oceniania autorów.

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

6. Pauza pomaga wrócić do rozmowy

W opowieści: Pauza z drogą powrotu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania przyspieszonych odpowiedzi, proponowania przerwy i ustalenia warunku powrotu do spokojnej rozmowy. Wyjaśniamy, jak powrót do konkretnego problemu ogranicza powtarzanie wzajemnych domysłów w neutralnym sporze.

Główna zasada: Pauza w sporze o zadanie może pomóc wrócić do konkretnych ustaleń.

Ćwiczenie: Napisz komunikat z pauzą, tematem B i sposobem dalszego porównania.

Oczekiwany efekt: Proponuje przerwę z konkretnym warunkiem powrotu do rozmowy o zadaniu.

Angielski (dla chętnych): We can return to this question after a short pause. = Możemy wrócić do tej sprawy po krótkiej przerwie.

Pełny program / 10-13 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

7. Nieporozumienie w zespole

W opowieści: Jedno wspólne ustalenie
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy pytanie doprecyzowujące, komunikat potrzeby i porównanie pomysłów w scenariuszu zespołowym. Uczymy dojścia do wykonalnego ustalenia terminu oraz sprawdzenia, czy obie strony rozumieją je tak samo.

Główna zasada: Podsumowanie powinno jasno nazywać zadanie, osobę i termin.

Ćwiczenie: Napisz pytanie wyjaśniające i projekt wspólnego podsumowania bez dopisywania nieuzgodnionych obowiązków.

Oczekiwany efekt: Zapisuje wspólne ustalenie określające termin i odpowiedzialność fikcyjnych rozmówców.

Angielski (dla chętnych): Let us confirm the same deadline and responsibilities. = Potwierdźmy wspólny termin i obowiązki.

8. Komiks rozmowy z granicami

W opowieści: Komiks jasnej rozmowy
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia niejasności, potrzeby i końcowego uzgodnienia w krótkim komiksie rozmowy. Weryfikujemy zastosowanie pytań oraz spokojnej granicy w nowej neutralnej sytuacji dotyczącej wspólnego projektu.

Główna zasada: Dobre ustalenie uwzględnia zadanie i dostępność każdej osoby.

Ćwiczenie: Napisz cztery kadry: potrzeba, granica, doprecyzowanie D i wspólne podsumowanie.

Oczekiwany efekt: Przedstawia rozmowę zakończoną jasnym uzgodnieniem respektującym dostępność fikcyjnych osób.

Angielski (dla chętnych): Our agreement is specific and respects each person’s availability. = Nasze ustalenie jest konkretne i szanuje dostępność każdej osoby.

Pełny program / 10-13 lat

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń tworzy użyteczny materiał dla określonego odbiorcy, jasno opisuje wkład autorów i poprawia projekt po sprawdzeniu zrozumiałości.

Na początek

Dziecko potrafi wskazać prosty cel instrukcji. Materiały i autorzy w przykładach są fikcyjni.

Po tej wyprawie

Dziecko przygotowuje użyteczny materiał, sprawdza go z nowym odbiorcą i poprawia konkretną trudność.

Finał kursu

Papierowy poradnik lub storyboard krótkiej treści edukacyjnej wraz z kartą redakcyjnej kontroli.

Pełny program / 10-13 lat

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

1. Treść rozwiązuje mały problem

W opowieści: Pomóż wykonać jedną rzecz
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy określania odbiorcy, jednej potrzeby i konkretnego celu krótkiego materiału. Pokazujemy różnicę między zbieraniem reakcji a pomocą czytelnikowi w wykonaniu zadania na bezpiecznych tematach klasowych.

Główna zasada: Treść jest użyteczna, gdy wiadomo, co odbiorca ma dzięki niej zrobić.

Ćwiczenie: Zamień A w konkretny rezultat i porównaj go z B. Czego nie daje samo C?

Oczekiwany efekt: Określa jedną potrzebę odbiorcy i sprawdzalny cel projektowanej treści.

Angielski (dla chętnych): What should the reader be able to do afterwards? = Co czytelnik powinien umieć zrobić później?

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

2. Plan w trzech krokach

W opowieści: Trzy kroki do łódki
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy układania początku, rozwinięcia i zakończenia oraz wybierania informacji potrzebnych do celu. Ćwiczymy usuwanie zbędnego szczegółu i tworzenie czytelnej kolejności działań w krótkim poradniku klasowym.

Główna zasada: Każda część instrukcji powinna wspierać główny cel.

Ćwiczenie: Wyjaśnij funkcję każdego kroku i zdecyduj, czy D pomaga wykonać zadanie.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Układa trzy etapy materiału w kolejności umożliwiającej wykonanie zadania.

Angielski (dla chętnych): Each section should support the main purpose. = Każda część powinna wspierać główny cel.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

3. Jasne zdania i czytelny obraz

W opowieści: Słowa i obraz wyjaśniają
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy prostego słownictwa, krótkiego polecenia i zgodności ilustracji z treścią. Pokazujemy, jak wyjaśnić trudny termin oraz zastąpić ozdobny obraz takim, który rzeczywiście pomaga odbiorcy zrozumieć działanie.

Główna zasada: Jasny tekst mówi, co zrobić, a ilustracja pokazuje potrzebny szczegół.

Ćwiczenie: Wyjaśnij braki A i popraw je z B-C. Czego nie wolno zasłonić ozdobnikiem?

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia niejasne polecenie i dobiera ilustrację wspierającą jego zrozumienie.

Angielski (dla chętnych): Use an image that explains the instruction. = Użyj obrazu, który wyjaśnia instrukcję.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

4. Widać, kto wniósł pomysł

W opowieści: Pokaż wkład autorów
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania własnego rysunku, materiału udostępnionego przez nauczyciela i wykorzystanego pomysłu innego autora. Ćwiczymy opis wkładu oraz prosty podpis źródła bez formułowania szczegółowych twierdzeń prawnych.

Główna zasada: Warto wskazać źródło pomysłu i własny wkład zamiast przypisywać sobie całość.

Ćwiczenie: Napisz krótkie podziękowanie obejmujące A-C. Czy sam podpis wyjaśnia prawo użycia cudzej grafiki?

Oczekiwany efekt: Odróżnia własny wkład od wykorzystanego materiału i dodaje podpis źródła.

Angielski (dla chętnych): Credit the source and describe your own contribution. = Wskaż źródło i opisz swój wkład.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

5. Materiał dostępny dla czytelnika

W opowieści: Bez samego koloru
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy czytelnego kontrastu, oznaczeń innych niż sam kolor i tekstowego objaśnienia obrazu. Pokazujemy, jak odbiorca może zrozumieć materiał bez dźwięku oraz jak sprawdzić widoczność ważnego polecenia.

Główna zasada: Ważna informacja powinna być zrozumiała także bez dźwięku lub rozróżnienia kolorów.

Ćwiczenie: Porównaj A-C. Zaproponuj test bez koloru i dźwięku, wskaż możliwą trudność tekstu.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dodaje oznaczenie pozwalające zrozumieć instrukcję bez rozróżniania kolorów.

Angielski (dla chętnych): The message should remain clear without sound or colour cues. = Komunikat powinien być jasny bez wskazówek dźwiękowych lub kolorów.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

6. Test z nowym odbiorcą

W opowieści: Test bez podpowiadania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania materiału przez wykonanie zadania przez partnera, obserwowania trudnego miejsca i zadawania pytania o zrozumiałość. Ćwiczymy przyjmowanie konkretnej informacji zwrotnej oraz wybór poprawki odpowiadającej zauważonemu problemowi.

Główna zasada: Nowy odbiorca może ujawnić brakujący krok, gdy autor nie prowadzi go za rękę.

Ćwiczenie: Zapisz obserwację bez oceny odbiorcy i zaproponuj pytanie po próbie.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretny fragment do poprawy na podstawie testu z partnerem.

Angielski (dla chętnych): Which step was difficult to understand without my help? = Który krok był trudny do zrozumienia bez mojej pomocy?

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

7. Redakcja końcowej wersji

W opowieści: Popraw przyczynę trudności
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy cel, strukturę, czytelność i opis wkładu w kontrolę materiału. Uczymy wprowadzania poprawki po teście oraz porównywania nowej wersji z ustalonym wcześniej zadaniem odbiorcy.

Główna zasada: Redakcja powinna odpowiadać problemowi wykrytemu w próbie.

Ćwiczenie: Uzasadnij wybór i zaplanuj ponowny test. Czy C może pełnić inną rolę?

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wprowadza poprawkę odpowiadającą udokumentowanemu problemowi odbiorcy materiału.

Angielski (dla chętnych): This revision addresses the problem found during testing. = Ta poprawka odpowiada problemowi odkrytemu w próbie.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

8. Prezentacja użytecznej treści

W opowieści: Pokaż użyteczny poradnik
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia gotowego materiału wraz z celem, źródłami i wynikiem testu zrozumiałości. Weryfikujemy wykonanie zadania przez nowego odbiorcę oraz uzasadnienie poprawki dokonanej przez autora.

Główna zasada: Prezentacja powinna pokazywać cel, sposób użycia i sprawdzoną poprawkę.

Ćwiczenie: Przygotuj krótką prezentację z dowodem C i ograniczeniem D. Zaproponuj następny test.

Oczekiwany efekt: Przedstawia materiał umożliwiający nowemu odbiorcy wykonanie określonego zadania.

Angielski (dla chętnych): The final version helps the reader complete a specific task. = Ostateczna wersja pomaga czytelnikowi wykonać konkretne zadanie.

Pełny program / 10-13 lat

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia społeczne mechanizmy popularnego trendu, sprawdza warunki udziału i wybiera własną bezpieczną odpowiedź na zaproszenie.

Na początek

Dziecko rozumie zaproszenie do zabawy. Ćwiczenia nie wymagają udziału w prawdziwym wyzwaniu.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje presję, pyta o zasady i podejmuje własną decyzję z możliwością odmowy lub zmiany formy.

Finał kursu

Karta oceny fikcyjnego wyzwania z wariantem udziału, odmowy lub bezpiecznej zmiany zasad.

Pełny program / 10-13 lat

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

1. Pomysł staje się trendem

W opowieści: Jak pomysł się powtarza?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy naśladownictwo, powtarzalny format i rozchodzenie się zaproszeń na przykładzie fikcyjnej zabawy rysunkowej. Uczymy zauważania wspólnego schematu oraz odróżniania popularności pomysłu od obowiązku uczestnictwa.

Główna zasada: Trend powstaje, gdy ludzie powtarzają rozpoznawalny format.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, co się powtarza, a co zmienia. Czy to dowodzi udziału wszystkich osób?

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje wspólną regułę trzech wariantów fikcyjnego trendu rysunkowego.

Angielski (dla chętnych): A popular format spreads when people repeat it. = Popularny format rozchodzi się, gdy ludzie go powtarzają.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

2. Wszyscy robią czy tylko tak wygląda

W opowieści: Widać tylko część grupy
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania widocznych przykładów od pełnej grupy oraz rozpoznawania zwrotów sugerujących powszechny udział. Pokazujemy, że kilka popularnych materiałów nie potwierdza decyzji wszystkich osób w otoczeniu.

Główna zasada: Widoczne przykłady nie pokazują decyzji wszystkich osób.

Ćwiczenie: Oceń zdanie „wszyscy to robią”. Podaj brakującą informację i ostrożny opis.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego kilka widocznych przykładów nie dowodzi powszechnego udziału.

Angielski (dla chętnych): Visible examples do not show what everyone chooses. = Widoczne przykłady nie pokazują wyborów wszystkich osób.

3. Co dokładnie trzeba zrobić

W opowieści: Najpierw zasady
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy czytania reguł wyzwania, rozpoznawania potrzebnych zasobów i sprawdzania warunków z dorosłym. Ćwiczymy zatrzymanie decyzji przy brakującej informacji, bez wykonywania rzeczywistych ryzykownych zachowań w klasie.

Główna zasada: Przed decyzją warto poznać działania, potrzebne rzeczy i sposób pokazania wyniku.

Ćwiczenie: Ułóż trzy pytania o warunki. Wskaż, dlaczego A nie wystarcza do świadomej zgody.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakującą informację potrzebną do decyzji o fikcyjnym wyzwaniu.

Angielski (dla chętnych): I need clear rules before deciding whether to join. = Potrzebuję jasnych zasad, zanim zdecyduję o udziale.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

4. Moja chęć i cudze oczekiwanie

W opowieści: Chęć czy nacisk?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżniania własnego zainteresowania, obawy przed pominięciem i oczekiwania grupy. Ćwiczymy nazywanie osobistego powodu decyzji na fikcyjnych bohaterach oraz wybór bez potrzeby udowadniania popularności.

Główna zasada: Zainteresowanie zabawą i obawa przed wykluczeniem to różne powody; decyzja pozostaje dobrowolna.

Ćwiczenie: Napisz odpowiedź do B, która zostawia czas na C. Nie rozstrzygaj za Mirę udziału.

Oczekiwany efekt: Odróżnia własne zainteresowanie bohatera od obawy przed pominięciem przez grupę.

Angielski (dla chętnych): Am I interested, or am I afraid of missing out? = Czy mnie to interesuje, czy boję się, że coś mnie ominie?

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

5. Odmowa bez długiego tłumaczenia

W opowieści: Krótka odmowa
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy krótkiej odpowiedzi odmawiającej udziału, pozostawienia sobie czasu i zaproponowania innej aktywności. Pokazujemy, że odmowa konkretnego wyzwania może współistnieć z chęcią kontaktu z grupą.

Główna zasada: Odmowa udziału nie wymaga długiego tłumaczenia ani obrony prywatnych powodów.

Ćwiczenie: Napisz odmowę i opcjonalną propozycję C. Co zrobisz, gdy nacisk trwa?

Oczekiwany efekt: Formułuje krótką odmowę wyzwania z możliwą alternatywą wspólnej aktywności.

Angielski (dla chętnych): I will skip this challenge, but I can join another activity. = Odpuszczę to wyzwanie, ale mogę dołączyć do innej aktywności.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

6. Można zmienić reguły zabawy

W opowieści: Zmieńmy formę zabawy
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy projektowania wariantu o mniejszych wymaganiach, dobrowolnym udziale i jasnym celu. Ćwiczymy zastąpienie rywalizacji współpracą oraz usunięcie elementu, który utrudnia uczestnictwo fikcyjnym osobom o różnych możliwościach.

Główna zasada: Zabawę można zaprojektować z wyborem roli i bez obowiązkowej publikacji.

Ćwiczenie: Napisz nową regułę obejmującą rysunek, oglądanie i rezygnację. Usuń przymus A.

Oczekiwany efekt: Zmienia regułę fikcyjnej zabawy tak, aby udział stał się dobrowolny.

Angielski (dla chętnych): We can redesign the challenge so participation is optional. = Możemy zmienić wyzwanie, aby udział był dobrowolny.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

7. Zaproszenie z naciskiem czasu

W opowieści: Zaproszenie z licznikiem
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy sprawdzenie zasad, rozpoznanie motywu i własną odpowiedź w scenariuszu szybkiego zaproszenia. Uczymy odroczenia decyzji oraz uzasadnienia wyboru na podstawie warunków wyzwania, a nie popularności uczestników.

Główna zasada: Presja terminu nie zastępuje poznania warunków i własnej decyzji.

Ćwiczenie: Napisz reakcję uwzględniającą B i C. Porównaj rezygnację z udziałem bez informacji.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia własną odpowiedź na zaproszenie konkretnym warunkiem fikcyjnego wyzwania.

Angielski (dla chętnych): I will check the conditions before making my own decision. = Sprawdzę warunki przed podjęciem własnej decyzji.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

8. Karta świadomego udziału

W opowieści: Karta własnej decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia zasad wyzwania, motywu udziału i dostępnej alternatywy w karcie decyzji. Sprawdzamy zastosowanie jej do nowego fikcyjnego trendu oraz wybór krótkiej odpowiedzi respektującej własną decyzję.

Główna zasada: Decyzja o udziale uwzględnia zasady, potrzebne rzeczy, granice i możliwość odmowy.

Ćwiczenie: Napisz dwie równie dopuszczalne decyzje: udział i rezygnację. Oprzyj je na warunkach, nie liczniku.

Oczekiwany efekt: Ocenia nowe fikcyjne wyzwanie i formułuje własną uzasadnioną odpowiedź.

Angielski (dla chętnych): Popularity is one fact, but participation remains my decision. = Popularność jest jedną z informacji, ale decyzja o udziale pozostaje moja.

Pełny program / 10-13 lat

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń organizuje współpracę fikcyjnej społeczności, uzgadnia role i reguły oraz przekazuje pracę w sposób czytelny dla następnej osoby.

Na początek

Dziecko potrafi nazwać wspólne zadanie. Projekt ma fikcyjną tablicę i nie wymaga konta.

Po tej wyprawie

Dziecko ustala role, czytelny stan zadania i sposób przekazania pracy nowej osobie z szacunkiem dla dostępności.

Finał kursu

Karta społeczności projektowej z podziałem ról, tablicą zadań i przykładem przekazania pracy.

Pełny program / 10-13 lat

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

1. Grupa ma wspólny cel

W opowieści: Wspólny cel klubu
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy społeczność, wspólne zainteresowanie i cel konkretnego projektu na papierowym modelu klubu. Uczymy odróżniania samego przebywania w grupie od współpracy prowadzącej do jasno określonego rezultatu.

Główna zasada: Wspólny cel opisuje rezultat, do którego przyczyniają się różne osoby.

Ćwiczenie: Napisz jedno zdanie celu i odróżnij je od B. Jak sprawdzisz osiągnięcie?

Oczekiwany efekt: Formułuje wspólny rezultat projektu fikcyjnej społeczności w jednym zdaniu.

Angielski (dla chętnych): A shared goal gives the group a clear direction. = Wspólny cel daje grupie jasny kierunek.

2. Role pomagają się uzupełniać

W opowieści: Role się uzupełniają
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżniania autora pomysłu, osoby porządkującej zadania i osoby sprawdzającej rezultat. Pokazujemy możliwość rotacji ról oraz dobierania pracy do umiejętności bez tworzenia rankingu ważności członków społeczności.

Główna zasada: Różne role mogą wspierać ten sam wynik; nie muszą oznaczać rankingu osób.

Ćwiczenie: Wyjaśnij zależność trzech ról. Co zrobić, gdy ktoś potrzebuje pomocy w swojej części?

Oczekiwany efekt: Określa zadania trzech uzupełniających się ról w fikcyjnym projekcie.

Angielski (dla chętnych): Different roles contribute to the same shared result. = Różne role wspierają ten sam wspólny rezultat.

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

3. Reguły wspólnej pracy

W opowieści: Reguła z działaniem
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy uzgadniania sposobu dodawania pomysłów, oznaczania zmian i podejmowania decyzji projektowych. Ćwiczymy zapis reguły w postaci konkretnego działania oraz odróżnianie jej od ogólnego hasła o dobrej współpracy.

Główna zasada: Przydatna reguła wskazuje konkretne zachowanie możliwe do wykonania.

Ćwiczenie: Zamień A w jasną regułę dotyczącą rozmowy i porównaj ją z B-C.

Oczekiwany efekt: Zapisuje regułę współpracy jako konkretne i sprawdzalne działanie członka grupy.

Angielski (dla chętnych): A useful rule describes an action everyone can follow. = Przydatna reguła opisuje działanie, które każdy może wykonać.

4. Tablica pokazuje stan zadania

W opowieści: Tablica bez domysłów
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zadanie, odpowiedzialną osobę i status pracy na papierowej tablicy projektu. Uczymy przesuwania kart między planem, wykonaniem i sprawdzeniem oraz rozpoznawania zadania bez przypisanej odpowiedzialności.

Główna zasada: Zadanie potrzebuje wykonawcy, stanu i kryterium ukończenia.

Ćwiczenie: Popraw B, wymieniając brakujące pola. Nie przydzielaj zadania za nieobecną osobę.

Oczekiwany efekt: Uzupełnia kartę zadania o odpowiedzialną osobę i kryterium zakończenia.

Angielski (dla chętnych): A task needs an owner and a clear completion criterion. = Zadanie potrzebuje osoby odpowiedzialnej i jasnego kryterium ukończenia.

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

5. Pomysł nowej osoby

W opowieści: Pierwszy krok nowej osoby
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy powitania nowego członka, wyjaśnienia celu i przekazania pierwszego wykonalnego zadania. Ćwiczymy ocenę propozycji według kryteriów projektu oraz udzielanie konkretnej informacji pomagającej nowej osobie dołączyć do pracy.

Główna zasada: Nowa osoba potrzebuje celu, zasad i małego zadania z pomocą, a nie domysłów.

Ćwiczenie: Napisz wiadomość powitalną z A-C i zapytaniem o chęć lub dostępność.

Oczekiwany efekt: Tworzy wiadomość wprowadzającą zawierającą cel projektu i pierwsze zadanie.

Angielski (dla chętnych): Here is the goal and a first task you can try. = Oto cel i pierwsze zadanie, którego możesz spróbować.

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

6. Przekazanie pracy bez domysłów

W opowieści: Przekaż stan pracy
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy opisywania wykonanej części, pozostałego kroku i miejsca aktualnej wersji projektu. Pokazujemy, jak czytelne przekazanie zapobiega dublowaniu działań oraz pozwala następnej osobie kontynuować zadanie bez zgadywania.

Główna zasada: Przekazanie mówi, co skończono, co pozostało i gdzie jest aktualna wersja.

Ćwiczenie: Napisz przekazanie z A-C bez ogólnego „wszystko gotowe”. Jakie pytanie można dodać?

Oczekiwany efekt: Przekazuje stan zadania z wykonaną częścią i konkretnym następnym krokiem.

Angielski (dla chętnych): This is completed, and this part still needs checking. = To jest ukończone, a ta część nadal wymaga sprawdzenia.

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

7. Projekt przy zmianie zespołu

W opowieści: Zmiana w zespole
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy role, tablicę zadań i przekazanie pracy w scenariuszu zmiany dostępności jednego członka. Uczymy ponownego podziału odpowiedzialności oraz zachowania wspólnego celu bez oczekiwania stałej dostępności wszystkich osób.

Główna zasada: Podział pracy można zmienić po sprawdzeniu dostępności i stanu zadań.

Ćwiczenie: Zaproponuj uzgodnienie z Adą z uwzględnieniem B-D. Co wymaga potwierdzenia zamiast założenia?

Oczekiwany efekt: Aktualizuje odpowiedzialność za zadanie po zmianie dostępności fikcyjnego członka grupy.

Angielski (dla chętnych): We can reassign the task while respecting availability. = Możemy zmienić przydział zadania, szanując dostępność.

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

8. Karta działającej społeczności

W opowieści: Projekt, który można przejąć
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia wspólnego celu, ról i tablicy zadań w karcie społeczności projektowej. Weryfikujemy użyteczność zasad poprzez symulowane dołączenie nowej osoby oraz przekazanie jednego niedokończonego zadania.

Główna zasada: Działająca karta projektu łączy cel, role, zasady, stan i sposób dołączenia.

Ćwiczenie: Złóż kartę A-D i napisz przekazanie nowej osobie. Dodaj kryterium ukończenia mapy i pytanie o rolę.

Oczekiwany efekt: Przekazuje nowemu uczestnikowi zadanie możliwe do kontynuowania na podstawie karty.

Angielski (dla chętnych): Our project can continue when a new person joins. = Nasz projekt może być kontynuowany, gdy dołącza nowa osoba.

Pełny program / 10-13 lat

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń odróżnia sprawdzalne twierdzenie od opinii i rozpoznaje zabiegi zmieniające odbiór wiadomości.

Na początek

Wystarczy umieć opowiedzieć, co się wydarzyło; karty można odczytać wspólnie.

Po tej wyprawie

Dziecko oddziela sprawdzalne twierdzenie, opinię i domysł oraz poprawia wiadomość po nowej informacji.

Finał kursu

Ilustrowany przewodnik: fakt, opinia, interpretacja i manipulacja.

Pełny program / 10-13 lat

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

1. Co można sprawdzić?

W opowieści: Co da się sprawdzić?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między twierdzeniem możliwym do sprawdzenia a osobistą oceną. Uczą się formułować pytanie o dowód oraz wskazywać, czego nie wiedzą.

Główna zasada: Zdanie o liczbie łodzi można sprawdzić. Ocena „najpiękniejsza” wyraża gust i nie ma jednej odpowiedzi.

Ćwiczenie: Do A i B dobierz sposób oceny. Wyjaśnij, dlaczego spis nie rozstrzyga, która łódź jest najpiękniejsza.

Oczekiwany efekt: Rozdziela sprawdzalne twierdzenia i opinie, uzasadniając przynajmniej trzy decyzje.

Angielski (dla chętnych): What evidence supports this claim? - Jaki dowód wspiera to twierdzenie?

Pełny program / 10-13 lat

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

2. Fakt w towarzystwie opinii

W opowieści: Fakt obok mojego zdania
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają budowę wiadomości łączącej opis zdarzenia z oceną autora. Ćwiczą zaznaczanie sprawdzalnych fragmentów oraz oddzielanie języka oceniającego od informacji o wydarzeniu.

Główna zasada: Jedna wiadomość może łączyć sprawdzalną informację z oceną. Rozdziel je, zanim ocenisz całość.

Ćwiczenie: Podziel A na dwa zdania. Do informacji dopisz kartę potwierdzającą, a opinię oznacz słowami „zdaniem autora”.

Oczekiwany efekt: Wskazuje fakt i opinię występujące w jednym akapicie.

Angielski (dla chętnych): This sentence expresses an opinion. - To zdanie wyraża opinię.

3. Interpretacja i brakujące informacje

W opowieści: Więcej niż jedno wyjaśnienie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się odróżniać obserwację od interpretacji zdarzenia. Poznają wpływ niepełnych danych na wnioski oraz tworzą więcej niż jedno możliwe wyjaśnienie.

Główna zasada: Widzimy zdarzenie, ale nie zawsze znamy jego przyczynę. Domysł nazwij domysłem i wskaż brakującą informację.

Ćwiczenie: Oddziel obserwację od dwóch hipotez. Zapisz pytanie do załogi, które pomogłoby ustalić przyczynę postoju.

Oczekiwany efekt: Podaje dwie interpretacje jednej obserwacji i potrzebny dowód.

Angielski (dla chętnych): Another explanation could be... - Innym wyjaśnieniem mogłoby być...

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

4. Słowa, które zmieniają odbiór

W opowieści: Te same dane, inne słowa
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają nacechowane określenia, przesadę i etykietowanie osób. Uczą się porównywać neutralny oraz emocjonalny opis tego samego zdarzenia i uzasadniać różnicę w odbiorze.

Główna zasada: Mocne słowa mogą kierować emocjami. Sprawdź, jaką konkretną informację niosą i czy mają oparcie w kartach.

Ćwiczenie: Przeredaguj A z liczbą wszystkich modeli. Wyjaśnij, czego nie wiemy o poprzednich próbach.

Oczekiwany efekt: Przepisuje emocjonalne zdanie, zachowując jego sprawdzalną treść.

Angielski (dla chętnych): This wording influences the reader. - Ten dobór słów wpływa na odbiorcę.

5. Pominięcie i wybór szczegółów

W opowieści: Czego zabrakło w relacji?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wybiórcze przedstawianie informacji i pomijanie istotnych okoliczności. Ćwiczą zestawianie skróconej wiadomości z pełnym opisem oraz wskazywanie szczegółów zmieniających wniosek odbiorcy.

Główna zasada: Prawdziwy szczegół może wprowadzać w błąd, gdy pominięto ważne okoliczności. Szukaj tego, co zmienia sens.

Ćwiczenie: Napisz dwuzdaniową relację, która uwzględnia liczbę zebranych worków i plan odbioru. Wskaż pominięty kontekst.

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominięty szczegół i wyjaśnia jego wpływ na ocenę.

Angielski (dla chętnych): Important context has been omitted. - Pominięto ważny kontekst.

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

6. Rozmowa bez walki o rację

W opowieści: Sprawdzam zdanie, nie kolegę
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą pytanie o źródło, spokojne zgłoszenie wątpliwości i przyznanie braku wiedzy. Poznają różnicę między krytyką twierdzenia a ocenianiem osoby, która je przekazała.

Główna zasada: Można pytać o dowód bez obrażania rozmówcy. Krytyka twierdzenia nie musi być oceną osoby.

Ćwiczenie: Ułóż odpowiedź z pytaniem o źródło i odniesieniem do C. Dodaj, co sprawdzisz, jeśli tablica okaże się nieaktualna.

Oczekiwany efekt: Formułuje neutralne pytanie o dowód bez obrażania rozmówcy.

Angielski (dla chętnych): I am questioning the claim. - Sprawdzam to twierdzenie.

7. Warsztat krótkiej wiadomości

W opowieści: Napisz krótką, uczciwą wiadomość
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują rozróżnienie faktu, opinii i interpretacji w samodzielnym tekście. Ćwiczą oznaczanie ocen autora, uwzględnianie istotnego kontekstu i dobieranie neutralnego tytułu wiadomości.

Główna zasada: Wiadomość jest czytelniejsza, gdy podaje źródło faktu, oddziela opinię i nie dopowiada nieznanych przyczyn.

Ćwiczenie: Napisz trzy zdania: potwierdzony fakt ze źródłem, opinię oznaczoną jako opinia i pytanie o brakujący powód.

Oczekiwany efekt: Tworzy wiadomość z wyraźnie oznaczoną opinią i neutralnym tytułem.

Angielski (dla chętnych): The available facts show... - Dostępne fakty wskazują...

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

8. Przewodnik rozpoznawania przekazu

W opowieści: Zmień wniosek po nowej karcie
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują kryteria rozpoznawania faktu, opinii, interpretacji i manipulacji. Uczą się wyjaśniać decyzję na przykładzie oraz poprawiać klasyfikację po otrzymaniu nowego dowodu.

Główna zasada: Dobry wniosek można poprawić po nowym dowodzie. Pokaż, co się zmieniło i dlaczego.

Ćwiczenie: Utwórz miniinstrukcję: wskaż twierdzenie, dowód, brak i poprawiony wniosek. Wyjaśnij, czemu B nadal nie wynika z kart.

Oczekiwany efekt: Klasyfikuje nowy przekaz i wskazuje dowód uzasadniający swoją decyzję.

Angielski (dla chętnych): I changed my conclusion because... - Zmieniłem wniosek, ponieważ...

Pełny program / 10-13 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje nagłówki nastawione na reakcję i podejmuje decyzję dopiero po poznaniu treści.

Na początek

Rozróżniam wiadomość o zdarzeniu i własną opinię; przyda się O3-K1.

Po tej wyprawie

Dziecko porównuje tytuł z treścią i wybiera reakcję po sprawdzeniu danych, także gdy czuje silną emocję.

Finał kursu

Galeria spokojnych nagłówków z instrukcją zatrzymania emocjonalnego udostępniania.

Pełny program / 10-13 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

1. Tytuł i treść wiadomości

W opowieści: Tytuł obiecuje, tekst wyjaśnia
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają funkcję nagłówka i różnicę między zapowiedzią a pełną treścią. Uczą się sprawdzać, czy tytuł odpowiada temu, co rzeczywiście wynika z materiału.

Główna zasada: Tytuł jest skrótem. Dopiero treść pozwala sprawdzić, czy skrót jest trafny.

Ćwiczenie: Porównaj zakres A z B i C. Napisz tytuł zachowujący miejsce, czas i przyczynę.

Oczekiwany efekt: Wskazuje informację z tytułu, której brakuje w treści.

Angielski (dla chętnych): Does the headline match the article? - Czy nagłówek odpowiada treści artykułu?

2. Luka ciekawości

W opowieści: Sekret w tytule
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają nagłówki ukrywające kluczową informację i obietnice niezwykłego odkrycia. Ćwiczą dopisywanie konkretnych danych do tytułu oraz ocenianie, czy zapowiedź pomaga zrozumieć wiadomość.

Główna zasada: Tytuł może celowo ukrywać najważniejszy szczegół, by zachęcić do kliknięcia. To nie przesądza, czy treść jest prawdziwa.

Ćwiczenie: Wskaż lukę w A. Połącz B i C w tytuł, który pomaga podjąć decyzję o wizycie.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, którą informację tytuł ukrywa, aby zachęcić do kliknięcia.

Angielski (dla chętnych): The headline creates a curiosity gap. - Nagłówek tworzy lukę ciekawości.

Pełny program / 10-13 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

3. Strach, złość i zachwyt

W opowieści: Emocja to sygnał do pauzy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę silnych emocji w odbiorze wiadomości. Uczą się nazywać własną pierwszą reakcję, oddzielać emocję od dowodu i robić przerwę przed udostępnieniem.

Główna zasada: Strach, złość i zachwyt mówią o naszej reakcji. Nie są dowodem na prawdziwość wiadomości.

Ćwiczenie: Oddziel emocję od twierdzenia „na zawsze”. Oceń je na podstawie B i C.

Oczekiwany efekt: Nazywa emocję wywołaną tytułem i podaje pytanie o dowód.

Angielski (dla chętnych): Strong emotions do not prove a claim. - Silne emocje nie potwierdzają twierdzenia.

4. Przesada i fałszywa pilność

W opowieści: Czy naprawdę trzeba już?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają absolutne określenia, wykrzykniki i wezwania do natychmiastowego działania. Ćwiczą rozpoznawanie presji czasu oraz sprawdzanie, czy podany termin ma uzasadnienie w treści.

Główna zasada: Pilność powinna wynikać z konkretnego terminu i źródła. Wielkie litery nie tworzą terminu.

Ćwiczenie: Porównaj termin z presją w A. Napisz odpowiedź, która daje czas na rozmowę z opiekunem.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa zabiegi wywierające presję i ocenia ich uzasadnienie.

Angielski (dla chętnych): Is this urgency justified? - Czy ten pośpiech ma uzasadnienie?

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

5. Ilustracja obok nagłówka

W opowieści: Zdjęcie nie dopowiada dowodu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ ilustracji na interpretację tytułu. Uczą się oddzielać to, co pokazuje zdjęcie, od twierdzenia autora oraz sprawdzać zgodność obrazu z opisem.

Główna zasada: Obraz obok nagłówka może wywoływać skojarzenie, ale nie musi przedstawiać opisanego zdarzenia.

Ćwiczenie: Napisz podpis oddzielający ilustrację od potwierdzonego zdarzenia. Wskaż dwa brakujące dane obrazu.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Oddziela informację widoczną na ilustracji od sugestii nagłówka.

Angielski (dla chętnych): The image suggests more than it proves. - Obraz sugeruje więcej, niż potwierdza.

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

6. Przeczytaj, zanim przekażesz

W opowieści: Przeczytaj przed wysłaniem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą sekwencję pauza, lektura i sprawdzenie podstaw twierdzenia. Uczą się rozpoznawać brak dostępu do pełnej treści oraz bezpiecznie wstrzymywać przekazanie niezweryfikowanej wiadomości.

Główna zasada: Przed przekazaniem przeczytaj całą dostępną wiadomość, także wyjątek pod tytułem.

Ćwiczenie: Napisz wiadomość dla kolegi planującego warsztaty. Wskaż, jaki błąd spowodowałoby przekazanie samego A.

Oczekiwany efekt: Wstrzymuje udostępnienie, gdy zna wyłącznie nagłówek bez treści.

Angielski (dla chętnych): I cannot assess the headline alone. - Nie mogę ocenić wiadomości po samym nagłówku.

Pełny program / 10-13 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

7. Redakcja spokojnych tytułów

W opowieści: Tytuł, który pomaga
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się tworzyć nagłówki konkretne, proporcjonalne i zgodne z tekstem. Ćwiczą usuwanie przesady, zachowanie ważnych danych oraz odróżnianie atrakcyjnego tytułu od wprowadzającego w błąd.

Główna zasada: Rzetelny tytuł podaje najważniejszy konkret i nie obiecuje więcej niż tekst.

Ćwiczenie: Napisz dwa trafne tytuły o różnej długości. Sprawdź, czy żaden nie sugeruje zatrzymania Iskry.

Oczekiwany efekt: Redaguje ciekawy tytuł, który nie dodaje niepotwierdzonych twierdzeń.

Angielski (dla chętnych): This headline accurately summarizes the story. - Ten nagłówek trafnie podsumowuje wiadomość.

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

8. Galeria tytułów i decyzji

W opowieści: Moja galeria decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują poznane mechanizmy clickbaitu i zasady pauzy przed przekazaniem wiadomości. Ćwiczą uzasadnianie oceny nowego nagłówka oraz proponowanie poprawnej zapowiedzi na podstawie pełnego tekstu.

Główna zasada: Po tytule zatrzymaj się, przeczytaj treść i dobierz działanie do tego, co potwierdzono.

Ćwiczenie: Dla A-C zapisz: co potwierdzone, co przesadzone i jaką wersję wyślesz rodzinie.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia mechanizm clickbaitu i poprawia nieadekwatny nagłówek nowej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): I would verify this before sharing. - Sprawdziłbym to przed przekazaniem dalej.

Pełny program / 10-13 lat

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń ocenia pochodzenie wiadomości, aktualność i jakość dowodów przed sformułowaniem wniosku.

Na początek

Rozróżniam twierdzenie i opinię; korzystam z przygotowanych kart zamiast samodzielnie szukać w sieci.

Po tej wyprawie

Dziecko ocenia źródło, autora, datę i zakres dowodu; potrafi pozostawić sprawę nierozstrzygniętą.

Finał kursu

Karta oceny źródła z uzasadnieniem wiarygodności wybranego materiału ćwiczeniowego.

Pełny program / 10-13 lat

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

1. Skąd pochodzi wiadomość?

W opowieści: Podążaj do początku wiadomości
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między pierwotnym źródłem a dalszym przekazaniem informacji. Uczą się odtwarzać drogę wiadomości i wskazywać, kto rzeczywiście obserwował lub opisał dane zdarzenie.

Główna zasada: Kopia wiadomości nie jest jej pierwotnym źródłem. Ustal, kto pierwszy podał informację.

Ćwiczenie: Narysuj łańcuch A-C. Wskaż, co sprawdzisz w pierwotnym komunikacie przed podaniem godziny dalej.

Oczekiwany efekt: Wskazuje pierwotne źródło w przygotowanym łańcuchu przekazywania wiadomości.

Angielski (dla chętnych): Where did this information originally come from? - Skąd pierwotnie pochodzi ta informacja?

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

2. Autor i jego kompetencje

W opowieści: Autor zna się na czym?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają podpis autora, kompetencje związane z tematem i możliwość konfliktu interesów. Uczą się odróżniać popularność osoby od podstaw do uznania konkretnej wypowiedzi za wiarygodną.

Główna zasada: Znana osoba nie jest ekspertem od wszystkiego. Kompetencje oceniaj w związku z konkretnym pytaniem.

Ćwiczenie: Porównaj kompetencje i dowody obu autorów. Wyjaśnij, dlaczego „każdy ciężar” wykracza poza próbę.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego wiedza autora musi dotyczyć ocenianego tematu.

Angielski (dla chętnych): Popularity is not evidence of expertise. - Popularność nie dowodzi kompetencji.

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

3. Data i aktualność

W opowieści: Data wpisu i data zdarzenia
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają datę publikacji, datę opisanego zdarzenia i aktualizację materiału. Ćwiczą odróżnianie starej wiadomości od bieżącej oraz wskazywanie informacji, których aktualność trzeba dodatkowo sprawdzić.

Główna zasada: Nowe udostępnienie może pokazywać stare zdarzenie. Odczytaj obie daty.

Ćwiczenie: Utwórz dwie osie: publikacja i wydarzenie. Popraw wiadomość, używając C jako aktualnego planu.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia datę publikacji i wydarzenia oraz ocenia aktualność wiadomości.

Angielski (dla chętnych): When did the event actually happen? - Kiedy rzeczywiście miało miejsce zdarzenie?

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

4. Dowód i samo zapewnienie

W opowieści: Czy dowód pasuje do zdania?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między sprawdzalnym materiałem a zapewnieniem autora. Uczą się łączyć dowód z konkretnym twierdzeniem, rozpoznawać nieistotne argumenty i zaznaczać brakujące potwierdzenie.

Główna zasada: Dowód może być prawdziwy, ale dotyczyć węższej sprawy niż twierdzenie.

Ćwiczenie: Zmień A tak, by odpowiadało B i C. Wskaż potrzebną dodatkową próbę, bez wykonywania jej samodzielnie.

Oczekiwany efekt: Łączy twierdzenie z istotnym dowodem i odrzuca niepowiązany materiał.

Angielski (dla chętnych): Does this evidence support that specific claim? - Czy ten dowód wspiera to konkretne twierdzenie?

5. Niezależne potwierdzenie

W opowieści: Trzy kopie, jedno źródło
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między kilkoma niezależnymi źródłami a powieleniem tej samej wiadomości. Ćwiczą porównywanie pochodzenia tekstów i rozpoznawanie wspólnego materiału stojącego za wieloma publikacjami.

Główna zasada: Niezależne potwierdzenie powstaje osobno, a nie przez przepisanie tej samej relacji.

Ćwiczenie: Narysuj zależności źródeł i napisz ostrożny wniosek o tym, czym był „smok”.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje, że trzy kopie jednej wiadomości stanowią jedno źródło.

Angielski (dla chętnych): These reports rely on the same original source. - Te relacje opierają się na tym samym źródle pierwotnym.

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

6. Sprzeczne relacje

W opowieści: Gdy karty sobie przeczą
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się porównywać zgodne i rozbieżne elementy dwóch relacji. Poznają ograniczenia świadków, brakujące dane i zasadę zawieszenia oceny, kiedy dowody nie rozstrzygają pytania.

Główna zasada: Sprzecznych relacji nie rozstrzygamy przez głosowanie. Sprawdzamy czas, zakres i brakujące dowody.

Ćwiczenie: Zapisz dwie możliwe interpretacje i pytanie do zarządcy, które rozstrzygnie dostęp o 10.00.

Oczekiwany efekt: Wskazuje rozbieżność i potrzebny dowód bez wymuszania jednoznacznego werdyktu.

Angielski (dla chętnych): The evidence is inconclusive. - Dowody nie pozwalają rozstrzygnąć sprawy.

Pełny program / 10-13 lat

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

7. Karta oceny materiału

W opowieści: Karta oceny jednej wiadomości
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują pytania o źródło, autora, datę i dowód w jednej analizie. Ćwiczą zapis uzasadnienia oraz oddzielanie słabych sygnałów wiarygodności od mocnego potwierdzenia twierdzenia.

Główna zasada: Ocena powinna wskazywać autora, datę, dowód i granicę wniosku, zamiast samego „wierzę”.

Ćwiczenie: Zrób cztery rubryki: autor, data, dowód, niewiadoma. Oceń, czy wolno obiecać start o 12.00.

Oczekiwany efekt: Wypełnia kartę źródła, podając uzasadnienie oparte na konkretnych danych.

Angielski (dla chętnych): My assessment is based on... - Moja ocena opiera się na...

8. Obrona i poprawa oceny

W opowieści: Popraw ocenę po aktualizacji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować ocenę źródła z dowodami i wskazanym ograniczeniem. Ćwiczą aktualizowanie wniosku po ujawnieniu nowych danych oraz odpowiadanie na pytania o pochodzenie materiału.

Główna zasada: Nowe źródło może zmienić ocenę. Pokaż, które wcześniejsze ustalenie zastępuje.

Ćwiczenie: Napisz ocenę przed C i po C. Wyjaśnij, czemu B samo nie wystarczało, choć podawało tę samą godzinę.

Oczekiwany efekt: Aktualizuje ocenę źródła i wyjaśnia, który nowy dowód ją zmienił.

Angielski (dla chętnych): This new evidence changes my assessment. - Ten nowy dowód zmienia moją ocenę.

Pełny program / 10-13 lat

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń sprawdza podpis, czas i miejsce obrazu, zanim uzna go za dowód opisanej historii.

Na początek

Potrafię wskazać źródło i datę wiadomości; można zacząć po O3-K3.

Po tej wyprawie

Dziecko oddziela obserwację od podpisu i domysłu oraz sprawdza pochodzenie obrazu bez oceniania prawdy po wyglądzie.

Finał kursu

Dossier obrazu: potwierdzone pochodzenie, kontekst oraz granice wnioskowania.

Pełny program / 10-13 lat

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

1. Co naprawdę widać?

W opowieści: Co widać, a co dopowiedziano?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między opisem widocznych elementów a domysłem o zdarzeniu. Uczą się obserwować obraz, formułować ostrożne zdania i oddzielać podpis od samego materiału.

Główna zasada: Obraz pokazuje fragment sceny. Przyczyna zdarzenia zwykle wymaga dodatkowego źródła.

Ćwiczenie: Oddziel obserwacje od tezy B. Wskaż, jaki dowód pozwoliłby ustalić, dlaczego łódź jest na brzegu.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Oddziela dwie obserwacje z obrazu od interpretacji jego znaczenia.

Angielski (dla chętnych): The image alone does not establish... - Sam obraz nie pozwala ustalić...

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

2. Podpis buduje historię

W opowieści: Podpis może zmienić historię
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ podpisu na interpretację tej samej fotografii. Ćwiczą wykrywanie twierdzeń niewynikających z obrazu oraz sprawdzanie, jaki dowód potwierdzi miejsce, czas i zdarzenie.

Główna zasada: Ten sam kadr można podpisać na różne sposoby. Podpis jest twierdzeniem do sprawdzenia.

Ćwiczenie: Porównaj B i C. Zapisz, jakiej niezależnej informacji potrzebujesz, by wybrać jedną historię.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje element podpisu wymagający potwierdzenia poza samym obrazem.

Angielski (dla chętnych): This caption needs independent confirmation. - Ten podpis wymaga niezależnego potwierdzenia.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

3. Stary obraz, nowa wiadomość

W opowieści: Stary obraz w nowej dacie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ponowne wykorzystywanie dawnych fotografii w nowych historiach. Uczą się porównywać daty publikacji, czytać przygotowane opisy archiwalne i sprawdzać, czy obraz dotyczy bieżącego zdarzenia.

Główna zasada: Data udostępnienia nie mówi, kiedy powstał obraz. Sprawdź najstarszy dostępny zapis i opis.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, co B wyklucza w podpisie A i co nadal wymagałoby sprawdzenia niezależnie.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego wcześniejsza publikacja podważa podpis o nowym wydarzeniu.

Angielski (dla chętnych): This image predates the claimed event. - Ten obraz powstał przed opisywanym zdarzeniem.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

4. Miejsce i pochodzenie

W opowieści: Gdzie powstał ten kadr?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sposoby sprawdzania miejsca poprzez opisy źródłowe i porównawcze materiały nauczyciela. Ćwiczą łączenie obrazu z udokumentowanym pochodzeniem oraz powstrzymywanie się od zgadywania lokalizacji.

Główna zasada: Nazwę miejsca sprawdź w źródle. Podobny krajobraz nie wystarcza do rozpoznania lokalizacji.

Ćwiczenie: Opisz drogę od kopii do oryginału. Wyjaśnij, co jeszcze sprawdzić, gdyby autorstwo B było niepewne.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Potwierdza miejsce obrazu przygotowanym źródłem lub wskazuje brak potwierdzenia.

Angielski (dla chętnych): What source confirms this location? - Jakie źródło potwierdza to miejsce?

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

5. Kadrowanie i wycięty fragment

W opowieści: Co zostało poza kadrem?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ kadrowania zdjęcia i skracania nagrania na rozumienie wydarzenia. Uczą się porównywać pełny materiał z fragmentem oraz rozpoznawać utracone informacje bez dopowiadania intencji.

Główna zasada: Wycięty fragment może usunąć ważny kontekst, choć sam nie został przerobiony.

Ćwiczenie: Wyjaśnij zmianę interpretacji po B. Oceń, czy C ma podstawę w obu kadrach.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje informację utraconą przez kadrowanie lub wycięcie fragmentu.

Angielski (dla chętnych): The excerpt omits relevant context. - Fragment pomija ważny kontekst.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

6. Wyszukiwanie obrazu pod opieką

W opowieści: Podobny wynik to wskazówka
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cel wyszukiwania podobnych i wcześniejszych publikacji obrazu. Uczą się czytać przygotowane wyniki demonstracji nauczyciela oraz traktować podobieństwo jako wskazówkę wymagającą dalszego sprawdzenia źródła.

Główna zasada: Wynik wyszukiwania obrazu pomaga znaleźć trop. Datę i pochodzenie trzeba sprawdzić w znalezionym materiale.

Ćwiczenie: Uszereguj przydatność A-C. Wyjaśnij, dlaczego sam pierwszy wynik ani identyczna kopia nie są rozstrzygnięciem.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje wynik do dalszego sprawdzenia i uzasadnia wybór źródła.

Angielski (dla chętnych): A matching result is a lead, not proof. - Dopasowany wynik to wskazówka, nie dowód.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

7. Dossier jednego obrazu

W opowieści: Teczka jednego obrazu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą obserwacje, podpis, datę i pochodzenie w uporządkowanej analizie. Ćwiczą dokumentowanie wykorzystanych materiałów oraz zapisywanie osobno informacji potwierdzonych, sprzecznych i nadal nieustalonych.

Główna zasada: Dossier porządkuje pochodzenie, opis i niewiadome. Puste pole lepsze jest niż zmyślona odpowiedź.

Ćwiczenie: Zrób dossier z polami: autor, data, miejsce, twierdzenie kopii, brakujący dowód. Oznacz źródło każdej informacji.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Zapisuje ustalony kontekst obrazu i przynajmniej jedną granicę wniosku.

Angielski (dla chętnych): The context remains unverified. - Kontekst pozostaje niezweryfikowany.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

8. Prezentacja bez nadinterpretacji

W opowieści: Powiedz tyle, ile ustalono
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przedstawiać ustalenia o obrazie wraz z dowodami i ograniczeniami. Ćwiczą ocenę nowego podpisu oraz poprawne sprostowanie historii, której obraz sam nie potwierdza.

Główna zasada: Prezentacja powinna oddzielać ustalenia od pytań. Niepewność można wyjaśnić prostym zdaniem.

Ćwiczenie: Przygotuj podpis i krótką prezentację ze źródłem. Wskaż, które fragmenty C wykraczają poza dowody.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia niepotwierdzony podpis, zachowując wyłącznie informacje uzasadnione dowodami.

Angielski (dla chętnych): The evidence supports only this conclusion. - Dowody wspierają tylko ten wniosek.

Pełny program / 10-13 lat

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozumie możliwość wytwarzania obrazu i głosu oraz weryfikuje pochodzenie zamiast polegać na wyglądzie.

Na początek

Potrafię odróżnić opis obrazu od domysłu; przyda się O3-K4.

Po tej wyprawie

Dziecko sprawdza pochodzenie zaskakującego nagrania, dopuszcza niepewność i prosi dorosłego o pomoc przy presji.

Finał kursu

Instrukcja weryfikacji zaskakującego nagrania z wariantem „brak wystarczających dowodów”.

Pełny program / 10-13 lat

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

1. Obraz może być wytworzony

W opowieści: Można stworzyć obraz zdarzenia
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają treści nagrane, przekształcone i wygenerowane przez narzędzie. Uczą się odróżniać sposób powstania materiału od prawdziwości przypisanego mu twierdzenia oraz rozpoznawać potrzebę sprawdzenia źródła.

Główna zasada: Narzędzia mogą wygenerować obraz sceny, która się nie wydarzyła. Realistyczny wygląd nie zastępuje źródła.

Ćwiczenie: Napisz podpis oddzielający wytworzoną scenę od dokumentacji wydarzenia. Wskaż źródło tej oceny.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, że wiarygodny wygląd materiału nie potwierdza przedstawionego wydarzenia.

Angielski (dla chętnych): Synthetic media can depict invented events. - Treści syntetyczne mogą przedstawiać zmyślone zdarzenia.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

2. Głos nie wystarcza

W opowieści: Znajomy głos to za mało
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość wytwarzania podobnego głosu i przypisywania komuś słów. Uczą się oddzielać rozpoznawalne brzmienie od potwierdzonego autorstwa oraz wybierać niezależny sposób sprawdzenia wypowiedzi.

Główna zasada: Głos można naśladować lub syntetyzować. Pilną prośbę potwierdź innym, znanym sposobem z dorosłym.

Ćwiczenie: Ułóż odpowiedź bez kodu i plan niezależnego sprawdzenia. Wyjaśnij, czemu powtórne odsłuchanie nie wystarczy.

Oczekiwany efekt: Wybiera niezależne źródło potwierdzenia przypisanej komuś wypowiedzi.

Angielski (dla chętnych): A familiar voice does not confirm identity. - Znajomy głos nie potwierdza tożsamości.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

3. Wygląd i granice pewności

W opowieści: Nie wydawaj wyroku po wyglądzie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ograniczenia oceniania autentyczności na podstawie wyglądu lub brzmienia. Ćwiczą wyrażanie niepewności, oddzielanie podejrzenia od dowodu i odrzucanie prostych reguł rozpoznawania treści syntetycznych.

Główna zasada: Dziwny szczegół może mieć różne przyczyny, a poprawny obraz też może być syntetyczny. Potrzebne jest pochodzenie.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego ostrość nie rozstrzyga autentyczności. Podaj dwa pytania o pochodzenie.

Oczekiwany efekt: Odrzuca ocenę autentyczności opartą wyłącznie na wizualnym szczególe.

Angielski (dla chętnych): Appearance alone is not a reliable verdict. - Sam wygląd nie jest wiarygodną podstawą rozstrzygnięcia.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

4. Kto opublikował nagranie?

W opowieści: Droga nagrania do odbiorcy
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się szukać pierwszej dostępnej publikacji, opisu pochodzenia i potwierdzenia wydarzenia. Poznają różnicę między udostępnieniem nagrania a źródłem, które dokumentuje jego powstanie lub kontekst.

Główna zasada: Ktoś, kto udostępnia film, nie musi być jego autorem. Sprawdź drogę do pierwszego publikującego.

Ćwiczenie: Zapisz znaną drogę filmu i miejsce przerwania. Wyjaśnij, czego nie pozwala ustalić liczba kopii.

Oczekiwany efekt: Wskazuje źródło pochodzenia nagrania lub dokładnie opisuje brak danych.

Angielski (dla chętnych): What do we know about its provenance? - Co wiemy o pochodzeniu tego materiału?

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

5. Oznaczenie i intencja użycia

W opowieści: Podpisz wymyśloną scenę
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie oznaczenia treści syntetycznej i zgodnego z nim opisu. Uczą się odróżniać jawny przykład edukacyjny od materiału przedstawianego jako dokumentacja rzeczywistego zdarzenia.

Główna zasada: Jasne oznaczenie pomaga odbiorcy odróżnić twórczą fikcję od relacji. Powinno być widoczne przy materiale.

Ćwiczenie: Napisz oznaczenie fikcji i sposobu przygotowania. Wyjaśnij, dlaczego C zmienia charakter przekazu.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy podpis jasno informujący o fikcyjnym charakterze przygotowanego materiału.

Angielski (dla chętnych): Label synthetic content clearly. - Wyraźnie oznaczaj treści syntetyczne.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

6. Zaskakująca wiadomość i presja

W opowieści: Presja w zaskakującym filmie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą zatrzymanie reakcji na szokujące nagranie oraz sprawdzenie twierdzenia niezależnym kanałem. Poznają zasady proszenia dorosłego o pomoc i niepowielania materiału, gdy może kogoś krzywdzić.

Główna zasada: Prośba o pośpiech i tajemnicę wymaga zatrzymania działania i pomocy dorosłego, niezależnie od rodzaju filmu.

Ćwiczenie: Ułóż plan potwierdzenia innym kanałem. Wyjaśnij, czemu nie trzeba najpierw dowieść, że film jest syntetyczny.

Oczekiwany efekt: Wstrzymuje przekazanie nagrania i wybiera niezależną ścieżkę potwierdzenia.

Angielski (dla chętnych): Verify through an independent trusted channel. - Potwierdź innym, zaufanym kanałem.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

7. Procedura oceny nagrania

W opowieści: Procedura zamiast zgadywania
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą pytania o pochodzenie, kontekst i niezależny dowód w prostą procedurę. Ćwiczą dokumentowanie ustaleń oraz wybieranie między potwierdzeniem, sprzecznością i brakiem wystarczających danych.

Główna zasada: Oceń twierdzenie, pochodzenie i niezależne potwierdzenie. Bez nich można wstrzymać ocenę.

Ćwiczenie: Utwórz trzy kroki oceny i tymczasowy wniosek. Zaznacz, czego nie ustala poranny plan.

Oczekiwany efekt: Stosuje procedurę i dobiera wniosek do jakości dostępnych dowodów.

Angielski (dla chętnych): There is insufficient evidence to conclude. - Brakuje dowodów pozwalających na wniosek.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

8. Instrukcja i próba na nowym przypadku

W opowieści: Nowy przypadek, te same kroki
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się uzasadniać decyzję o nagraniu bez obiecywania pewnego wykrywania fałszerstw. Ćwiczą prezentowanie procedury, ocenę nowego przypadku oraz wskazywanie momentu, gdy potrzebne jest wsparcie dorosłego.

Główna zasada: Instrukcja działa, gdy pomaga także przy nieznanym przykładzie i pokazuje granice pewności.

Ćwiczenie: Napisz instrukcję dla młodszego kolegi i zastosuj ją do A-C. Dodaj, czego nie mówi animacja o terminie zakończenia.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia brak rozstrzygnięcia i wskazuje kolejny bezpieczny krok weryfikacji.

Angielski (dla chętnych): My conclusion is limited by the available evidence. - Mój wniosek ograniczają dostępne dowody.

Pełny program / 10-13 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń przeprowadza uporządkowaną weryfikację jednego twierdzenia i zapisuje dowody oraz ograniczenia.

Na początek

Znam kartę oceny źródła z O3-K3; tu ćwiczę całą procedurę na nowych wiadomościach.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje i opisuje sprawdzenie dokładnego twierdzenia, dobiera dowody i poziom pewności.

Finał kursu

Własna karta procedury weryfikacji zastosowana do dwóch przygotowanych twierdzeń.

Pełny program / 10-13 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

1. Najpierw dokładne twierdzenie

W opowieści: Sprawdzamy dokładne zdanie
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie precyzyjnego pytania w weryfikacji. Uczą się wyodrębniać jedno sprawdzalne twierdzenie z wiadomości oraz określać miejsce, czas i zakres tego, co wymaga sprawdzenia.

Główna zasada: Najpierw nazwij sprawdzalne twierdzenie: kto, co, gdzie i kiedy. „Coś się zmieniło” jest zbyt niejasne.

Ćwiczenie: Zapisz jedno precyzyjne twierdzenie do sprawdzenia i wskaż, czego nie wolno rozszerzać na wszystkie sale.

Oczekiwany efekt: Formułuje jedno sprawdzalne twierdzenie z określeniem czasu lub zakresu.

Angielski (dla chętnych): Let us define the claim precisely. - Określmy dokładnie twierdzenie.

Pełny program / 10-13 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

2. Pauza i plan sprawdzenia

W opowieści: Zaplanuj potrzebny dowód
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się zatrzymywać automatyczną reakcję i planować poszukiwanie dowodów. Poznają kolejność pytań o źródło, kontekst i niezależne potwierdzenie oraz ustalają, kiedy potrzebna jest pomoc nauczyciela.

Główna zasada: Przed szukaniem zdecyduj, jaki dowód odpowie na pytanie. To oszczędza przypadkowego przeglądania.

Ćwiczenie: Ułóż plan: dokładne pytanie, potrzebna data, źródło podstawowe i sposób potwierdzenia przy rozbieżności.

Oczekiwany efekt: Układa plan weryfikacji zawierający konkretne pytania i potrzebne źródła.

Angielski (dla chętnych): What evidence would resolve this question? - Jaki dowód rozstrzygnąłby to pytanie?

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

3. Słowa do poszukiwania

W opowieści: Słowa, które zawężają szukanie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wybór istotnych słów, dat i nazw z twierdzenia. Ćwiczą tworzenie neutralnych zapytań oraz porównywanie wyników przygotowanych przez nauczyciela bez traktowania kolejności jako dowodu wiarygodności.

Główna zasada: Dobre słowa wyszukiwania odnoszą się do konkretu. Pierwsza pozycja wyniku nie gwarantuje wiarygodności.

Ćwiczenie: Popraw A. Oceń wyniki C i D według dopasowania i autora, nie miejsca na liście.

Oczekiwany efekt: Tworzy neutralne zapytanie i wybiera wynik związany z twierdzeniem.

Angielski (dla chętnych): Search ranking does not establish reliability. - Miejsce w wynikach nie potwierdza wiarygodności.

Pełny program / 10-13 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

4. Czytanie poza jednym tekstem

W opowieści: Wyjdź poza zapewnienie autora
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie informacji o źródle poza samą ocenianą publikacją. Uczą się porównywać przygotowane informacje o autorze, organizacji i pochodzeniu materiału przed nadaniem mu zaufania.

Główna zasada: Źródła nie oceniamy wyłącznie po tym, co samo o sobie mówi. Sprawdź, kto za nim stoi i skąd bierze dane.

Ćwiczenie: Porównaj A i C, korzystając z B. Zapisz, czego samo hasło „najlepsi” nie dowodzi.

Oczekiwany efekt: Wykorzystuje zewnętrzną informację o źródle do uzasadnienia jego oceny.

Angielski (dla chętnych): Investigate the source beyond its own claims. - Sprawdź źródło poza jego własnymi zapewnieniami.

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

5. Porównanie dowodów

W opowieści: Porównaj trafność i niezależność
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą zestawianie materiałów wspierających i podważających jedno twierdzenie. Poznają znaczenie niezależności źródeł, dopasowania dowodu do pytania i ujawnienia okoliczności ograniczających możliwość wyciągnięcia wniosku.

Główna zasada: Silniejszy dowód dotyczy dokładnego pytania i nie jest tylko kopią innego źródła.

Ćwiczenie: Porównaj źródła według pytania, daty i niezależności. Popraw zakres nagłówka.

Oczekiwany efekt: Porównuje dwa dowody i wskazuje, który lepiej odpowiada pytaniu.

Angielski (dla chętnych): Weigh relevant and independent evidence. - Porównuj trafne i niezależne dowody.

Pełny program / 10-13 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

6. Wniosek z poziomem pewności

W opowieści: Wniosek może być niepewny
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między potwierdzonym twierdzeniem, sprzecznością z dowodem i brakiem rozstrzygnięcia. Uczą się dobierać ostrożne sformułowanie wniosku oraz wskazywać, co mogłoby zmienić ocenę.

Główna zasada: Możesz napisać „nie rozstrzygnięto”, jeśli brakuje właściwego dowodu. Wyjaśnij przyczynę niepewności.

Ćwiczenie: Napisz wniosek z poziomem pewności i jednym konkretnym krokiem dalszego sprawdzenia.

Oczekiwany efekt: Formułuje wniosek, którego pewność odpowiada dostępnym materiałom.

Angielski (dla chętnych): The available evidence does not resolve this. - Dostępne dowody nie rozstrzygają sprawy.

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

7. Cała procedura w parze

W opowieści: Dwie osoby, jedna procedura
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują wszystkie etapy weryfikacji w jednej przygotowanej historii. Ćwiczą podział zadań, prowadzenie notatek o źródłach oraz sprawdzanie, czy każde zdanie wniosku ma oparcie w materiale.

Główna zasada: W parze oddzielcie zbieranie danych od końcowej oceny. Każdy wniosek połączcie z kartą.

Ćwiczenie: Ułóżcie wspólny zapis: twierdzenie, źródło, porównanie, wniosek. Każde zdanie końcowe oznaczcie literą karty.

Oczekiwany efekt: Przeprowadza pełną weryfikację i przypisuje dowód do sformułowanego wniosku.

Angielski (dla chętnych): Every conclusion should refer to supporting evidence. - Każdy wniosek powinien wskazywać wspierające dowody.

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

8. Samodzielny test procedury

W opowieści: Sprawdź nową wiadomość samodzielnie
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się używać własnej karty bez podpowiedzi dotyczącej wyniku. Ćwiczą analizę nowego twierdzenia, prezentowanie ścieżki sprawdzenia i poprawianie procedury po informacji zwrotnej dotyczącej brakujących etapów.

Główna zasada: Procedurę umiesz zastosować, gdy wybierasz kroki na nowym przykładzie, nie tylko odtwarzasz zapamiętany wynik.

Ćwiczenie: Samodzielnie zapisz pytanie, dowody i poprawiony komunikat. Dodaj granicę: czego nie wiadomo o przyszłorocznych nagrodach.

Oczekiwany efekt: Weryfikuje nowe twierdzenie według procedury i przedstawia dowody oraz ograniczenie.

Angielski (dla chętnych): Here is how I reached my conclusion. - Oto jak doszedłem do wniosku.

Pełny program / 10-13 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń dostrzega selekcję przekazu, uproszczenia o grupach i wpływ powtarzania na własne przekonania.

Na początek

Wiem, że kopie nie tworzą niezależnych potwierdzeń; przyda się O3-K3.

Po tej wyprawie

Dziecko porównuje perspektywy bez stereotypów i ocenia argument według dowodów, a nie etykiety grupy.

Finał kursu

Mapa perspektyw i poradnik sprawdzania jednostronnego przekazu.

Pełny program / 10-13 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

1. Różne okna na wydarzenie

W opowieści: Inne miejsce, inne szczegóły
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają selekcję informacji i możliwość przedstawienia tego samego zdarzenia z różnych perspektyw. Uczą się rozpoznawać, które szczegóły wybrano oraz jakie pytania pozostają bez odpowiedzi.

Główna zasada: Osoby mogą widzieć różne części wydarzenia. Różna perspektywa nie oznacza automatycznie kłamstwa.

Ćwiczenie: Porównaj zakres obserwacji. Wskaż niezależny zapis potrzebny do ustalenia liczby łodzi, które rzeczywiście wystartowały.

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominięty szczegół w relacji przedstawiającej tylko jedną perspektywę.

Angielski (dla chętnych): Different perspectives highlight different details. - Różne perspektywy uwydatniają inne szczegóły.

Pełny program / 10-13 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

2. Bańka powtarzanych treści

W opowieści: Wiele powtórek w jednym oknie
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sytuację otrzymywania podobnych wiadomości z ograniczonego zestawu źródeł. Uczą się odróżniać częstotliwość pojawiania się opinii od jej potwierdzenia i planować poszerzenie zestawu źródeł.

Główna zasada: Gdy widzisz podobne treści wiele razy, możesz odnieść wrażenie powszechnej zgody. Sprawdź ich wspólne źródło.

Ćwiczenie: Narysuj mapę powtórzeń. Napisz, jakiego niezależnego dowodu potrzeba do sprawdzenia koloru wody.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego wielokrotne zobaczenie opinii nie zwiększa liczby dowodów.

Angielski (dla chętnych): Repeated exposure is not independent confirmation. - Wielokrotne zetknięcie się z treścią nie jest niezależnym potwierdzeniem.

Pełny program / 10-13 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

3. Powtarzanie i znajomość

W opowieści: Znane zdanie też sprawdzamy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ znajomego hasła na odczucie wiarygodności przekazu. Ćwiczą sprawdzanie zapamiętanego twierdzenia, rozpoznawanie sloganu i oddzielanie łatwości przypomnienia od jakości dowodów.

Główna zasada: Powtarzane zdanie łatwo uznać za prawdziwe, bo brzmi znajomo. Znajomość i dowód to różne rzeczy.

Ćwiczenie: Oceń hasło i zaproponuj węższe zdanie, które nie wykracza poza B i C.

Oczekiwany efekt: Ocenia twierdzenie według dowodu mimo jego wielokrotnego powtarzania.

Angielski (dla chętnych): Familiarity does not establish truth. - Znajomość twierdzenia nie potwierdza jego prawdziwości.

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

4. Stereotyp o całej grupie

W opowieści: Jedna osoba to nie cała grupa
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają nieuprawnione uogólnianie cechy jednej osoby na grupę. Uczą się rozpoznawać słowa „wszyscy” i „zawsze”, sprawdzać zakres dowodu oraz formułować zdanie bez krzywdzącego uproszczenia.

Główna zasada: Zachowanie jednej osoby nie pozwala opisać wszystkich ludzi z jej grupy. Sprawdzaj konkretne działania.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, czemu ani spóźnienie jednego, ani punktualność czterech nie opisują wszystkich mieszkańców.

Oczekiwany efekt: Poprawia uogólnienie, ograniczając je do osób lub sytuacji objętych dowodem.

Angielski (dla chętnych): One example cannot represent an entire group. - Jeden przykład nie reprezentuje całej grupy.

Pełny program / 10-13 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

5. Propaganda i jednostronność

W opowieści: Przekaz pokazujący tylko jedną stronę
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przekaz celowo podporządkowany przekonaniu odbiorcy do jednej wizji. Uczą się rozpoznawać idealizowanie własnej strony, demonizowanie innych i pomijanie niewygodnych informacji w bezpiecznych fikcyjnych przykładach.

Główna zasada: Przekaz propagandowy może wybierać wyłącznie sukcesy lub porażki, by kierować oceną. Sprawdź pominięte dane.

Ćwiczenie: Napisz neutralne zestawienie B i C. Wyjaśnij, czemu etykieta przeciwników nie zastępuje argumentu.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa zabiegi jednostronnego przekazu na przygotowanym przykładzie.

Angielski (dla chętnych): This message presents a one-sided narrative. - Ten przekaz przedstawia jednostronną opowieść.

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

6. Argument, etykieta i dowód

W opowieści: Etykieta nie zastąpi powodu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się oddzielać rzeczowy argument od ataku na grupę oraz wezwania do bezkrytycznego posłuszeństwa. Ćwiczą pytania o dowody i ocenianie twierdzenia niezależnie od sympatii do nadawcy.

Główna zasada: Argument oceniaj po związku z pytaniem i dowodach. Nazwanie grupy „leniami” nie sprawdza jej pomysłu.

Ćwiczenie: Oblicz pozostałą szerokość i oceniaj problem przejścia. Zaproponuj pytanie o potrzeby użytkowników.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje etykietę i zastępuje ją pytaniem o rzeczowy argument.

Angielski (dla chętnych): Evaluate the argument, not the group label. - Oceniaj argument, nie etykietę grupy.

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

7. Mapa perspektyw i luk

W opowieści: Mapa głosów i braków
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą analizę źródeł, pominięć i uogólnień w mapie jednego zdarzenia. Uczą się szukać różnorodnych, istotnych dowodów oraz zaznaczać, że różne opinie nie mają automatycznie jednakowej podstawy.

Główna zasada: Porównanie perspektyw obejmuje także pytanie, kogo nie zapytano. Nie wszystkie relacje mają ten sam zakres.

Ćwiczenie: Zrób mapę perspektyw i dopisz pytanie do pominiętej grupy. Oddziel potrzeby od danych o rzeczywistym hałasie.

Oczekiwany efekt: Porównuje perspektywy, wskazując różnicę w dowodach zamiast samej liczby opinii.

Angielski (dla chętnych): Compare perspectives and evaluate their evidence. - Porównuj perspektywy i oceniaj ich dowody.

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

8. Poradnik otwartego sprawdzania

W opowieści: Otwarty umysł, konkretne dowody
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują zasady poszerzania źródeł i kontrolowania własnych uogólnień. Ćwiczą zastosowanie poradnika do nowego przekazu oraz uzasadnianie zmiany przekonania po otrzymaniu lepiej udokumentowanej informacji.

Główna zasada: Otwartość oznacza gotowość do poprawy zdania po danych, a nie uznanie wszystkich opinii za jednakowo potwierdzone.

Ćwiczenie: Napisz trzy kroki poradnika: szukaj innego źródła, porównaj dowód, popraw wniosek. Zastosuj do A-C.

Oczekiwany efekt: Ocenia jednostronny przekaz i wskazuje konkretny sposób uzupełnienia dowodów.

Angielski (dla chętnych): I revise my view when evidence improves. - Poprawiam ocenę, gdy pojawiają się lepsze dowody.

Pełny program / 10-13 lat

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń realizuje projekt sprawdzenia informacji z teczki edukacyjnej i przedstawia rzetelny raport.

Na początek

Umiem oceniać źródła i wykonać sprawdzenie krok po kroku po O3-K3 i O3-K6.

Po tej wyprawie

Dziecko tworzy krótki raport ze źródłami, ograniczeniem wniosku i aktualizacją; to projekt podsumowujący obszar.

Finał kursu

Raport weryfikacyjny z rejestrem źródeł, wnioskiem i ograniczeniami.

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

1. Wybór pytania projektu

W opowieści: Pytanie dla naszej redakcji
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cechy wykonalnego projektu weryfikacyjnego i sprawdzalnego pytania. Uczą się zawężać temat, wybierać bezpieczne twierdzenie z przygotowanego pakietu oraz określać odbiorcę przyszłego raportu.

Główna zasada: Projekt zaczyna się od jednego pytania, na które da się odpowiedzieć z dostępnych materiałów.

Ćwiczenie: Zapisz dokładne pytanie projektu i granicę danych. Odróżnij sprawdzanie nagłówka od liczenia wszystkich łodzi portu.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Formułuje pytanie projektu możliwe do sprawdzenia dostarczonymi materiałami.

Angielski (dla chętnych): We will investigate this specific claim. - Sprawdzimy to konkretne twierdzenie.

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

2. Plan zespołu i notatek

W opowieści: Podzielcie zadania, zapiszcie źródło
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się dzielić zadania na zbieranie materiałów, analizę i redakcję raportu. Poznają rejestr źródeł oraz sposób zapisywania ustaleń pozwalający później odnaleźć wykorzystany dowód.

Główna zasada: Każda notatka powinna zachować informację, z jakiej karty pochodzi. Podział ról nie zastępuje wspólnego sprawdzenia.

Ćwiczenie: Przydzielcie trzy role i zaplanujcie kontrolę notatek. Wskażcie, która karta potwierdza miejsce, a która kolor.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy plan projektu i zapis źródła umożliwiający odszukanie materiału.

Angielski (dla chętnych): Record the source of each finding. - Zapisuj źródło każdego ustalenia.

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

3. Przegląd teczki dowodów

W opowieści: Co przyda się w teczce?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują pytania o autora, datę i pochodzenie do pakietu projektu. Ćwiczą ocenę trafności materiału, odrzucanie niepowiązanych informacji oraz wskazywanie brakującego źródła potrzebnego do odpowiedzi.

Główna zasada: Nie każdy ciekawy materiał odpowiada na pytanie. Wybierz dane o badanym twierdzeniu.

Ćwiczenie: Podziel materiały na dowód koloru, dowód miejsca i nieistotne. Wyjaśnij, dlaczego mapa sama nie ustala barw.

Oczekiwany efekt: Wybiera materiał istotny dla projektu i uzasadnia odrzucenie innego.

Angielski (dla chętnych): This source is relevant to our question. - To źródło jest istotne dla naszego pytania.

Pełny program / 10-13 lat

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

4. Porównanie i sprzeczności

W opowieści: Zaznacz punkt sprzeczności
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się zestawiać ustalenia z kilku materiałów bez liczenia kopii jako nowych dowodów. Poznają zapis sprzeczności oraz plan dodatkowego sprawdzenia informacji, której pakiet jeszcze nie rozstrzyga.

Główna zasada: Porównanie wskazuje dokładnie, o którą informację źródła się różnią, zamiast oceny „wszystko nie pasuje”.

Ćwiczenie: Zrób tabelę trzech łodzi z dwiema wersjami koloru. Zapisz sprzeczność i informację potrzebną do jej rozstrzygnięcia.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dokumentuje sprzeczność między źródłami i proponuje sposób jej sprawdzenia.

Angielski (dla chętnych): These sources disagree about... - Te źródła różnią się w sprawie...

Pełny program / 10-13 lat

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

5. Wniosek bez nadmiernej pewności

W opowieści: Wniosek z właściwą granicą
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się budować wniosek odpowiadający zakresowi pytania i jakości dowodów. Ćwiczą zaznaczanie informacji nierozstrzygniętych oraz odróżnianie braku potwierdzenia od dowodu, że wydarzenie nie nastąpiło.

Główna zasada: Jeden przeciwny przykład obala „wszystkie”. Brak spisu całego portu nie pozwala policzyć wszystkich łodzi.

Ćwiczenie: Napisz wniosek o nagłówku i osobną granicę danych. Wyjaśnij, czemu nie wolno twierdzić, że w całym porcie są dokładnie trzy łodzie.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Formułuje wniosek z ograniczeniem i wskazuje dwa wspierające materiały.

Angielski (dla chętnych): Lack of confirmation is not proof of absence. - Brak potwierdzenia nie dowodzi nieistnienia.

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

6. Raport dla odbiorcy

W opowieści: Raport o trzech łodziach
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają strukturę raportu: pytanie, metoda, dowody i wniosek. Uczą się pisać zrozumiały opis ustaleń, odwoływać do źródeł oraz nie powtarzać sensacyjnego twierdzenia jako potwierdzonego faktu.

Główna zasada: Raport dla odbiorcy podaje pytanie, dowód i prosty wniosek; źródło można znaleźć w kartach.

Ćwiczenie: Napisz raport: twierdzenie z karty A, dane z karty B, wniosek i ograniczenie z karty C. Użyj nazw łodzi zamiast samego „ta po prawej”.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy raport zawierający pytanie, dowody, wniosek oraz odwołania do źródeł.

Angielski (dla chętnych): According to the evidence in source... - Zgodnie z dowodami w źródle...

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

7. Przegląd przez drugi zespół

W opowieści: Drugi zespół sprawdza wniosek
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie jakości raportu przez osobę spoza projektu. Ćwiczą zadawanie pytań o brakujące dowody, udzielanie rzeczowej informacji zwrotnej i poprawianie wniosku, który przekracza ustalone fakty.

Główna zasada: Recenzja szuka związku między dowodem a zdaniem, a nie błędów osoby. Autor może poprawić raport.

Ćwiczenie: Napisz życzliwy komentarz z kartą B i propozycją poprawki. Zachowaj potwierdzony wniosek o kolorach.

Oczekiwany efekt: Wskazuje lukę dowodową w raporcie i poprawia nadmiernie szeroki wniosek.

Angielski (dla chętnych): This conclusion goes beyond the evidence. - Ten wniosek wykracza poza dowody.

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

8. Prezentacja i obrona projektu

W opowieści: Obroń i zaktualizuj projekt
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przedstawiać wynik projektu wraz z metodą i ograniczeniami. Ćwiczą odpowiedzi na pytania o dowody oraz aktualizowanie raportu po otrzymaniu nowego materiału zmieniającego ocenę.

Główna zasada: Przedstaw źródła, a po nowej informacji popraw tylko te części wniosku, których ona dotyczy.

Ćwiczenie: Przedstaw raport i aktualizację. Wyjaśnij, co pozostało prawdą o nagłówku i dlaczego całkowita liczba portu nadal nie jest znana.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Prezentuje raport i aktualizuje jego wniosek po nowym dowodzie.

Angielski (dla chętnych): Our conclusion changes in light of new evidence. - Nasz wniosek zmienia się pod wpływem nowych dowodów.

Pełny program / 10-13 lat

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń sprawdza, co oznaczają liczby i wykresy, zanim przyjmie wynikającą z nich interpretację.

Na początek

Umiem liczyć małe zbiory; w starszym wariancie przydaje się rozumienie ułamka lub procentu.

Po tej wyprawie

Dziecko czyta liczby z opisem, porównuje części do całości i nie wyciąga wniosku o przyczynie z samej zbieżności.

Finał kursu

Plakat uczciwego wykresu z komentarzem o próbie, skali i ograniczeniach danych.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

1. Liczba zawsze ma znaczenie

W opowieści: Co właściwie policzono?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają jednostkę, okres i obiekt pomiaru jako niezbędny kontekst liczby. Uczą się uzupełniać brakujące informacje oraz rozpoznawać, kiedy sam duży wynik nie odpowiada na pytanie.

Główna zasada: Liczba wymaga nazwy, jednostki i zakresu. „12” nie mówi samo, czy chodzi o osoby, wejścia czy minuty.

Ćwiczenie: Sprawdź A i C. Wyjaśnij różnicę jednostek i napisz poprawny nagłówek.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakującą jednostkę lub okres uniemożliwiający interpretację liczby.

Angielski (dla chętnych): What exactly does this number measure? - Co dokładnie mierzy ta liczba?

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

2. Część i całość

W opowieści: Porównaj część z całością
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie porównania liczby z wielkością całej grupy. Ćwiczą liczenie części na konkretnych zbiorach oraz odróżnianie dużej liczby odpowiedzi od dużego udziału osób.

Główna zasada: Większa liczba odpowiedzi nie musi oznaczać większej części grupy. Potrzebna jest całość.

Ćwiczenie: Oblicz i porównaj udziały w procentach. Oddziel liczbę głosów od odsetka i oceń nagłówek C.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia różnicę między liczbą przypadków a ich udziałem w grupie.

Angielski (dla chętnych): Compare the proportion, not only the count. - Porównuj udział, nie tylko liczbę.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

3. Skala zmienia wrażenie

W opowieści: Oś może powiększyć wrażenie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają osie wykresu, jednostki i wpływ zakresu skali na widoczną różnicę. Uczą się odczytywać wartości z etykiet oraz porównywać wykresy przedstawiające te same dane inaczej.

Główna zasada: Zakres osi zmienia wygląd różnicy. Liczby trzeba przeczytać niezależnie od wysokości słupka.

Ćwiczenie: Naszkicuj oba zakresy osi. Wyjaśnij, czemu wygląd nie oznacza innego wzrostu; opisz pominięty początek osi.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odczytuje wartości i wskazuje wpływ skali na wrażenie różnicy.

Angielski (dla chętnych): The axis range changes the visual impression. - Zakres osi zmienia wrażenie wizualne.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

4. Kogo zapytano?

W opowieści: Kogo naprawdę zapytano?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają próbę badania i znaczenie sposobu wyboru uczestników. Ćwiczą odróżnianie odpowiedzi małej grupy od opinii wszystkich oraz wskazywanie osób pominiętych w przygotowanej ankiecie.

Główna zasada: Odpowiedzi jednej grupy nie opisują automatycznie wszystkich. Sprawdź dobór osób i brakujące głosy.

Ćwiczenie: Popraw tytuł i wskaż, jak dobór próby może wpłynąć na wynik. Zaproponuj szerszy sposób zebrania głosów.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominiętą grupę i ogranicza wniosek do badanej próby.

Angielski (dla chętnych): Is the sample representative of the claimed group? - Czy badana próba odpowiada grupie, o której mówi wniosek?

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

5. Pytanie wpływa na odpowiedź

W opowieści: Pytanie może podpowiadać
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają pytania sugerujące odpowiedź i nierówne warianty wyboru. Uczą się porównywać treść pytań, tworzyć neutralną wersję oraz rozpoznawać brak odpowiedzi „nie wiem” tam, gdzie jest potrzebna.

Główna zasada: Sposób pytania może naciskać na odpowiedź. Neutralne pytanie dopuszcza różne zdania i brak zdania.

Ćwiczenie: Popraw A i dobierz opcje C. Wyjaśnij, jak słowo „piękny” może wpłynąć na odpowiedzi.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Redaguje neutralne pytanie z odpowiednimi możliwościami odpowiedzi.

Angielski (dla chętnych): This question may bias the responses. - To pytanie może ukierunkować odpowiedzi.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

6. Razem nie znaczy przez

W opowieści: Razem nie oznacza przyczyny
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między współwystępowaniem dwóch zjawisk a wyjaśnieniem przyczyny. Uczą się proponować dodatkowe czynniki oraz wskazywać, dlaczego sama tabela nie dowodzi wpływu jednego zjawiska na drugie.

Główna zasada: Dwa zjawiska mogą rosnąć jednocześnie z innego powodu. Sama zbieżność nie ustala przyczyny.

Ćwiczenie: Wskaż alternatywne wyjaśnienie i napisz wniosek bez przypisywania przyczyny lodom.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Podaje alternatywne wyjaśnienie współwystępowania zamiast automatycznie przypisywać przyczynę.

Angielski (dla chętnych): Correlation alone does not establish causation. - Sama współzmienność nie dowodzi związku przyczynowego.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

7. Uczciwy wykres z opisem

W opowieści: Wykres z opisem i ograniczeniem
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się tworzyć wykres z podpisanymi osiami, jednostką i opisem zbioru danych. Ćwiczą wybór czytelnej skali oraz redagowanie komentarza, który nie uogólnia wyniku poza badaną grupę.

Główna zasada: Wykres powinien mieć czytelne nazwy, jednostkę, źródło i zakres danych. Opis mówi też, kogo nie zbadano.

Ćwiczenie: Zrób wykres od zera, dodaj źródło i ograniczenie C. Napisz jedno potwierdzone zdanie o zmianie.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy czytelny wykres i wniosek odpowiadający zakresowi danych.

Angielski (dla chętnych): Describe the data and its limitations. - Opisz dane i ich ograniczenia.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

8. Plakat i ocena nowej statystyki

W opowieści: Sprawdź nową statystykę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują pytania o jednostkę, skalę, próbę i przyczynowość. Ćwiczą prezentowanie uczciwego wykresu oraz samodzielne wykrywanie problemu w nowej statystyce z przygotowanego materiału edukacyjnego.

Główna zasada: Przed oceną pytaj: co policzono, jaka była całość, kogo badano i jaki wniosek z tego wynika.

Ćwiczenie: Przygotuj plakat z poprawnym wynikiem i ograniczeniem. Wyjaśnij różnicę między polecaniem a chęcią przyszłej wizyty.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje błąd interpretacji nowej statystyki i proponuje poprawny opis.

Angielski (dla chętnych): The statistics do not support this interpretation. - Statystyki nie wspierają tej interpretacji.

Pełny program / 10-13 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń odróżnia humor od twierdzenia o rzeczywistości i ogranicza rozpowszechnianie niepotwierdzonych wiadomości.

Na początek

Rozróżniam źródło pierwotne, kopię i niepotwierdzony przekaz.

Po tej wyprawie

Dziecko nie wzmacnia plotki, odróżnia satyrę od relacji i tworzy spokojne sprostowanie oparte na źródle.

Finał kursu

Zestaw neutralnych odpowiedzi na plotkę oraz sprostowanie z dowodem.

Pełny program / 10-13 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

1. Wiadomość z drugiej ręki

W opowieści: Kto pierwszy to powiedział?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają plotkę jako wiadomość przekazywaną bez wystarczającego potwierdzenia. Uczą się pytać o pierwotne źródło i odróżniać „ktoś powiedział” od udokumentowanej informacji o zdarzeniu.

Główna zasada: Wiadomość „ktoś mówił” jest relacją z drugiej ręki. Ustal jej źródło, zanim ją powtórzysz.

Ćwiczenie: Narysuj drogę plotki i wskaż przerwane ogniwo. Ułóż pytanie do organizatora bez rozsiewania oskarżeń.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brak potwierdzenia w wiadomości opartej na relacji kolejnych osób.

Angielski (dla chętnych): This is an unverified second-hand claim. - To niezweryfikowana informacja z drugiej ręki.

Pełny program / 10-13 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

2. Jak wiadomość się zmienia

W opowieści: Wiadomość zmienia się po drodze
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają skracanie, dopowiadanie i zmianę szczegółów podczas przekazywania wiadomości. Ćwiczą porównywanie wersji oraz odróżnianie zaobserwowanej zmiany treści od nieudowodnionego przypisywania komuś złej intencji.

Główna zasada: Można wskazać zmianę treści bez zakładania złej intencji autora. Porównaj dokładne słowa.

Ćwiczenie: Zaznacz dwie zmiany znaczenia. Napisz poprawną wiadomość bez oceniania, czy ktoś zrobił to celowo.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zmianę znaczenia między dwiema wersjami tej samej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): We can identify the change without assuming intent. - Możemy wskazać zmianę bez zakładania intencji.

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

3. Satyra i fikcyjny świat

W opowieści: Gdy z żartu znika podpis
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają humor, satyrę i celowo wymyślony przekaz. Uczą się czytać oznaczenie gatunku oraz rozpoznawać, że wyrwany z kontekstu żart może zostać potraktowany jako twierdzenie o rzeczywistości.

Główna zasada: Satyra i bajka używają fikcji. Gdy usunie się oznaczenie, kopia może udawać relację o zdarzeniu.

Ćwiczenie: Porównaj kontekst A i B. Napisz podpis przy kopii, który nie udaje informacji o prawdziwych obradach.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia znaczenie oznaczenia satyry i ryzyko jego usunięcia.

Angielski (dla chętnych): The satirical context has been removed. - Usunięto satyryczny kontekst.

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

4. Żart nie potwierdza zdarzenia

W opowieści: Śmieszne nie znaczy prawdziwe
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się oddzielać intencję humorystyczną od dowodu na wydarzenie. Poznają pytania o kontekst publikacji oraz zasadę niewykorzystywania satyry jako źródła faktów o konkretnej osobie lub sytuacji.

Główna zasada: Zabawna historia nie potwierdza zdarzenia. Źródło satyry służy innemu celowi niż zapis wydarzeń.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę funkcji A i B. Napisz odpowiedź z właściwym źródłem bez odbierania żartowi jego oznaczenia.

Oczekiwany efekt: Odrzuca satyryczny materiał jako jedyne potwierdzenie rzeczywistego wydarzenia.

Angielski (dla chętnych): Satire is not evidence that the event occurred. - Satyra nie dowodzi, że zdarzenie miało miejsce.

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

5. Odpowiedź na plotkę

W opowieści: Odpowiedz bez wzmacniania plotki
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą spokojne zatrzymanie plotki, wyrażenie braku pewności i propozycję sprawdzenia źródła. Poznają znaczenie niewzmacniania krzywdzącej historii oraz proszenia dorosłego o pomoc, gdy dotyczy ona osoby.

Główna zasada: Możesz zatrzymać przekazanie i poprosić o źródło bez powtarzania szkodliwej treści kolejnym osobom.

Ćwiczenie: Ułóż reakcję do nadawcy i krok pomocy. Wyjaśnij, czemu nie warto rozsyłać zarzutu z dopiskiem „czy to prawda?”.

Oczekiwany efekt: Formułuje neutralną odpowiedź zatrzymującą przekazywanie niepotwierdzonej plotki.

Angielski (dla chętnych): Let us avoid spreading an unverified claim. - Nie rozpowszechniajmy niezweryfikowanego twierdzenia.

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

6. Sprostowanie oparte na dowodzie

W opowieści: Sprostowanie z konkretem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają strukturę sprostowania: poprawna informacja, źródło i krótkie wyjaśnienie pomyłki. Uczą się pisać bez ośmieszania nadawcy oraz ograniczać ponowne eksponowanie sensacyjnych szczegółów błędnej wiadomości.

Główna zasada: Sprostowanie podaje poprawną informację i źródło. Nie musi powtarzać całej sensacyjnej wersji.

Ćwiczenie: Napisz sprostowanie ze źródłem i zaplanuj dotarcie do C. Odróżnij pewną zmianę od nieznanej przyczyny.

Oczekiwany efekt: Tworzy rzeczowe sprostowanie zawierające poprawną informację i dowód.

Angielski (dla chętnych): The correction is supported by this source. - To sprostowanie opiera się na tym źródle.

Pełny program / 10-13 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

7. Naprawa własnego przekazania

W opowieści: Napraw własne przekazanie
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odpowiedzialność za wiadomość, którą sami przekazali dalej. Ćwiczą przyznanie pomyłki, przekazanie sprostowania właściwemu odbiorcy oraz wyjaśnienie, dlaczego nowe dowody zmieniły ich wcześniejszą ocenę.

Główna zasada: Po pomyłce warto poinformować tych samych odbiorców, podać poprawkę i zaznaczyć nieaktualną wersję.

Ćwiczenie: Zaplanuj sprostowanie, oznaczenie starej wersji i potwierdzenie dotarcia. Wyjaśnij, czemu samo usunięcie A nie wystarczy.

Oczekiwany efekt: Przygotowuje sprostowanie własnej pomyłki i wskazuje jego właściwych odbiorców.

Angielski (dla chętnych): I shared inaccurate information and would like to correct it. - Przekazałem błędną informację i chcę ją sprostować.

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

8. Zestaw odpowiedzialnych reakcji

W opowieści: Dobierz reakcję do dowodów
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują sposoby reagowania na plotkę, satyrę i wykazaną pomyłkę. Ćwiczą dobór odpowiedzi do nowej sytuacji oraz uzasadnianie decyzji o sprawdzeniu, zatrzymaniu przekazu lub sprostowaniu.

Główna zasada: Nie każda wiadomość wymaga publicznego sprostowania. Dopasuj reakcję do źródła, skutków i tego, komu ją przekazano.

Ćwiczenie: Uzasadnij trzy reakcje i wskaż, czemu publiczne powtarzanie wszystkich treści nie jest potrzebne.

Oczekiwany efekt: Dobiera właściwą reakcję i pisze sprostowanie oparte na nowym dowodzie.

Angielski (dla chętnych): Choose a response proportionate to the evidence. - Dobierz reakcję do dostępnych dowodów.

Pełny program / 10-13 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń opisuje generowanie odpowiedzi na podstawie wzorców i rozumie, dlaczego płynny tekst może zawierać błąd.

Na początek

Wystarczy umieć porównać krótkie zdania; pracujemy na papierowych przykładach bez konta AI.

Po tej wyprawie

Dziecko wyjaśnia rolę polecenia, danych i sprawdzania; odróżnia generowanie od świadomej wypowiedzi człowieka.

Finał kursu

Model z papierowych kart oraz ilustrowana instrukcja oceny odpowiedzi AI.

Pełny program / 10-13 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

1. AI jako narzędzie

W opowieści: Narzędzie i człowiek
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają narzędzie AI, dane wejściowe i wygenerowany wynik. Uczą się odróżniać działanie programu od intencji człowieka oraz wskazywać, kto ustala cel i ocenia odpowiedź.

Główna zasada: Generatywna AI tworzy wynik na podstawie polecenia i poznanych wzorców. Człowiek ustala cel i ocenia przydatność.

Ćwiczenie: Rozdziel role: cel, propozycja, ocena, decyzja. Wskaż, co musi zrobić człowiek mimo użycia narzędzia.

Oczekiwany efekt: Wskazuje rolę człowieka przy określeniu celu i ocenie wyniku.

Angielski (dla chętnych): A person sets the goal and evaluates the output. - Człowiek ustala cel i ocenia wynik.

Pełny program / 10-13 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

2. Dane i poznawanie wzorców

W opowieści: Przykłady wpływają na wzorzec
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uczenie na przykładach jako wyszukiwanie wzorców w danych. Ćwiczą rozpoznawanie powtarzalnych cech oraz wyjaśnianie, dlaczego mały lub jednostronny zestaw przykładów ogranicza wynik narzędzia.

Główna zasada: Model uczy się zależności z wielu przykładów. Nasza gra z kartami to uproszczenie, nie pełny opis AI.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, jak dobór A wpłynął na C. Dodaj przykład, który poszerza zestaw, i nazwij ograniczenie papierowej gry.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia na przykładzie wpływ zestawu danych na rozpoznany wzorzec.

Angielski (dla chętnych): The training examples influence the patterns learned. - Przykłady treningowe wpływają na poznane wzorce.

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

3. Przewidywanie dalszego tekstu

W opowieści: Co może być dalej?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uproszczony model przewidywania kolejnych fragmentów wypowiedzi na podstawie kontekstu. Uczą się odróżniać ćwiczeniową analogię od pełnego działania systemu oraz zauważać możliwość wielu różnych kontynuacji.

Główna zasada: Model tekstowy przewiduje kolejne fragmenty na podstawie kontekstu. Pasujące słowo nie musi tworzyć prawdziwego zdania.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę między językowym dopasowaniem a zgodnością ze źródłem. Porównaj wszystkie końcówki.

Oczekiwany efekt: Pokazuje, jak zmiana kontekstu może zmienić dalszy ciąg wypowiedzi.

Angielski (dla chętnych): The context influences possible continuations. - Kontekst wpływa na możliwe dalsze fragmenty.

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

4. Generowanie różnych wyników

W opowieści: Dwa wyniki jednego polecenia
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość otrzymania różnych odpowiedzi na podobne polecenie. Uczą się porównywać wyniki przygotowane przez nauczyciela oraz oceniać zgodność z zadaniem zamiast uznawać różnicę za dowód poprawności.

Główna zasada: To samo polecenie może dać różne wyniki. Każdy porównaj z celem, zamiast uznawać pierwszy za jedyny dobry.

Ćwiczenie: Porównaj oba wyniki z A. Zapisz kryterium, które pozwoli ocenić trzeci, nowy wynik.

Oczekiwany efekt: Porównuje dwa wyniki i wskazuje, który lepiej spełnia zadanie.

Angielski (dla chętnych): Different outputs still require evaluation. - Różne wyniki nadal wymagają oceny.

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

5. Model nie jest świadkiem

W opowieści: AI nie widziała tego zdarzenia
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między wygenerowaną wypowiedzią a relacją osoby obecnej przy zdarzeniu. Uczą się odrzucać traktowanie odpowiedzi jako osobistego doświadczenia modelu oraz pytać o sprawdzalne podstawy twierdzenia.

Główna zasada: Wygenerowany opis nie jest relacją świadka. Szczegóły zdarzenia trzeba oprzeć na rzeczywistym źródle.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, czemu B nie jest świadectwem zdarzenia. Popraw odpowiedź, wskazując C.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego pierwszoosobowa odpowiedź modelu nie stanowi relacji świadka.

Angielski (dla chętnych): The model is not an eyewitness. - Model nie jest świadkiem zdarzenia.

Pełny program / 10-13 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

6. Płynność i błędy

W opowieści: Ładne zdanie może zawierać błąd
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość tworzenia pewnie brzmiących odpowiedzi z błędną treścią. Ćwiczą porównywanie przygotowanego wyniku z materiałem odniesienia oraz wskazywanie, że styl wypowiedzi nie potwierdza jej poprawności.

Główna zasada: Płynna, pewna wypowiedź może być błędna. Sprawdź treść, nie sam ton odpowiedzi.

Ćwiczenie: Rozbij B na dwa twierdzenia. Oddziel sprzeczność z rozkładem od braku danych o punktualności.

Oczekiwany efekt: Wykrywa błąd w płynnej odpowiedzi na podstawie materiału odniesienia.

Angielski (dla chętnych): Fluent wording does not guarantee accuracy. - Płynne sformułowanie nie gwarantuje poprawności.

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

7. Papierowy model i człowiek

W opowieści: Papierowy pomocnik potrzebuje kontroli
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą dane, kontekst, generowanie i ocenę w jeden schemat. Ćwiczą działanie papierowego modelu, wskazywanie jego ograniczeń oraz przypisywanie człowiekowi odpowiedzialności za wykorzystanie powstałego wyniku.

Główna zasada: Uproszczony model pokazuje część działania. Człowiek porównuje propozycję z danymi i poprawia błąd.

Ćwiczenie: Narysuj etapy dane-propozycja-kontrola-decyzja. Wyjaśnij, czego papierowa gra nie mówi o rzeczywistym modelu.

Oczekiwany efekt: Przedstawia schemat działania i wskazuje etap wymagający oceny człowieka.

Angielski (dla chętnych): Human review is part of responsible use. - Kontrola człowieka jest częścią odpowiedzialnego użycia.

Pełny program / 10-13 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

8. Instrukcja dla nowego użytkownika

W opowieści: Instrukcja dla nowego użytkownika
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują podstawy generowania odpowiedzi oraz zasady ostrożnej interpretacji. Uczą się wyjaśniać model rówieśnikowi, rozpoznawać błędne uproszczenie i zastosować instrukcję oceny do nowego przygotowanego wyniku.

Główna zasada: Wyjaśniając AI, podaj jej funkcję, ograniczenie i rolę człowieka. Nie przypisuj modelowi ludzkiego umysłu.

Ćwiczenie: Napisz trzyzdaniową instrukcję z funkcją, ograniczeniem i kontrolą. Popraw obie nieuzasadnione obietnice A.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia generowanie wyniku i ocenia nową odpowiedź według dwóch kryteriów.

Angielski (dla chętnych): Explain the process without treating the model as a person. - Wyjaśniaj proces bez traktowania modelu jak człowieka.

Pełny program / 10-13 lat

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń projektuje jasne polecenie, ocenia wynik i poprawia instrukcję na podstawie konkretnego kryterium.

Na początek

Wiem, że AI jest narzędziem, a wynik wymaga oceny; przyda się O4-K1.

Po tej wyprawie

Dziecko pisze polecenie z celem, kontekstem i kryteriami oraz poprawia je na podstawie przygotowanego wyniku.

Finał kursu

Portfolio poleceń: wersja początkowa, poprawiona i ocena przygotowanych wyników.

Pełny program / 10-13 lat

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

1. Cel dobrego polecenia

W opowieści: Powiedz, jaki ma być efekt
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają polecenie jako opis zadania i oczekiwanego rezultatu. Uczą się odróżniać ogólne życzenie od konkretnego celu oraz wskazywać, co będzie oznaczało wykonanie zadania.

Główna zasada: Polecenie pomaga, gdy nazywa cel i oczekiwany rezultat. Samo „zrób coś” zostawia wiele niewiadomych.

Ćwiczenie: Przeredaguj A, uwzględniając cel B i odbiorcę C. Wskaż, po czym poznasz spełnienie polecenia.

Oczekiwany efekt: Formułuje polecenie zawierające jednoznaczny cel i oczekiwany rezultat.

Angielski (dla chętnych): Define the goal and the expected output. - Określ cel i oczekiwany wynik.

Pełny program / 10-13 lat

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

2. Kontekst potrzebny do zadania

W opowieści: Podaj potrzebny kontekst
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają kontekst jako informacje niezbędne do zrozumienia polecenia. Ćwiczą wybieranie istotnych szczegółów z fikcyjnej sytuacji oraz pomijanie danych osobowych i informacji niezwiązanych z zadaniem.

Główna zasada: Podaj szczegóły konieczne do zadania. Prywatne informacje niezwiązane z celem nie poprawiają polecenia.

Ćwiczenie: Ułóż polecenie z A i C. Uzasadnij usunięcie B przez związek z celem, bez używania prawdziwych danych.

Oczekiwany efekt: Dobiera istotny kontekst bez dodawania niepotrzebnych informacji.

Angielski (dla chętnych): Include relevant context and omit unnecessary data. - Dodaj potrzebny kontekst i pomiń zbędne dane.

3. Odbiorca, forma i długość

W opowieści: Dla kogo i jak długo?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odbiorcę, format i zakres odpowiedzi jako elementy polecenia. Uczą się dobierać język do czytelnika oraz określać liczbę zdań, punktów lub etapów potrzebnych w wyniku.

Główna zasada: Odbiorca, forma i długość pomagają ocenić wynik. Nie zastępują jednak sprawdzenia jego treści.

Ćwiczenie: Napisz polecenie według A-C i dwa kryteria oceny. Wyjaśnij, czemu sam limit długości nie gwarantuje zrozumiałości.

Oczekiwany efekt: Określa odbiorcę, format i długość wyniku w jednym poleceniu.

Angielski (dla chętnych): Use a format appropriate for the intended audience. - Użyj formy odpowiedniej dla odbiorcy.

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

4. Przykład i kryteria

W opowieści: Pokaż wzór i kryteria
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przykład jako sposób pokazania oczekiwanej formy, a kryterium jako podstawę oceny. Ćwiczą dodawanie bezpiecznego przykładu oraz tworzenie wymagań, które da się sprawdzić w gotowej odpowiedzi.

Główna zasada: Krótki przykład pokazuje formę, a kryteria mówią, co musi znaleźć się w wyniku. Wzór nie powinien wymuszać kopiowania treści.

Ćwiczenie: Napisz polecenie z przykładem A i kryteriami C. Zaznacz, które treści należy zmienić dla B.

Oczekiwany efekt: Tworzy polecenie z przykładem i dwoma sprawdzalnymi kryteriami jakości.

Angielski (dla chętnych): The response should meet these criteria. - Odpowiedź powinna spełniać te kryteria.

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

5. Ocena przygotowanej odpowiedzi

W opowieści: Sprawdź wynik według umowy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się sprawdzać wynik względem zapisanych wymagań zamiast własnego pierwszego wrażenia. Poznają tabelę kryteriów oraz wskazywanie konkretnego fragmentu, który spełnia lub narusza wymaganie polecenia.

Główna zasada: Ocena polega na porównaniu wyniku z wymaganiami, nie tylko na ogólnym „podoba mi się”.

Ćwiczenie: Zrób tabelę wymóg-fragment wyniku-ocena. Zaproponuj poprawkę zachowującą pudełko z C.

Oczekiwany efekt: Ocenia wynik i wskazuje fragment uzasadniający niespełnienie konkretnego wymagania.

Angielski (dla chętnych): Evaluate the output against the stated requirements. - Oceń wynik według podanych wymagań.

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

6. Poprawa jednego elementu

W opowieści: Popraw jedną rzecz
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają iterację polecenia i kontrolowaną zmianę jednego wymagania. Ćwiczą wskazywanie źródła nieporozumienia, doprecyzowanie instrukcji i porównanie przygotowanych wyników przed zmianą oraz po niej.

Główna zasada: Zmiana jednego wymagania ułatwia porównanie wyników. Nie daje jednak pewności, że wszystko inne pozostanie identyczne.

Ćwiczenie: Zapisz poprawione polecenie i plan porównania długości zdań oraz zachowania tematu. Nie zmieniaj naraz bohatera i celu.

Oczekiwany efekt: Doprecyzowuje polecenie, wskazując problem, który zmiana powinna rozwiązać.

Angielski (dla chętnych): Revise one requirement and compare the outputs. - Zmień jeden wymóg i porównaj wyniki.

Pełny program / 10-13 lat

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

7. Polecenie wieloetapowe

W opowieści: Najpierw plan, potem tekst
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dzielenie złożonego zadania na krótkie etapy z kontrolą wyniku. Uczą się zapisywać kolejność działań oraz oddzielać generowanie pomysłów od wyboru i sprawdzenia rozwiązania przez człowieka.

Główna zasada: W zadaniu wieloetapowym kontroluj wynik etapu przed przejściem dalej. Błąd planu może przenieść się do całości.

Ćwiczenie: Napisz polecenie z etapami i punktem zatrzymania. Wskaż błąd, który przeszedłby do plakatu bez kontroli.

Oczekiwany efekt: Dzieli zadanie na etapy i wyznacza punkt oceny przez człowieka.

Angielski (dla chętnych): Review the first result before continuing. - Sprawdź pierwszy wynik przed dalszą pracą.

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

8. Portfolio i nowe zadanie

W opowieści: Pokaż historię ulepszenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się uzasadniać poprawę polecenia przez porównanie konkretnych wyników. Ćwiczą prezentację portfolio oraz samodzielne zaprojektowanie instrukcji do nowego zadania z odbiorcą, kontekstem i kryteriami oceny.

Główna zasada: Portfolio pokazuje polecenie, problem, poprawkę i ocenę według kryterium. Sam dłuższy prompt nie musi być lepszy.

Ćwiczenie: Utwórz wpis portfolio i własne polecenie dla innego wydarzenia. Wskaż, które szczegóły trzeba ustalić, zamiast zgadywać.

Oczekiwany efekt: Tworzy kompletne polecenie i uzasadnia poprawę wcześniejszej wersji.

Angielski (dla chętnych): This revision improves the output because... - Ta zmiana poprawia wynik, ponieważ...

Pełny program / 10-13 lat

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje niepoparte twierdzenia w odpowiedzi AI i kontroluje wynik źródłem oraz obliczeniem.

Na początek

Wiem, że AI może tworzyć przekonujące błędy; przyda się O4-K1 i ocena źródeł z O3-K3.

Po tej wyprawie

Dziecko sprawdza osobne twierdzenia, obliczenia i cytowania; poprawia odpowiedź bez zastępowania błędów nowymi domysłami.

Finał kursu

Karta kontroli odpowiedzi AI z oznaczeniem błędów, poprawek i nierozstrzygniętych fragmentów.

Pełny program / 10-13 lat

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

1. Odpowiedź może zmyślać

W opowieści: Można wygenerować nieistniejący szczegół
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają halucynację jako wynik zawierający treść bez odpowiedniej podstawy. Uczą się rozpoznawać, że model może podać nieistniejący szczegół oraz odróżniać wygenerowaną sugestię od potwierdzonej informacji.

Główna zasada: Halucynacją nazywamy tu wygenerowaną informację bez oparcia w danych. Pewne brzmienie nie czyni jej faktem.

Ćwiczenie: Oddziel potwierdzony fragment od niepopartych szczegółów. Napisz, co można stwierdzić, a co trzeba sprawdzić.

Oczekiwany efekt: Wskazuje szczegół wygenerowany bez oparcia w dostarczonym materiale.

Angielski (dla chętnych): The model may generate unsupported details. - Model może tworzyć niepoparte szczegóły.

Pełny program / 10-13 lat

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

2. Rozbijanie wyniku na twierdzenia

W opowieści: Sprawdzaj zdanie po zdaniu
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się wyodrębniać sprawdzalne zdania w dłuższej odpowiedzi. Poznają osobną kontrolę liczb, nazw i zaleceń oraz różnicę między brakiem dowodu a bezpośrednią sprzecznością z dokumentacją.

Główna zasada: Jedna odpowiedź może zawierać informacje poprawne, błędne i niepotwierdzone. Nie oceniaj jej jednym znakiem.

Ćwiczenie: Podziel B na trzy twierdzenia. Każdemu nadaj status i wskaż źródło lub brak danych.

Oczekiwany efekt: Rozdziela odpowiedź na twierdzenia i określa status każdego z nich.

Angielski (dla chętnych): Assess individual claims rather than the response as a whole. - Oceniaj poszczególne twierdzenia zamiast całej odpowiedzi naraz.

3. Źródło rzeczywiście istnieje?

W opowieści: Wiarygodnie brzmiący tytuł to nie książka
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość wygenerowania nieistniejącego tytułu lub odwołania do źródła. Uczą się sprawdzać dostarczony spis materiałów oraz odróżniać wygląd cytowania od rzeczywistego potwierdzenia zawartego w źródle.

Główna zasada: Tytuł i nazwisko w odpowiedzi mogą być wygenerowane. Trzeba potwierdzić istnienie źródła i treść, którą mu przypisano.

Ćwiczenie: Sprawdź osobno istnienie pozycji i związek cytowanej strony z tematem. Zapisz granicę: czego brak w lokalnym katalogu nie dowodzi.

Oczekiwany efekt: Weryfikuje istnienie źródła i zgodność przypisanego mu twierdzenia.

Angielski (dla chętnych): A plausible citation still needs verification. - Wiarygodnie brzmiące odwołanie nadal wymaga sprawdzenia.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

4. Obliczenie wykonuje człowiek

W opowieści: Policz niezależnie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają niezależną kontrolę wyniku liczbowego i jednostek. Ćwiczą obliczenie na konkretach lub papierze oraz porównanie z odpowiedzią AI bez traktowania pewnego tonu jako potwierdzenia poprawności.

Główna zasada: Obliczenie z AI sprawdź samodzielnym działaniem lub odpowiednim narzędziem, zamiast prosić tylko o ponowne zapewnienie.

Ćwiczenie: Porównaj wynik B z dwiema metodami: dodawaniem i mnożeniem. Zapisz niezależne uzasadnienie poprawki.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Sprawdza obliczenie samodzielnie i wskazuje niezgodność wyniku lub jednostki.

Angielski (dla chętnych): Verify the calculation independently. - Sprawdź obliczenie niezależnie.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

5. Granice wiedzy i pytanie pomocnicze

W opowieści: Model nie potwierdzi sam siebie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się rozpoznawać brak danych potrzebnych do odpowiedzi. Poznają polecenie wskazania brakujących informacji oraz zasadę, że ponowne zapewnienie modelu nie zastępuje niezależnego potwierdzenia twierdzenia.

Główna zasada: Kolejne zapewnienie tego samego modelu nie jest niezależnym źródłem. Pytanie pomocnicze może ujawnić brak, ale nie rozstrzyga go.

Ćwiczenie: Zaproponuj pytanie o źródło i niezależny sposób sprawdzenia. Oceń, co zmienia, a czego nie zmienia B.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakującą informację i odrzuca samopotwierdzenie jako niezależny dowód.

Angielski (dla chętnych): The model confirming itself is not independent evidence. - Potwierdzenie modelu przez niego samego nie jest niezależnym dowodem.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

6. Poprawa bez zgadywania

W opowieści: Usuń domysł, zostaw niewiadomą
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają poprawianie wyniku wyłącznie na podstawie dostępnego materiału odniesienia. Ćwiczą usuwanie niepopartych twierdzeń, dopisywanie źródła oraz pozostawianie oznaczonej niewiedzy tam, gdzie nie ma rozstrzygnięcia.

Główna zasada: Korekta nie polega na zastąpieniu niepewnej liczby inną. Gdy brak dowodu, zaznacz niewiadomą.

Ćwiczenie: Napisz poprawkę zachowującą różnicę między zapisem i uczestnictwem. Wyjaśnij, dlaczego 18 nie jest pewną liczbą pasażerów.

Oczekiwany efekt: Poprawia błędne twierdzenie i oznacza fragment, którego nie można ustalić.

Angielski (dla chętnych): Remove unsupported claims instead of replacing them with guesses. - Usuń niepoparte twierdzenia zamiast zastępować je domysłami.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

7. Kontrola według listy

W opowieści: Dobierz kontrolę do rodzaju twierdzenia
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą kontrolę twierdzeń, źródeł i obliczeń w powtarzalną listę. Uczą się dobierać odpowiedni sposób sprawdzenia do rodzaju informacji oraz dokumentować wynik kontroli dla późniejszego czytelnika.

Główna zasada: Datę sprawdza się w źródle wydarzenia, liczbę w danych i rachunku, a cytat w rzeczywistym tekście.

Ćwiczenie: Stwórz listę trzech kontroli: termin, rachunek, cytat. Przy każdej podaj wynik oraz literę źródła.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dobiera metodę sprawdzenia do liczby, źródła i twierdzenia opisowego.

Angielski (dla chętnych): Choose a verification method for each type of claim. - Dobierz metodę sprawdzenia do rodzaju twierdzenia.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

8. Nowa odpowiedź pod kontrolą

W opowieści: Nowa odpowiedź, własna kontrola
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się samodzielnie oceniać nowy wynik z mieszanką poprawnych i błędnych treści. Ćwiczą prezentowanie karty kontroli oraz uzasadnianie każdej poprawki bez zakładania, że cała odpowiedź jest fałszywa.

Główna zasada: Samodzielna kontrola kończy się poprawką i dowodem każdej zmiany. Niewiadome pozostają oznaczone.

Ćwiczenie: Oceń cztery twierdzenia, zapisz skorygowaną notatkę i oznacz każdą poprawkę źródłem lub obliczeniem.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Kontroluje nową odpowiedź i uzasadnia poprawki oraz zachowanie poprawnych fragmentów.

Angielski (dla chętnych): Each correction is supported by independent evidence. - Każda poprawka opiera się na niezależnym dowodzie.

Pełny program / 10-13 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń projektuje pomoc AI wspierającą własny wysiłek, kontroluje podpowiedź i ujawnia zakres wsparcia.

Na początek

Wiem, że wynik AI wymaga kontroli. Przestrzegam ustalonych przez prowadzącego zasad korzystania z pomocy.

Po tej wyprawie

Dziecko dobiera podpowiedź do celu nauki, ujawnia jej zakres i pokazuje samodzielną umiejętność.

Finał kursu

Plan nauki z podpowiedziami, własnym rozwiązaniem i zapisem wykorzystanej pomocy.

Pełny program / 10-13 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

1. Własny wysiłek i pomoc

W opowieści: Jaki jest cel ćwiczenia?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między wsparciem uczenia się a zastąpieniem własnego zadania gotową odpowiedzią. Uczą się wskazywać cel ćwiczenia oraz sprawdzać zasady pomocy określone przez nauczyciela.

Główna zasada: Pomoc służy nauce, gdy nie zastępuje umiejętności, którą właśnie ćwiczysz. Zasady zadania ustala prowadzący.

Ćwiczenie: Porównaj B i C z celem A. Napisz, co trzeba uzgodnić z prowadzącym przed użyciem narzędzia.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia pomoc rozwijającą umiejętność od wyręczenia w ocenianym zadaniu.

Angielski (dla chętnych): Help should support the learning goal. - Pomoc powinna wspierać cel nauki.

Pełny program / 10-13 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

2. Podpowiedź zamiast rozwiązania

W opowieści: Podpowiedź bez gotowego wyniku
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają stopniowanie podpowiedzi i prośbę o wskazanie pierwszego kroku. Ćwiczą pisanie poleceń bez żądania końcowego wyniku oraz wykorzystanie krótkiej wskazówki do własnego rozwiązania zadania.

Główna zasada: Dobra wskazówka kieruje do następnego kroku i zostawia część pracy uczniowi.

Ćwiczenie: Oceń obie odpowiedzi według A. Napisz własną prośbę o wskazówkę do innego działania bez ujawnienia wyniku.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Formułuje prośbę o podpowiedź i wykonuje samodzielnie kolejny krok.

Angielski (dla chętnych): Offer a hint without revealing the solution. - Podaj wskazówkę bez ujawniania rozwiązania.

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

3. Wyjaśnienie dopasowane do ucznia

W opowieści: Wyjaśnienie na konkretnym przykładzie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prośbę o prostsze wyjaśnienie i przykład dotyczący konkretnej trudności. Uczą się wskazywać niezrozumiały fragment oraz porównywać przygotowane wyjaśnienia z materiałem używanym podczas lekcji.

Główna zasada: Można poprosić o prostsze wyjaśnienie jednego kroku. Nadal sprawdzaj, czy przykład jest poprawny.

Ćwiczenie: Napisz prośbę o wyjaśnienie przez rozdzielanie przedmiotów. Sprawdź wynik metodą odwrotną i nazwij wyjaśniany krok.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretną trudność i zamawia wyjaśnienie odpowiadające tej potrzebie.

Angielski (dla chętnych): Explain this step using a concrete example. - Wyjaśnij ten krok na konkretnym przykładzie.

Pełny program / 10-13 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

4. Ćwiczenia i kontrola klucza

W opowieści: Sprawdź klucz przed ćwiczeniem
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają generowanie dodatkowych zadań według tematu i poziomu trudności. Ćwiczą projektowanie polecenia o serię ćwiczeń oraz sprawdzanie przygotowanego klucza przed wykorzystaniem go do oceny własnej pracy.

Główna zasada: Wygenerowane zadania i klucz mogą zawierać błąd. Przed użyciem sprawdź dopasowanie pytań i odpowiedzi.

Ćwiczenie: Oceń wszystkie trzy pozycje i zapisz poprawiony klucz z obliczeniem. Wyjaśnij, jak błędny klucz mógłby przeszkodzić w nauce.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Sprawdza klucz ćwiczenia i wykrywa odpowiedź niezgodną z rozwiązaniem.

Angielski (dla chętnych): Check the answer key before using it. - Sprawdź klucz odpowiedzi przed jego użyciem.

Pełny program / 10-13 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

5. Informacja zwrotna do własnej pracy

W opowieści: Informacja zwrotna do twojej pracy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prośbę o wskazanie mocnej strony i miejsca do poprawy według kryteriów. Uczą się oceniać trafność przygotowanej informacji zwrotnej oraz samodzielnie poprawiać fragment własnego rozwiązania.

Główna zasada: Proś o wskazanie elementu do poprawy według kryteriów, nie o zastąpienie całego tekstu.

Ćwiczenie: Napisz prośbę o informację zwrotną bez przepisywania zaproszenia. Wyjaśnij, czemu nie wolno dodać dowolnej godziny.

Oczekiwany efekt: Wybiera trafną wskazówkę z komentarza i samodzielnie poprawia pracę.

Angielski (dla chętnych): Give feedback against these assessment criteria. - Daj informację zwrotną według tych kryteriów.

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

6. Ujawnianie wykorzystanej pomocy

W opowieści: Nazwij używaną pomoc
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zapis zakresu otrzymanej pomocy i odpowiedzialność za końcowy wynik. Ćwiczą odróżnianie własnego wkładu od gotowej podpowiedzi oraz redagowanie krótkiej informacji zgodnej z zasadami nauczyciela.

Główna zasada: Ujawnienie wsparcia powinno wskazywać konkretne czynności. „Zrobione z AI” może być zbyt ogólne.

Ćwiczenie: Ułóż opis wkładu bez przypisywania sobie wygenerowanych propozycji. Dodaj potrzebę zgodności z zasadami zadania.

Oczekiwany efekt: Opisuje zakres pomocy i wskazuje element rozwiązania wykonany samodzielnie.

Angielski (dla chętnych): I used AI assistance for these specific steps. - Użyłem pomocy AI w tych konkretnych etapach.

Pełny program / 10-13 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

7. Plan samodzielnej nauki

W opowieści: Zaplanuj naukę z próbą bez pomocy
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą próbę własną, podpowiedź, ćwiczenie i sprawdzenie w plan uczenia się. Uczą się wyznaczać punkt samodzielnego wykonania zadania oraz dobierać wsparcie do konkretnej trudności.

Główna zasada: Plan nauki zawiera próbę, wskazówkę, ćwiczenie i końcowe samodzielne zadanie. Samo czytanie odpowiedzi nie pokazuje umiejętności.

Ćwiczenie: Napisz plan z momentem ograniczenia pomocy i kryterium samodzielnego sukcesu. Dodaj, co zrobisz przy ponownym błędzie.

Oczekiwany efekt: Tworzy plan z etapem wsparcia i samodzielną próbą sprawdzającą umiejętność.

Angielski (dla chętnych): Plan a final attempt without assistance. - Zaplanuj końcową próbę bez pomocy.

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

8. Zadanie bez podpowiedzi

W opowieści: Teraz wykonaj własną próbę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się sprawdzać, czy wsparcie przełożyło się na własną umiejętność. Ćwiczą rozwiązanie nowego zadania bez pomocy oraz ocenę planu nauki na podstawie wyniku i ujawnionego zakresu wsparcia.

Główna zasada: Samodzielna próba sprawdza tę samą umiejętność na nowych danych. Można skorzystać z ustalonego wsparcia czytania, bez podsuwania treści odpowiedzi.

Ćwiczenie: Popraw B, uzasadnij zmianę źródłem i oceń własną pracę według C. Dopiero potem porównaj z odpowiedzią.

Oczekiwany efekt: Wykonuje nowe zadanie samodzielnie i opisuje wykorzystane wcześniej wsparcie.

Angielski (dla chętnych): Demonstrate the skill independently. - Pokaż umiejętność samodzielnie.

Pełny program / 10-13 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń tworzy użyteczne polecenia bez ujawniania danych własnych, cudzych oraz poufnych materiałów.

Na początek

Rozumiem, że polecenie przekazuje informacje do narzędzia; ćwiczymy wyłącznie na fikcyjnych danych.

Po tej wyprawie

Dziecko ogranicza zbędne dane w poleceniu, rozpoznaje informacje o innych i wie, jak poprosić o pomoc po pomyłce.

Finał kursu

Poradnik bezpiecznych danych i zestaw zanonimizowanych poleceń.

Pełny program / 10-13 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

1. Co przekazujemy w poleceniu?

W opowieści: Co mieści się w poleceniu?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają tekst, obraz i dokument jako możliwe dane wejściowe narzędzia AI. Uczą się wskazywać informacje zawarte w materiale oraz rozumieć, że przesłanie danych wymaga świadomej decyzji.

Główna zasada: Przekazujesz nie tylko pytanie, ale także wklejony tekst i załączniki. Przejrzyj całość przed wysłaniem.

Ćwiczenie: Zrób spis danych w A-C i usuń elementy niepotrzebne do poprawy zaproszenia.

Oczekiwany efekt: Wskazuje informacje, które zostałyby przekazane wraz z przygotowanym materiałem.

Angielski (dla chętnych): Review the information before submitting any material. - Sprawdź informacje przed przekazaniem materiału.

Pełny program / 10-13 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

2. Dane identyfikujące osobę

W opowieści: Kilka szczegółów może wskazać osobę
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dane bezpośrednio wskazujące osobę i zestawy szczegółów pozwalające ją rozpoznać. Ćwiczą analizę fikcyjnego opisu oraz odróżnianie potrzebnego kontekstu zadania od informacji o konkretnym dziecku.

Główna zasada: Nawet bez nazwiska połączenie szczegółów może pozwolić rozpoznać osobę. Oceń zestaw, nie tylko pojedyncze pole.

Ćwiczenie: Wyjaśnij ryzyko połączenia danych i napisz wersję ogólną lub całkiem fikcyjną, zachowując cel C.

Oczekiwany efekt: Wskazuje bezpośrednie dane oraz identyfikującą kombinację kilku szczegółów.

Angielski (dla chętnych): Combined details can identify a person. - Połączone szczegóły mogą pozwolić rozpoznać osobę.

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

3. Dane szczególnie prywatne

W opowieści: Zamiast prywatnej historii użyj fikcji
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają potrzebę ochrony haseł, informacji zdrowotnych i osobistych zwierzeń. Uczą się zastępować prywatny przykład fikcyjną sytuacją oraz zwracać się do zaufanego dorosłego zamiast przesyłać wrażliwy materiał.

Główna zasada: Informacje o zdrowiu, trudnych przeżyciach czy sytuacji rodzinnej wymagają szczególnej ostrożności. Do ćwiczenia użyj fikcji.

Ćwiczenie: Zamień A na fikcyjny opis bez informacji o zdrowiu i szkole. Zachowaj cel wspierającej wiadomości.

Oczekiwany efekt: Zastępuje prywatną historię fikcyjnym kontekstem zachowującym cel zadania.

Angielski (dla chętnych): Use a fictional scenario instead of sensitive personal details. - Użyj fikcyjnego scenariusza zamiast szczególnie prywatnych danych.

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

4. Czyje dane są w materiale?

W opowieści: Plik może zawierać cudze dane
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odpowiedzialność za informacje dotyczące innych osób w zdjęciu lub dokumencie. Ćwiczą rozpoznawanie cudzych danych oraz wybór przygotowanego materiału zastępczego bez zakładania, że samo posiadanie oznacza zgodę na przesłanie.

Główna zasada: To, że masz plik, nie oznacza zgody na przekazanie wszystkich jego treści do narzędzia.

Ćwiczenie: Przygotuj fragment do zadania C i wyjaśnij, dlaczego dostęp do pliku nie rozstrzyga zgody na dalsze użycie.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje cudze dane i wybiera materiał pozbawiony informacji o osobach.

Angielski (dla chętnych): Having a file does not grant permission to share it. - Posiadanie pliku nie daje zgody na jego przekazanie.

Pełny program / 10-13 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

5. Anonimizacja i zmiana przykładu

W opowieści: Zmiana imienia to dopiero początek
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają usuwanie identyfikatorów i zastępowanie rzeczywistych szczegółów wymyślonymi. Uczą się sprawdzać pozostały kontekst oraz rozpoznawać, że zmiana samego imienia może nie wystarczyć do ochrony osoby.

Główna zasada: Zastąpienie imienia może nie wystarczyć. Usuń lub zmień także szczegóły, które pozwalają rozpoznać osobę.

Ćwiczenie: Zaproponuj całkowicie fikcyjny opis dla C. Wyjaśnij, dlaczego B nie wystarcza do usunięcia rozpoznawalności.

Oczekiwany efekt: Usuwa identyfikatory bez pozostawienia rozpoznawalnej kombinacji szczegółów.

Angielski (dla chętnych): Changing the name alone may be insufficient. - Sama zmiana imienia może nie wystarczyć.

Pełny program / 10-13 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

6. Najmniej danych, dobry wynik

W opowieści: Tyle danych, ile potrzebuje zadanie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają minimalizację danych jako podawanie tylko informacji potrzebnych do zadania. Ćwiczą porównywanie dwóch poleceń o tym samym celu oraz zachowywanie użytecznego kontekstu po usunięciu zbędnych szczegółów.

Główna zasada: Dobry wynik często wymaga opisu problemu, a nie danych osoby. Zostaw minimum powiązane z celem.

Ćwiczenie: Napisz minimalne polecenie zachowujące A i B. Uzasadnij usunięcie każdego rodzaju danych z C.

Oczekiwany efekt: Tworzy użyteczne polecenie zawierające wyłącznie niezbędny kontekst.

Angielski (dla chętnych): Provide the minimum information necessary for the task. - Podaj minimum informacji potrzebnych do zadania.

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

7. Co zrobić po pomyłce?

W opowieści: Po pomyłce poproś o pomoc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają reakcję na przypadkowe przekazanie prywatnych danych: zatrzymanie dalszego działania i powiadomienie dorosłego. Uczą się opisywać sytuację bez ponownego kopiowania danych oraz rozumieć ograniczenia obietnic usunięcia informacji.

Główna zasada: Po przypadkowym przekazaniu danych zatrzymaj dalsze kopiowanie i powiedz zaufanemu dorosłemu, co się stało, bez powielania sekretów.

Ćwiczenie: Napisz plan: zatrzymanie, informacja dorosłemu, wspólne sprawdzenie działań. Wyjaśnij, czemu nie obiecujemy pełnego usunięcia po jednym kliknięciu.

Oczekiwany efekt: Opisuje pomyłkę bez powielania danych i wskazuje potrzebną pomoc dorosłego.

Angielski (dla chętnych): Report the mistake without repeating the exposed information. - Zgłoś pomyłkę bez powtarzania ujawnionych informacji.

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

8. Poradnik i audyt polecenia

W opowieści: Audyt nowego polecenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują zasady kontroli materiału, anonimizacji i minimalizacji danych. Ćwiczą samodzielny audyt nowego polecenia oraz uzasadnianie bezpiecznych zmian z zachowaniem celu, któremu ma służyć narzędzie.

Główna zasada: Sprawdź cel, wszystkie przekazywane treści, dane innych i potrzebne minimum. Popraw polecenie, zachowując zadanie.

Ćwiczenie: Przeprowadź audyt A-C i napisz polecenie z fikcyjnymi zdaniami. Uzasadnij usunięcie danych bez utraty celu.

Oczekiwany efekt: Poprawia nowe polecenie, chroniąc dane i zachowując jego użyteczność.

Angielski (dla chętnych): Preserve the task while removing unnecessary personal data. - Zachowaj zadanie, usuwając zbędne dane osobowe.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wykorzystuje przygotowane propozycje AI do projektu z własnymi decyzjami i jawnym opisem wkładu.

Na początek

Potrafię określić cel polecenia i ocenić przygotowany wynik po O4-K2; pomoc musi być zgodna z zasadami zadania.

Po tej wyprawie

Dziecko wybiera i redaguje propozycje zgodnie z własnym zamiarem, testuje przekaz i opisuje wkład AI.

Finał kursu

Autorska miniopowieść lub komiks z historią decyzji i oznaczeniem pomocy AI.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

1. Pomysł i własny zamiar

W opowieści: Najpierw własny zamiar
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę autora przy wyborze tematu, odbiorcy i przesłania projektu. Uczą się zapisywać własną intencję przed korzystaniem z narzędzia oraz określać, jakie wsparcie będzie potrzebne.

Główna zasada: Projekt zaczyna się od tego, co autor chce przekazać odbiorcy. Propozycje narzędzia są materiałem do wyboru.

Ćwiczenie: Napisz własny zamiar w jednym zdaniu i dwa kryteria bajki. Wyjaśnij rolę odbiorcy B.

Oczekiwany efekt: Określa temat, odbiorcę i własne przesłanie projektu.

Angielski (dla chętnych): The creative intention comes from the author. - Zamiar twórczy pochodzi od autora.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

2. AI proponuje, autor wybiera

W opowieści: Wybierz pomysł z powodem
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają generowanie wariantów jako źródło propozycji do rozważenia. Ćwiczą projektowanie polecenia o kilka pomysłów oraz wybór na podstawie własnego zamiaru, zamiast automatycznego przyjmowania pierwszego wyniku.

Główna zasada: Nie musisz przyjmować każdej propozycji. Wybieraj według celu, a nie dlatego, że narzędzie ją podało.

Ćwiczenie: Porównaj B i C według A. Zapisz własną zmianę, która daje obu postaciom potrzebną rolę.

Oczekiwany efekt: Wybiera propozycję z uzasadnieniem i modyfikuje ją zgodnie z zamiarem.

Angielski (dla chętnych): Select ideas that serve your creative intention. - Wybieraj pomysły służące twojemu zamiarowi twórczemu.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

3. Plan i logika opowieści

W opowieści: Sprawdź logikę opowieści
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają początek, problem i rozwiązanie jako szkielet historii. Uczą się sprawdzać spójność gotowego planu oraz poprawiać sprzeczności między celem bohatera, działaniem i zakończeniem opowieści.

Główna zasada: Początek, problem i zakończenie powinny do siebie pasować. Zdolności bohatera nie zmieniają się bez wyjaśnienia.

Ćwiczenie: Zaproponuj scenę łączącą problem z końcem. Wyjaśnij, jak zachowuje wcześniej podaną cechę mewy.

Oczekiwany efekt: Tworzy spójny plan historii i usuwa wskazaną sprzeczność.

Angielski (dla chętnych): Check whether the actions of the character are consistent. - Sprawdź spójność działań bohatera.

4. Własny styl i redakcja

W opowieści: Przeredaguj na własny głos
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają świadomy wybór słów, tonu i perspektywy narracji. Ćwiczą przekształcanie przygotowanego fragmentu we własną wersję oraz wyjaśnianie, jakie decyzje autora zmieniają odbiór historii.

Główna zasada: Autor może skrócić, zmienić rytm i słowa szkicu. Własny styl powinien pomagać odbiorcy zrozumieć historię.

Ćwiczenie: Stwórz własne zdanie zgodne z A i C. Wyjaśnij dwie zmiany i sprawdź, czy nie dodają nowego zdarzenia.

Oczekiwany efekt: Redaguje fragment we własnym stylu i uzasadnia zmianę językową.

Angielski (dla chętnych): Revise the draft to match your chosen voice. - Przeredaguj szkic zgodnie z wybranym stylem.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

5. Obraz i czytelny przekaz

W opowieści: Ilustracja ma pomagać historii
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę ilustracji, podpisu i układu scen w zrozumieniu opowieści. Uczą się tworzyć własne rysunki do tekstu oraz sprawdzać, czy obraz wspiera przesłanie i nie wprowadza sprzecznej informacji.

Główna zasada: Obraz powinien wspierać kluczową scenę i nie przeczyć tekstowi. Dekoracje nie mogą ukrywać ważnego działania.

Ćwiczenie: Napisz opis ilustracji z działaniami, miejscem i czytelnym punktem uwagi. Wyjaśnij, co odrzucasz z B.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy ilustrację zgodną ze sceną i głównym przesłaniem projektu.

Angielski (dla chętnych): The visual choices should support the story. - Wybory graficzne powinny wspierać opowieść.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

6. Autorstwo i oznaczenie wsparcia

W opowieści: Opisz, kto zrobił co
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie jawnego opisu pomocy AI oraz szacunku dla cudzych materiałów. Uczą się wybierać własne lub przygotowane do ćwiczenia zasoby i opisywać, które decyzje podjęli samodzielnie.

Główna zasada: Opis autorstwa pokazuje własne decyzje i konkretny zakres wsparcia. Nie przypisuj narzędziu ludzkiej odpowiedzialności.

Ćwiczenie: Napisz precyzyjny opis wkładu. Wyjaśnij, czemu „wszystko zrobiłam sama” nie pasuje do B.

Oczekiwany efekt: Tworzy metryczkę wskazującą własny wkład i zakres pomocy AI.

Angielski (dla chętnych): Disclose the specific role of AI assistance. - Ujawnij konkretną rolę pomocy AI.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

7. Próba odbiorcy i poprawki

W opowieści: Sprawdź z odbiorcą
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie projektu z odbiorcą według kryteriów jasności i spójności. Ćwiczą przyjmowanie informacji zwrotnej, wybór uzasadnionej poprawki oraz porównywanie wersji bez automatycznego wdrażania każdej sugestii.

Główna zasada: Odbiorca może wskazać niezrozumiały fragment. Autor wybiera poprawkę zgodną z celem i odpowiada za nią.

Ćwiczenie: Porównaj uwagi z celem A. Wybierz poprawkę, uzasadnij ją i wyjaśnij, dlaczego nie przyjmujesz każdej sugestii.

Oczekiwany efekt: Poprawia projekt po trafnej informacji zwrotnej i uzasadnia swoją decyzję.

Angielski (dla chętnych): Use feedback while retaining responsibility for your choices. - Korzystaj z uwag, zachowując odpowiedzialność za wybory.

Pełny program / 10-13 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

8. Premiera z historią decyzji

W opowieści: Premiera i historia decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować projekt wraz z zamiarem, procesem i zakresem pomocy. Ćwiczą wskazywanie własnych decyzji twórczych oraz ocenę końcowego rezultatu na podstawie pierwotnego briefu i kryteriów.

Główna zasada: Prezentacja projektu obejmuje efekt oraz powody najważniejszych zmian. Historia decyzji pokazuje proces twórczy.

Ćwiczenie: Przygotuj prezentację: cel, wybrana propozycja, redakcja, test odbiorcy, zakres pomocy. Dodaj, co sprawdzisz w następnym projekcie.

Oczekiwany efekt: Prezentuje ukończony projekt i wskazuje konkretne własne decyzje twórcze.

Angielski (dla chętnych): I can explain the decisions behind this project. - Potrafię wyjaśnić decyzje stojące za tym projektem.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń ocenia przygotowany wynik pod kątem sprawiedliwości i planuje kontrolę człowieka przed jego zastosowaniem.

Na początek

Rozumiem rolę człowieka w ocenie wyników AI i umiem wskazać osoby dotknięte decyzją.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje pominięte potrzeby i stereotypy, proponuje kontrolę człowieka oraz poprawia plan po nowych danych.

Finał kursu

Karta etycznej oceny zadania z pytaniami o osoby, ryzyko i odpowiedzialnego człowieka.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

1. Decyzja narzędzia dotyczy ludzi

W opowieści: Kogo dotyczy decyzja?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają osoby dotknięte decyzją oraz możliwe korzyści i szkody zastosowania AI. Uczą się zadawać pytania o cel zadania, jego odbiorców oraz konsekwencje błędnego wyniku.

Główna zasada: Propozycja narzędzia może wpływać na różne osoby. Zanim ją zastosujesz, sprawdź, czyje potrzeby uwzględnia.

Ćwiczenie: Zrób mapę osób dotkniętych decyzją i zaplanuj sprawdzenie dostępności przed zatwierdzeniem A.

Oczekiwany efekt: Wskazuje osobę dotkniętą decyzją oraz możliwy skutek błędu.

Angielski (dla chętnych): Consider everyone affected by the decision. - Uwzględnij wszystkich, których dotyczy decyzja.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

2. Dane mogą kogoś pomijać

W opowieści: Kogo brakuje w przykładach?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ brakujących przykładów na jakość i sprawiedliwość wyniku. Ćwiczą ocenę reprezentacji różnych potrzeb w przygotowanym zbiorze oraz wskazywanie osób, których sytuacji dane nie obejmują.

Główna zasada: Gdy przykłady obejmują tylko część sytuacji, wynik może gorzej działać dla pominiętych osób. Trzeba to sprawdzić.

Ćwiczenie: Wyjaśnij związek doboru danych z testem. Zaproponuj uzupełnienie i ponowną próbę; nie obiecuj, że samo dodanie danych rozwiąże wszystko.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominiętą potrzebę i wyjaśnia jej możliwy wpływ na wynik.

Angielski (dla chętnych): Missing examples can lead to unequal outcomes. - Brakujące przykłady mogą prowadzić do nierównych rezultatów.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

3. Stereotyp w odpowiedzi

W opowieści: Zdolność to nie etykieta grupy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uprzedzenie widoczne w nieuzasadnionym przypisywaniu cech osobom lub grupom. Uczą się analizować przygotowane opisy fikcyjnych bohaterów, identyfikować stereotyp oraz zastępować go informacją o konkretnej osobie.

Główna zasada: Nie przypisuj zdolności na podstawie płci, wieku czy pochodzenia. Sprawdź konkretną osobę i jej potrzeby.

Ćwiczenie: Wskaż stereotyp w A i zaproponuj zasady przydziału ról. Wyjaśnij, czemu nie należy zakładać umiejętności bez próby.

Oczekiwany efekt: Usuwa stereotypowe założenie i zastępuje je informacją o indywidualnych umiejętnościach.

Angielski (dla chętnych): Avoid assumptions based on group membership. - Unikaj założeń opartych na przynależności do grupy.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

4. Równe i dopasowane wsparcie

W opowieści: Równe zasady i różne wsparcie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między identyczną pomocą a uwzględnieniem różnych potrzeb. Ćwiczą ocenę fikcyjnej rekomendacji, proponowanie dostępnych wariantów oraz wskazywanie informacji, które człowiek powinien poznać przed decyzją.

Główna zasada: Sprawiedliwe uczestnictwo może wymagać różnych form wsparcia. Identyczny materiał nie zawsze daje podobną możliwość działania.

Ćwiczenie: Porównaj identyczny materiał z równą możliwością udziału. Zaproponuj wsparcie bez obniżania celu C.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Proponuje wariant wsparcia odpowiadający konkretnej potrzebie pominiętej w wyniku.

Angielski (dla chętnych): Fair support may require different options. - Sprawiedliwe wsparcie może wymagać różnych możliwości.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

5. Kto odpowiada za użycie?

W opowieści: Kto zatwierdza użycie?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odpowiedzialność człowieka wybierającego i wykorzystującego wynik narzędzia. Uczą się odróżniać sugestię od decyzji oraz określać, kto powinien sprawdzić wynik przed działaniem wpływającym na innych.

Główna zasada: To człowiek lub zespół odpowiada za zastosowanie wyniku w konkretnym działaniu. „Tak podała AI” nie kończy sprawdzania.

Ćwiczenie: Rozdziel przygotowanie propozycji i zatwierdzenie. Zapisz punkt kontroli oraz osobę odpowiedzialną w tej sytuacji.

Oczekiwany efekt: Wskazuje odpowiedzialną osobę i kontrolę potrzebną przed zastosowaniem wyniku.

Angielski (dla chętnych): The user remains responsible for applying the output. - Użytkownik pozostaje odpowiedzialny za zastosowanie wyniku.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

6. Zadania wymagające ostrożności

W opowieści: Im większy skutek, tym więcej kontroli
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zależność zakresu kontroli od możliwych skutków błędu. Ćwiczą porównanie pomysłu na rymowankę z decyzją dotyczącą ludzi oraz rozpoznawanie zadań wymagających kompetentnego dorosłego.

Główna zasada: Gdy pomyłka może istotnie zaszkodzić osobie, potrzeba odpowiedniej pomocy dorosłych i mocniejszej kontroli.

Ćwiczenie: Porównaj możliwe skutki A i B. Zapisz, kto powinien ocenić sytuację B i jakie pytanie zadać przed decyzją.

Oczekiwany efekt: Dobiera zakres kontroli do skutków możliwego błędu w scenariuszu.

Angielski (dla chętnych): Higher-impact decisions need stronger human oversight. - Decyzje o większych skutkach wymagają mocniejszej kontroli człowieka.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

7. Etyczna karta zadania

W opowieści: Karta odpowiedzialnego zadania
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą pytania o cel, osoby, dane, szkody i odpowiedzialność w kartę oceny. Uczą się proponować bezpieczniejsze rozwiązanie oraz uzasadniać rezygnację z użycia narzędzia w nieodpowiednim zadaniu.

Główna zasada: Przed użyciem opisz cel, osoby, ryzyko i zabezpieczenie. To pomaga zdecydować, czy wynik nadaje się do zastosowania.

Ćwiczenie: Wypełnij kartę: cel, osoby, ryzyko, zabezpieczenie, zatwierdzający. Wyjaśnij, czego nie wolno wnioskować z braku odpowiedzi.

Oczekiwany efekt: Wypełnia kartę etyczną i proponuje konkretną zmianę ograniczającą ryzyko.

Angielski (dla chętnych): Assess the purpose, risks and safeguards. - Oceń cel, ryzyka i zabezpieczenia.

Pełny program / 10-13 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

8. Ocena nowego scenariusza

W opowieści: Nowa potrzeba zmienia plan
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się bronić oceny etycznej za pomocą skutków i potrzeb osób. Ćwiczą samodzielne zastosowanie karty do nowego scenariusza oraz poprawianie decyzji po ujawnieniu pominiętej wcześniej perspektywy.

Główna zasada: Odpowiedzialny plan można poprawić, gdy poznasz pominięty skutek. Nie broń propozycji tylko dlatego, że już powstała.

Ćwiczenie: Popraw plan i uzasadnij zmianę potrzebą B. Wyjaśnij, jak sprawdzisz z odbiorcami, czy alternatywa jest zrozumiała.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Ocenia nowy scenariusz i aktualizuje rekomendację po ujawnieniu pominiętej potrzeby.

Angielski (dla chętnych): Revise the recommendation when new impacts become clear. - Popraw zalecenie, gdy ujawnią się nowe skutki.

Pełny program / 10-13 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń opisuje zadania wspierane przez AI i planuje rozwój umiejętności potrzebnych do ich odpowiedzialnego wykonania.

Na początek

Wiem, że AI jest narzędziem; umiem wskazać czynność i sprawdzić wynik jej wykonania.

Po tej wyprawie

Dziecko opisuje zadania człowieka i narzędzia oraz wybiera umiejętność do ćwiczenia bez pewnych prognoz przyszłych zawodów.

Finał kursu

Mapa zadań człowieka i narzędzia oraz osobisty plan ćwiczenia wybranej kompetencji.

Pełny program / 10-13 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

1. AI w codziennych zadaniach

W opowieści: Najpierw funkcja, potem nazwa
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przykłady rozpoznawania, rekomendowania i generowania jako różne zadania narzędzi AI. Uczą się opisywać funkcję systemu na podstawie przygotowanych scenariuszy zamiast zakładać, że każdy program używa AI.

Główna zasada: Nie każde automatyczne działanie jest AI. Najpierw opisz, co narzędzie robi i na podstawie jakich informacji.

Ćwiczenie: Porównaj funkcje i dostępne informacje o działaniu. Wskaż, czego nie ustalisz o nieopisanym narzędziu na podstawie samej automatyzacji.

Oczekiwany efekt: Opisuje funkcję narzędzia i wskazuje rodzaj wykonywanego zadania.

Angielski (dla chętnych): Describe the function before labelling the system. - Opisz funkcję, zanim nazwiesz rodzaj systemu.

Pełny program / 10-13 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

2. Zawód składa się z zadań

W opowieści: Jeden zawód, wiele czynności
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między nazwą zawodu a konkretnymi czynnościami wykonywanymi w pracy. Ćwiczą rozbijanie fikcyjnego dnia pracownika na zadania oraz wskazywanie czynności wymagających relacji, oceny lub praktycznego działania.

Główna zasada: Zawód obejmuje różne zadania. Wsparcie jednej czynności nie oznacza automatycznego zastąpienia całego zawodu.

Ćwiczenie: Zrób mapę czynności i wskaż możliwe wsparcie oraz kontrolę. Wyjaśnij, czemu z C nie wynika zniknięcie zawodu.

Oczekiwany efekt: Rozdziela przykład pracy na zadania i nazywa potrzebne umiejętności.

Angielski (dla chętnych): Analyse individual tasks rather than predicting whole occupations. - Analizuj poszczególne zadania zamiast prognozować los całych zawodów.

Pełny program / 10-13 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

3. Wsparcie, automatyzacja i kontrola

W opowieści: Wsparcie i automatyzacja potrzebują kontroli
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają pomoc w wykonaniu zadania oraz częściowe przekazanie powtarzalnej czynności narzędziu. Uczą się wskazywać zyskaną wygodę, możliwy błąd i punkt, w którym człowiek musi ocenić rezultat.

Główna zasada: Narzędzie może proponować lub wykonywać część pracy. Człowiek powinien wiedzieć, gdzie i jak sprawdzić rezultat.

Ćwiczenie: Porównaj A i B. Zaproponuj punkt kontroli próbki i sposób sprawdzenia wszystkich błędnie przypisanych map.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zadanie do wsparcia i kontrolę człowieka przed użyciem wyniku.

Angielski (dla chętnych): Automation still requires appropriate review. - Automatyzacja nadal wymaga odpowiedniej kontroli.

Pełny program / 10-13 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

4. Pytania i krytyczne myślenie

W opowieści: Zapytaj o założenie rekomendacji
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają formułowanie celu, analizę dowodów i kontrolę wyniku jako umiejętności przydatne przy AI. Ćwiczą ocenę przygotowanej propozycji oraz zadawanie pytania, które ujawnia jej brak lub ograniczenie.

Główna zasada: Zalecenie opiera się na jakichś założeniach. Sprawdź, czy pasują do twojego celu i warunków.

Ćwiczenie: Sformułuj pytanie o kryterium B. Popraw warunki zadania i opisz, jak sprawdzisz nową trasę z opiekunem.

Oczekiwany efekt: Zadaje pytanie ujawniające istotne założenie lub ograniczenie propozycji.

Angielski (dla chętnych): Question the assumptions behind the recommendation. - Sprawdzaj założenia stojące za zaleceniem.

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

5. Relacje, empatia i współpraca

W opowieści: Relacja wymaga słuchania osoby
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie rozumienia potrzeb drugiej osoby i uzgadniania decyzji. Uczą się sprawdzać przygotowaną propozycję rozmowy względem sytuacji bohatera oraz dobierać własną odpowiedź z uwzględnieniem relacji.

Główna zasada: Wygenerowane zdanie może pomóc ułożyć słowa, ale nie zastępuje słuchania i uwzględnienia granic drugiej osoby.

Ćwiczenie: Porównaj propozycje z wypowiedzią osoby. Wyjaśnij, czego narzędzie nie ustali bez wysłuchania rozmówcy.

Oczekiwany efekt: Dostosowuje wypowiedź do potrzeby osoby pominiętej w gotowej propozycji.

Angielski (dla chętnych): Consider the person and the relationship, not only the wording. - Uwzględnij osobę i relację, nie tylko brzmienie słów.

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

6. Uczenie się przy zmianie narzędzi

W opowieści: Umiejętność przydaje się w różnych narzędziach
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają próbowanie, informację zwrotną i aktualizowanie umiejętności przy nowym zadaniu. Ćwiczą wybór kompetencji do rozwijania oraz układanie małych kroków nauki niezależnych od konkretnej aplikacji.

Główna zasada: Nazwy przycisków mogą się zmieniać, lecz stawianie celu, sprawdzanie źródeł i testowanie pozostają przydatne.

Ćwiczenie: Zapisz trzy kroki nauki nowego narzędzia: mała próba, porównanie ze źródłem, ocena wyniku. Wyjaśnij rolę instrukcji i opiekuna.

Oczekiwany efekt: Układa plan ćwiczenia kompetencji z konkretną praktyką i sposobem sprawdzenia.

Angielski (dla chętnych): Build skills that transfer across different tools. - Rozwijaj umiejętności przydatne w różnych narzędziach.

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

7. Mapa pracy człowieka i narzędzia

W opowieści: Mapa pracy człowieka i pomocnika
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą zadania, kompetencje i punkty kontroli w mapę wybranego projektu. Uczą się uzasadniać podział pracy oraz wskazywać umiejętność, której nie rozwija bierne przyjmowanie gotowego wyniku.

Główna zasada: Podział pracy powinien zachować cel nauki i kontrolę. Części zadania można przydzielić różnie zależnie od celu.

Ćwiczenie: Narysuj mapę pracy z kontrolą między B i C. Wyjaśnij, co zmieniłoby się, gdyby narzędzie napisało opisy za uczniów.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia podział pracy i wskazuje kompetencję rozwijaną przez własne działanie.

Angielski (dla chętnych): Explain how the division of work supports learning. - Wyjaśnij, jak podział pracy wspiera naukę.

Pełny program / 10-13 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

8. Plan rozwoju i próba umiejętności

W opowieści: Następny krok zamiast pewnej przepowiedni
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować mapę bez obietnic pewnej przyszłości zawodów. Ćwiczą wykonanie małego zadania rozwijającego wybraną kompetencję oraz ocenę planu na podstawie rzeczywistego działania i otrzymanej informacji zwrotnej.

Główna zasada: Nie znamy dokładnej przyszłości narzędzi i zawodów. Możemy teraz ćwiczyć konkretną umiejętność i sprawdzić postęp.

Ćwiczenie: Ułóż plan dwóch krótkich prób stawiania pytań i kryterium postępu. Wyjaśnij, czemu A jest nieuzasadnioną pewną prognozą.

Oczekiwany efekt: Wykonuje próbę wybranej kompetencji i określa uzasadniony kolejny krok nauki.

Angielski (dla chętnych): Future predictions are uncertain, but skills can be practised now. - Prognozy przyszłości są niepewne, lecz umiejętności można ćwiczyć teraz.

Pełny program / 10-13 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń zapisuje kolejność działań, warunki i testy prostego rozwiązania, które człowiek kontroluje przed użyciem.

Na początek

Wystarczy umieć wykonywać krótkie instrukcje; zadania są papierowe i nie wymagają programowania.

Po tej wyprawie

Dziecko buduje i testuje prosty algorytm z kolejnością, warunkiem i końcem; odróżnia stałą regułę od modelu uczonego.

Finał kursu

Papierowy algorytm pomocnika z wariantami, testami i poprawkami.

Pełny program / 10-13 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

1. Problem i oczekiwany wynik

W opowieści: Wejście i oczekiwany wynik
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają problem, dane wejściowe i wynik jako punkt wyjścia do algorytmu. Uczą się opisywać proste zadanie bez odwołania do konkretnej aplikacji oraz określać warunek poprawnego wykonania.

Główna zasada: Zanim napiszesz instrukcję, ustal, co dostajesz i co ma powstać. Bez tego nie wiadomo, czy działa.

Ćwiczenie: Opisz wejście i wynik tak, by inna osoba mogła sprawdzić zadanie. Nazwij nierozstrzygnięty przypadek C.

Oczekiwany efekt: Określa dane wejściowe i oczekiwany wynik prostego zadania.

Angielski (dla chętnych): Define the inputs and the expected output. - Określ dane wejściowe i oczekiwany wynik.

Pełny program / 10-13 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

2. Instrukcje w odpowiedniej kolejności

W opowieści: Kroki we właściwej kolejności
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają algorytm jako uporządkowaną sekwencję jednoznacznych kroków. Ćwiczą dzielenie zadania na instrukcje oraz rozpoznawanie, jak pominięty lub zamieniony krok zmienia działanie papierowego pomocnika.

Główna zasada: Instrukcja powinna być jednoznaczna i możliwa do wykonania po kolei. Brak kroku może zatrzymać zadanie.

Ćwiczenie: Zapisz instrukcję w trybie rozkazującym. Poproś partnera o dosłowne wykonanie i wskaż ewentualny brak.

Oczekiwany efekt: Zapisuje jednoznaczną sekwencję umożliwiającą wykonanie zadania przez partnera.

Angielski (dla chętnych): Write instructions that another person can follow precisely. - Napisz instrukcje, które inna osoba wykona dokładnie.

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

3. Warunek i różne ścieżki

W opowieści: Warunek ma dwie drogi
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają instrukcję warunkową „jeżeli, to” oraz odmienną ścieżkę dla niespełnionego warunku. Ćwiczą zapisywanie decyzji na podstawie cechy wejścia oraz uwzględnianie obu możliwych odpowiedzi.

Główna zasada: Instrukcja „jeśli” wymaga ustalenia, co zrobić po spełnieniu warunku i gdy warunek nie zachodzi.

Ćwiczenie: Dopisz gałąź „w przeciwnym razie”. Przetestuj obie karty i zapisz pełną regułę.

Oczekiwany efekt: Tworzy warunek z dwiema ścieżkami i poprawnie stosuje go do przykładów.

Angielski (dla chętnych): Include a branch for when the condition is false. - Dodaj ścieżkę dla niespełnionego warunku.

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

4. Powtórzenie i zakończenie

W opowieści: Powtarzaj do ustalonego końca
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają powtarzanie czynności dla kolejnych elementów oraz warunek zatrzymania. Uczą się odróżniać pojedynczy krok od pętli i wskazywać, co stanie się po wyczerpaniu kart wejściowych.

Główna zasada: Powtórzenie musi mieć warunek zakończenia. Inaczej wykonawca nie wie, kiedy przestać.

Ćwiczenie: Napisz pętlę z kontrolą przed pobraniem monety. Przetestuj cztery monety oraz pustą miskę.

Oczekiwany efekt: Zapisuje powtórzenie z warunkiem zakończenia i stosuje je do pustego wejścia.

Angielski (dla chętnych): Specify when the repetition should end. - Określ, kiedy powtórzenie ma się zakończyć.

Pełny program / 10-13 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

5. Reguły człowieka i wzorce uczone z danych

W opowieści: Stała reguła i nauczony wzorzec
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają algorytmy z regułami zapisanymi przez człowieka i modele uczące się wzorców z danych. Porównują wyniki obu podejść, pamiętając, że modele także działają za pomocą algorytmów.

Główna zasada: Algorytm ze stałą regułą wykonuje ustalone kroki. Model uczony wykorzystuje zależności z przykładów i może się mylić.

Ćwiczenie: Porównaj podstawę obu działań i ograniczenie B. Wyjaśnij, czemu przewidywana zawartość C nie jest pewną wiedzą.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia różnicę między ustaloną regułą a wynikiem opartym na wzorcach.

Angielski (dla chętnych): A learned model differs from a fixed rule. - Model uczony różni się od stałej reguły.

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

6. Testy i nietypowe dane

W opowieści: Przetestuj także nietypową kartę
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przypadek testowy, oczekiwany wynik i przykład graniczny. Uczą się sprawdzać algorytm na zwykłych, pustych oraz niejednoznacznych danych i dokumentować miejsce, w którym instrukcja wymaga poprawy.

Główna zasada: Testy powinny obejmować zwykłe i brzegowe przypadki. Jeden udany test nie pokazuje, że instrukcja działa zawsze.

Ćwiczenie: Zapisz wyniki czterech testów i dodaj bezpieczną ścieżkę dla braku ceny, np. „do sprawdzenia”.

Oczekiwany efekt: Tworzy test nietypowego wejścia i wskazuje wykryty brak instrukcji.

Angielski (dla chętnych): Include edge cases, not only typical examples. - Uwzględnij przypadki brzegowe, nie tylko typowe przykłady.

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

7. Poprawiony papierowy pomocnik

W opowieści: Poprawka wymaga ponownego testu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się poprawiać konkretny krok na podstawie nieudanego testu. Poznają ponowne sprawdzenie zmienionej instrukcji oraz dokumentowanie, dlaczego poprawka rozwiązuje problem bez psucia wcześniej poprawnego przypadku.

Główna zasada: Po zmianie instrukcji sprawdź także wcześniejsze przypadki. Poprawka jednego błędu może zmienić inne wyniki.

Ćwiczenie: Popraw B, zachowując wymaganie C. Powtórz wszystkie testy i zapisz, który wynik zmieniła nieudana poprawka.

Oczekiwany efekt: Poprawia algorytm i sprawdza, czy wcześniejsze przypadki nadal działają.

Angielski (dla chętnych): Retest earlier cases after changing the instructions. - Po zmianie instrukcji powtórz wcześniejsze testy.

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

8. Prezentacja algorytmu i nowy test

W opowieści: Pokaż reguły i nową próbę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przekazywać instrukcję innemu zespołowi wraz z przykładami testowymi. Ćwiczą ocenę działania na nowym wejściu oraz wyjaśnianie roli człowieka przy ustalaniu reguł i poprawianiu rozwiązania.

Główna zasada: Prezentacja algorytmu powinna umożliwić komuś wykonanie kroków oraz poznanie ograniczeń.

Ćwiczenie: Zaprezentuj reguły, wyniki B i poprawkę dla C. Wyjaśnij granicę: algorytm czyta oznaczenie, nie sprawdza treści mapy.

Oczekiwany efekt: Przedstawia działający algorytm i uzasadnia wynik testu nowego wejścia.

Angielski (dla chętnych): Explain the rules, tests and remaining limitations. - Wyjaśnij reguły, testy i pozostałe ograniczenia.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń planuje mały projekt z pomocą AI, nadzoruje kolejne wyniki i zachowuje odpowiedzialność za końcową decyzję.

Na początek

Potrafię określać cel, kontrolować wyniki i ograniczać dane po O4-K2, O4-K3 i O4-K5.

Po tej wyprawie

Dziecko prowadzi zespołowy plan z punktami kontroli, sprawdza zasoby i dostępność oraz uzasadnia decyzje po zmianie warunków.

Finał kursu

Plan realizacji fikcyjnego wydarzenia z rejestrem kontroli, decyzji i pomocy AI.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

1. Zadanie zespołu i kryteria

W opowieści: Uzgodnijcie cel i kryteria
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cel projektu, ograniczenia i kryteria udanego rezultatu. Uczą się określać zadanie człowieka oraz rolę narzędzia w przygotowaniu bezpiecznego, fikcyjnego wydarzenia klasowego z podanym zestawem zasobów.

Główna zasada: Zespół najpierw ustala sukces. Bez wspólnych kryteriów trudno ocenić atrakcyjną propozycję narzędzia.

Ćwiczenie: Napisz wspólne kryteria i oceń C punkt po punkcie. Zaproponuj kierunek poprawki bez gotowego planu.

Oczekiwany efekt: Określa cel projektu i trzy sprawdzalne kryteria końcowego planu.

Angielski (dla chętnych): Agree on the criteria before asking for assistance. - Uzgodnij kryteria przed poproszeniem o pomoc.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

2. Podział pracy i punkty kontroli

W opowieści: Podział pracy z przystankami kontroli
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają podział projektu na przygotowanie pomysłów, wybór i sprawdzenie planu. Uczą się przypisywać decyzje człowiekowi oraz wyznaczać kontrolę każdego wyniku przed przekazaniem go do kolejnego etapu.

Główna zasada: Propozycje można zlecić narzędziu, ale dane, ocenę i zatwierdzenie trzeba przypisać ludziom. Kontrola ma konkretny moment.

Ćwiczenie: Zapisz role oraz punkt kontroli danych i planu. Wyjaśnij, czemu AI nie jest osobą odpowiedzialną za organizację.

Oczekiwany efekt: Projektuje podział pracy z konkretnym punktem kontroli po każdym wyniku.

Angielski (dla chętnych): Place a human review point between project stages. - Umieść kontrolę człowieka między etapami projektu.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

3. Pomysły według ograniczeń

W opowieści: Pomysły w granicach zadania
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się tworzyć polecenie generujące warianty zgodne z dostępnymi zasobami. Poznają sprawdzanie ograniczeń oraz uzasadnianie wyboru propozycji z przygotowanego pakietu zamiast uznawania atrakcyjności za wystarczające kryterium.

Główna zasada: Porównuj propozycje z ograniczeniami. Niespełniający warunku pomysł można odrzucić lub świadomie przerobić.

Ćwiczenie: Napisz polecenie o trzy pomysły zgodne z A. Oceń B i C; zaproponuj papierową zmianę C.

Oczekiwany efekt: Wybiera wariant projektu zgodny z zasobami i uzasadnia odrzucenie innego.

Angielski (dla chętnych): Generate options within the stated constraints. - Twórz możliwości w ramach podanych ograniczeń.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

4. Plan, kolejność i zależności

W opowieści: Co musi być przed czym?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają kolejność działań oraz zależność jednego zadania od wcześniejszego. Ćwiczą kontrolę przygotowanego harmonogramu, wykrywanie pominiętego etapu i poprawianie planu przed jego wykorzystaniem w fikcyjnym projekcie.

Główna zasada: Harmonogram powinien uwzględniać zależności, nie tylko sumę minut. Nie podpiszesz mapy przed ustaleniem, co przedstawia.

Ćwiczenie: Zbuduj harmonogram, policz łączny czas i uzasadnij dwie zależności. Sprawdź rezerwę wobec limitu 60 minut.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia kolejność harmonogramu i wskazuje zadanie zależne od wcześniejszego.

Angielski (dla chętnych): Check task dependencies before accepting the plan. - Sprawdź zależności między zadaniami przed przyjęciem planu.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

5. Kontrola zasobów i dostępności

W opowieści: Czy zasobów wystarczy każdemu?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie wykonalności planu poprzez liczbę materiałów i potrzeby uczestników. Uczą się niezależnie kontrolować obliczenia oraz proponować wariant umożliwiający udział fikcyjnej osobie pominiętej w gotowej propozycji.

Główna zasada: Sprawdź liczbę materiałów i różne sposoby udziału. Sam plan nie potwierdza dostępności.

Ćwiczenie: Sprawdź zasoby i dostępność. Zaproponuj zmianę bez zakupów, np. po jednej kartce, i oceń, czy nadal osiąga cel.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Weryfikuje zasoby i poprawia plan uwzględniający pominiętą potrzebę uczestnika.

Angielski (dla chętnych): Check resources and accessibility independently. - Niezależnie sprawdź zasoby i dostępność.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

6. Zmiana warunków i ponowna ocena

W opowieści: Nowy warunek, ponowna ocena
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają aktualizację projektu po zmianie zasobów lub warunków realizacji. Ćwiczą wskazywanie nieaktualnych założeń, projektowanie doprecyzowanego polecenia oraz kontrolę nowej propozycji według pierwotnego celu i zmienionych ograniczeń.

Główna zasada: Gdy zmienią się dane, sprawdź wszystkie zależne części planu. Nie wystarczy dopisać nowej liczby.

Ćwiczenie: Zaproponuj plan z jedną kartką na osobę i krótszą prezentacją. Przelicz zasoby oraz czas, zachowując cel własnej mapy.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Aktualizuje plan po zmianie warunków i wskazuje zmienione założenie.

Angielski (dla chętnych): Update the assumptions and reassess the proposal. - Zaktualizuj założenia i ponownie oceń propozycję.

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

7. Rejestr decyzji i wkładu

W opowieści: Zapisz decyzję i powód
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dokumentowanie przyjętych, odrzuconych i poprawionych propozycji narzędzia. Uczą się łączyć decyzję z kryterium oraz opisywać własny wkład i wykonane kontrole przed zatwierdzeniem końcowego planu.

Główna zasada: Rejestr pokazuje propozycję, kontrolę, decyzję i jej autora. Ułatwia wyjaśnienie, dlaczego plan się zmienił.

Ćwiczenie: Utwórz wpis rejestru z A-C i opisem pomocy AI. Dodaj kontrolę, czy mniejszy format nadal pozwala wykonać mapę.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dokumentuje decyzję z uzasadnieniem oraz wskazuje własną kontrolę wyniku.

Angielski (dla chętnych): Keep a record of decisions and verification steps. - Prowadź zapis decyzji i kroków sprawdzania.

Pełny program / 10-13 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

8. Plan końcowy i niezależna próba

W opowieści: Końcowa próba planu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować ukończony projekt z dowodami spełnienia wymagań. Ćwiczą obronę decyzji, samodzielną reakcję na nową kartę problemu oraz ocenę, w którym etapie pomoc narzędzia była rzeczywiście użyteczna.

Główna zasada: Plan gotowy do użycia przechodzi próbę z rzeczywistymi danymi. Ograniczenia i niewiadome trzeba nazwać przed zatwierdzeniem.

Ćwiczenie: Przeprowadź niezależny test czasu, materiałów i dostępności. Napisz warunkową ocenę oraz dwa kroki przed wysłaniem zaproszeń.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Prezentuje sprawdzony plan i samodzielnie dostosowuje go do nowego ograniczenia.

Angielski (dla chętnych): Demonstrate that the final plan meets the agreed criteria. - Pokaż, że końcowy plan spełnia uzgodnione kryteria.

Pełny program / 10-13 lat

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozróżnianie nieporozumienia, sporu i krzywdzenia oraz dobieranie reakcji z uwzględnieniem bezpieczeństwa wszystkich uczestników.

Na początek

Wystarczy rozumieć krótką rozmowę; dorosły może ją przeczytać. Nie pytamy o osobiste doświadczenia.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia spór od krzywdzenia i wybiera wyjaśnienie, przerwę lub wsparcie dorosłego.

Finał kursu

Ilustrowany przewodnik rozpoznawania sytuacji i wybierania bezpiecznej reakcji.

Pełny program / 10-13 lat

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

1. Słowa, zamiar i skutek

W opowieści: Czy to było miłe?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między zamiarem wypowiedzi a jej skutkiem, rozpoznają sygnały dyskomfortu i uczą się sprawdzać znaczenie wiadomości bez oceniania osoby.

Główna zasada: Zamiar i skutek mogą się różnić. Sygnał dyskomfortu wymaga uwagi.

Ćwiczenie: Oddziel zamiar Ady od skutku. Napisz pytanie sprawdzające i naprawczą odpowiedź.

Oczekiwany efekt: Uczeń podaje dwa możliwe skutki tej samej wypowiedzi.

Angielski (dla chętnych): What did you mean by that?
Po polsku: „Co masz przez to na myśli?”

2. Kiedy żart przestaje bawić

W opowieści: Stop kończy żart
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się sprawdzać zgodę na żart, dostrzegać nierówną pozycję uczestników i przyjmować komunikat stop jako granicę wymagającą natychmiastowego uszanowania przez rozmówców.

Główna zasada: Po komunikacie stop trzeba przerwać żart, nawet jeśli grupa się śmieje.

Ćwiczenie: Czy śmiech trzech osób zmienia granicę Miry? Uzasadnij kartami i zaproponuj nową zabawę.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje moment przekroczenia granicy i formułuje komunikat stop.

Angielski (dla chętnych): A joke needs everyone's agreement.
Po polsku: „Żart wymaga zgody wszystkich”.

Pełny program / 10-13 lat

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

3. Spór o sprawę

W opowieści: Spór o trasę
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają konflikt jako różnicę potrzeb lub zdań, oddzielają krytykę pomysłu od ataku na osobę i opisują problem za pomocą konkretnych faktów.

Główna zasada: Można odrzucić pomysł bez obrażania jego autora.

Ćwiczenie: Zapisz różnicę potrzeb Eli i Igi. Zamień atak na pytanie o mapę.

Oczekiwany efekt: Uczeń opisuje spór jednym zdaniem dotyczącym sprawy, a nie osoby.

Angielski (dla chętnych): I disagree with the idea, not the person.
Po polsku: „Nie zgadzam się z pomysłem, nie atakuję osoby”.

4. Rozpoznawanie krzywdzenia

W opowieści: Kiedy potrzebna jest pomoc
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie powtarzania zdarzeń, przewagi grupy oraz braku możliwości swobodnej obrony, pamiętając, że pojedyncze poważne zdarzenie także wymaga pomocy zaufanego dorosłego.

Główna zasada: Powtarzanie krzywdy i przewaga grupy wymagają wsparcia. Jedno poważne zdarzenie też może go wymagać.

Ćwiczenie: Wypisz sygnały przewagi grupy i nieskutecznej granicy. Zaplanuj zgłoszenie bez konfrontacji.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dwa sygnały krzywdzenia i właściwego adresata prośby.

Angielski (dla chętnych): Repeated harm needs adult support.
Po polsku: „Powtarzające się krzywdzenie wymaga wsparcia dorosłego”.

Pełny program / 10-13 lat

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

5. Kontekst bez usprawiedliwiania

W opowieści: Brakująca część rozmowy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się pytać o brakujący kontekst, rozpoznawać ograniczenia krótkiego zrzutu rozmowy i odróżniać wyjaśnienie zdarzenia od usprawiedliwiania szkody wyrządzonej jego uczestnikowi.

Główna zasada: Kontekst pomaga zrozumieć wiadomość, lecz nie usprawiedliwia krzywdzenia.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, co zmienia plan, a czego nie usprawiedliwia. Wymień brakującą informację.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje dwa neutralne pytania o kontekst zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): More context helps us understand the situation.
Po polsku: „Więcej kontekstu pomaga zrozumieć sytuację”.

6. Dobór bezpiecznej reakcji

W opowieści: Wybierz bezpieczny krok
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie dobierają wyjaśnienie do nieporozumienia, przerwę do narastającego sporu oraz pomoc dorosłego do krzywdzenia, oceniając bezpieczeństwo reakcji przed wysłaniem kolejnej wiadomości w rozmowie.

Główna zasada: Reakcja zależy od sytuacji: wyjaśnij pomyłkę, przerwij spór, szukaj pomocy przy krzywdzeniu.

Ćwiczenie: Uzasadnij trzy połączenia. Wyjaśnij, dlaczego sama przerwa nie wystarcza w C.

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera reakcję do przykładu i uzasadnia jej bezpieczeństwo.

Angielski (dla chętnych): Choose a response that reduces further harm.
Po polsku: „Wybierz reakcję ograniczającą dalszą krzywdę”.

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

7. Sytuacje niejednoznaczne

W opowieści: Nie wiem jeszcze
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą ocenę sytuacji przy niepełnych informacjach, nazywają własną niepewność i wybierają ostrożne działanie, które chroni uczestników bez pochopnego publicznego przypisywania winy komukolwiek.

Główna zasada: Można szukać wsparcia, zanim pozna się wszystkie fakty. Nie trzeba publicznie wskazywać winnego.

Ćwiczenie: Zapisz ostrożne zgłoszenie: fakt, niewiadoma, potrzeba Niny. Nie dodawaj sprawcy.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje brakującą informację i podejmuje bezpieczną decyzję.

Angielski (dla chętnych): We can seek support while checking the facts.
Po polsku: „Możemy szukać wsparcia, sprawdzając fakty”.

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

8. Przewodnik po bezpiecznych reakcjach

W opowieści: Mapa reakcji załogi
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują kryteria rozpoznawania sytuacji, tworzą przewodnik reakcji i sprawdzają jego działanie na nowych przykładach, poprawiając zalecenia po informacji zwrotnej od partnera ćwiczenia.

Główna zasada: Dobra mapa reakcji chroni uczestników i ma drogę do dorosłego.

Ćwiczenie: Zbuduj mapę z kryteriami. Przetestuj ją na trzeciej karcie i dopisz krok, gdy pierwsza osoba nie pomoże.

Oczekiwany efekt: Uczeń poprawnie klasyfikuje nową sytuację i wskazuje bezpieczny krok.

Angielski (dla chętnych): Explain your choice using evidence from the scenario.
Po polsku: „Uzasadnij wybór faktami ze scenariusza”.

Pełny program / 10-13 lat

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie działań nastawionych na wywołanie konfliktu oraz ćwiczenie reakcji, które ograniczają ich zasięg.

Na początek

Dziecko odróżnia wiadomość od nadawcy; wcześniejszy kurs nie jest wymagany.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje zaczepkę i wybiera granicę, ochronę oraz pomoc bez powiększania widowni.

Finał kursu

Zestaw kart reakcji na prowokację z uzasadnieniem wyboru działania.

Pełny program / 10-13 lat

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

1. Krytyka a atak

W opowieści: Poprawka czy obrażanie?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają rzeczową krytykę od obrażania, wyszukują odniesienia do zachowania lub pomysłu i rozpoznają wypowiedzi skierowane przeciw godności osoby w przygotowanych łagodnych przykładach.

Główna zasada: Rzeczowa krytyka wskazuje problem, który można poprawić.

Ćwiczenie: Porównaj A i B. Przepisz B jako konkretną wskazówkę.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje różnicę między krytyką pracy a atakiem osobistym.

Angielski (dla chętnych): Criticise the idea without attacking the person.
Po polsku: „Krytykuj pomysł, nie atakując osoby”.

2. Jak działa prowokacja

W opowieści: Zaczepka zmienia temat
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prowokację jako próbę wywołania reakcji, rozpoznają zaczepki i zmianę tematu oraz sprawdzają, czy rozmówca odpowiada na pytania dotyczące istoty sprawy.

Główna zasada: Powtarzana zaczepka może służyć wywołaniu kłótni; zamiaru nie znamy na pewno.

Ćwiczenie: Wskaż dwa sygnały prowokacji i granicę swojej pewności. Zaproponuj działanie bez kłótni.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dwa sygnały prowokacji w przygotowanej rozmowie.

Angielski (dla chętnych): This message may be trying to provoke a reaction.
Po polsku: „Ta wiadomość może próbować wywołać reakcję”.

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

3. Pauza przed odpowiedzią

W opowieści: Odłóż odpowiedź
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą zatrzymanie odpowiedzi, nazwanie emocji i odsunięcie urządzenia, rozumiejąc, że przerwa pomaga podjąć decyzję, lecz nie zastępuje wsparcia przy poważnym krzywdzeniu.

Główna zasada: Pauza pomaga zdecydować, ale nie usuwa odpowiedzialności osoby krzywdzącej.

Ćwiczenie: Napisz dwie decyzje możliwe po pauzie. Kiedy trzeba włączyć dorosłego?

Oczekiwany efekt: Uczeń odtwarza procedurę pauzy i wskazuje moment poszukania pomocy.

Angielski (dla chętnych): I can pause before choosing my response.
Po polsku: „Mogę zrobić pauzę, zanim wybiorę reakcję”.

4. Ograniczanie zasięgu zaczepki

W opowieści: Nie dodawaj widowni
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją, jak odpowiedzi i udostępnienia mogą zwiększać widoczność prowokacji, ćwiczą rezygnację z dalszego komentowania oraz wybór prywatnego wsparcia i zgłoszenia zamiast publicznego sporu.

Główna zasada: Powielanie zaczepki może zwiększyć jej widoczność i krzywdę.

Ćwiczenie: Porównaj zasięg A, B i C. Jak zgłosić problem bez publikowania kopii?

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia, dlaczego udostępnianie zaczepki może zwiększyć jej zasięg.

Angielski (dla chętnych): Avoid amplifying the harmful message.
Po polsku: „Nie zwiększaj zasięgu krzywdzącej wiadomości”.

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

5. Krótka granica

W opowieści: Jedno zdanie granicy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą krótkie komunikaty granicy, unikają odwetu i dyskusji o własnej wartości oraz rozpoznają sytuacje, w których bezpieczniej nie odpowiadać i skorzystać z pomocy.

Główna zasada: Granicę można powiedzieć krótko. Przy zagrożeniu bezpieczniej odejść i szukać pomocy.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, co chroni A. Dopisz wariant bez odpowiedzi, gdy Franek czuje zagrożenie.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje granicę bez obelg i bez groźby odwetu.

Angielski (dla chętnych): I won't continue this conversation while you insult me.
Po polsku: „Nie będę kontynuować rozmowy, gdy mnie obrażasz”.

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

6. Wybór narzędzia ochrony

W opowieści: Wycisz, zablokuj, zgłoś
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują wyciszenie, blokadę i zgłoszenie, uczą się dopasowywać narzędzie do sytuacji oraz rozumieją, że ustawienie techniczne nie zastępuje kontaktu z dorosłym.

Główna zasada: Wyciszenie ogranicza powiadomienia, blokada kontakt, a zgłoszenie uruchamia ocenę zdarzenia.

Ćwiczenie: Dobierz narzędzia do ponawianych docinków. Wyjaśnij, czego sama blokada nie załatwi.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zastosowanie trzech narzędzi ochrony i potrzebę wsparcia.

Angielski (dla chętnych): Select the protection tool that fits this situation.
Po polsku: „Wybierz narzędzie ochrony pasujące do sytuacji”.

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

7. Prowokacja na oczach grupy

W opowieści: Grupa może pomóc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują rolę publiczności, rozpoznają presję odpowiadania dla zdobycia aprobaty i ćwiczą wspólną reakcję, która ogranicza widownię oraz kieruje zgłoszenie do właściwej osoby.

Główna zasada: Świadkowie mogą ograniczyć widownię zamiast nagradzać zaczepkę reakcjami.

Ćwiczenie: Zaplanuj dwie różne role świadków. Nie obciążaj Miry obowiązkiem odpowiadania.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje reakcję świadka bez dalszego rozpowszechniania zaczepki.

Angielski (dla chętnych): We can reduce the audience and seek support.
Po polsku: „Możemy ograniczyć widownię i szukać wsparcia”.

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

8. Karty decyzji na prowokację

W opowieści: Karty bezpiecznej decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą karty z sygnałem prowokacji i bezpieczną reakcją, testują je na nieznanych scenariuszach oraz wyjaśniają, kiedy konieczna jest pomoc dorosłego poza narzędziami technicznymi.

Główna zasada: Karta reakcji powinna zawierać sygnał, bezpieczny krok i drogę do pomocy.

Ćwiczenie: Przetestuj kartę na zaczepce podczas turnieju. Dopisz ograniczenie narzędzia technicznego.

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera bezpieczną reakcję na nową prowokację i uzasadnia ją.

Angielski (dla chętnych): Explain how your response limits further escalation.
Po polsku: „Wyjaśnij, jak reakcja ogranicza eskalację”.

Pełny program / 10-13 lat

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Ćwiczenie bezpiecznego działania świadka, od ograniczania rozpowszechniania szkody po kontakt z osobą wspierającą.

Na początek

Dziecko rozumie, czym jest krzywdzące zachowanie. Ćwiczenia dotyczą wyłącznie fikcyjnych osób.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje bezpieczną pomoc świadka, ogranicza rozpowszechnianie i przekazuje odpowiedzialność dorosłym.

Finał kursu

Mapa możliwości świadka i scenariusz pomocy w fikcyjnym zdarzeniu.

Pełny program / 10-13 lat

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

1. Świadek ma wpływ

W opowieści: Reakcja też jest wiadomością
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę świadka, rozróżniają obserwowanie od wspierania krzywdzenia reakcją i rozpoznają, jak pojedyncze polubienie może zmienić zachowanie grupy w fikcyjnej sytuacji społecznej.

Główna zasada: Polubienie może wyglądać jak poparcie krzywdzącej treści.

Ćwiczenie: Zaproponuj działanie świadka i wyjaśnij jego możliwy wpływ. Nie zgaduj intencji milczących osób.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia wpływ jednej reakcji świadka na przebieg zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): A witness's reaction can influence the group.
Po polsku: „Reakcja świadka może wpłynąć na grupę”.

2. Nie powielaj szkody

W opowieści: Pomoc bez kopiowania
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się nie udostępniać krzywdzących materiałów, odróżniają dokumentowanie dla osoby pomagającej od rozsyłania treści i rozpoznają pomoc, która nie zwiększa publiczności zdarzenia.

Główna zasada: Do pomocy nie trzeba rozsyłać materiału ani samodzielnie go gromadzić.

Ćwiczenie: Wybierz sposób pomocy bez powiększania obiegu treści i uzasadnij go. Kto powinien zdecydować, czy i jaka ograniczona dokumentacja jest potrzebna?

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera adresata informacji bez publicznego rozpowszechniania materiału.

Angielski (dla chętnych): Share evidence only with someone who can help.
Po polsku: „Dowody przekazuj tylko osobie, która może pomóc”.

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

3. Sprawdzanie własnego bezpieczeństwa

W opowieści: Pomagaj bez narażania się
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie oceniają ryzyko bezpośredniej interwencji, rozróżniają pomoc od konfrontacji i wybierają działanie pośrednie, gdy wejście w spór mogłoby zwiększyć zagrożenie dla uczestników zdarzenia.

Główna zasada: Pomoc pośrednia jest wartościowa, gdy bezpośrednia interwencja jest ryzykowna.

Ćwiczenie: Wskaż ryzyko i dwie bezpieczniejsze drogi. Uzasadnij rezygnację z konfrontacji.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje ryzyko interwencji i wybiera bezpieczną alternatywę.

Angielski (dla chętnych): My safety matters when I choose how to help.
Po polsku: „Moje bezpieczeństwo ma znaczenie przy wyborze pomocy”.

4. Prywatne wsparcie

W opowieści: Wiadomość, która wspiera
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą krótką wiadomość wsparcia, pytają o potrzebę pomocy i unikają obwiniania lub nacisku na odpowiedź, szanując prawo osoby krzywdzonej do odmowy rozmowy.

Główna zasada: Wsparcie zostawia wybór i nie wymusza opowiadania o zdarzeniu.

Ćwiczenie: Ułóż krótką wiadomość z wyborem i bez wypytywania. Wskaż problem w A.

Oczekiwany efekt: Uczeń pisze wspierającą wiadomość bez obwiniania i wymuszania rozmowy.

Angielski (dla chętnych): You don't have to explain, but I can help.
Po polsku: „Nie musisz wyjaśniać, ale mogę pomóc”.

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

5. Jasny sygnał grupie

W opowieści: Nazwij zachowanie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą krótkie nazwanie nieakceptowanego zachowania, unikają etykietowania osób i wybierają publiczną granicę tylko wtedy, gdy ocena sytuacji wskazuje, że reakcja jest bezpieczna.

Główna zasada: Bezpieczna granica mówi o zachowaniu, a nie o wartości osoby.

Ćwiczenie: Porównaj skutek A i B. Kiedy lepiej wybrać C bez publicznej wypowiedzi?

Oczekiwany efekt: Uczeń nazywa zachowanie bez atakowania osoby i ocenia bezpieczeństwo reakcji.

Angielski (dla chętnych): Let's stop sharing messages that hurt someone.
Po polsku: „Przestańmy udostępniać wiadomości, które kogoś ranią”.

6. Zgłoszenie przez świadka

W opowieści: Powiedz, co widziałeś
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują fakty o zdarzeniu, odróżniają obserwację od przypuszczenia i przygotowują zgłoszenie do dorosłego lub moderatora, ograniczając dane do informacji potrzebnych do pomocy.

Główna zasada: Zgłoszenie oddziela obserwację od przypuszczenia i zawiera tylko potrzebne fakty.

Ćwiczenie: Napisz trzyzdaniowe zgłoszenie: miejsce, obserwacja, niewiadoma. Pomiń ocenę motywu.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy rzeczowe zgłoszenie i oznacza informację niepotwierdzoną.

Angielski (dla chętnych): Here is what I observed and what I don't know.
Po polsku: „Oto moje obserwacje i to, czego nie wiem”.

Pełny program / 10-13 lat

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

7. Współpraca świadków

W opowieści: Podzielcie pomoc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozdzielają zadania między świadków, planują kontakt z dorosłym i wsparcie osoby krzywdzonej oraz unikają równoczesnych interwencji, które mogą zwiększyć chaos w grupie.

Główna zasada: Świadkowie mogą podzielić zadania bez zasypywania osoby pytaniami.

Ćwiczenie: Popraw plan Miry. Ustal jedną osobę do kontaktu z Leną i jedną do zgłoszenia.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozdziela trzy zadania świadków bez powielania szkodliwej treści.

Angielski (dla chętnych): We can divide tasks without overwhelming the person.
Po polsku: „Możemy podzielić zadania, nie przytłaczając osoby”.

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

8. Mapa działania świadka

W opowieści: Mapa świadka
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie budują mapę możliwości pomocy, testują ją na nowym scenariuszu i uzasadniają wybór bezpiecznej interwencji, uwzględniając granice własnej odpowiedzialności oraz rolę zaufanego dorosłego.

Główna zasada: Plan świadka obejmuje bezpieczeństwo, wsparcie i przekazanie sprawy dorosłemu.

Ćwiczenie: Ułóż plan z trzema krokami. Dodaj granicę odpowiedzialności i drogę, gdy opiekunka nie pomoże.

Oczekiwany efekt: Uczeń przedstawia wykonalny plan pomocy świadka dla nowego zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): Choose an action you can safely carry out.
Po polsku: „Wybierz działanie, które możesz bezpiecznie wykonać”.

Pełny program / 10-13 lat

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Przygotowanie rzeczowego zgłoszenia i bezpieczne dokumentowanie zdarzenia z ograniczeniem rozpowszechniania jego treści.

Na początek

Ćwiczymy na łagodnej papierowej makiecie; nie zbieramy prawdziwych krzywdzących materiałów.

Po tej wyprawie

Dziecko przygotowuje rzeczowe zgłoszenie, dobiera ochronę i wie, jak ponowić prośbę o pomoc.

Finał kursu

Pakiet fikcyjnego zgłoszenia: opis, ograniczona dokumentacja i dalsze kroki.

Pełny program / 10-13 lat

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

1. Po co zgłaszamy

W opowieści: Zgłoszenie prosi o działanie
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cel zgłoszenia jako uruchomienie pomocy, rozróżniają kanał techniczny i kontakt z dorosłym oraz uczą się opisywać oczekiwane wsparcie bez obietnicy natychmiastowego rozwiązania.

Główna zasada: Zgłoszenie ma uruchomić pomoc; nie gwarantuje natychmiastowego rozwiązania.

Ćwiczenie: Napisz cel zgłoszenia i osobną prośbę do opiekunki. Czego nie obiecuje przycisk?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dwa kanały pomocy i cel użycia każdego.

Angielski (dla chętnych): I am reporting this because support is needed.
Po polsku: „Zgłaszam to, ponieważ potrzebne jest wsparcie”.

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

2. Blokada i wyciszenie

W opowieści: Co robi przycisk?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między blokadą kontaktu a wyciszeniem powiadomień, ćwiczą ich zastosowanie na makiecie oraz sprawdzają, jakie problemy wymagają dodatkowego zgłoszenia lub pomocy.

Główna zasada: Wyciszenie i blokada służą różnym potrzebom i nie zastępują wsparcia dorosłego.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego żaden przycisk sam nie naprawia sytuacji grupy. Dodaj krok pomocy.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia różnicę między blokadą i wyciszeniem oraz ich ograniczenia.

Angielski (dla chętnych): Blocking contact does not replace asking for support.
Po polsku: „Blokada kontaktu nie zastępuje prośby o wsparcie”.

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

3. Fakty do zgłoszenia

W opowieści: Trzy potrzebne fakty
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wybierają istotne fakty: treść zdarzenia, czas i miejsce rozmowy, oddzielają je od ocen oraz wskazują brakujące informacje bez samodzielnego prowadzenia dochodzenia.

Główna zasada: Opisuj to, co można zaobserwować, i zaznacz brak wiedzy.

Ćwiczenie: Zapisz zgłoszenie bez słów „zawsze” i „na pewno zazdrosny”. Wymień jedną niewiadomą.

Oczekiwany efekt: Uczeń przygotowuje opis zdarzenia zawierający fakty i oznaczoną niepewność.

Angielski (dla chętnych): Describe observable facts and label any uncertainty.
Po polsku: „Opisz obserwowalne fakty i zaznacz niepewność”.

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

4. Dokumentacja z pomocą dorosłego

W opowieści: Nie zbieraj wszystkiego
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ograniczoną dokumentację potrzebną osobie pomagającej, ćwiczą zachowanie kontekstu na łagodnej makiecie i rozumieją, że nie trzeba dalej oglądać ani zbierać krzywdzących treści.

Główna zasada: Dorosły pomaga ustalić minimum dokumentacji. Nie trzeba dalej oglądać krzywdzącej treści.

Ćwiczenie: Uzasadnij ograniczenie dokumentacji. Jak zachować kontekst bez samodzielnego śledztwa?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje potrzebny kontekst dokumentacji bez rozszerzania zbierania materiału.

Angielski (dla chętnych): Keep only the evidence needed for the report.
Po polsku: „Zachowaj tylko informacje potrzebne do zgłoszenia”.

Pełny program / 10-13 lat

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

5. Ochrona osób w dokumentacji

W opowieści: Komu pokażesz opis?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają niepotrzebne dane innych uczestników, uczą się ograniczać dostęp do materiałów oraz odróżniają przekazanie dokumentacji osobie pomagającej od publikowania jej na forum grupy.

Główna zasada: Dostęp do zgłoszenia powinny mieć tylko osoby potrzebne do pomocy.

Ćwiczenie: Zaznacz informacje potrzebne i zbędne. Wyjaśnij różnicę między zgłoszeniem a publikacją.

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza zbędne dane i wskazuje właściwego odbiorcę dokumentacji.

Angielski (dla chętnych): Limit access to the people handling the report.
Po polsku: „Ogranicz dostęp do osób zajmujących się zgłoszeniem”.

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

6. Formularz zgłoszenia

W opowieści: Wypełnij zgłoszenie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wypełniają uproszczony formularz, wybierają kategorię odpowiadającą zachowaniu i tworzą rzeczową prośbę o działanie, sprawdzając kompletność informacji przed przekazaniem zgłoszenia osobie pomagającej w scenariuszu.

Główna zasada: Formularz powinien opisywać zachowanie i oczekiwaną pomoc, a nie etykietować osoby.

Ćwiczenie: Napisz zgłoszenie z kategorią „obraźliwe komentarze”. Sprawdź trzy podane informacje i niewiadome.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wypełnia zgłoszenie zgodne z faktami przedstawionymi w scenariuszu.

Angielski (dla chętnych): Please review this incident and tell me the next steps.
Po polsku: „Proszę sprawdzić zdarzenie i wskazać kolejne kroki”.

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

7. Gdy pierwsza próba nie pomaga

W opowieści: Spróbuj kolejnej drogi
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują ponowny kontakt z dorosłym, wskazują alternatywną osobę wspierającą i rozpoznają sytuacje pilne, w których trzeba od razu przerwać kontakt oraz szukać pomocy.

Główna zasada: Brak pomocy pierwszej osoby nie znaczy, że problem jest nieważny.

Ćwiczenie: Napisz ponowną prośbę z informacją, że pierwsza nie pomogła. Co zrobić przy pilnym zagrożeniu?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje kolejny dostępny kanał pomocy i rozpoznaje pilność.

Angielski (dla chętnych): If the problem continues, contact another trusted adult.
Po polsku: „Jeśli problem trwa, zwróć się do innego zaufanego dorosłego”.

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

8. Gotowy pakiet zgłoszenia

W opowieści: Sprawdź cały pakiet
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą opis faktów, minimalną dokumentację i plan dalszego kontaktu, sprawdzają spójność pakietu oraz samodzielnie uzasadniają wybór narzędzia ochrony dla nowego fikcyjnego zdarzenia.

Główna zasada: Kompletny pakiet łączy fakty, minimum informacji i plan dalszego kontaktu.

Ćwiczenie: Złóż zgłoszenie, wskaż dorosłego i zaplanuj sprawdzenie pomocy. Nie dodawaj całej historii prywatnych rozmów.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy kompletny pakiet zgłoszenia bez zbędnego rozpowszechniania treści.

Angielski (dla chętnych): This report contains the facts needed to offer help.
Po polsku: „Zgłoszenie zawiera fakty potrzebne do udzielenia pomocy”.

Pełny program / 10-13 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozwijanie empatycznej komunikacji, dawania wyboru i kierowania do dorosłego bez obwiniania oraz przejmowania całej odpowiedzialności.

Na początek

Nie potrzeba osobistych zwierzeń. Dziecko słucha fikcyjnych rozmów odczytywanych przez dorosłego.

Po tej wyprawie

Dziecko proponuje wsparcie z wyborem i granicami; rozumie, kiedy pomoc przejmuje dorosły.

Finał kursu

Poradnik wspierających zdań i bezpiecznych kroków pomocy koleżeńskiej.

Pełny program / 10-13 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

1. Słuchanie bez nacisku

W opowieści: Możesz nie opowiadać
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uważne słuchanie, krótkie potwierdzenie usłyszanej potrzeby i prawo do odmowy rozmowy, ćwicząc wsparcie bez wypytywania o szczegóły oraz bez wymuszania osobistych zwierzeń.

Główna zasada: Wsparcie nie wymaga poznania wszystkich szczegółów.

Ćwiczenie: Porównaj pomoc Ady i nacisk Olka. Napisz odpowiedź z wyborem.

Oczekiwany efekt: Uczeń odpowiada na opisaną potrzebę bez wymagania dalszych szczegółów.

Angielski (dla chętnych): You can share only what you feel comfortable sharing.
Po polsku: „Możesz powiedzieć tylko tyle, ile chcesz”.

2. Bez obwiniania

W opowieści: To nie twoja wina
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają zdania obwiniające osobę pokrzywdzoną, oddzielają odpowiedzialność za szkodliwe zachowanie od decyzji odbiorcy i uczą się zastępować ocenę jasnym komunikatem wsparcia.

Główna zasada: Za krzywdzenie odpowiada osoba, która krzywdzi.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, kto odpowiada za komentarze. Zmień A bez obwiniania.

Oczekiwany efekt: Uczeń poprawia obwiniającą wypowiedź i wskazuje odpowiedzialność za szkodę.

Angielski (dla chętnych): Responsibility belongs to the person causing the harm.
Po polsku: „Odpowiada osoba powodująca krzywdę”.

Pełny program / 10-13 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

3. Pytanie o potrzebę

W opowieści: Zapytaj, czego potrzeba
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają proponowanie pomocy od narzucania rozwiązania, uczą się dawać dwa dostępne wybory i sprawdzają, czy osoba wspierana chce towarzystwa w kontakcie z dorosłym.

Główna zasada: Propozycja pomocy daje wybór zamiast narzucać rozwiązanie.

Ćwiczenie: Ułóż ofertę z dwiema możliwościami. Czego nie zakładaj za Mirę?

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje pomoc z rzeczywistą możliwością odmowy i wyboru.

Angielski (dla chętnych): Would you like company when you ask for support?
Po polsku: „Czy chcesz towarzystwa, prosząc o wsparcie?”

4. Poufność i bezpieczeństwo

W opowieści: Bez obietnicy tajemnicy
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją granice koleżeńskiej poufności, unikają obietnicy absolutnej tajemnicy i uczą się informować o potrzebie kontaktu z dorosłym, gdy opis sytuacji wskazuje zagrożenie.

Główna zasada: Przy zagrożeniu potrzebny jest dorosły, nawet gdy ktoś prosi o tajemnicę.

Ćwiczenie: Napisz życzliwe zdanie o granicy tajemnicy. Komu wystarczy przekazać informację?

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia granicę tajemnicy w sytuacji wymagającej pomocy dorosłego.

Angielski (dla chętnych): I care about your safety, so we need support.
Po polsku: „Zależy mi na twoim bezpieczeństwie, potrzebujemy wsparcia”.

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

5. Towarzyszenie w szukaniu pomocy

W opowieści: Pójdę z tobą
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują wspólne zwrócenie się do zaufanego dorosłego, przygotowują pierwsze zdanie prośby i ustalają rolę kolegi, zachowując wpływ osoby pokrzywdzonej na przebieg rozmowy.

Główna zasada: Towarzyszenie nie oznacza mówienia za osobę bez uzgodnienia.

Ćwiczenie: Ustal role Leny i Ady przed rozmową. Dodaj możliwość napisania prośby.

Oczekiwany efekt: Uczeń przygotowuje prośbę o pomoc i określa swoją rolę towarzyszącą.

Angielski (dla chętnych): I can stay with you while you explain what happened.
Po polsku: „Mogę zostać obok, gdy wyjaśniasz zdarzenie”.

6. Granice osoby pomagającej

W opowieści: Nie musisz pomagać sam
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają granice pomocy koleżeńskiej, uczą się dzielić odpowiedzialność z dorosłymi i formułują spokojną informację o własnej dostępności bez obietnicy samodzielnego rozwiązania całego problemu.

Główna zasada: Kolega może wspierać, ale nie musi rozwiązywać problemu ani być stale dostępny.

Ćwiczenie: Napisz granicę dostępności i ofertę przekazania pomocy.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zadanie dla dorosłego i komunikuje granicę własnej pomocy.

Angielski (dla chętnych): I can support you, but I cannot solve this alone.
Po polsku: „Mogę wspierać, ale nie rozwiążę tego samodzielnie”.

Pełny program / 10-13 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

7. Powrót do grupy

W opowieści: Zaproszenie bez nacisku
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują włączające działania grupy, unikają publicznego opowiadania historii osoby pokrzywdzonej i rozumieją, że zaproszenie do aktywności powinno zostawiać możliwość odmowy bez tłumaczenia.

Główna zasada: Powrót do grupy powinien zostawiać prawo do odmowy i prywatności.

Ćwiczenie: Zaprojektuj wejście do projektu bez opowiadania historii Neli.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy zaproszenie bez nacisku i bez ujawniania cudzej historii.

Angielski (dla chętnych): You are welcome to join, without explaining anything.
Po polsku: „Możesz dołączyć bez wyjaśniania czegokolwiek”.

8. Poradnik koleżeńskiego wsparcia

W opowieści: Poradnik życzliwej załogi
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie opracowują poradnik wspierających zdań, sprawdzają obecność wyboru i granic poufności oraz prezentują bezpieczny plan pomocy w nowej sytuacji bez odgrywania krzywdzącego zachowania.

Główna zasada: Pomoc łączy wybór, brak obwiniania i dostęp do dorosłego.

Ćwiczenie: Zbuduj trzy zasady wsparcia i przetestuj je na prośbie o zachowanie zagrożenia w tajemnicy.

Oczekiwany efekt: Uczeń przedstawia plan wsparcia zawierający wybór, granice i kontakt pomocowy.

Angielski (dla chętnych): Support should respect the person's choices and safety.
Po polsku: „Wsparcie szanuje wybory i bezpieczeństwo osoby”.

Pełny program / 10-13 lat

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczenie odpowiedzialności za własne słowa i planowania naprawy szkody bez nacisku na wybaczenie lub kontakt.

Na początek

Dziecko potrafi nazwać działanie w krótkiej historyjce. Pracujemy bez wymuszania przeprosin za osobiste sprawy.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje zatrzymanie szkody, konkretne przeprosiny i naprawę z poszanowaniem odmowy kontaktu.

Finał kursu

Plan odpowiedzialnej naprawy fikcyjnego błędu komunikacyjnego i karta zasad rozmowy.

Pełny program / 10-13 lat

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

1. Słowa opisujące zachowanie

W opowieści: Opis zamiast etykiety
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się opisywać konkretne zachowanie zamiast nadawać osobom etykiety, rozróżniają fakt i ocenę oraz sprawdzają, czy wiadomość pomaga odbiorcy zrozumieć problem rozmowy.

Główna zasada: Opis działania pomaga zrozumieć problem bez oceniania całej osoby.

Ćwiczenie: Zmień A na sprawdzalny opis. Czego nie wiemy o przyczynie?

Oczekiwany efekt: Uczeń zamienia ocenę osoby na opis konkretnego zachowania.

Angielski (dla chętnych): Describe the behaviour instead of labelling the person.
Po polsku: „Opisuj zachowanie zamiast etykietować osobę”.

2. Komunikat potrzeby i granicy

W opowieści: Potrzeba i prośba
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą komunikat z opisem sytuacji, nazwaniem potrzeby i konkretną prośbą, uczą się unikać oskarżeń oraz przyjmować odmowę rozmówcy bez dalszego nacisku na odpowiedź.

Główna zasada: Konkretna prośba opisuje potrzebę bez nacisku i oskarżeń.

Ćwiczenie: Napisz komunikat: sytuacja, potrzeba, prośba. Zaproponuj kolejność wypowiedzi.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje konkretną prośbę bez oskarżeń i obraźliwych etykiet.

Angielski (dla chętnych): When this happens, I need a chance to speak.
Po polsku: „Gdy tak się dzieje, potrzebuję szansy na wypowiedź”.

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

3. Zatrzymanie własnego błędu

W opowieści: Najpierw przerwij szkodę
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają moment wyrządzenia szkody, uczą się najpierw przerwać szkodliwe zachowanie i ograniczyć dalsze rozpowszechnianie treści, zanim przejdą do wyjaśniania zamiaru lub przeprosin.

Główna zasada: Wyjaśnianie zamiaru nie zastępuje zatrzymania krzywdzącego działania.

Ćwiczenie: Ułóż kolejność: zatrzymanie, ograniczenie obiegu z dorosłym, przeprosiny.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje pierwszy krok ograniczający dalszą szkodę po błędzie.

Angielski (dla chętnych): First, I need to stop the behaviour causing harm.
Po polsku: „Najpierw muszę przerwać zachowanie powodujące krzywdę”.

4. Przeprosiny bez wymówek

W opowieści: Przeprosiny bez ale
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają składniki odpowiedzialnych przeprosin: wskazanie działania, uznanie skutku i przyjęcie odpowiedzialności, ucząc się usuwać warunki oraz zdania przerzucające winę na osobę pokrzywdzoną.

Główna zasada: Przeprosiny nazywają własne działanie i skutek, bez przerzucania winy.

Ćwiczenie: Połącz B i C w przeprosiny. Usuń warunek z A.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy przeprosiny wskazujące własne działanie i uznające jego skutek.

Angielski (dla chętnych): I take responsibility for what I said.
Po polsku: „Biorę odpowiedzialność za to, co powiedziałem”.

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

5. Działania naprawcze

W opowieści: Naprawa odpowiada szkodzie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie dobierają działanie naprawcze do wyrządzonej szkody, rozróżniają słowa od konkretnej zmiany i uzgadniają naprawę z dorosłym, gdy problem dotyczy bezpieczeństwa lub większej grupy.

Główna zasada: Naprawa powinna zmieniać skutek, nie tylko dobrze wyglądać.

Ćwiczenie: Napisz sprostowanie i plan dotarcia do odbiorców. Kogo poprosić o pomoc?

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera konkretne działanie naprawcze do opisanego rodzaju szkody.

Angielski (dla chętnych): The repair should address the harm that was caused.
Po polsku: „Naprawa powinna odpowiadać wyrządzonej szkodzie”.

6. Prawo do dystansu

W opowieści: Możesz nie chcieć kontaktu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją, że przeprosiny nie zobowiązują do wybaczenia ani dalszego kontaktu, uczą się respektować odmowę i unikać publicznego nacisku na zgodę osoby pokrzywdzonej.

Główna zasada: Przeprosiny nie zobowiązują do wybaczenia ani ponownej rozmowy.

Ćwiczenie: Napisz odpowiedź Jana respektującą odmowę. Jak naprawiać bez kolejnych wiadomości?

Oczekiwany efekt: Uczeń odpowiada na odmowę bez nacisku i respektuje granicę kontaktu.

Angielski (dla chętnych): You do not owe me forgiveness or further contact.
Po polsku: „Nie jesteś mi winien wybaczenia ani dalszego kontaktu”.

Pełny program / 10-13 lat

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

7. Zmiana następnego zachowania

W opowieści: Plan na następny raz
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują konkretną zmianę nawyku komunikacyjnego, wyznaczają sygnał zatrzymania i sposób sprawdzenia postępu, rozumiejąc, że odbudowa zaufania wymaga powtarzalnych działań oraz czasu.

Główna zasada: Zmiana nawyku wymaga konkretnego kroku i powtarzania go w czasie.

Ćwiczenie: Zbuduj plan „gdy-to” i sposób sprawdzenia przez tydzień bez kontrolowania innych.

Oczekiwany efekt: Uczeń zapisuje wykonalną zmianę zachowania i sposób sprawdzenia jej wykonania.

Angielski (dla chętnych): Trust grows through consistent changes in behaviour.
Po polsku: „Zaufanie rośnie dzięki konsekwentnej zmianie zachowania”.

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

8. Plan odpowiedzialnej naprawy

W opowieści: Plan naprawy załogi
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą pełny plan zatrzymania szkody, przeprosin i naprawy, oceniają go pod kątem konkretności oraz sprawdzają respektowanie odmowy kontaktu w nowym fikcyjnym scenariuszu.

Główna zasada: Pełna naprawa łączy zatrzymanie, odpowiedzialność i zmianę z poszanowaniem granic.

Ćwiczenie: Napisz plan ograniczenia obiegu i odpowiedzialności. Uwzględnij odmowę kontaktu.

Oczekiwany efekt: Uczeń opracowuje plan naprawy obejmujący konkretną zmianę i poszanowanie granic.

Angielski (dla chętnych): A responsible plan respects the other person's boundaries.
Po polsku: „Odpowiedzialny plan szanuje granice drugiej osoby”.

Pełny program / 10-13 lat

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie szkodliwych mechanizmów grupowych i ćwiczenie włączających zasad bez zmuszania do prywatnych znajomości.

Na początek

Dziecko rozumie różnicę między prywatną zabawą a zadaniem wspólnym dla klasy.

Po tej wyprawie

Dziecko wykrywa bariery udziału i tworzy sprawiedliwe zasady bez zmuszania do prywatnej przyjaźni.

Finał kursu

Projekt zasad współpracy grupowej oraz plan reagowania na wykluczenie.

Pełny program / 10-13 lat

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

1. Przynależność i granice

W opowieści: Wspólne zadanie dla wszystkich
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają swobodny wybór prywatnej znajomości od krzywdzącego wykluczania ze wspólnego zadania, poznają znaczenie jasnych zasad dostępu i szacunku wobec każdego uczestnika grupy.

Główna zasada: Wspólny projekt wymaga dostępu dla uczestników; prywatna znajomość pozostaje wyborem.

Ćwiczenie: Odróżnij projekt od prywatnego spotkania. Zaproponuj uczciwy dostęp bez nakazu przyjaźni.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia prywatny wybór relacji od wykluczania z zadania.

Angielski (dla chętnych): Shared tasks need fair rules for participation.
Po polsku: „Wspólne zadania wymagają sprawiedliwych zasad udziału”.

2. Presja większości

W opowieści: Większość też może się mylić
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają presję dostosowania do grupy, rozpoznają argumenty o popularności i lojalności oraz uczą się oceniać zachowanie niezależnie od liczby osób, które je popierają.

Główna zasada: Liczba popierających nie usprawiedliwia krzywdzenia.

Ćwiczenie: Oceń argument większości i zaproponuj reakcję z pomocą opiekuna.

Oczekiwany efekt: Uczeń identyfikuje nacisk grupy i podaje samodzielne uzasadnienie odmowy.

Angielski (dla chętnych): Popularity does not make a harmful action acceptable.
Po polsku: „Popularność nie usprawiedliwia krzywdzącego działania”.

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

3. Milczenie i odczytywanie reakcji

W opowieści: Milczenie nie jest zgodą
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują rolę polubień, reakcji i milczenia w fikcyjnej grupie, odróżniają rzeczywistą zgodę od interpretacji innych osób oraz uczą się nie przypisywać milczącemu świadkowi poparcia.

Główna zasada: Reakcja może sygnalizować poparcie, ale z milczenia nie poznasz czyjegoś zdania.

Ćwiczenie: Zapisz, co można i czego nie można wnioskować. Zaproponuj jasny sygnał przeciw wykluczaniu.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia, jak reakcja grupy może wzmacniać szkodliwe zachowanie.

Angielski (dla chętnych): A reaction may signal support even without words.
Po polsku: „Reakcja może sygnalizować poparcie nawet bez słów”.

4. Odmowa bez walki o pozycję

W opowieści: Krótko odmów
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą krótką odmowę udziału w wykluczaniu, rezygnują z obrażania grupy i przygotowują bezpieczne wyjście z rozmowy, gdy nacisk utrzymuje się mimo postawienia granicy.

Główna zasada: Możesz odmówić udziału w wykluczaniu i odejść od nacisku.

Ćwiczenie: Napisz odmowę bez obrażania i plan wyjścia przy dalszej presji.

Oczekiwany efekt: Uczeń odmawia udziału w wykluczaniu i wskazuje bezpieczny dalszy krok.

Angielski (dla chętnych): I won't take part in excluding someone.
Po polsku: „Nie będę uczestniczyć w wykluczaniu kogoś”.

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

5. Włączające zasady współpracy

W opowieści: Zasady usuwają bariery
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą zasady przydzielania ról, wypowiadania opinii i dostępu do materiałów, uczą się sprawdzać bariery uczestnictwa oraz proponować rozwiązania umożliwiające współpracę różnym osobom.

Główna zasada: Sprawiedliwy udział wymaga dostępnych instrukcji i różnych sposobów pracy.

Ćwiczenie: Zaprojektuj dostęp, kolejność wypowiedzi i podział ról dla tej grupy.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje zasadę usuwającą konkretną barierę udziału w zadaniu.

Angielski (dla chętnych): Fair participation means removing barriers to the shared task.
Po polsku: „Sprawiedliwy udział wymaga usuwania barier we wspólnym zadaniu”.

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

6. Wykluczenie ukryte w procedurze

W opowieści: Wykluczenie w planie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają pomijanie informacji, celowe zmiany terminów i nierówny dostęp do materiałów, uczą się dokumentować fakty oraz zgłaszać problem dorosłemu bez publicznego oceniania uczestników.

Główna zasada: Pomijanie informacji może wykluczać tak samo jak jawna odmowa udziału.

Ćwiczenie: Opisz fakty opiekunowi bez zgadywania motywu. Zaproponuj naprawę dostępu.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje konkretną barierę informacyjną i opisuje ją rzeczowo.

Angielski (dla chętnych): Everyone needs equal access to the task instructions.
Po polsku: „Każdy potrzebuje równego dostępu do instrukcji zadania”.

7. Zmiana norm grupowych

W opowieści: Nie twórz nowego wykluczenia
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują wspólne działanie kilku świadków, wybierają bezpieczny komunikat i osobę wspierającą oraz sprawdzają, czy proponowana zasada ogranicza szkodę bez tworzenia nowego wykluczenia.

Główna zasada: Naprawa zasad nie powinna przenosić krzywdy na kolejną osobę.

Ćwiczenie: Wyjaśnij ryzyko B. Rozdziel wsparcie, zgłoszenie i przegląd dostępu.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje zmianę zasady i sprawdza jej skutki dla grupy.

Angielski (dla chętnych): A fair rule should not create another exclusion.
Po polsku: „Sprawiedliwa zasada nie tworzy kolejnego wykluczenia”.

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

8. Kontrakt współpracy grupowej

W opowieści: Kontrakt dostępnego projektu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie opracowują kontrakt współpracy, testują dostępność jego zasad na nowym scenariuszu wykluczenia i wskazują procedurę pomocy, gdy sama zmiana organizacji nie rozwiązuje problemu.

Główna zasada: Kontrakt potrzebuje zasad udziału i jasnej drogi zgłoszenia bariery.

Ćwiczenie: Przetestuj kontrakt: nowa osoba dołącza po ustaleniu ról. Dopisz procedurę aktualizacji.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy zasady współpracy z procedurą reakcji na wykluczenie.

Angielski (dla chętnych): Our rules include a clear way to seek support.
Po polsku: „Nasze zasady obejmują jasny sposób szukania wsparcia”.

Pełny program / 10-13 lat

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Poznawanie sposobów dbania o własne zasoby i budowania dostępnego wsparcia bez przenoszenia odpowiedzialności za przemoc na odbiorcę.

Na początek

Nie wymagamy opowiadania o własnych trudnościach. Dziecko może wybrać rysunek lub rozmowę o bohaterze.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje potrzebę odpoczynku i wsparcia, bez przenoszenia winy za krzywdzenie na odbiorcę.

Finał kursu

Mapa dostępnego wsparcia i projekt życzliwych zasad dla fikcyjnej klasy.

Pełny program / 10-13 lat

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

1. Emocje jako sygnały

W opowieści: Emocje podpowiadają potrzebę
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają podstawowe emocje i sygnały przeciążenia, rozumieją różnice indywidualnych reakcji oraz ćwiczą nazywanie potrzeb fikcyjnych bohaterów bez diagnozowania i bez ujawniania własnych doświadczeń.

Główna zasada: Ludzie mogą różnie reagować na to samo zdarzenie; o potrzebę pytamy zamiast ją zgadywać.

Ćwiczenie: Porównaj wypowiedziane potrzeby Neli i Teo bez oceniania, kto reaguje lepiej.

Oczekiwany efekt: Uczeń nazywa emocję bohatera i proponuje odpowiadającą jej potrzebę.

Angielski (dla chętnych): Different people may react differently to the same situation. Po polsku: „Różne osoby mogą różnie reagować na tę samą sytuację”.

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

2. Pauza i odpoczynek

W opowieści: Przerwa pomaga wybrać
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają proste sposoby zrobienia przerwy, zmianę otoczenia i powrót do spokojnego zadania, rozumiejąc, że odpoczynek wspiera codzienność, lecz nie usuwa przyczyny krzywdzenia.

Główna zasada: Odpoczynek wspiera decyzję, lecz nie zastępuje zatrzymania krzywdzenia przez dorosłego.

Ćwiczenie: Oddziel działanie na napięcie od działania zatrzymującego komentarze.

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera wykonalną przerwę i wskazuje jej ograniczenie wobec krzywdzenia.

Angielski (dla chętnych): A break can help me decide what support I need.
Po polsku: „Przerwa może pomóc wybrać potrzebne wsparcie”.

3. Słowa nie określają wartości

W opowieści: Komentarz nie mierzy wartości
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają cudzą ocenę od faktu o osobie, rozpoznają wpływ powtarzanych komunikatów i tworzą rzeczowe przypomnienia o prawie do szacunku oraz szukania pomocy.

Główna zasada: Obraźliwa opinia nie jest miarą wartości człowieka.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego jedno zdarzenie nie uzasadnia oceny całej osoby.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia cudzą ocenę od faktu i wskazuje prawo do szacunku.

Angielski (dla chętnych): Someone else's insult does not define my worth.
Po polsku: „Cudza obelga nie określa mojej wartości”.

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

4. Sieć wspierających osób

W opowieści: Więcej niż jedna osoba
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różne role osób pomagających, tworzą mapę wsparcia dla fikcyjnego dziecka i planują alternatywny kontakt, gdy pierwsza wybrana osoba jest niedostępna w danej chwili.

Główna zasada: Warto znać więcej niż jedną drogę do zaufanego dorosłego.

Ćwiczenie: Ułóż plan główny i zapasowy. Nie wpisuj prawdziwych numerów kontaktowych.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje co najmniej dwa dostępne kierunki poszukiwania pomocy.

Angielski (dla chętnych): I can contact another trusted adult if needed.
Po polsku: „W razie potrzeby mogę skontaktować się z innym zaufanym dorosłym”.

5. Pierwsze zdanie prośby

W opowieści: Pierwsze zdanie wystarczy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą jasne proszenie o pomoc, opisują potrzebę bez obowiązku przedstawiania wszystkich szczegółów i wybierają rozmowę lub wiadomość zależnie od możliwości fikcyjnego bohatera.

Główna zasada: Prośba o pomoc nie musi zawierać całej historii ani wszystkich dowodów.

Ćwiczenie: Napisz dwie wersje: ustną i na kartce, z prośbą o spokojne miejsce.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje prośbę wskazującą potrzebę wsparcia i właściwego adresata.

Angielski (dla chętnych): Something is wrong, and I would like support.
Po polsku: „Coś jest nie w porządku i chcę otrzymać wsparcie”.

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

6. Kultura bez obwiniania

W opowieści: Nie bagatelizuj prośby
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą zasady reagowania na prośbę o wsparcie, rozpoznają bagatelizowanie problemu i rozumieją, że umiejętności radzenia sobie nie zwalniają grupy z odpowiedzialności za bezpieczeństwo.

Główna zasada: Życzliwa odpowiedź uznaje potrzebę i pomaga znaleźć wsparcie.

Ćwiczenie: Popraw A i C. Wyjaśnij, kto odpowiada za krzywdzące zachowanie.

Oczekiwany efekt: Uczeń poprawia bagatelizującą wypowiedź i wskazuje wspólną odpowiedzialność grupy.

Angielski (dla chętnych): Seeking support is a reasonable response to harm.
Po polsku: „Szukanie wsparcia jest rozsądną reakcją na krzywdę”.

7. Plan na trudny dzień

W opowieści: Plan na trudny dzień
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą przerwę, ograniczenie kontaktu i pomoc dorosłego w prosty plan, rozpoznają sygnał do ponownego zgłoszenia oraz unikają oczekiwania, że dziecko samodzielnie rozwiąże przemoc.

Główna zasada: Plan powinien łączyć odpoczynek, ochronę kontaktu i działanie dorosłego.

Ćwiczenie: Dodaj sygnał ponownego zgłoszenia i osobę zapasową. Czego nie oczekiwać od Olka?

Oczekiwany efekt: Uczeń układa plan z kontaktem pomocowym i krokiem na dalszy problem.

Angielski (dla chętnych): If the harm continues, the support plan needs another step.
Po polsku: „Gdy krzywdzenie trwa, plan wsparcia potrzebuje kolejnego kroku”.

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

8. Mapa wsparcia dla klasy

W opowieści: Mapa życzliwej klasy
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą mapę wsparcia i zasady życzliwej odpowiedzi, sprawdzają dostępność pomocy w nowym scenariuszu oraz wyjaśniają, dlaczego odpowiedzialność za szkodę pozostaje po stronie sprawcy.

Główna zasada: Mapa pomocy ma działać także wtedy, gdy pierwsza droga jest niedostępna.

Ćwiczenie: Zaprojektuj mapę z dostępnym miejscem kontaktu i zasadą odpowiedzi bez obwiniania.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dostępną drogę pomocy i odrzuca obwinianie osoby pokrzywdzonej.

Angielski (dla chętnych): Coping skills do not make someone responsible for being harmed.
Po polsku: „Radzenie sobie nie czyni osoby odpowiedzialną za doznaną krzywdę”.

Pełny program / 10-13 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Ćwiczenie komunikacji zespołowej i bezpiecznych reakcji na presję wyniku, wykluczenie oraz szkodliwe zachowania w grze.

Na początek

Pracujemy na fikcyjnej grze papierowej; nie potrzeba konta ani doświadczenia w grach online.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia błąd od krzywdzenia, tworzy kodeks drużyny i respektuje prawo przerwania gry.

Finał kursu

Kodeks fikcyjnej drużyny i plan reakcji na trudny mecz.

Pełny program / 10-13 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

1. Wspólny cel i role

W opowieści: Role pomagają współpracować
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie wspólnego celu, rozdziału ról i zasad komunikacji w zespole, ćwicząc współpracę na grze papierowej bez rywalizacji o osobistą wartość uczestników.

Główna zasada: Jasne role ułatwiają rozmowę pod presją wyniku.

Ćwiczenie: Zaproponuj komunikat przed ruchem i zasadę zmiany ról.

Oczekiwany efekt: Uczeń przypisuje rolę i formułuje komunikat wspierający wspólny cel.

Angielski (dla chętnych): Clear roles help the team communicate under pressure.
Po polsku: „Jasne role pomagają drużynie rozmawiać pod presją”.

2. Błąd podczas gry

W opowieści: Wskazówka na następny ruch
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają informację o błędzie od oceny gracza, uczą się formułować użyteczną wskazówkę i rozpoznają, jak presja wyniku wpływa na ton komunikacji w zespole.

Główna zasada: Użyteczna uwaga dotyczy ruchu, nie wartości gracza.

Ćwiczenie: Zmień A na konkretny krok i wskaż dowód z karty faktu.

Oczekiwany efekt: Uczeń udziela konkretnej wskazówki bez oceniania osoby grającej.

Angielski (dla chętnych): Focus on the next move, not on blaming a player.
Po polsku: „Skup się na następnym ruchu zamiast obwiniać gracza”.

Pełny program / 10-13 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

3. Rywalizacja i emocje

W opowieści: Przegrana nie daje prawa do krzywdy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają napięcie związane z przegraną, ćwiczą krótką pauzę zespołu i uczą się oddzielać emocję od decyzji o obrażaniu, odwecie lub dalszej rozmowie.

Główna zasada: Złość jest możliwa po porażce; obrażanie jest zachowaniem, które trzeba zatrzymać.

Ćwiczenie: Oddziel emocję Ady od zachowania Miry. Zaplanuj reakcję drużyny.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje sygnał przerwy i oddziela emocję od szkodliwego zachowania.

Angielski (dla chętnych): Losing a match does not justify hurting teammates.
Po polsku: „Przegrany mecz nie usprawiedliwia krzywdzenia kolegów”.

Pełny program / 10-13 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

4. Szkodliwe zachowania w drużynie

W opowieści: Błąd czy powtarzany sabotaż?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają uporczywe obwinianie, celowe sabotowanie współpracy i wykluczanie uczestnika, odróżniają je od zwykłego błędu oraz wybierają reakcję bez publicznego poniżania domniemanego sprawcy.

Główna zasada: Jedna pomyłka nie dowodzi sabotażu; powtarzane szkodzenie wymaga sprawdzenia i pomocy.

Ćwiczenie: Porównaj dowody i ograniczenia. Zapisz neutralne zgłoszenie zachowania B.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia pomyłkę od szkodliwego wzorca na podstawie scenariusza.

Angielski (dla chętnych): Repeated sabotage is different from an ordinary mistake.
Po polsku: „Powtarzany sabotaż różni się od zwykłej pomyłki”.

Pełny program / 10-13 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

5. Komunikacja głosowa i tekstowa

W opowieści: Możesz wyjść z kanału
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują presję natychmiastowej reakcji w rozmowie głosowej i tekstowej, uczą się wyciszać kanał lub opuszczać rozmowę oraz informować dorosłego o utrzymującym się krzywdzeniu.

Główna zasada: Rozmowę głosową lub tekstową można przerwać i szukać wsparcia.

Ćwiczenie: Porównaj presję obu kanałów. Napisz plan bez obowiązku tłumaczenia się agresorom.

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera działanie ochronne dla kanału głosowego i tekstowego.

Angielski (dla chętnych): I can leave the channel and seek support.
Po polsku: „Mogę opuścić kanał i szukać wsparcia”.

6. Presja pozostania w grze

W opowieści: Wynik nie znosi granic
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają nacisk na kontynuowanie gry mimo dyskomfortu, ćwiczą krótką odmowę i planują bezpieczne zakończenie udziału, rozumiejąc, że wynik drużyny nie znosi osobistych granic.

Główna zasada: Gracz może zakończyć udział mimo nacisku drużyny.

Ćwiczenie: Zaproponuj reakcję drużyny i organizację zmiany bez obwiniania.

Oczekiwany efekt: Uczeń komunikuje zakończenie udziału i nie przyjmuje nacisku na kontynuację.

Angielski (dla chętnych): The team's score does not override my boundaries.
Po polsku: „Wynik drużyny nie unieważnia moich granic”.

Pełny program / 10-13 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

7. Kapitan wspierającej drużyny

W opowieści: Kapitan też prosi o pomoc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się organizować spokojny podział zadań, reagować na krzywdzący komentarz i uruchamiać pomoc, rozumiejąc, że rola kapitana nie oznacza samodzielnego rozstrzygania poważnych incydentów.

Główna zasada: Kapitan porządkuje współpracę, lecz poważne krzywdzenie przekazuje dorosłemu.

Ćwiczenie: Napisz dwie decyzje Ady i granicę jej odpowiedzialności.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje działania kapitana obejmujące granicę, wsparcie i zgłoszenie.

Angielski (dla chętnych): A team leader should involve support when harm occurs.
Po polsku: „Lider drużyny powinien włączyć wsparcie, gdy pojawia się krzywdzenie”.

8. Kodeks bezpiecznej drużyny

W opowieści: Kodeks bezpiecznego meczu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą kodeks komunikacji i granic drużyny, sprawdzają jego działanie na scenariuszu trudnego meczu oraz uzasadniają reakcję, która chroni uczestnika i nie eskaluje konfliktu.

Główna zasada: Kodeks obejmuje komunikację, prawo wyjścia i drogę zgłoszenia.

Ćwiczenie: Przetestuj zasady na docinkach po przegranej. Dodaj plan, gdy pierwszy dorosły nie pomaga.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy kodeks z procedurą reagowania i stosuje go do scenariusza.

Angielski (dla chętnych): Our team rules include safe ways to leave and report.
Po polsku: „Zasady drużyny obejmują bezpieczne wyjście i zgłoszenie”.

Pełny program / 10-13 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Poznanie granic mediacji i zasad moderacji oraz projektowanie procedury, która odróżnia zwykły spór od krzywdzenia.

Na początek

Dziecko rozumie prosty spór i rolę dorosłego. Nie prowadzimy mediacji prawdziwych krzywdzących zdarzeń.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia dobrowolną rozmowę od ochronnej moderacji i tworzy procedurę z granicami ról.

Finał kursu

Regulamin fikcyjnego forum z procedurą moderacji i kierowania do dorosłego.

Pełny program / 10-13 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

1. Mediator i moderator

W opowieści: Dwie różne role
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między pomocą w dobrowolnym rozwiązaniu sporu a egzekwowaniem zasad grupy, określają role mediatorów i moderatorów oraz granice odpowiedzialności dziecka w tych rolach.

Główna zasada: Mediator pomaga dobrowolnie rozmawiać; moderator pilnuje zasad.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę ról i wskaż sprawę poza samodzielną rolą dziecka.

Oczekiwany efekt: Uczeń przypisuje zadanie do właściwej roli i wskazuje jej granicę.

Angielski (dla chętnych): Mediation and moderation have different purposes and limits.
Po polsku: „Mediacja i moderacja mają różne cele oraz granice”.

2. Kiedy mediacja jest niewłaściwa

W opowieści: Nie zmuszaj do pojednania
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dobrowolność rozmowy i znaczenie równowagi stron, rozpoznają krzywdzenie oraz zagrożenie jako powody skierowania sprawy do dorosłego zamiast organizowania wymuszonego pojednania między uczestnikami.

Główna zasada: Przy krzywdzeniu, zagrożeniu lub braku zgody mediacja jest niewłaściwą drogą.

Ćwiczenie: Podaj dwa powody przeciw przymusowej mediacji. Zaproponuj ochronny krok.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje sytuację wymagającą dorosłego zamiast mediacji rówieśniczej.

Angielski (dla chętnych): Mediation must not be forced when someone is being harmed.
Po polsku: „Nie wolno wymuszać mediacji, gdy ktoś jest krzywdzony”.

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

3. Zasady dobrowolnej rozmowy

W opowieści: Rozmowa z możliwością przerwy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ustalają kolejność wypowiedzi, zakaz obrażania i możliwość przerwy, ćwiczą neutralne podsumowanie stanowisk w zwykłym sporze oraz sprawdzają zgodę uczestników na dalszą rozmowę.

Główna zasada: W zwykłym sporze uczestnicy mogą wybrać rozmowę i przerwać ją w każdej chwili.

Ćwiczenie: Napisz neutralne podsumowanie obu zdań i pytanie o dalszą zgodę.

Oczekiwany efekt: Uczeń podsumowuje dwa stanowiska bez ocen i sprawdza zgodę na rozmowę.

Angielski (dla chętnych): Let me check whether I understood both viewpoints.
Po polsku: „Sprawdzę, czy dobrze rozumiem oba stanowiska”.

4. Od potrzeb do uzgodnienia

W opowieści: Pomysł to nie potrzeba
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają stanowisko od potrzeby, tworzą kilka możliwych rozwiązań zwykłego sporu i sprawdzają wykonalność uzgodnienia, nie naciskając na przyjęcie propozycji przez drugą stronę.

Główna zasada: Różne rozwiązania mogą odpowiadać tym samym potrzebom.

Ćwiczenie: Zaproponuj dwa wykonalne rozwiązania bez zmuszania do jednego terminu.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje wykonalne rozwiązanie uwzględniające potrzeby obu stron sporu.

Angielski (dla chętnych): Let's compare options that address both sides' needs.
Po polsku: „Porównajmy opcje odpowiadające potrzebom obu stron”.

Pełny program / 10-13 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

5. Jasne zasady moderacji

W opowieści: Ta sama zasada
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą zasady odnoszące się do zachowań, przewidują konsekwencje i sposób wyjaśnienia decyzji, ucząc się stosować te same kryteria niezależnie od popularności uczestnika grupy.

Główna zasada: Moderacja odnosi się do zachowania i stosuje jasne kryteria wobec wszystkich.

Ćwiczenie: Uzasadnij decyzje bez odwołania do popularności. Dodaj możliwość wyjaśnienia decyzji.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje zasadę zachowania możliwą do konsekwentnego zastosowania.

Angielski (dla chętnych): Moderation decisions should follow clear and consistent criteria.
Po polsku: „Decyzje moderacji powinny wynikać z jasnych, spójnych kryteriów”.

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

6. Decyzja bez publicznego zawstydzania

W opowieści: Wyjaśnij bez zawstydzania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą neutralny komunikat moderatorski, oddzielają usunięcie szkodliwej treści od oceny osoby i planują wyjaśnienie decyzji z ograniczeniem ujawniania informacji o osobie pokrzywdzonej.

Główna zasada: Komunikat moderacji nazywa naruszenie i nie ujawnia zbędnych danych.

Ćwiczenie: Napisz neutralne wyjaśnienie i wskaż dane do pominięcia.

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia decyzję zasadą bez zawstydzania i ujawniania cudzej historii.

Angielski (dla chętnych): This content was removed because it violated the rule.
Po polsku: „Treść usunięto, ponieważ naruszała zasadę”.

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

7. Przekazanie sprawy dorosłemu

W opowieści: Granica roli moderatora
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają granice moderacji rówieśniczej, opisują fakty potrzebne dorosłemu i ustalają ochronę uczestników podczas oczekiwania na pomoc, unikając samodzielnego prowadzenia dochodzenia lub wymuszania zeznań.

Główna zasada: Dziecko nie prowadzi dochodzenia w sprawie zagrożenia; przekazuje fakty dorosłemu.

Ćwiczenie: Napisz krótkie przekazanie faktów i plan ochrony kontaktu podczas czekania na pomoc.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje granicę swojej roli i przekazuje rzeczowy opis dorosłemu.

Angielski (dla chętnych): This situation is beyond the peer moderator's role.
Po polsku: „Ta sytuacja wykracza poza rolę rówieśniczego moderatora”.

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

8. Regulamin i test procedury

W opowieści: Test regulaminu forum
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą zasady forum, procedurę moderacji i kryteria dopuszczalnej mediacji, testują projekt na nowych scenariuszach oraz poprawiają miejsca mogące prowadzić do przymusowego pojednania uczestników.

Główna zasada: Bezpieczna procedura oddziela dobrowolny spór od krzywdzenia.

Ćwiczenie: Popraw C i dodaj zgodę, możliwość przerwy oraz przekazanie zagrożenia dorosłemu.

Oczekiwany efekt: Uczeń stosuje procedurę rozróżniającą dobrowolną rozmowę, moderację i pomoc dorosłego.

Angielski (dla chętnych): A safe procedure distinguishes disagreement from ongoing harm.
Po polsku: „Bezpieczna procedura odróżnia spór od trwającego krzywdzenia”.

Pełny program / 10-13 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie danych identyfikujących bezpośrednio i pośrednio oraz ocenianie skutków łączenia pozornie nieistotnych informacji.

Na początek

Wystarczy odczytać proste fikcyjne karty. Nie wpisujemy własnych danych ani danych kolegów.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje dane osoby i ryzyko łączenia wskazówek; wybiera mniejszy zakres ujawnienia.

Finał kursu

Atlas danych fikcyjnej osoby z oznaczeniem identyfikacji i sposobów ograniczania ujawnienia.

Pełny program / 10-13 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

1. Informacje o osobie

W opowieści: O człowieku czy o rzeczy?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dane opisujące człowieka, odróżniają informacje o osobie od informacji o przedmiocie i rozpoznają imię, zdjęcie oraz dane kontaktowe na całkowicie fikcyjnych kartach.

Główna zasada: Dane mogą opisywać osobę lub pomagać ją rozpoznać.

Ćwiczenie: Porównaj A, B i C. Wyjaśnij, dlaczego obraz też może być daną.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje trzy rodzaje informacji dotyczących osoby w fikcyjnym formularzu.

Angielski (dla chętnych): Personal data can describe or identify a person.
Po polsku: „Dane osobowe mogą opisywać lub identyfikować osobę”.

2. Identyfikacja bezpośrednia

W opowieści: Jeden znak, jedna karta
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają identyfikację przez jednoznaczny kontakt lub oznaczenie, rozróżniają podpis i nazwę wyświetlaną oraz sprawdzają, kiedy informacja prowadzi do konkretnej osoby w przygotowanym zbiorze.

Główna zasada: Niektóre oznaczenia wskazują jedną osobę w danym zbiorze.

Ćwiczenie: Porównaj jednoznaczność numeru i nazwy Fala w tym zbiorze.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje informację identyfikującą jednoznacznie osobę w danym zbiorze.

Angielski (dla chętnych): A unique identifier can point to one person.
Po polsku: „Unikalny identyfikator może wskazywać jedną osobę”.

Pełny program / 10-13 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

3. Identyfikacja przez połączenie

W opowieści: Trzy wskazówki razem
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się łączyć wiek, zainteresowanie i miejsce w zestaw umożliwiający identyfikację, rozumieją rolę kontekstu oraz sprawdzają, dlaczego kilka zwykłych danych może ujawnić więcej.

Główna zasada: Kilka zwykłych szczegółów może razem ujawnić osobę.

Ćwiczenie: Porównaj sam wiek z połączeniem wieku i hobby. Usuń zbędną wskazówkę z publikacji.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia identyfikację przez połączenie co najmniej dwóch informacji.

Angielski (dla chętnych): Separate details can identify someone when combined.
Po polsku: „Osobne szczegóły mogą identyfikować po połączeniu”.

4. Dane wymagające szczególnej ostrożności

W opowieści: Nie każde pytanie jest potrzebne
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają informacje dotyczące zdrowia, rodzinnych trudności i prywatnych przekonań, analizują ich możliwe konsekwencje społeczne oraz uczą się nie żądać takich danych do zwykłego zadania.

Główna zasada: Informacji o zdrowiu i prywatnych sprawach nie zbieramy z ciekawości.

Ćwiczenie: Wyjaśnij ryzyko zbierania szczegółów i zaproponuj oszczędny formularz.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje prywatną informację zbędną do przedstawionego celu.

Angielski (dla chętnych): Sensitive information needs particular care and a clear purpose.
Po polsku: „Wrażliwe informacje wymagają szczególnej ostrożności i jasnego celu”.

Pełny program / 10-13 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

5. O osobie i o grupie

W opowieści: Mała grupa może zdradzić osobę
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają pojedynczy rekord od zestawienia grupowego, sprawdzają ryzyko rozpoznania osoby w małej grupie i poznają zasadę ograniczania szczegółów publikowanych w wynikach ankiety.

Główna zasada: Wynik grupowy nie zawsze ukrywa osobę, zwłaszcza w małym zbiorze.

Ćwiczenie: Zaproponuj połączenie wyników tak, by nie wskazywać odpowiedzi jedynego uczestnika A.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje zestawienie ujawniające jednostkę i proponuje ograniczenie szczegółów.

Angielski (dla chętnych): Group results may still reveal someone in a small group.
Po polsku: „Wyniki grupowe mogą ujawniać osobę w małej grupie”.

Pełny program / 10-13 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

6. Pseudonim i anonimowość

W opowieści: Pseudonim to nie peleryna
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między zastąpieniem imienia pseudonimem a skutecznym usunięciem możliwości identyfikacji, sprawdzają pozostałe wskazówki i uczą się nie obiecywać anonimowości po jednej zmianie.

Główna zasada: Zastąpienie imienia pseudonimem nie usuwa pozostałych wskazówek.

Ćwiczenie: Oceń obietnicę „teraz nikt nie pozna”. Zaproponuj mniej szczegółową wersję.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje, dlaczego pseudonim nie usuwa wszystkich możliwości identyfikacji.

Angielski (dla chętnych): A pseudonym does not automatically make data anonymous. Po polsku: „Pseudonim nie czyni danych automatycznie anonimowymi”.

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

7. Dobór danych do sytuacji

W opowieści: Po co i dla kogo?
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują cel przekazania informacji, odbiorcę i zakres danych, wybierają potrzebne elementy fikcyjnego profilu oraz uzasadniają pominięcie informacji niewymaganych przez zadanie lub rozmowę.

Główna zasada: Udostępniaj tylko dane potrzebne danemu odbiorcy do konkretnego celu.

Ćwiczenie: Zaprojektuj wiadomość do osoby wydającej papier bez adresu i pełnego profilu.

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera zakres danych do określonego celu i odbiorcy.

Angielski (dla chętnych): The purpose and audience determine which details are necessary.
Po polsku: „Cel i odbiorca określają potrzebne szczegóły”.

Pełny program / 10-13 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

8. Atlas danych i identyfikacji

W opowieści: Atlas bez nadmiaru
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą atlas fikcyjnych danych, zaznaczają identyfikację bezpośrednią i przez połączenie, a następnie sprawdzają nowy zestaw informacji oraz proponują ograniczenie ryzyka ujawnienia osoby.

Główna zasada: Atlas powinien pokazywać, co identyfikuje samo, a co dopiero w połączeniu.

Ćwiczenie: Zbuduj atlas trzech kart: sposób rozpoznania i ograniczenie publikacji.

Oczekiwany efekt: Uczeń identyfikuje ryzyko nowego zestawu danych i proponuje adekwatne ograniczenie.

Angielski (dla chętnych): Explain how these details could identify a person.
Po polsku: „Wyjaśnij, jak szczegóły mogą wskazywać osobę”.

Pełny program / 10-13 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Dobieranie odbiorców i uprawnień do celu korzystania z narzędzia oraz regularne sprawdzanie przyznanego dostępu.

Na początek

Używamy papierowej aplikacji. Nie trzeba zmieniać ustawień prawdziwych kont ani urządzeń.

Po tej wyprawie

Dziecko dobiera odbiorców, zakres i czas uprawnień oraz planuje ich ponowny przegląd.

Finał kursu

Konfiguracja papierowej makiety aplikacji z uzasadnieniem każdej zgody i odbiorcy.

Pełny program / 10-13 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

1. Kto może zobaczyć

W opowieści: Kto zobaczy plakat?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różne kręgi odbiorców, rozróżniają widoczność publiczną i ograniczoną oraz analizują, jak wybór ustawienia wpływa na dostęp do konkretnego materiału w fikcyjnej aplikacji.

Główna zasada: Ustawienie widoczności określa planowany krąg odbiorców.

Ćwiczenie: Uzasadnij wybór i wskaż ryzyko kopii mimo ograniczonej widoczności.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje odbiorców materiału przy wybranej konfiguracji widoczności.

Angielski (dla chętnych): Visibility settings determine the intended audience for a post.
Po polsku: „Widoczność określa zamierzonych odbiorców wpisu”.

Pełny program / 10-13 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

2. Aplikacja prosi o dostęp

W opowieści: Czy dostęp pasuje do funkcji?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uprawnienia do aparatu, mikrofonu i kontaktów, łączą prośbę z funkcją aplikacji oraz sprawdzają, czy dany dostęp jest potrzebny do aktualnie wykonywanego zadania.

Główna zasada: Prośbę o uprawnienie łącz z wykonywaną funkcją.

Ćwiczenie: Uzasadnij odmowę dwóch zbędnych dostępów i pytanie o zakres mikrofonu.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia potrzebę lub zbędność uprawnienia dla określonej funkcji.

Angielski (dla chętnych): Does this permission match the feature I want to use?
Po polsku: „Czy uprawnienie pasuje do funkcji, której chcę użyć?”

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

3. Zakres i czas dostępu

W opowieści: Tylko tyle i tak długo
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują dostęp jednorazowy, podczas używania i stały, poznają możliwość ograniczenia zakresu oraz uczą się wybierać najmniejszą zgodę wystarczającą do wykonania zadania w makiecie.

Główna zasada: Wybieraj najmniejszy zakres i czas wystarczający do zadania.

Ćwiczenie: Porównaj zakres A i B. Kiedy C też jest możliwe?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera ograniczony zakres i czas uprawnienia do funkcji.

Angielski (dla chętnych): Choose the smallest scope and shortest useful duration.
Po polsku: „Wybierz najmniejszy zakres i najkrótszy potrzebny czas”.

Pełny program / 10-13 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

4. Ustawienie domyślne nie jest decyzją

W opowieści: Sprawdź zaznaczenia
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają domyślnie zaznaczone opcje, odróżniają wybór aplikacji od świadomej decyzji użytkownika i ćwiczą przegląd ustawień przed udostępnieniem pierwszego materiału w fikcyjnym narzędziu.

Główna zasada: Ustawienie domyślne jest wyborem aplikacji, nie twoją świadomą decyzją.

Ćwiczenie: Wskaż rozbieżność między domyślnymi ustawieniami a celem. Zapisz konfigurację przed publikacją.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń zmienia ustawienie domyślne zgodnie z zamierzonym zakresem udostępnienia.

Angielski (dla chętnych): A default setting may share more than I intend.
Po polsku: „Domyślne ustawienie może udostępniać więcej, niż zamierzam”.

Pełny program / 10-13 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

5. Cofanie niepotrzebnych uprawnień

W opowieści: Zakończ zbędny dostęp
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przeglądać listę przyznanych dostępów, wycofywać niepotrzebne zgody i sprawdzać działanie funkcji po zmianie, rozumiejąc, że cofnięcie dostępu nie usuwa wcześniejszych kopii danych.

Główna zasada: Cofnięcie uprawnienia ogranicza dalszy dostęp, lecz nie usuwa automatycznie dawnych danych.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różnicę między cofnięciem uprawnienia a usunięciem nagrania.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń cofa zbędne uprawnienie i wskazuje ograniczenie tej zmiany.

Angielski (dla chętnych): Revoking permission does not necessarily erase previously collected data.
Po polsku: „Cofnięcie uprawnienia nie musi usuwać wcześniej zebranych danych”.

Pełny program / 10-13 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

6. Link jako dostęp do pliku

W opowieści: Link też otwiera drzwi
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują dostęp imienny, grupowy i przez link, rozpoznają możliwość dalszego przekazania odnośnika oraz dobierają ograniczenia do celu współpracy nad fikcyjnym dokumentem szkolnym.

Główna zasada: Dostęp przez link może przejść dalej wraz z odnośnikiem.

Ćwiczenie: Porównaj skutki przekazania linku przy A i B. Nie zakładaj, że długi link jest ochroną.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera sposób udostępnienia pliku odpowiadający określonemu kręgowi odbiorców.

Angielski (dla chętnych): Anyone with a forwarded link may gain access.
Po polsku: „Osoba z przekazanym linkiem może uzyskać dostęp”.

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

7. Zmiana sytuacji, zmiana ustawień

W opowieści: Projekt się zmienia
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują dostęp po zakończeniu projektu, zmianie członków grupy i publikacji kolejnego materiału, uczą się aktualizować ustawienia oraz sprawdzać podgląd z perspektywy fikcyjnego odbiorcy.

Główna zasada: Zmiana uczestników lub zakończenie pracy jest sygnałem do przeglądu dostępu.

Ćwiczenie: Ustal potrzebne role Ady i Miry oraz los starego linku. Opisz, co każda osoba powinna móc zobaczyć po proponowanych zmianach.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń aktualizuje dostęp po zmianie składu lub celu grupy.

Angielski (dla chętnych): Access should be reviewed when the situation changes.
Po polsku: „Dostęp należy przeglądać po zmianie sytuacji”.

Pełny program / 10-13 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

8. Projekt konfiguracji prywatności

W opowieści: Uzasadnij każdą zgodę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie konfigurują kompletną makietę aplikacji, uzasadniają odbiorców i uprawnienia, a następnie testują nowy scenariusz zmiany funkcji, sprawdzając zakres dostępu oraz potrzebę jego ponownego przeglądu.

Główna zasada: Każde uprawnienie potrzebuje celu i momentu ponownego sprawdzenia.

Ćwiczenie: Zapisz konfigurację, uzasadnienie i przegląd po wystawie. Dodaj zmianę po nowej funkcji nagrania.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń przedstawia spójną konfigurację i uzasadnia ograniczenie co najmniej trzech dostępów.

Angielski (dla chętnych): Every permission should have a clear purpose and review point.
Po polsku: „Każde uprawnienie potrzebuje celu i terminu przeglądu”.

Pełny program / 10-13 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie widocznych i ukrytych informacji o miejscu oraz ograniczanie ich ujawnienia przed udostępnieniem materiału.

Na początek

Przeglądamy tylko przygotowane fikcyjne zdjęcia opisane kartami i fikcyjne tabele metadanych.

Po tej wyprawie

Dziecko wykrywa wskazówki miejsca w obrazie, podpisie i metadanych oraz wyjaśnia granice poprawek.

Finał kursu

Przegląd fikcyjnych zdjęć z opisem wskazówek lokalizacji i bezpieczną wersją publikacji.

Pełny program / 10-13 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

1. Miejsce jako informacja

W opowieści: Miejsce dokładne i ogólne
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają lokalizację dokładną i przybliżoną, odróżniają miejsce obecne od historycznego oraz rozważają, komu informacja o położeniu fikcyjnego bohatera jest potrzebna w danym zadaniu.

Główna zasada: Cel może wymagać tylko ogólnego miejsca zamiast dokładnego położenia osoby.

Ćwiczenie: Porównaj dokładność i aktualność A, B, C. Dobierz opis do galerii krajobrazów.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia dokładną i przybliżoną lokalizację oraz dobiera potrzebny zakres.

Angielski (dla chętnych): Approximate location may be enough for this purpose.
Po polsku: „Przybliżona lokalizacja może wystarczyć do tego celu”.

Pełny program / 10-13 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

2. Tło zdradza miejsce

W opowieści: Sprawdź rogi obrazu
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają tablice, numery, charakterystyczne budynki i odbicia jako wskazówki miejsca, uczą się przeglądać całe zdjęcie oraz wskazywać szczegóły zbędne dla zamierzonej publikacji.

Główna zasada: Tło i odbicia mogą ujawnić więcej niż główny temat.

Ćwiczenie: Przyjrzyj się ilustracji i zaplanuj nowy kadr. Wskaż, co musi zniknąć z rogu obrazu i z odbicia.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje trzy szczegóły tła mogące ujawnić miejsce.

Angielski (dla chętnych): Background details may reveal more than the main subject. Po polsku: „Szczegóły tła mogą ujawniać więcej niż główny temat”.

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

3. Informacje zapisane w pliku

W opowieści: Plik ma dodatkowe pola
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają metadane jako opis pliku, rozróżniają widoczną treść i dodatkowe pola oraz odczytują datę lub współrzędne z przygotowanej tabeli bez analizowania własnych zdjęć.

Główna zasada: Metadane opisują plik i mogą zawierać informacje niewidoczne na obrazie.

Ćwiczenie: Oddziel treść obrazu od metadanych. Czy brak pola miejsca dowodzi braku wskazówek w tle?

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia treść zdjęcia od informacji zapisanych w metadanych.

Angielski (dla chętnych): Metadata can contain information that is not visible in the image.
Po polsku: „Metadane mogą zawierać informacje niewidoczne na zdjęciu”.

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

4. Publikacje tworzą wzorzec

W opowieści: Kilka wpisów tworzy rytm
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują połączenie miejsca i czasu w serii fikcyjnych publikacji, rozpoznają możliwość odtworzenia rutyny oraz uczą się ograniczać szczegóły umożliwiające przewidywanie przyszłej obecności osoby.

Główna zasada: Powtarzane miejsca i godziny mogą ujawniać rutynę.

Ćwiczenie: Wyjaśnij możliwy wniosek o rutynie i ogranicz szczegóły przyszłych wpisów.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje wzorzec rutyny wynikający z kilku fikcyjnych publikacji.

Angielski (dla chętnych): Repeated location updates can reveal a pattern of movement. Po polsku: „Powtarzane aktualizacje miejsca mogą ujawnić wzorzec przemieszczania”.

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

5. Kadrowanie i zasłanianie

W opowieści: Poprawka musi działać
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą usuwanie zbędnych szczegółów tła przez zmianę kadru lub trwałe zakrycie, sprawdzają czytelność pozostałych wskazówek i rozumieją, że sama dekoracyjna naklejka może nie wystarczyć.

Główna zasada: Po kadrowaniu lub zakryciu sprawdź końcowy plik i pozostałe wskazówki.

Ćwiczenie: Oceń poprawki pokazane w A-C. Wskaż pozostałe wskazówki miejsca i zaproponuj zmiany. Napisz, co trzeba sprawdzić w gotowym pliku przed wysłaniem.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje zmianę kadru i sprawdza pozostałe wskazówki identyfikacji miejsca.

Angielski (dla chętnych): Check that the edited version no longer reveals the detail.
Po polsku: „Sprawdź, czy poprawiona wersja nie ujawnia już szczegółu”.

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

6. Czas i odbiorcy publikacji

W opowieści: Później nie znaczy bez śladów
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują publikację bieżącą i opóźnioną, dobierają krąg odbiorców oraz rozumieją, że opóźnienie ogranicza ujawnienie aktualnego miejsca, ale nie usuwa informacji o odwiedzonej lokalizacji.

Główna zasada: Opóźnienie ogranicza ujawnienie miejsca teraz, ale nie usuwa innych wskazówek.

Ćwiczenie: Porównaj czas publikacji A i B. Wskaż pozostałą wskazówkę C, zaproponuj ograniczony krąg odbiorców i wyjaśnij swój wybór.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera czas publikacji i wskazuje ograniczenie opóźnionego udostępnienia.

Angielski (dla chętnych): Delaying a post reduces real-time exposure but not all location clues.
Po polsku: „Opóźnienie zmniejsza ujawnienie na żywo, lecz nie wszystkie wskazówki miejsca”.

Pełny program / 10-13 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

7. Przegląd kompletnego materiału

W opowieści: Obraz, opis i pola
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą kontrolę tła, podpisu i metadanych, stosują listę przeglądu przed publikacją oraz porównują zamierzoną informację z tym, co odbiorca może wywnioskować z całości.

Główna zasada: Przed publikacją sprawdź obraz, podpis oraz dodatkowe pola pliku.

Ćwiczenie: Zrób listę trzech kontroli i opisz, co odbiorca może połączyć.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń identyfikuje ujawnienie miejsca wynikające z połączenia obrazu i podpisu.

Angielski (dla chętnych): Review the full package, including what a viewer could infer. Po polsku: „Sprawdź całość, także możliwe wnioski odbiorcy”.

Pełny program / 10-13 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

8. Bezpieczniejsza galeria

W opowieści: Galeria z mniejszą liczbą wskazówek
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przygotowują wersję fikcyjnej galerii z ograniczonym ujawnieniem miejsca, dokumentują wprowadzone zmiany i samodzielnie wykrywają nowe wskazówki, sprawdzając rezultat zgodnie z listą przeglądu publikacji.

Główna zasada: Po poprawkach sprawdź także to, co nadal można wywnioskować.

Ćwiczenie: Zapisz usunięte i pozostałe wskazówki. Zaproponuj odbiorców i końcowy przegląd.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza wskazówki lokalizacji i wskazuje ryzyko pozostałe po zmianach.

Angielski (dla chętnych): Explain which location clues you removed and which remain. Po polsku: „Wyjaśnij, które wskazówki miejsca usunięto, a które pozostały”.

Pełny program / 10-13 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczenie zgody dotyczącej konkretnego celu i odbiorców oraz respektowania odmowy przy udostępnianiu cudzych danych i wizerunku.

Na początek

Pracujemy z fikcyjną galerią i wyborami postaci; nie prosimy o przesyłanie prawdziwych zdjęć.

Po tej wyprawie

Dziecko pyta o konkretny materiał, cel i odbiorców oraz respektuje odmowę i zmianę decyzji.

Finał kursu

Karta decyzji o publikacji fikcyjnej galerii z zapisem zgód i granic udostępniania.

Pełny program / 10-13 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

1. Zdjęcie także opisuje osobę

W opowieści: Zdjęcie to jedna decyzja, publikacja druga
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają wizerunek i podpis jako informacje o osobie, odróżniają wykonanie zdjęcia od jego publikacji oraz wskazują uczestników, których wybór trzeba uwzględnić przed udostępnieniem.

Główna zasada: Zgoda na wykonanie zdjęcia nie oznacza automatycznie zgody na jego publikację.

Ćwiczenie: Oddziel dwie decyzje i wypisz osoby, których wybór trzeba uwzględnić.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia zgodę na zdjęcie od decyzji o jego publikacji.

Angielski (dla chętnych): Taking a picture and publishing it are different decisions.
Po polsku: „Zrobienie zdjęcia i publikacja to różne decyzje”.

2. Zgoda na konkretny cel

W opowieści: Zapytaj dokładnie
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się pytać o materiał, cel i odbiorców, rozpoznają niejasne prośby oraz ćwiczą przedstawienie planu publikacji w sposób umożliwiający spokojną, świadomą decyzję uczestnika.

Główna zasada: Jasna prośba określa materiał, cel i odbiorców bez nacisku.

Ćwiczenie: Popraw A, podając cel i odbiorców. Wskaż, co nadal warto doprecyzować.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje pytanie o zgodę zawierające materiał, cel i odbiorców.

Angielski (dla chętnych): Do you agree to this image being shared with this audience?
Po polsku: „Czy zgadzasz się udostępnić ten obraz tym odbiorcom?”

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

3. Odmowa bez tłumaczenia

W opowieści: Odmowa jest wystarczająca
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają odmowę i brak odpowiedzi jako sygnały, które nie pozwalają zakładać zgody, uczą się usuwać presję grupy oraz proponować udział bez publikowania wizerunku.

Główna zasada: Nie wymuszaj uzasadnienia odmowy; brak odpowiedzi nie jest zgodą.

Ćwiczenie: Zaproponuj udział Ady i Teo bez publikowania twarzy i bez nacisku.

Oczekiwany efekt: Uczeń respektuje odmowę i proponuje udział niewymagający publikacji wizerunku.

Angielski (dla chętnych): Silence should not be treated as permission to publish.
Po polsku: „Milczenia nie należy traktować jako zgody na publikację”.

4. Nowy odbiorca, nowa decyzja

W opowieści: Nowe miejsce publikacji
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują zmianę odbiorców i celu materiału, rozróżniają zgodę na jedną publikację od dalszego udostępniania oraz uczą się ponownie pytać przed rozszerzeniem zakresu użycia.

Główna zasada: Zmiana celu lub odbiorców wymaga ponownego zapytania.

Ćwiczenie: Porównaj zakresy użycia. Napisz nową prośbę bez założenia zgody.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje zmianę zakresu publikacji wymagającą ponownego uzgodnienia.

Angielski (dla chętnych): A new audience or purpose calls for a new decision.
Po polsku: „Nowy odbiorca lub cel wymaga nowej decyzji”.

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

5. Podpis i szczegóły towarzyszące

W opowieści: Podpis też ujawnia
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie kontrolują podpisy, oznaczenia i informacje o miejscu, dobierają minimalny opis do celu galerii oraz rozpoznają, że zgoda na zdjęcie nie obejmuje automatycznie dodatkowych danych.

Główna zasada: Zgoda na obraz nie obejmuje automatycznie dodatkowych danych w podpisie.

Ćwiczenie: Wybierz informacje potrzebne w podpisie i uzasadnij pominięcia. Co trzeba sprawdzić poza samym portretem?

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza podpis do uzgodnionego i potrzebnego zakresu informacji.

Angielski (dla chętnych): Permission for an image does not cover every extra detail.
Po polsku: „Zgoda na obraz nie obejmuje każdego dodatkowego szczegółu”.

Pełny program / 10-13 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

6. Zmiana decyzji po publikacji

W opowieści: Gdy ktoś zmienia decyzję
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prośbę o zakończenie publikacji, uczą się reagować bez sporu i sprawdzać dostępne miejsca udostępnienia, rozumiejąc, że usunięcie własnego wpisu nie gwarantuje zniknięcia kopii.

Główna zasada: Prośbę o zakończenie publikacji przyjmij bez sporu; sprawdź znane miejsca udostępnienia.

Ćwiczenie: Ułóż odpowiedź i plan z dorosłym. Wyjaśnij ograniczenie obietnicy „zniknie wszędzie”.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje ograniczenie dalszej publikacji i wskazuje problem istniejących kopii.

Angielski (dla chętnych): I will stop sharing it, but existing copies may remain.
Po polsku: „Przestanę udostępniać, ale wcześniejsze kopie mogą pozostać”.

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

7. Projekt galerii z wyborami

W opowieści: Galeria z wyborem udziału
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują galerię z różnymi formami udziału, zapisują uzgodniony zakres danych i odbiorców oraz tworzą sposób zgłoszenia zmiany decyzji bez konieczności publicznego uzasadnienia odmowy.

Główna zasada: Udział w projekcie nie powinien wymagać publikowania wizerunku.

Ćwiczenie: Zaprojektuj zapis wyboru i dyskretny sposób jego zmiany. Nie wymagaj publicznych wyjaśnień.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy plan publikacji uwzględniający alternatywy i zmianę decyzji.

Angielski (dla chętnych): Our publication plan gives everyone a meaningful choice.
Po polsku: „Plan publikacji daje każdemu rzeczywisty wybór”.

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

8. Karta decyzji o publikacji

W opowieści: Karta przed publikacją
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przygotowują kartę publikacji z celem, odbiorcami i uzgodnieniami, testują ją na nowej sytuacji oraz uzasadniają wstrzymanie materiału, gdy zgoda jest niejasna lub brakująca.

Główna zasada: Przy niejasnej zgodzie wstrzymaj publikację i wyjaśnij plan.

Ćwiczenie: Uzupełnij pytania o odbiorców i decyzję Teo. Dodaj przegląd podpisu.

Oczekiwany efekt: Uczeń podejmuje uzasadnioną decyzję o publikacji na podstawie zakresu zgody.

Angielski (dla chętnych): Publication should wait until the purpose and permission are clear.
Po polsku: „Publikacja czeka na jasny cel i zgodę”.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Ochrona prywatności podczas pracy poza domem przez kontrolę sesji, otoczenia i pozostawianych kopii danych.

Na początek

Symulujemy wizytę w bibliotece na papierze. Nie logujemy się do obcych sieci ani prawdziwych kont.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje prywatną pracę poza domem i kontroluje sesję, kopie oraz otoczenie.

Finał kursu

Plan prywatności fikcyjnej wizyty w bibliotece z listą kontroli przed i po pracy.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

1. Dane poza własnym urządzeniem

W opowieści: Wspólny komputer pamięta
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają miejsca, w których dane pojawiają się podczas logowania, rozróżniają urządzenie własne i współdzielone oraz wskazują, kto może zobaczyć ekran lub pozostawione pliki.

Główna zasada: Na wspólnym urządzeniu mogą pozostać sesje, pliki i wydruki.

Ćwiczenie: Wyjaśnij różne rodzaje pozostałości i ułóż plan z bibliotekarzem.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje trzy miejsca ujawnienia danych na współdzielonym stanowisku.

Angielski (dla chętnych): A shared device can expose data beyond the current session. Po polsku: „Wspólne urządzenie może ujawnić dane poza bieżącą sesją”.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

2. Sieć i jej nazwa

W opowieści: Nazwa sieci to za mało
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją, że znajoma nazwa sieci nie potwierdza jej pochodzenia, ćwiczą sprawdzenie informacji u opiekuna miejsca i wybierają bezpieczne odłożenie zadania wymagającego prywatnych danych.

Główna zasada: Znajoma nazwa sieci nie dowodzi, kto ją udostępnia.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, dlaczego podobne nazwy nie są dowodem. Zapisz bezpieczny krok przed połączeniem.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje sposób sprawdzenia pochodzenia sieci przed przekazaniem danych.

Angielski (dla chętnych): A familiar network name does not prove who operates it.
Po polsku: „Znajoma nazwa sieci nie dowodzi, kto nią zarządza”.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

3. Formularz dostępu do sieci

W opowieści: Po co sieci tyle danych?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują dane wymagane przez fikcyjny formularz sieciowy, rozróżniają potrzebny dostęp od dodatkowych zgód i uczą się prosić dorosłego o ocenę niejasnego lub nadmiernego żądania.

Główna zasada: Dostęp do sieci nie uzasadnia każdej prośby o dane.

Ćwiczenie: Uzasadnij zatrzymanie formularza. Zapisz pytanie o potrzebny zakres.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje nadmierne żądanie danych i formułuje pytanie o cel.

Angielski (dla chętnych): Network access does not justify every request for personal details.
Po polsku: „Dostęp do sieci nie uzasadnia każdej prośby o dane”.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

4. Ekran i otoczenie

W opowieści: Ekran i rozmowa też ujawniają
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ryzyko podglądania ekranu i ujawniania danych głosem, uczą się wybierać pozycję stanowiska oraz ukrywać podgląd prywatnych powiadomień podczas pracy w miejscu publicznym.

Główna zasada: Prywatność zależy także od widoczności ekranu i słyszalności rozmowy.

Ćwiczenie: Porównaj dwa ryzyka i zaproponuj działania bez obwiniania użytkownika.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje dwie zmiany ograniczające obserwację danych przez osoby obok.

Angielski (dla chętnych): Privacy also depends on what nearby people can see and hear.
Po polsku: „Prywatność zależy też od tego, co inni widzą i słyszą”.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

5. Sesja i zapisane dane

W opowieści: Wylogowanie to osobny krok
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sesję logowania, zapis hasła i automatyczne uzupełnianie, rozróżniają zamknięcie okna od wylogowania oraz ćwiczą odmowę zapamiętywania danych na papierowej makiecie współdzielonego urządzenia.

Główna zasada: Zamknięcie okna nie zawsze kończy zalogowaną sesję.

Ćwiczenie: Ułóż zakończenie sesji i sprawdzenie z bibliotekarzem bez ponownego ujawniania hasła.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia zamknięcie okna od wylogowania i odmawia zapisu danych.

Angielski (dla chętnych): Closing a window does not always end a signed-in session.
Po polsku: „Zamknięcie okna nie zawsze kończy zalogowaną sesję”.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

6. Pobrane pliki i wydruki

W opowieści: Nie zostaw kopii na krześle
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie identyfikują lokalne kopie plików i wydruki, uczą się unikać niepotrzebnego pobierania oraz planują sprawdzenie folderu i stanowiska po pracy, korzystając wyłącznie z fikcyjnych materiałów.

Główna zasada: Lokalny plik i wydruk wymagają osobnego sprawdzenia po pracy.

Ćwiczenie: Zaplanuj odebranie wydruku i uzgodnione z pracownikiem uporządkowanie lokalnej kopii.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje pozostawione kopie i planuje kontrolę stanowiska po pracy.

Angielski (dla chętnych): Check for local copies and documents left at the workstation.
Po polsku: „Sprawdź lokalne kopie i dokumenty pozostawione przy stanowisku”.

Pełny program / 10-13 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

7. Ograniczenia trybu prywatnego

W opowieści: Prywatne okno nie ukrywa wszystkiego
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ograniczony cel trybu prywatnego przeglądarki, odróżniają historię lokalną od widoczności dla usługi i administratora oraz uczą się nie traktować jednego ustawienia jako pełnej anonimowości.

Główna zasada: Tryb prywatny ogranicza część lokalnych śladów, ale nie zapewnia niewidzialności.

Ćwiczenie: Wyjaśnij na B i C dwa ograniczenia trybu prywatnego.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia, dlaczego tryb prywatny nie oznacza pełnej anonimowości.

Angielski (dla chętnych): Private browsing does not make activity invisible to every party.
Po polsku: „Tryb prywatny nie ukrywa aktywności przed każdą stroną”.

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

8. Plan pracy poza domem

W opowieści: Lista przed wyjściem
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą plan kontroli sieci, otoczenia, sesji i kopii plików, stosują go do nowego scenariusza bibliotecznego oraz uzasadniają rezygnację z czynności nadmiernie ujawniającej dane.

Główna zasada: Zakończenie pracy obejmuje sesję, kopie i otoczenie.

Ćwiczenie: Napisz plan przed, podczas i po pracy; wskaż rolę pracownika przy porządkowaniu kopii.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń stosuje listę kontroli i wskazuje bezpieczne zakończenie pracy.

Angielski (dla chętnych): Review the session, local copies and physical surroundings. Po polsku: „Sprawdź sesję, lokalne kopie i fizyczne otoczenie”.

Pełny program / 10-13 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Dobieranie najmniejszego potrzebnego zestawu danych do celu oraz projektowanie prostych zasad udostępniania i przeglądu.

Na początek

Używamy fikcyjnego wydarzenia i fikcyjnych formularzy; dziecko nie zbiera danych innych osób.

Po tej wyprawie

Dziecko projektuje oszczędny formularz, dobiera odbiorców danych i termin przeglądu.

Finał kursu

Projekt oszczędnego formularza i planu prywatności fikcyjnego wydarzenia szkolnego.

Pełny program / 10-13 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

1. Cel przed pytaniem

W opowieści: Najpierw ustal cel
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zasadę minimalizacji danych, określają cel zadania przed zbieraniem informacji i uczą się pytać, jaka decyzja będzie możliwa dzięki każdemu polu fikcyjnego formularza.

Główna zasada: Każde pytanie powinno pomagać wykonać określone zadanie.

Ćwiczenie: Wyjaśnij związek każdego pola z celem. Zaproponuj formularz bez adresu.

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia potrzebę danych przez wskazanie konkretnego celu ich użycia.

Angielski (dla chętnych): Collect a detail only when it serves a clear purpose.
Po polsku: „Zbieraj szczegół tylko wtedy, gdy ma jasny cel”.

2. Potrzebne i tylko ciekawe

W opowieści: Mniej szczegółów wystarczy
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają dane konieczne od wygodnych lub ciekawych, analizują nadmiar pytań i uczą się proponować mniej szczegółową informację, która nadal pozwala wykonać określone zadanie.

Główna zasada: Mniej dokładna odpowiedź może wystarczyć do tego samego celu.

Ćwiczenie: Porównaj zakres A i B. Uzasadnij najmniejszy wystarczający zestaw.

Oczekiwany efekt: Uczeń zastępuje nadmierną informację mniej szczegółową, zachowując użyteczność zadania.

Angielski (dla chętnych): A less detailed answer may meet the same need.
Po polsku: „Mniej szczegółowa odpowiedź może zaspokoić tę samą potrzebę”.

Pełny program / 10-13 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

3. Dane opcjonalne i odmowa

W opowieści: Opcjonalne znaczy dobrowolne
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają pola opcjonalne, uczą się pozostawiać je puste i projektują jasne oznaczenia, aby uczestnik rozumiał wybór bez presji na przekazanie dodatkowych informacji.

Główna zasada: Pole opcjonalne można pominąć bez zawstydzania i utraty udziału.

Ćwiczenie: Popraw komunikat i wyjaśnij różnicę między wyborem a presją.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń oznacza dobrowolne pola i potrafi uzasadnić ich pominięcie.

Angielski (dla chętnych): Optional data should be requested without pressure to provide it.
Po polsku: „O dane opcjonalne należy prosić bez nacisku”.

Pełny program / 10-13 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

4. Alternatywa dla danych osoby

W opowieści: Policz bez nazwisk
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują zapisy imienne, losowe kody i liczenie zbiorcze, uczą się dobierać rozwiązanie do celu oraz sprawdzają, czy zadanie można wykonać bez rozpoznawania pojedynczych uczestników.

Główna zasada: Jeśli zadanie potrzebuje liczby, nie zawsze potrzebuje rozpoznania osób.

Ćwiczenie: Zaproponuj liczenie bez identyfikacji i wskaż, dlaczego kontakt nie jest potrzebny.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje rozwiązanie ograniczające identyfikację przy zachowaniu celu zadania.

Angielski (dla chętnych): Consider whether the task needs identification at all.
Po polsku: „Sprawdź, czy zadanie w ogóle wymaga identyfikacji”.

5. Najmniejszy krąg odbiorców

W opowieści: Nie każdy potrzebuje całej listy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie określają, kto potrzebuje dostępu do każdej informacji, rozróżniają listę organizatora i publiczny komunikat oraz planują udostępnienie zbiorczego wyniku zamiast pełnych danych wszystkich uczestników.

Główna zasada: Każdy odbiorca powinien dostać tylko zakres potrzebny do swojej roli.

Ćwiczenie: Rozdziel zakresy dla trzech odbiorców i uzasadnij pominięcia.

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera zakres danych do roli odbiorcy i celu dostępu.

Angielski (dla chętnych): Each recipient should receive only the information they need.
Po polsku: „Każdy odbiorca otrzymuje tylko potrzebne informacje”.

Pełny program / 10-13 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

6. Czas przechowywania

W opowieści: Ustal moment przeglądu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wiążą przechowywanie z czasem potrzebnym do zadania, planują przegląd danych po wydarzeniu i uczą się odróżniać konieczny dalszy cel od bezterminowego zachowywania wszystkiego.

Główna zasada: Nie przechowuj wszystkiego bez końca; sprawdź potrzebę po zakończeniu celu.

Ćwiczenie: Ustal, kto oceni potrzebę danych i kopii po podsumowaniu. Nie wymyślaj prawnego terminu.

Oczekiwany efekt: Uczeń ustala termin przeglądu danych związany z zakończeniem ich celu.

Angielski (dla chętnych): Set a review point instead of keeping everything indefinitely.
Po polsku: „Ustal przegląd zamiast przechowywać wszystko bez końca”.

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

7. Plan prywatności w praktyce

W opowieści: Nowa funkcja, nowy przegląd
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą cel, zakres, odbiorców i termin przeglądu w plan, rozpoznają zmianę warunków zadania oraz sprawdzają, czy dodatkowa funkcja rzeczywiście wymaga zebrania kolejnych danych.

Główna zasada: Zmiana sposobu działania wymaga ponownej oceny celu, odbiorców i czasu.

Ćwiczenie: Uzupełnij plan o decyzje dotyczące galerii, czas przeglądu i osobę odpowiedzialną.

Oczekiwany efekt: Uczeń aktualizuje plan danych po zmianie celu lub funkcji zadania.

Angielski (dla chętnych): A new feature requires reviewing the data plan.
Po polsku: „Nowa funkcja wymaga przeglądu planu danych”.

Pełny program / 10-13 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

8. Formularz i plan wydarzenia

W opowieści: Oszczędny formularz
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie projektują oszczędny formularz i plan prywatności, testują ich użyteczność na nowym zestawie fikcyjnych uczestników oraz uzasadniają pominięcie danych niepotrzebnych organizatorowi lub publicznej informacji.

Główna zasada: Dobry projekt realizuje cel przy najmniejszej potrzebnej ilości danych.

Ćwiczenie: Zbuduj formularz oraz plan odbiorcy i przeglądu po warsztacie. Wyjaśnij każde pole.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy działający formularz ograniczony do danych uzasadnionych celem.

Angielski (dla chętnych): This design meets the purpose while collecting fewer personal details.
Po polsku: „Projekt realizuje cel, zbierając mniej danych osobowych”.

Pełny program / 10-13 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozumienie informacji o działaniu usługi i danych oraz formułowanie pytań do opiekuna lub usługodawcy bez samodzielnego zawierania umów.

Na początek

Czytamy fikcyjne zasady usługi. Dziecko nie zakłada konta, nie zawiera umowy i nie wysyła rzeczywistego żądania.

Po tej wyprawie

Dziecko rozróżnia zasady i informacje o danych, wykrywa luki oraz przygotowuje pytanie do opiekuna lub usługi.

Finał kursu

Przewodnik czytania fikcyjnych zasad usługi oraz wzór prośby o informację o danych.

Pełny program / 10-13 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

1. Po co usłudze konto

W opowieści: Czy konto jest potrzebne?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają konto jako sposób łączenia działań z profilem, rozróżniają funkcje dostępne bez logowania i po logowaniu oraz pytają, czy cel zadania wymaga tworzenia konta.

Główna zasada: Konto może łączyć działania z profilem w czasie; nie każda funkcja go potrzebuje.

Ćwiczenie: Porównaj potrzebę konta w obu funkcjach. Jakie działania mogą zostać połączone z profilem?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje, czy opisany cel wymaga konta i proponuje alternatywę.

Angielski (dla chętnych): An account links activity to a profile over time.
Po polsku: „Konto łączy aktywność z profilem w czasie”.

Pełny program / 10-13 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

2. Regulamin i informacje o danych

W opowieści: Dwa rodzaje informacji
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają zasady korzystania z usługi i opis jej postępowania z danymi, uczą się znajdować odpowiednie fragmenty oraz wskazują informacje potrzebne do zrozumienia funkcji narzędzia.

Główna zasada: Zasady usługi i opis użycia danych odpowiadają na różne pytania.

Ćwiczenie: Zapisz pytanie, na które odpowiada każdy fragment. Wskaż brakujący temat przechowywania.

Oczekiwany efekt: Uczeń przypisuje pytanie do zasad usługi lub informacji o danych.

Angielski (dla chętnych): Service rules and privacy information answer different questions.
Po polsku: „Regulamin i informacje o prywatności odpowiadają na różne pytania”.

Pełny program / 10-13 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

3. Cel, odbiorca i czas

W opowieści: Dlaczego, kto i jak długo?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wyszukują cel zbierania, krąg odbiorców i czas przechowywania w przygotowanych zasadach, odróżniają jasną informację od nieprecyzyjnego sformułowania oraz zaznaczają fragmenty wymagające wyjaśnienia dorosłego.

Główna zasada: Informacja o danych powinna pozwalać zrozumieć cel, odbiorców i czas.

Ćwiczenie: Oceń kompletność notki. Nie uzupełniaj luki domysłem ani własnym terminem prawnym.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje cel, odbiorców i czas albo zaznacza brak informacji.

Angielski (dla chętnych): I need to understand the purpose, recipients and retention period.
Po polsku: „Trzeba rozumieć cel, odbiorców i czas przechowywania”.

Pełny program / 10-13 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

4. Decyzje i zgody

W opowieści: Różne cele, różne wybory
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają oddzielne decyzje dotyczące funkcji i dodatkowego użycia danych, uczą się nie zakładać zgody po jednym kliknięciu oraz korzystać z pomocy opiekuna przy niejasnych warunkach.

Główna zasada: Różne cele użycia danych trzeba wyjaśnić przed decyzją.

Ćwiczenie: Rozdziel wyjaśnienia i pytania do opiekuna. Nie podejmuj decyzji za fikcyjną osobę.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia dwie decyzje o danych i wskazuje potrzebę wyjaśnienia.

Angielski (dla chętnych): Different purposes should be explained before a choice is made.
Po polsku: „Różne cele należy wyjaśnić przed dokonaniem wyboru”.

Pełny program / 10-13 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

5. Pytanie o własne dane

W opowieści: Zapytaj o przechowywane dane
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ideę uzyskania informacji o danych dotyczących użytkownika, uczą się formułować pytanie o ich zakres i źródło oraz korzystać z pomocy opiekuna przy kontakcie.

Główna zasada: Można przygotować z opiekunem pytanie o to, jakie dane są używane i dlaczego.

Ćwiczenie: Napisz fikcyjną prośbę o zakres i cel bez dołączania dodatkowych prywatnych danych.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje jasne pytanie o zakres i cel zapisanych danych.

Angielski (dla chętnych): Please explain which data about this user is stored and why.
Po polsku: „Wyjaśnijcie, jakie dane użytkownika są przechowywane i dlaczego”.

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

6. Poprawienie i ograniczenie danych

W opowieści: Poprawka i usunięcie to pytania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ideę poprawienia nieprawdziwej informacji i pytania o zakończenie używania danych, rozróżniają rodzaje próśb oraz rozumieją potrzebę sprawdzenia dostępnych procedur zamiast obiecywania natychmiastowego usunięcia.

Główna zasada: O procedurę poprawienia lub usunięcia pytamy z opiekunem, bez obietnicy jednego wyniku w każdej usłudze.

Ćwiczenie: Napisz pytanie o procedurę i zakres kopii. Nie zakładaj natychmiastowego zniknięcia wszystkich danych.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia prośbę o poprawienie danych od prośby o usunięcie.

Angielski (dla chętnych): Ask about correction or deletion and check the available procedure.
Po polsku: „Zapytaj o poprawienie lub usunięcie i sprawdź procedurę”.

Pełny program / 10-13 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

7. Niejasne warunki i pomoc

W opowieści: Niejasność jest powodem do pytania
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają fragmenty zbyt trudne do samodzielnej decyzji, tworzą konkretne pytania do opiekuna lub obsługi i uczą się odłożyć działanie, gdy zakres użycia danych pozostaje niejasny.

Główna zasada: Można wstrzymać decyzję, gdy nie wiadomo, jak dane będą używane.

Ćwiczenie: Ułóż trzy pytania przed decyzją, także o czas przechowywania.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje konkretne pytanie wyjaśniające i uzasadnia odłożenie decyzji.

Angielski (dla chętnych): I will wait until I understand how the data will be used.
Po polsku: „Poczekam, aż zrozumiem sposób użycia danych”.

8. Przewodnik świadomego użytkownika

W opowieści: Przewodnik pytań użytkownika
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą przewodnik czytania zasad, analizują nową fikcyjną usługę i przygotowują właściwą prośbę o dane, wskazując kwestie wymagające pomocy opiekuna oraz sprawdzenia procedury kontaktu.

Główna zasada: Przewodnik oddziela informacje jasne, brakujące i wymagające wsparcia.

Ćwiczenie: Zbuduj przewodnik z pytaniami o konto, odbiorców i procedurę zakończenia.

Oczekiwany efekt: Uczeń analizuje fikcyjne zasady i dobiera prośbę do problemu z danymi.

Angielski (dla chętnych): Identify what is clear, what is missing and what needs support.
Po polsku: „Rozpoznaj, co jest jasne, czego brakuje i gdzie potrzeba pomocy”.

Pełny program / 10-13 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Przeprowadzenie przeglądu fikcyjnego domowego obiegu danych i uzgodnienie zasad respektujących różne potrzeby oraz granice domowników.

Na początek

Audyt dotyczy wyłącznie wymyślonego domu i kart. Nie czytamy prywatnych wiadomości domowników.

Po tej wyprawie

Dziecko tworzy rodzinny plan danych z poszanowaniem granic, uprawnień i odpowiedzialności dorosłych.

Finał kursu

Raport audytu fikcyjnej rodziny i plan zmian z osobą odpowiedzialną oraz terminem przeglądu.

Pełny program / 10-13 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

1. Mapa domowych danych

W opowieści: Mapa miejsc danych
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają audyt jako uporządkowany przegląd, wskazują miejsca przechowywania danych fikcyjnej rodziny i oddzielają sprawdzanie ustawień od przeglądania prywatnych wiadomości innych osób w domu.

Główna zasada: Przegląd praktyk nie wymaga czytania cudzych prywatnych treści.

Ćwiczenie: Zbuduj mapę rodzajów danych i osób odpowiedzialnych, bez odczytu wiadomości.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy mapę miejsc danych bez naruszania treści cudzych rozmów.

Angielski (dla chętnych): A privacy audit reviews data practices without reading private messages.
Po polsku: „Audyt prywatności przegląda praktyki bez czytania prywatnych wiadomości”.

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

2. Potrzeby różnych domowników

W opowieści: Zapytaj każdego o potrzeby
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują różne potrzeby komunikacji i dostępu, rozpoznają granice prywatnej przestrzeni oraz uczą się uzgadniać plan z uczestnikami zamiast narzucać wszystkim jeden sposób udostępniania.

Główna zasada: Rodzinny plan powinien uwzględniać różne potrzeby i granice także dziecka.

Ćwiczenie: Zaproponuj rozwiązanie dla trzech potrzeb bez wymuszania publicznego zdjęcia.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje uzgodnienie uwzględniające co najmniej dwie różne potrzeby.

Angielski (dla chętnych): A family plan should respect different needs and boundaries. Po polsku: „Rodzinny plan szanuje różne potrzeby i granice”.

Pełny program / 10-13 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

3. Urządzenie wspólne i osobne profile

W opowieści: Wspólny tablet, osobne przestrzenie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają oddzielne profile użytkowników, rozróżniają wspólne narzędzia i prywatne materiały oraz sprawdzają sesje logowania, automatyczny dostęp i widoczność powiadomień na makiecie domowego urządzenia.

Główna zasada: Wspólne urządzenie nie oznacza zgody na wspólny dostęp do wszystkich plików.

Ćwiczenie: Zaprojektuj rozdział przestrzeni i odpowiedzialność dorosłego bez odczytywania cudzych plików.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia dane wspólne od prywatnych i ogranicza zbędny dostęp.

Angielski (dla chętnych): Shared hardware does not mean every file should be shared.
Po polsku: „Wspólne urządzenie nie znaczy, że każdy plik ma być wspólny”.

4. Galerie i rodzinne publikacje

W opowieści: Rodzina też pyta
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przeglądają odbiorców fikcyjnej galerii, sprawdzają zgody i opisy zdjęć oraz uczą się uzgadniać publikację z osobą przedstawioną, uwzględniając możliwość odmowy przez dziecko.

Główna zasada: Bliska relacja nie zastępuje rozmowy o publikowaniu wizerunku.

Ćwiczenie: Ułóż pytanie o odbiorców i alternatywny udział bez presji.

Oczekiwany efekt: Uczeń aktualizuje plan galerii zgodnie z odmową i zakresem odbiorców.

Angielski (dla chętnych): Family members should be asked before their image is shared.
Po polsku: „Domowników należy pytać przed udostępnieniem ich wizerunku”.

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

5. Aplikacje i dokumenty w domu

W opowieści: Kto może zmienić ustawienie?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują fikcyjne uprawnienia aplikacji i miejsca przechowywania dokumentów, wskazują niepotrzebne kopie oraz ustalają, które zmiany dziecko może zaproponować, a które wykonuje opiekun.

Główna zasada: Zmiany danych i urządzeń wykonuje osoba uprawniona do ich obsługi.

Ćwiczenie: Napisz propozycję zmiany bez samodzielnego kasowania plików i dostępu innych.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zbędną kopię i przypisuje zmianę właściwej osobie.

Angielski (dla chętnych): Assign changes to the person authorised to manage the data.
Po polsku: „Przydziel zmianę osobie uprawnionej do zarządzania danymi”.

6. Priorytety zmian

W opowieści: Od czego zacząć?
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie oceniają skutki i pilność ujawnienia danych, wybierają niewielką liczbę wykonalnych zmian i zapisują osobę odpowiedzialną oraz sposób sprawdzenia rezultatu po wdrożeniu rodzinnego planu.

Główna zasada: Priorytet zależy od możliwej szkody, pilności i wykonalności.

Ćwiczenie: Wskaż pierwszą sprawę do zgłoszenia i uzasadnij wpływ. Porównaj B i C; jeśli nie da się ustalić ich kolejności z kart, zaznacz tę granicę.

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia priorytet zmiany i wskazuje odpowiedzialną osobę.

Angielski (dla chętnych): Prioritise changes by impact, urgency and practical effort.
Po polsku: „Ustal priorytety według wpływu, pilności i praktycznego wysiłku”.

Pełny program / 10-13 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

7. Przegląd po zmianie sytuacji

W opowieści: Nowe urządzenie, nowy przegląd
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują ponowny audyt po zakupie urządzenia, zmianie usługi lub zakończeniu projektu, rozpoznają nowe przepływy danych i aktualizują rodzinne uzgodnienia bez automatycznego rozszerzania dostępu.

Główna zasada: Zmiana sytuacji jest powodem do ponownego sprawdzenia planu.

Ćwiczenie: Zaktualizuj odpowiedzialną osobę, odbiorców i termin przeglądu bez przenoszenia starych zgód automatycznie.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zmianę wymagającą audytu i aktualizuje właściwe uzgodnienie.

Angielski (dla chętnych): A new device or service creates a reason to review the plan. Po polsku: „Nowe urządzenie lub usługa jest powodem do przeglądu planu”.

Pełny program / 10-13 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

8. Raport i rodzinny plan danych

W opowieści: Plan z osobą i terminem
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przygotowują raport audytu z konkretnymi zmianami, terminami i odpowiedzialnością, testują plan na nowym zdarzeniu oraz sprawdzają, czy respektuje granice każdego fikcyjnego domownika.

Główna zasada: Każda zmiana potrzebuje celu, odpowiedzialnej osoby i punktu sprawdzenia.

Ćwiczenie: Zapisz plan: zmiana, cel, uprawniona osoba, moment kontroli. Dodaj granice dziecka.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy plan audytu z priorytetami, odpowiedzialnością i terminem przeglądu.

Angielski (dla chętnych): Each change needs an owner, a review point and a clear purpose.
Po polsku: „Każda zmiana potrzebuje osoby odpowiedzialnej, przeglądu i celu”.

Pełny program / 10-13 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozumienie, jak zapisy aktywności służą do wnioskowania o użytkowniku oraz dobieranie świadomych ustawień ograniczających zbędne śledzenie.

Na początek

Używamy fikcyjnych zapisów kliknięć i reklam; nie analizujemy prawdziwej historii przeglądania dziecka.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia obserwację od profilu, porównuje typy reklam i wyjaśnia granice ustawień ograniczających śledzenie.

Finał kursu

Mapa fikcyjnego przepływu danych reklamowych i zestaw decyzji ograniczających profilowanie.

Pełny program / 10-13 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

1. Aktywność staje się zapisem

W opowieści: Nie tylko to, co wpiszesz
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zapis odsłony, kliknięcia i wyszukiwania jako dane o aktywności, rozróżniają treść przekazaną świadomie od obserwowanego zachowania oraz analizują ich użycie w fikcyjnej usłudze.

Główna zasada: Usługa może zapisywać działania, a nie tylko dane podane w formularzu.

Ćwiczenie: Oddziel podane słowo od zapisów otwarcia i kliknięcia. Jakie pytanie zadasz usłudze?

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia dane wpisane od danych wynikających z obserwacji aktywności.

Angielski (dla chętnych): A service may record actions as well as details we type.
Po polsku: „Usługa może zapisywać działania i wpisane szczegóły”.

Pełny program / 10-13 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

2. Pamięć ustawień i śledzenie

W opowieści: Pamięć ma różne cele
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różne cele zapisywania informacji w przeglądarce, od zapamiętania ustawienia do łączenia aktywności, ucząc się pytać o funkcję mechanizmu zamiast zakładać jednakowe działanie.

Główna zasada: Zapis w przeglądarce może służyć ustawieniom lub innym celom; trzeba je rozróżnić.

Ćwiczenie: Porównaj cele i wskaż, o co zapytać przed dodatkowym śledzeniem.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia zapamiętanie ustawienia od zbierania danych do śledzenia.

Angielski (dla chętnych): Stored browser information can serve different purposes.
Po polsku: „Informacje zapisane w przeglądarce mogą służyć różnym celom”.

3. Z danych powstaje przypuszczenie

W opowieści: Profil to przypuszczenie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają profilowanie jako wnioskowanie z aktywności, odróżniają zapisany fakt od przypisanego zainteresowania i rozumieją, że profil może być niepełny, błędny lub oparty na przypadkowych działaniach.

Główna zasada: Wniosek o zainteresowaniach może być niepełny lub błędny.

Ćwiczenie: Podaj dwa możliwe wyjaśnienia i oceń pewność profilu.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje różnicę między faktem aktywności a niepewnym wnioskiem profilu.

Angielski (dla chętnych): An inferred profile can be wrong or incomplete.
Po polsku: „Wywnioskowany profil może być błędny lub niepełny”.

Pełny program / 10-13 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

4. Reklama kontekstowa i profilowa

W opowieści: Reklama strony czy profilu?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają reklamę związaną z treścią strony od reklamy dobranej do profilu, śledzą potrzebne dane w obu modelach i analizują, czy personalizacja jest konieczna do funkcji.

Główna zasada: Reklama może wynikać z tematu strony albo z przypisanego profilu użytkownika.

Ćwiczenie: Porównaj dane potrzebne w opisanych mechanizmach. Zaznacz ograniczenie wnioskowania z samej reklamy.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia reklamę kontekstową i profilową na podstawie źródła doboru.

Angielski (dla chętnych): Contextual advertising uses the page topic rather than a personal profile.
Po polsku: „Reklama kontekstowa używa tematu strony zamiast osobistego profilu”.

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

5. Dane trafiają do kolejnych odbiorców

W opowieści: Kolejni odbiorcy zapisu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują fikcyjny przepływ danych między usługą, narzędziem analitycznym i reklamodawcą, rozpoznają brakujące informacje o odbiorcach oraz uczą się nie utożsamiać jednej strony z jednym odbiorcą.

Główna zasada: Jedna usługa może przekazywać dane różnym podmiotom opisanym w planie.

Ćwiczenie: Wskaż odbiorcę poza serwisem i pytanie o cel, zakres oraz dalszy obieg.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje co najmniej dwóch odbiorców w fikcyjnym przepływie danych.

Angielski (dla chętnych): One service may involve several parties receiving activity data.
Po polsku: „Jedna usługa może obejmować kilku odbiorców danych o aktywności”.

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

6. Ustawienia i dodatkowe zgody

W opowieści: Ogranicz dodatkowe śledzenie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują fikcyjne ustawienia analityki i personalizacji, uczą się odmawiać zbędnego użycia danych oraz rozpoznają, że ograniczenie zgody nie oznacza całkowitego braku zapisów aktywności usługi.

Główna zasada: Ustawienia ograniczają wskazane użycia, lecz niekoniecznie każdy zapis działania.

Ćwiczenie: Wyjaśnij, co zmienia wyłączenie B i czego nie wolno obiecać.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza dodatkowy cel użycia danych i wskazuje granicę ustawienia.

Angielski (dla chętnych): Limiting consent reduces some data uses but not every activity record.
Po polsku: „Ograniczenie zgody zmniejsza część użyć danych, nie każdy zapis aktywności”.

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

7. Błędny profil i jego skutki

W opowieści: Sprawdź przypuszczenie
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują konsekwencje błędnego przypisania zainteresowań, porównują widoczne rekomendacje z ukrytymi założeniami i uczą się pytać o podstawę wniosku oraz dostępne możliwości zmiany ustawień profilu.

Główna zasada: Profil trzeba oceniać według dowodów i możliwych innych wyjaśnień.

Ćwiczenie: Wyjaśnij błąd profilu i jego skutek. Jakich informacji nie zna system w tym przykładzie?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje słabą podstawę wniosku i proponuje konkretną reakcję.

Angielski (dla chętnych): What evidence supports this inference about the user?
Po polsku: „Jakie dowody wspierają ten wniosek o użytkowniku?”

Pełny program / 10-13 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

8. Mapa danych reklamowych

W opowieści: Mapa mniejszego profilowania
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przedstawiają mapę aktywności, wniosków i odbiorców, dobierają ustawienia ograniczające zbędne profilowanie oraz oceniają nowy scenariusz, wyjaśniając, jakie ryzyko pozostaje mimo wprowadzonych ograniczeń.

Główna zasada: Plan powinien pokazać ograniczone użycie i zapisy, które nadal pozostają.

Ćwiczenie: Narysuj mapę przed i po zmianie. Wyjaśnij pozostały zapis i pytanie o odbiorców.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia przepływ danych profilowych i uzasadnia dwie decyzje ograniczające.

Angielski (dla chętnych): Explain how your choices reduce unnecessary profiling and what remains.
Po polsku: „Wyjaśnij, jak wybory ograniczają zbędne profilowanie i co pozostaje”.

Pełny program / 10-13 lat

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Planowanie zbierania, używania, przechowywania i zakończenia obiegu danych z uwzględnieniem kopii oraz ograniczeń usuwania.

Na początek

Pracujemy na fikcyjnym zbiorze zapisów wydarzenia. Dziecko nie usuwa prawdziwych danych ani cudzych kopii.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje pełny obieg danych, wersje, kopie, dostęp i zakończenie celu z uwzględnieniem ograniczeń usuwania.

Finał kursu

Plan cyklu życia fikcyjnego zbioru z mapą kopii, terminem przeglądu i procedurą zakończenia.

Pełny program / 10-13 lat

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

1. Od zebrania do zakończenia

W opowieści: Dane mają kolejne etapy
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają etapy cyklu życia danych: zbieranie, używanie, przechowywanie i zakończenie, przypisują konkretne działania do etapów oraz rozumieją, że plan potrzebny jest przed pierwszym formularzem.

Główna zasada: Cel i zakończenie obiegu warto zaplanować przed zebraniem pierwszej informacji.

Ćwiczenie: Dodaj osobę odpowiedzialną i plan zakończenia celu przed otwarciem zapisów.

Oczekiwany efekt: Uczeń porządkuje cztery etapy obiegu danych i przypisuje im działania.

Angielski (dla chętnych): Plan the data lifecycle before collecting the first record.
Po polsku: „Zaplanuj cykl danych przed zebraniem pierwszego rekordu”.

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

2. Gdzie są kopie

W opowieści: Kopie w kilku miejscach
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają plik główny, załącznik, pobraną kopię i wydruk, tworzą mapę miejsc przechowywania oraz sprawdzają, dlaczego zmiana jednego pliku nie aktualizuje automatycznie wszystkich pozostałych wersji.

Główna zasada: Zmiana oryginału nie zmienia automatycznie wszystkich kopii.

Ćwiczenie: Zaplanuj poprawkę błędnego terminu we wszystkich znanych kopiach.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje kopie danych i wyjaśnia niezależność ich aktualizacji.

Angielski (dla chętnych): Changing the original does not automatically change all existing copies.
Po polsku: „Zmiana oryginału nie zmienia automatycznie wszystkich istniejących kopii”.

3. Porządek wersji i dostępu

W opowieści: Która wersja jest aktualna?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się oznaczać wersje dokumentu, wskazywać aktualne źródło i ograniczać uprawnienia do potrzebnych osób, zmniejszając ryzyko użycia starej listy lub przesłania jej niewłaściwemu odbiorcy.

Główna zasada: Jasna nazwa wersji i rola odbiorcy ograniczają pomyłki.

Ćwiczenie: Zaproponuj oznaczenie starej wersji i dostęp recenzenta bez zbędnej edycji.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje aktualną wersję i przypisuje jej uzasadniony zakres dostępu.

Angielski (dla chętnych): Clear version labels reduce confusion about which record is current.
Po polsku: „Jasne oznaczenia wersji ograniczają pomyłki co do aktualnego rekordu”.

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

4. Przechowywanie i kopia zapasowa

W opowieści: Zapasowa też jest kopią
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają bieżący zbiór i kopię zapasową, poznają ich różne cele oraz planują ograniczony dostęp, rozumiejąc, że dodatkowa kopia zwiększa liczbę miejsc wymagających kontroli prywatności.

Główna zasada: Kopia zapasowa pomaga odzyskać dane, ale tworzy kolejne miejsce do zarządzania.

Ćwiczenie: Dodaj odpowiedzialną osobę, ograniczenie dostępu i przegląd kopii po celu.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia cel kopii zapasowej i wskazuje potrzebę kontroli dostępu.

Angielski (dla chętnych): A backup protects availability but also creates another place to manage.
Po polsku: „Kopia chroni dostępność, ale tworzy kolejne miejsce do zarządzania”.

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

5. Kiedy cel się kończy

W opowieści: Po co nadal to trzymać?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują zakończenie projektu, odróżniają potrzebę krótkiego podsumowania od zachowania całej listy i ustalają termin przeglądu, wybierając dane nadal potrzebne do jasno opisanego celu.

Główna zasada: Zakończenie celu jest sygnałem przeglądu, co nadal potrzebne i dlaczego.

Ćwiczenie: Ustal przegląd potrzeb oryginału i kopii przez organizatora bez wymyślania prawnego terminu.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dane zbędne po zakończeniu celu i uzasadnia przegląd.

Angielski (dla chętnych): When the original purpose ends, review what still needs to be kept.
Po polsku: „Po zakończeniu celu sprawdź, co nadal trzeba zachować”.

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

6. Usuwanie ma różne etapy

W opowieści: Zniknięcie z widoku to nie wszystko
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają usunięcie z widoku, kosz i istniejące kopie, uczą się sprawdzać opis działania narzędzia oraz nie obiecywać pełnego zniknięcia danych po naciśnięciu jednego przycisku.

Główna zasada: Usunięcie widocznego pliku może pozostawić kosz, kopie lub miejsca odzyskiwania.

Ćwiczenie: Napisz pytania do uprawnionego opiekuna o etapy usuwania i ograniczenia.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje różnicę między usunięciem z widoku a usunięciem wszystkich kopii.

Angielski (dla chętnych): Removing a visible file may leave copies or recovery locations. Po polsku: „Usunięcie widocznego pliku może pozostawić kopie lub miejsca odzyskiwania”.

Pełny program / 10-13 lat

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

7. Kończenie udostępniania

W opowieści: Zakończ otwarte drzwi
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują wycofanie linku, zamknięcie dostępu i kontakt z odbiorcą kopii, odróżniają kroki wykonywane samodzielnie od próśb wymagających opiekuna oraz sprawdzają rezultat na fikcyjnej mapie.

Główna zasada: Cofnięcie dostępu ogranicza dalsze udostępnianie, lecz nie kasuje kopii pobranych wcześniej.

Ćwiczenie: Zapisz plan z uprawnionym organizatorem i prośbę do znanych odbiorców.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje zakończenie dostępu i oddziela własne działania od próśb.

Angielski (dla chętnych): Revoke access and ask existing recipients to review their copies.
Po polsku: „Cofnij dostęp i poproś odbiorców o przegląd ich kopii”.

Pełny program / 10-13 lat

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

8. Plan pełnego cyklu danych

W opowieści: Plan od początku do końca
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą plan cyklu danych z mapą kopii, odbiorcami i terminami przeglądu, testują go na scenariuszu zakończenia projektu oraz wskazują ograniczenia kontroli nad już przekazanymi materiałami.

Główna zasada: Pełny plan obejmuje cel, kopie, dostęp i przegląd po zakończeniu.

Ćwiczenie: Zbuduj plan zbierania, użycia, kopii i zakończenia z odpowiedzialną osobą. Dopisz ograniczenia usuwania.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy kompletny plan obiegu danych i wskazuje ograniczenie usuwania kopii.

Angielski (dla chętnych): A complete lifecycle plan includes copies, access and an end-of-purpose review.
Po polsku: „Pełny cykl obejmuje kopie, dostęp i przegląd po zakończeniu celu”.

Pomoce obrazkowe do lekcji

Dodatek / 106 lekcji

Jak korzystać z pomocy

Każda plansza ma kod kursu i numer lekcji. Przeczytaj sytuację i przygotowane karty w materiale dziecka, a następnie obejrzyj planszę. Wróć do własnej próby i nowej sytuacji. Podpisy opisują fikcyjne przykłady; nie stanowią odpowiedzi do zaznaczenia.

Dla młodszych i starszych odkrywców

Wersja wieku 10-13 lat zachowuje rozmiary napisów z odpowiedniej karty. Dziecko może wskazywać elementy, porównywać kadry, liczyć i rysować. Puste pola czekają na jego własną próbę.

Nawigacja

Zakładki PDF w tej części prowadzą bezpośrednio do plansz. Każda z nich jest również dostępna w karcie tej samej lekcji.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 1 z 8 / Drzwi do konta

Wejście i wyjście z konta

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Przeglądarka biblioteki

A	Podaj nazwę konta i hasło.
B	Witaj, Milo, Twoja półka.
C	Wyloguj.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 4 z 8 / Czy to mój drugi krok?

Dwie prośby o potwierdzenie

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Powiadomienia Mili

A	Mila właśnie rozpoczęła logowanie.
B	Potwierdź logowanie, którego Mila nie zaczynała.
C	Dorosły pomoże sprawdzić aktywność.

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 5 z 8 / Kodu nie wysyłamy

Wiadomość i osobna droga pomocy

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Wiadomość na czacie

A	Wyślij kod, naprawię konto.
B	Kontakt do pomocy w znanej instrukcji.
C	Dorosły sprawdza drogę B.

Pomoc obrazkowa

Zdarzenia na fikcyjnym koncie

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Aktywność konta

A	Dziś 16:00, tablet Mili.
B	Dziś 3:00, nieznane urządzenie.
C	Mila spała o 3:00.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 7 z 8 / Pomoc w odzyskaniu dostępu

Dostęp i odzyskiwanie konta

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Papierowy plan odzyskiwania

A	Zwykłe logowanie nie działa.
B	Znana strona odzyskiwania konta.
C	Obcy oferuje odzyskanie za kod.
D	Po odzyskaniu widać obcą sesję.

Pomoc obrazkowa

O1-K3 / Lekcja 3 z 8 / Sam podpis nie wystarczy

Podpis i prośba w wiadomości

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Wiadomość i papierowa instrukcja

A	Podpis: Biblioteka Portowa.
B	Prośba: wyślij kod konta.
C	Znany kontakt biblioteki z papierowej instrukcji.

Pomoc obrazkowa

O1-K3 / Lekcja 4 z 8 / Etykieta i cel linku

Napis i podgląd adresu

Adresy są tylko tekstem na wydruku. Niczego tu nie otwieraj.

Dwa adresy na papierze

A	Znany adres: port.example.
B	Przycisk „Port” prowadzi do nagroda-port.example.
C	Obok B strona pokazuje narysowaną kłódkę.

Pomoc obrazkowa

O1-K3 / Lekcja 5 z 8 / Dokąd prowadzi kwadrat?

Plakat i podgląd celu

To rysunek plakatu. Nie zawiera kodu do skanowania.

Makieta plakatu bez kodu QR

A	Plakat: Mapa biblioteki.	—
B	Podgląd celu: pobierz dodatek do gry.	
C	Bibliotekarz zna adres mapy.	

Pomoc obrazkowa

Kontrolki kontaktu w grze

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Zaproszenia i czat

A	Wycisz gracza.	
B	Odrzuć zaproszenie.	
C	Opuść czat.	
D	Obcy wysyła powtarzające się zaproszenia.	

Pomoc obrazkowa

O1-K4 / Lekcja 5 z 8 / Odznaka nie daje prawa do kodu

Odznaka i prośba w wiadomości

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Makieta wiadomości w grze

A Obok nazwy jest narysowana odznaka.

B Podaj kod, inaczej stracisz statek.

C Znana droga pomocy jest w instrukcji gry.

Pomoc obrazkowa

O1-K5 / Lekcja 2 z 8 / Blokada czy wylogowanie?

Tablet i konto biblioteki

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Dwa różne polecenia

A	Zablokuj ekran.
B	Wyloguj z biblioteki.
C	Karta biblioteki pozostaje otwarta.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O1-K5 / Lekcja 5 z 8 / Alarm w oknie strony

Okno alarmu na stronie

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Makieta przeglądarki

A Strona krzyczy: Twój tablet jest zepsuty!

B Przycisk: pobierz naprawiacz.

C Dorosły może sprawdzić ustawienia urządzenia.

Pomoc obrazkowa

Strona z instrukcją i banerem

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Makieta strony do porównania

A Tytuł: Instrukcja łódki.

B Mały odnośnik: instrukcja.pdf.

C Wielki baner: Pobierz turbo-grę!

Pomoc obrazkowa

O1-K8 / Lekcja 2 z 8 / Dwie podobne sieci

Dwie podobne nazwy sieci

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Lista sieci w bibliotece

◯	A	Biblioteka-Goście
◯	B	Biblioteka-Goście-Szybka
👤	C	Bibliotekarz potwierdza A.

Pomoc obrazkowa

O1-K8 / Lekcja 4 z 8 / Wspólny komputer

Trzy stany przeglądarki

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Fikcyjny komputer biblioteczny

A	Konto otwarte w przeglądarce.
B	Zamknięto kartę.
C	Po ponownym otwarciu nadal widać konto.

Pomoc obrazkowa

Karta na kolejną wyprawę

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Papierowy plan podróżnego

A	Zapytaj gospodarza o sieć.
B	Sprawdź, czy zadanie da się zrobić offline.
C	Po pracy wyloguj i sprawdź wynik.

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 1 z 8 / Monety też kosztują

Cennik fikcyjnego sklepu

Pakiet monet

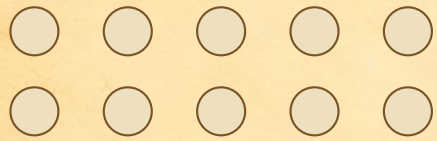

100 monet w pakiecie

Cena pakietu: 10 zł

Żagiel

Cena w grze: 100 monet

Stan załogi: 0 monet

Cennik z kart A-C. Każdy narysowany żeton oznacza 10 monet, a nie 1 monetę.

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 2 z 8 / Sprawdź sumę

Koszyk i ekran potwierdzenia

Żagiel	6 zł
Flaga	4 zł

Karta C: ekran potwierdzenia

Razem: 10 zł

Źródło: ceny i kwota potwierdzenia z kart A-C. Porównaj pozycje koszyka z ekranem.

Pomoc obrazkowa

Dwa rodzaje opłaty

Oferta A: 8 zł jednorazowo

Oferta B: kolejne płatne miesiące

Próba: 0 zł teraz. Czas próby nie został podany.

miesiąc 1	miesiąc 2	miesiąc 3
6 zł	6 zł	6 zł

Źródło: karty A-C. Kwoty dotyczą pojedynczych opłat; sumę za wskazane miesiące oblicz samodzielnie.

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 4 z 8 / Skrzynka bez gwarancji

Skrzynka i możliwe przedmioty

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Fikcyjna oferta w grze

A	Skrzynka kosztuje 5 zł.
B	W środku losowo: flaga, lina albo żagiel.
C	Załoga chce tylko żagiel.

flaga

lina

żagiel

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 6 z 8 / Wspólny limit

Ceny i uzgodniony limit

cena jednej rzeczy [zł]

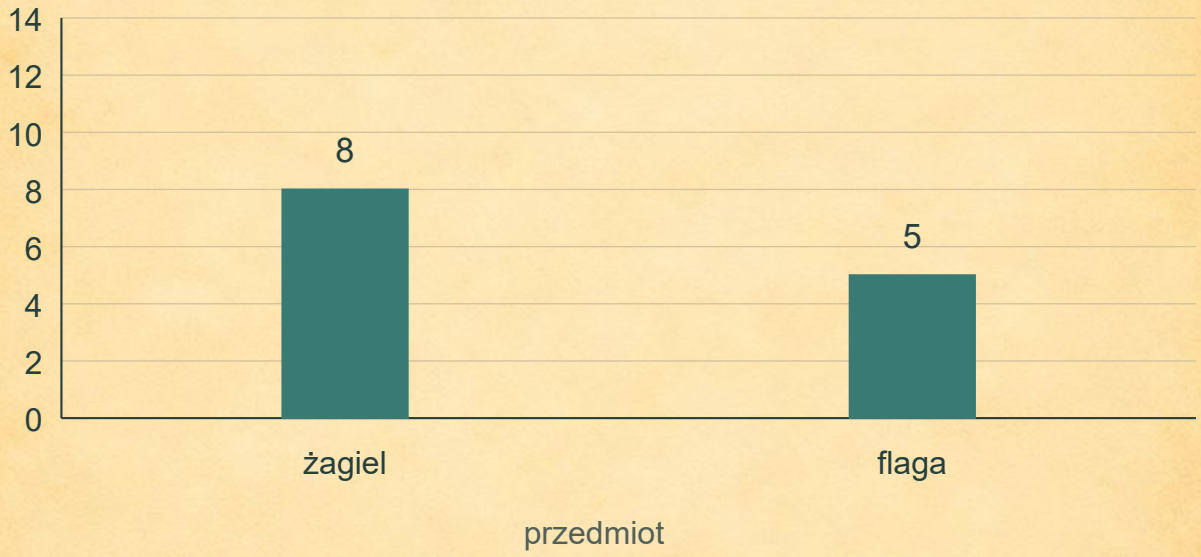

Uzgodniony limit: 12 zł

Źródło: karty A-C. Słupki pokazują ceny osobnych rzeczy; nie przedstawiają sumy koszyka.

Pomoc obrazkowa

Dwa rodzaje opłaty

Oferta A: 4 zł jednorazowo

Oferta B: kolejne płatne miesiące

miesiąc 1	miesiąc 2	miesiąc 3	miesiąc 4
3 zł	3 zł	3 zł	3 zł

Uzgodnienie C: limit 10 zł, bez stałych opłat.

Źródło: karty A-C. Kwoty dotyczą pojedynczych opłat; sumę za wskazane miesiące oblicz samodzielnie.

Pomoc obrazkowa

Dane papierowej maszyny

liczba wyborów tematu

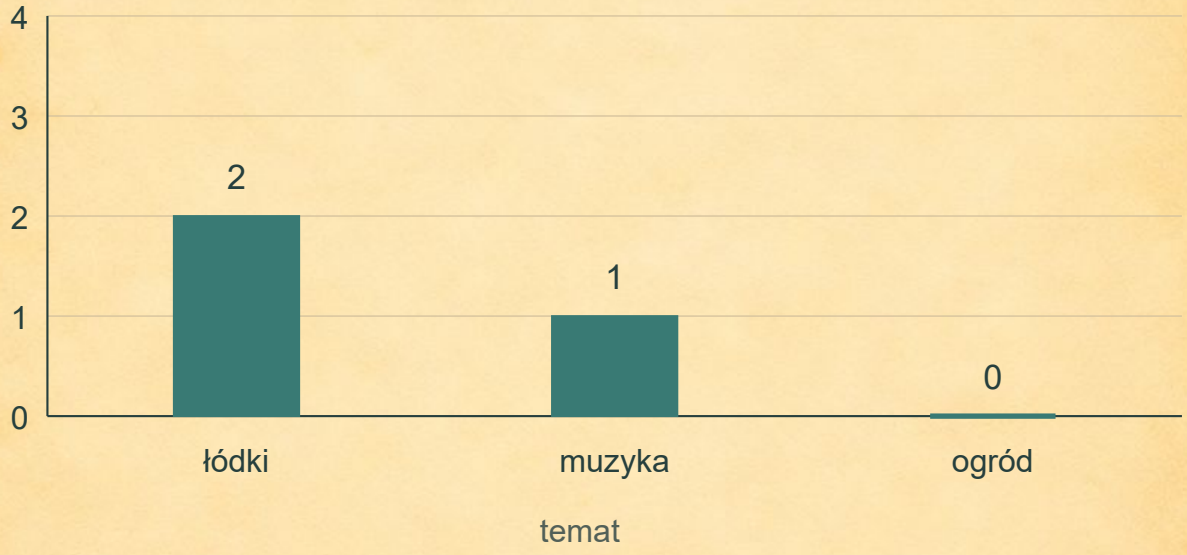

Każdy wybór daje 2 punkty. Źródło: przygotowane karty. Wykres przedstawia stan opisany w kartach, bez dodatkowego wyboru.

Pomoc obrazkowa

O2-K1 / Lekcja 8 z 8 / Wyjaśnij papierową maszynę

Dane papierowej maszyny

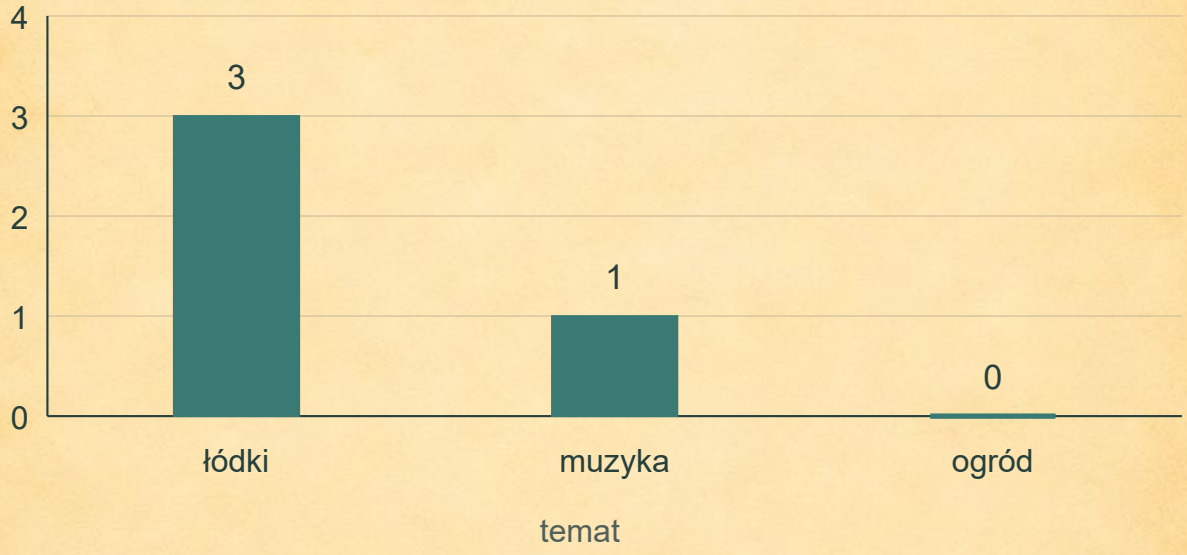

Każdy wybór daje 1 punkt. Źródło: przygotowane karty. Wykres przedstawia stan opisany w kartach, bez dodatkowego wyboru.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O2-K2 / Lekcja 2 z 8 / Jedno zdjęcie z dnia

A: gotowy model

B: wcześniejsza próba

C: poprawianie

Przed zdjęciem dwa maszty się przewróciły.

Poprawianie trwało całe popołudnie.

Fikcyjna historia modelu z kart A-C. Każdy wycinek pochodzi z jednego obrazu procesu.

Pomoc obrazkowa

O2-K2 / Lekcja 5 z 8 / Informacja, która pomaga

Krok 2 - wersja przed uwagą

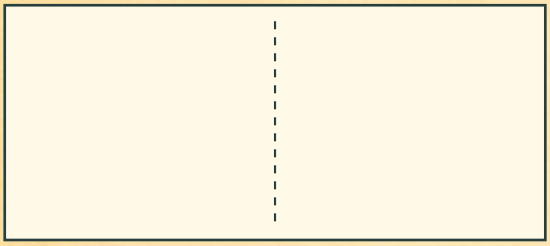

Krok 2 - propozycja poprawki

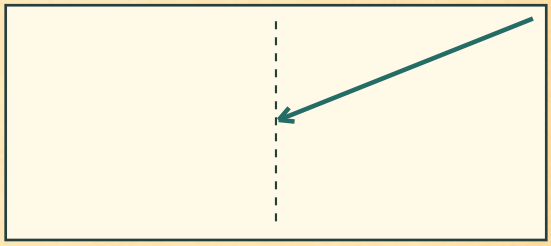

Porównaj kierunek zgięcia. Która uwaga z kart pomaga zrozumieć krok?

Pomoc obrazkowa

O2-K2 / Lekcja 6 z 8 / Porównaj własne wersje

A: wersja 1

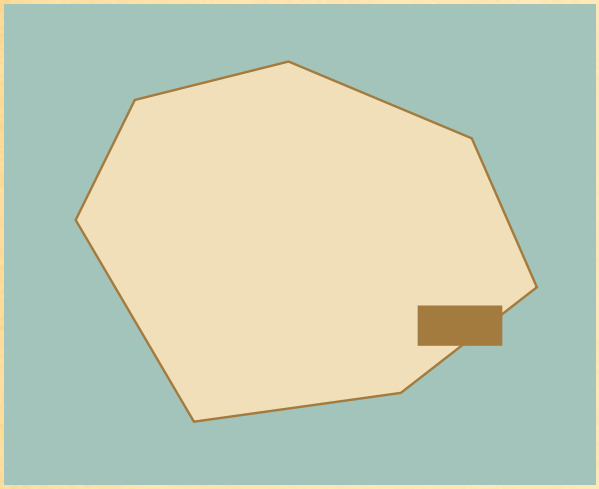

B: wersja 2

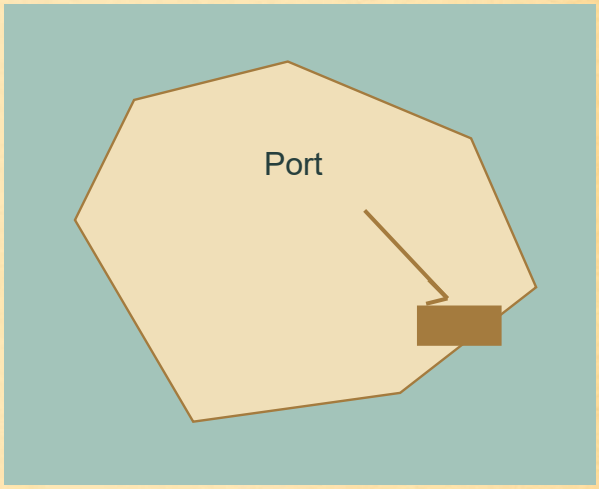

Liczby lajków obu wersji nie podano.

Ten sam port i układ mapy. Porównaj elementy obu wersji według kart A-C.

Pomoc obrazkowa

O2-K3 / Lekcja 4 z 8 / Obraz i słowa razem

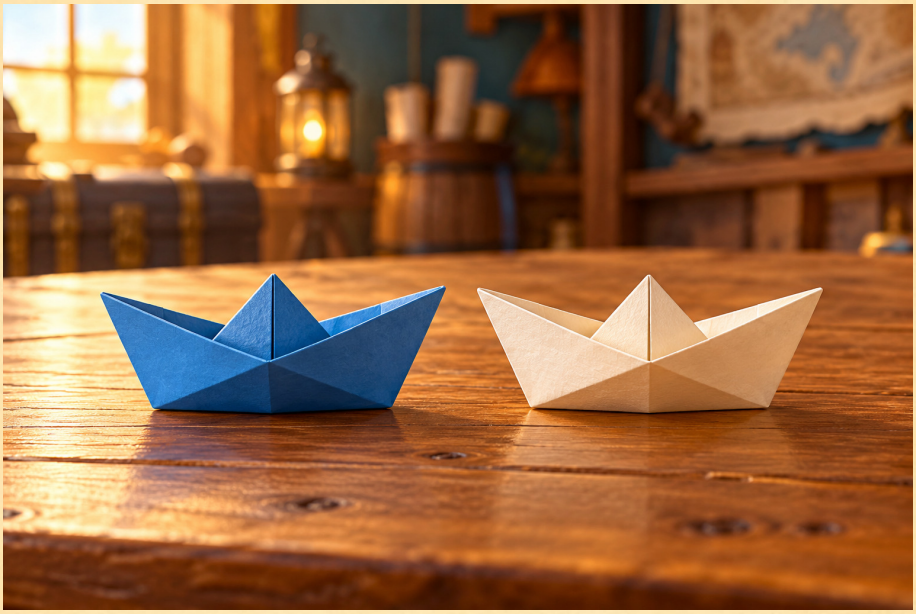

B: Podpis: dwie łódki na stole.

C: Podpis: wygrały oceaniczne regaty!

Oba podpisy odnoszą się do tego samego obrazu A. Porównaj je z tym, co widać.

Pomoc obrazkowa

O2-K4 / Lekcja 5 z 8 / Nie dopisuj cudzych myśli

B: Podpis: Filip marzy, by wygrać za wszelką cenę.

C: Nie znamy myśli Filipa.

Pomoc obrazkowa

O2-K4 / Lekcja 7 z 8 / Wybierz relację z wyprawy

B: krajobraz

C: portret

Cel A: pokazać trasę do latarni.

Publikacja D: papier w sali.

Użycia portretu załogi nie ustalono. Obie ilustracje są fikcyjne.

Pomoc obrazkowa

O2-K4 / Lekcja 8 z 8 / Plansza uzgodnień

A: postacie w sali

C: mapa bez postaci

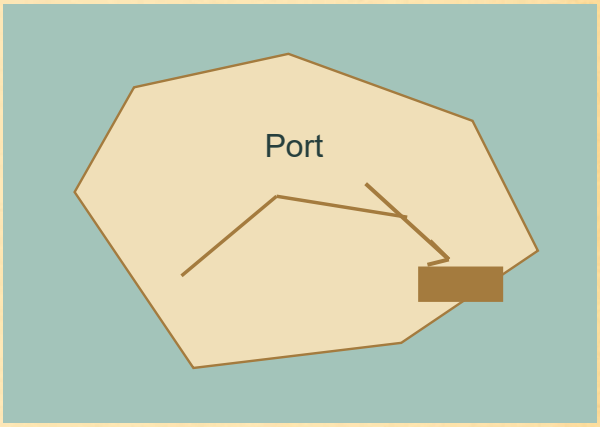

B: jedna postać odmawia.

D: celem jest wyjaśnienie trasy.

Nie zaznaczono decyzji. Połącz plan i cel z respektowaniem odmowy.

Pomoc obrazkowa

O2-K6 / Lekcja 5 z 8 / Co zmieści się w planie?

Czas trwania aktywności

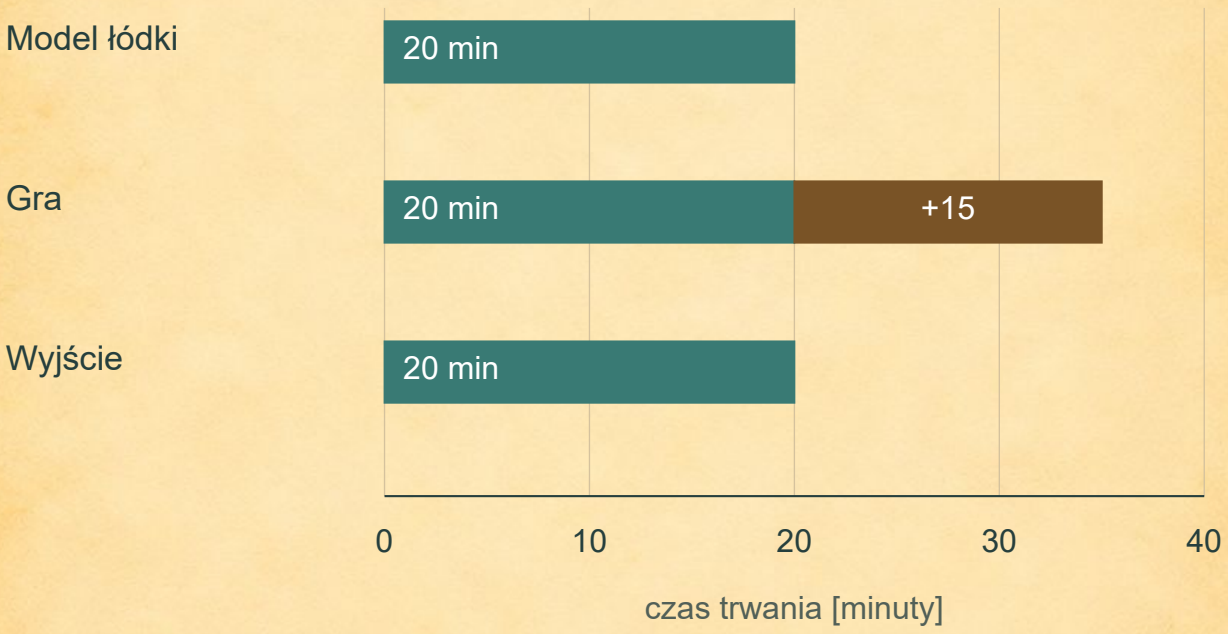

Karty A-C: po 20 minut. Karta D: gra wydłuża się o 15 minut. Są to długości aktywności, a nie godziny spotkania.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 2 z 8 / Trzy kroki do łódki

Elementy instrukcji - do ułożenia według kart

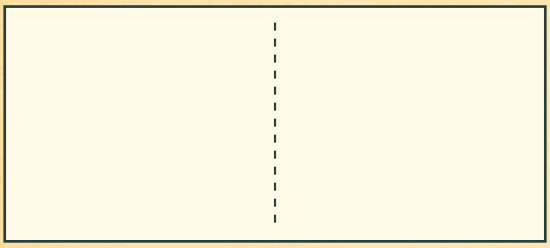

prostokątna kartka

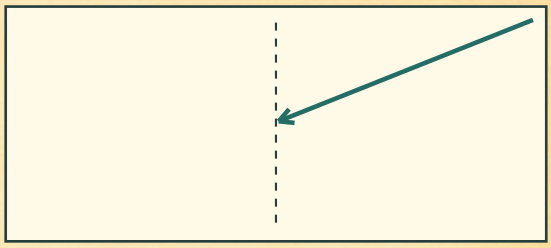

ruch zgięcia

Sprawdzenie: porównaj oba boki.

Rysunek pokazuje jeden ruch zgięcia.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 3 z 8 / Słowa i obraz wyjaśniają

C · Rysunek do porównania ze zdaniami A i B

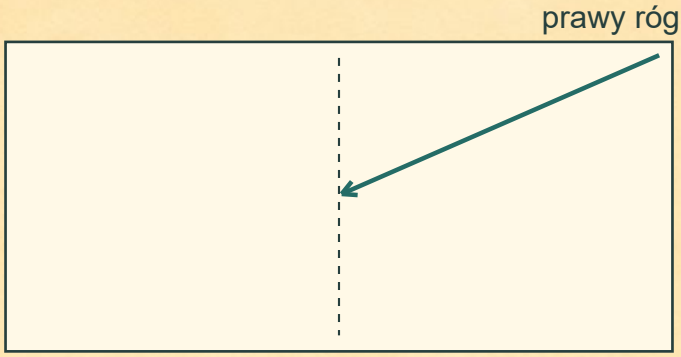

Porównaj słowa ze strzałką. Nie zasłaniaj kierunku ozdobami.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 5 z 8 / Bez samego koloru

A · tylko kolor

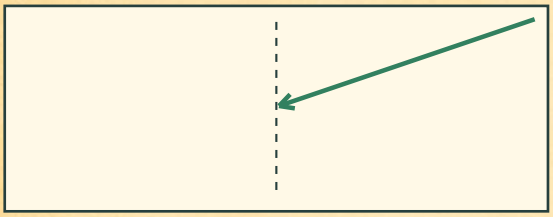

B · kolor, numer i słowo

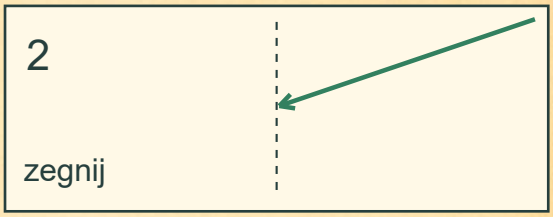

Te same oznaczenia w szarości

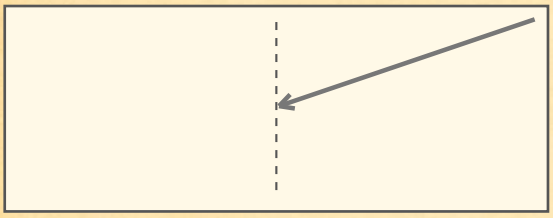

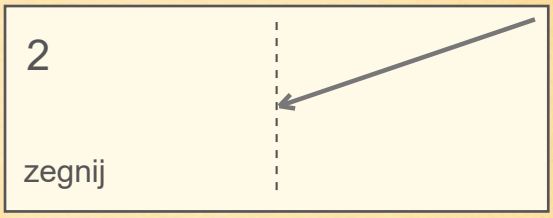

C · Film z poleceniem ma napisy. Porównaj, jakie znaczenie pozostaje bez koloru i dźwięku.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 6 z 8 / Test bez podpowiadania

Odbiorca zatrzymuje się na kroku 2

?

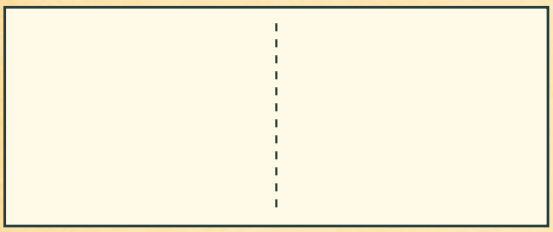

przód kartki

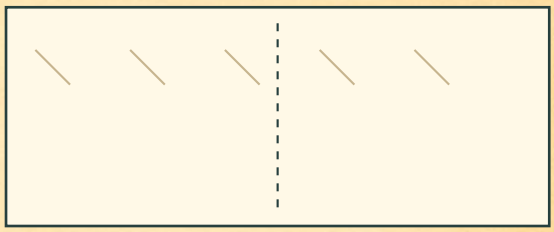

druga strona

Pytanie odbiorcy: „Którą stronę odwrócić?”. Zapisz brakującą wskazówkę własnymi słowami.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 7 z 8 / Popraw przyczynę trudności

B · propozycja poprawki

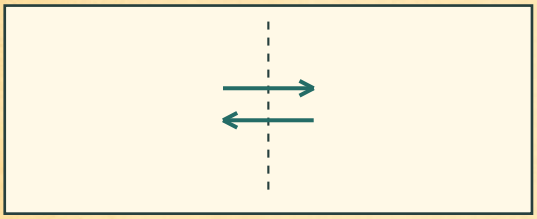

odwróć na drugą stronę

C · propozycja poprawki

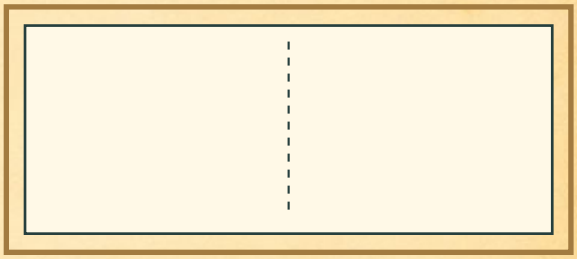

Porównaj obie propozycje z problemem A: odbiorca nie wie, którą stronę odwrócić.

Pomoc obrazkowa

O2-K9 / Lekcja 1 z 8 / Jak pomysł się powtarza?

A: Mira

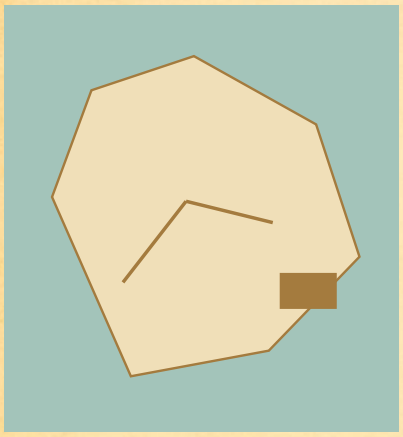

B: Filip

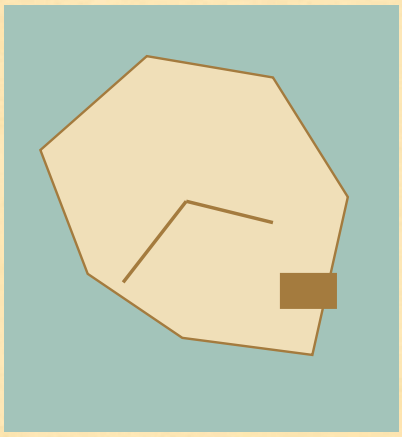

C: Lena

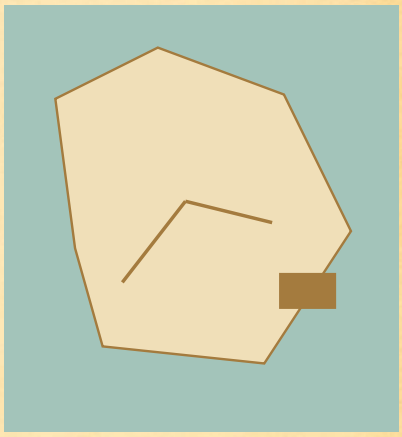

Trzy plakaty: różne wyspy i ten sam format.

Każda mapa używa tych samych trzech kolorów: turkusu, piaskowego pergaminu i złota. To format trzech prac, a nie wszystkich osób.

Pomoc obrazkowa

O3-K2 / Lekcja 5 z 8 / Zdjęcie nie dopowiada dowodu

A: „Wiatr uszkodził przystań!”

C: tekst mówi o obluzowanej desce pomostu.

Do ilustracji B nie podano miejsca ani daty. Rysunek nie uzupełnia tych brakujących danych.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 1 z 8 / Co widać, a co dopowiedziano?

B: „Załoga na pewno rozbiła łódź”.

Kadr A: łódź na piasku, obok dwie osoby. Momentu przybycia nie pokazano.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 2 z 8 / Podpis może zmienić historię

B: Podpis pierwszy: złodzieje zabierają skarb.

C: Podpis drugi: aktorzy niosą rekwizyt; brak informacji o źródle obu podpisów.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 3 z 8 / Stary obraz w nowej dacie

A: wpis z 18 maja

B: archiwum, 2 lutego

A: „Dzisiejsza powódź!”

B: ćwiczenia ratownicze.

C: raport z 18 maja nie odnotował zalania pomostu. W obu polach użyto identycznego pliku obrazu.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 4 z 8 / Gdzie powstał ten kadr?

A: kopia bez podpisu

B: dane oryginału

B: źródło - autor oryginału; miejsce - Zatoka Muszli; data - 5 czerwca.

C: kopia twierdzi „nasza Zatoka Fal”; źródła nie podano.

Ta sama ilustracja A/B. Podpisy są danymi fikcyjnych kart, nie informacją o rzeczywistym miejscu.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 5 z 8 / Co zostało poza kadrem?

A: zbliżenie

B: pełny kadr

C: podpis zbliżenia „Ola zabiera kapelusze!”

Oba kadry pochodzą z dokładnie tej samej ilustracji. Porównaj to, co znalazło się w każdym polu.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 6 z 8 / Podobny wynik to wskazówka

A: wynik 1

Podobny pomost, inna latarnia.

B: wynik 2

Identyczny kadr. Kopia bez autora.

C: wynik 3

Strona autorki. Zatoka Muszli. 5 czerwca.

Gotowa lista trzech wyników. Wyniki 2 i 3 pokazują ten sam kadr; dane pochodzenia podano tylko tam, gdzie występują w kartach.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 7 z 8 / Teczka jednego obrazu

A: biała łódź przy pomoście

B: archiwum autorki

2 czerwca

Port Muszli

C: „zwycięzczyni regat”

Wyników regat nie podano.

Jedna biała łódź to rzeczywisty wycinek istniejącej ilustracji. Ramka nie przedstawia wyniku regat.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 8 z 8 / Powiedz tyle, ile ustalono

B: program autorki - próba teatralna, 4 lipca.

C: „Prawdziwy smok wystraszył widzów”.

Kadr A pokazuje scenę i kukłę. Relacji o widzach nie podano.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K5 / Lekcja 5 z 8 / Podpisz wymyśloną scenę

B: autorka mówi o ilustracji stworzonej w generatorze.

C: „Smok odwiedził port wczoraj”.

Bajkowy plakat z kart A-C. Przygotuj własny podpis, który wyjaśni odbiorcy pochodzenie ilustracji.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 1 z 8 / Pytanie dla naszej redakcji

A B C

Obserwowane molo

Przy tym molo opisano trzy łodzie. Nie pokazano ani nie policzono pozostałej części portu.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 2 z 8 / Podzielcie zadania, zapiszcie źródło

A · Makieta stanowisk przy molo

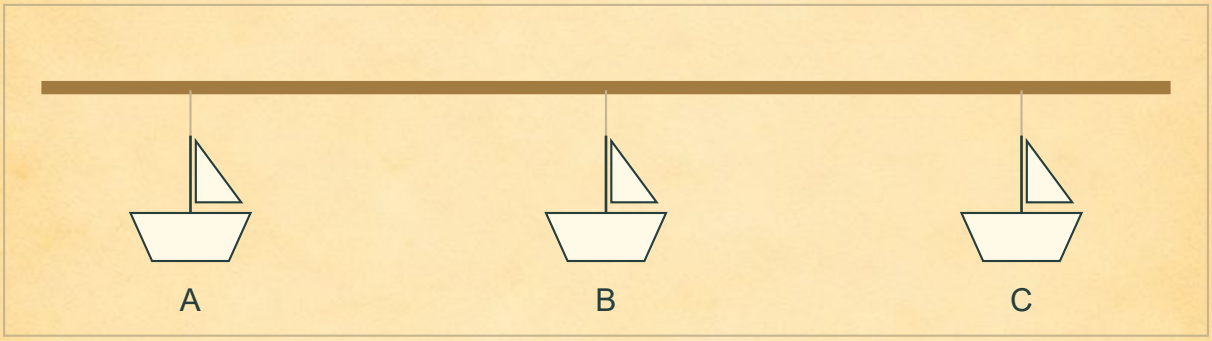

B · Spis oględzin

Łódź A - niebieska; łódź B - niebieska; łódź C - biała.

C · Role: czytający, zapisujący, kontrolujący wniosek. Wskaż źródło każdej zapisanej informacji.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 4 z 8 / Zaznacz punkt sprzeczności

A · Nagłówek: łodzie A, B i C są niebieskie.

B · Spis: A niebieska, B niebieska, C biała.

Łódź	Według A	Według B
A		
B		
C		

C · Obie notatki dotyczą tego samego dnia i mola. Uzupełnij tabelę i wskaż różnicę między zapisami.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 5 z 8 / Wniosek z właściwą granicą

Molo wschodnie

A
niebieska

B
niebieska

C
biała

Molo zachodnie

Nie zbadano

?

Nieznany obszar nie oznacza pustego mola. Zachowaj granicę zebranych danych.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 6 z 8 / Raport o trzech łodziach

A B C

Wschodnie molo

Przy tym molo opisano trzy łodzie. Nie pokazano ani nie policzono pozostałej części portu.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 8 z 8 / Obroń i zaktualizuj projekt

Molo wschodnie

A

niebieska

B

niebieska

C

biała

Molo zachodnie

D

czerwona

Sprawdzono całe zachodnie molo.

Poza tymi molami mogą istnieć inne miejsca postoju. Nie ustalono ich liczby.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 1 z 8 / Co właściwie policzono?

Osoby i wejścia to różne jednostki

Osoby, które weszły po dwa razy

Osoby, które weszły po jednym razie

1 postać = 1 różna osoba

Karta A: wczoraj odnotowano 12 wejść.

Źródło: fikcyjna wieża, karty A i B. Policz osoby na rysunku.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 2 z 8 / Porównaj część z całością

Załoga Fala: 6 z 8 osób

Załoga Muszla: 8 z 20 osób

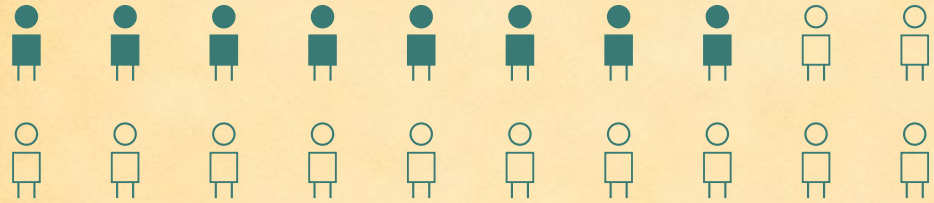

● Wybiera szachy

○ Pozostałe osoby w danej załodze

1 postać = 1 osoba. Źródło: karty A i B; każda załoga ma własną całość.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 3 z 8 / Oś może powiększyć wrażenie

Oś od 0 do 12

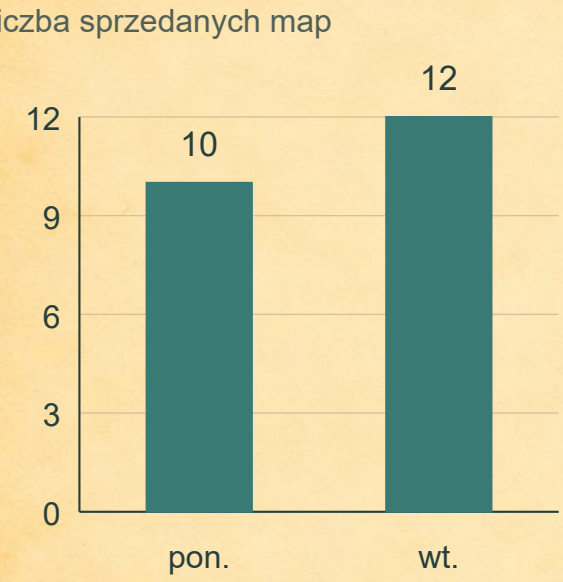

Oś od 9 do 12

Te same dane z karty A. Pon. = poniedziałek, wt. = wtorek. W drugim wykresie pominięto zakres 0-9.

Pomoc obrazkowa

Osoby zapytane na treningu żeglarskim

- ● Wybrało żeglarstwo
- ○ Pozostali uczestnicy tej próby

Miejsce zbierania odpowiedzi: trening żeglarski.

1 postać = 1 zapytana osoba.

Źródło: karty A i B. Rysunek przedstawia tylko te 10 zapytanych osób.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 5 z 8 / Pytanie może podpowiadać

Dwa brzmienia pytania

A Czy zgadzasz się, że nasz piękny turkusowy most jest najlepszy?

B Jak oceniasz turkusowy kolor mostu?

Możliwe odpowiedzi z karty C

- ◯ podoba się
- ◯ nie podoba się
- ◯ bez zdania

Makieta pytań, bez wyników ankiety. Żadna odpowiedź nie została zaznaczona.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 6 z 8 / Razem nie oznacza przyczyny

Sprzedaż lodów

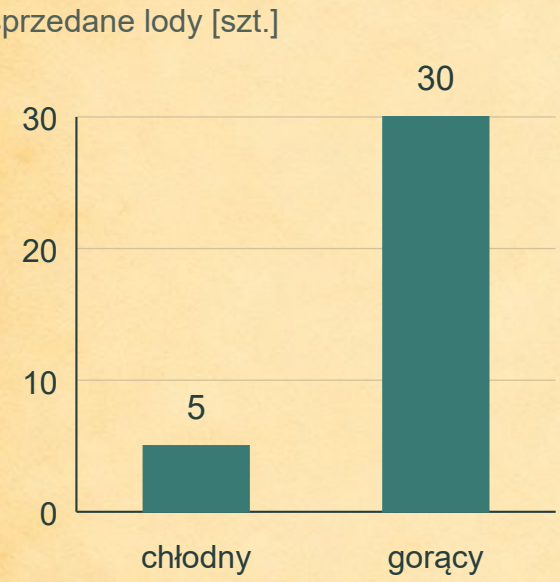

Osoby w wodzie

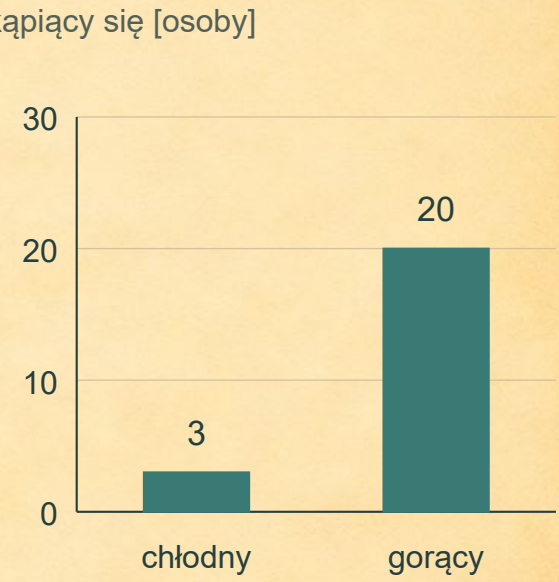

Źródło: dwa fikcyjne dni z kart A i B. Każdy wykres ma podpisaną własną jednostkę.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 7 z 8 / Wykres z opisem i ograniczeniem

Wypożyczenia map

liczba wypożyczeń map

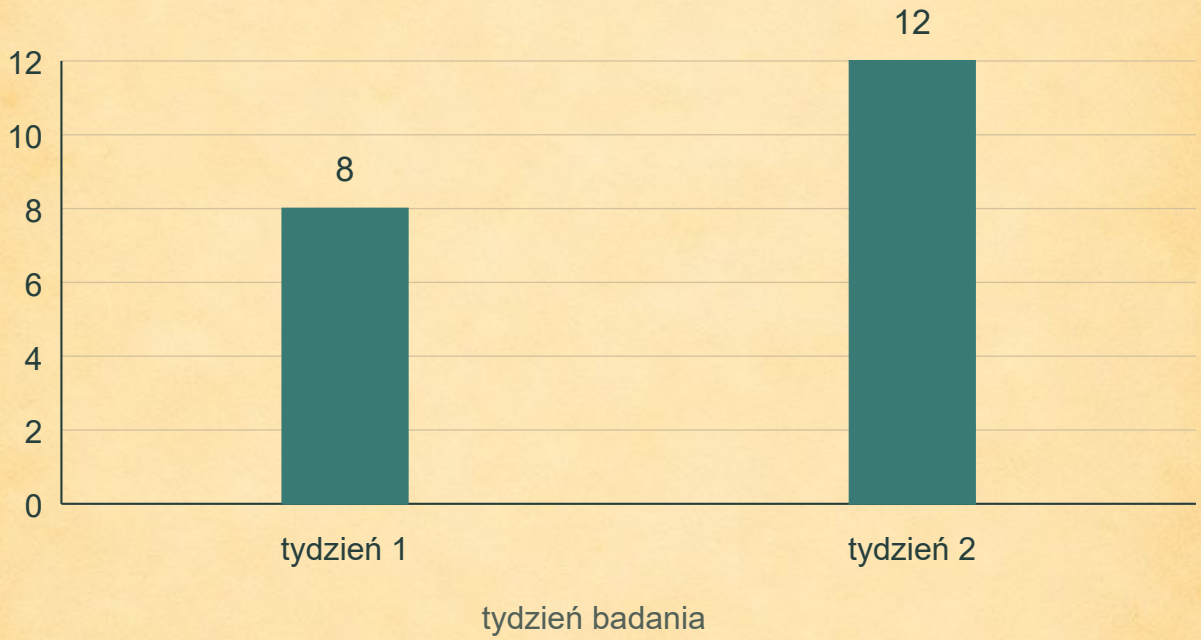

Źródło: fikcyjna Biblioteka Portowa, karty A i B. Liczono wypożyczenia map, a nie różnych czytelników.

Pomoc obrazkowa

Ankietowani uczestnicy ostatnich zajęć

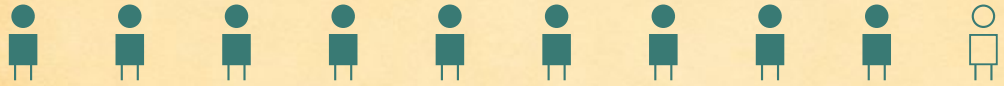

- ● Poleca klub
- ○ Pozostała osoba z tej ankiety

Badana grupa: uczestnicy ostatnich zajęć.

Osób, które zrezygnowały, nie zapytano.

---

1 postać = 1 ankietowana osoba. Źródło: karty A i B; rysunek nie dopowiada odpowiedzi pozostałej osoby.

Pomoc obrazkowa

O4-K3 / Lekcja 4 z 8 / Policz niezależnie

Trzy pudełka po cztery kredki

grupa 1

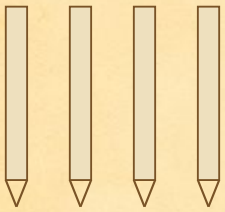

grupa 2

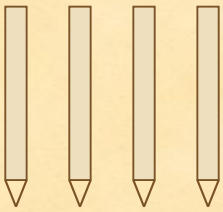

grupa 3

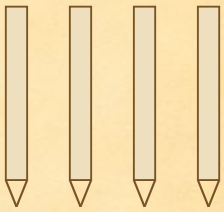

W każdej grupie: 4 kredki.

Źródło: przygotowane karty. Policz przedmioty lub osoby; rysunek nie podaje gotowej sumy.

Pomoc obrazkowa

Cztery grupy po trzy osoby

grupa 1 grupa 2 grupa 3 grupa 4

W każdej grupie: 3 osoby.

Źródło: przygotowane karty. Policz przedmioty lub osoby; rysunek nie podaje gotowej sumy.

Pomoc obrazkowa

O4-K3 / Lekcja 8 z 8 / Nowa odpowiedź, własna kontrola

Spis obrazów: cztery rzędy po pięć

rząd 1					
rząd 2					
rząd 3					
rząd 4					

1 ramka = 1 obraz. Źródło: spis z karty B; nie dopowiadamy miejsca zamieszkania autorów.

Pomoc obrazkowa

O4-K4 / Lekcja 2 z 8 / Podpowiedź bez gotowego wyniku

8 + 5: pomoc do samodzielnego liczenia

Początek: 8

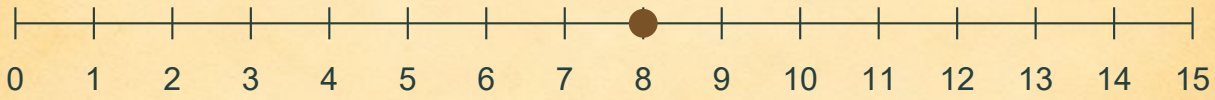

Pięć znaczników do dołożenia

Wykonaj kolejne kroki samodzielnie.

Źródło: działanie 8 + 5 i wskazówka z karty B. Oś jest podpisana; końca działania nie zaznaczono.

Pomoc obrazkowa

O4-K4 / Lekcja 3 z 8 / Wyjaśnienie na konkretnym przykładzie

Muszle do równego podziału

Jedna muszla na rysunku = jedna muszla z zadania.

osoba 1	osoba 2	osoba 3

Źródło: 12 muszli i 3 osoby z karty A. Wpisz lub dorysuj podział; pola odbiorców są puste.

Pomoc obrazkowa

Sprawdź każde działanie osobno

A 6 + 7 Klucz z karty: 13

Moje sprawdzenie: _____

B 9 - 4 Klucz z karty: 6

Moje sprawdzenie: _____

C 3 × 4 Klucz z karty: 12

Moje sprawdzenie: _____

Źródło: karty A-C. Wszystkie podane klucze są pokazane tak samo; żaden nie jest oznaczony jako poprawny.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O4-K6 / Lekcja 5 z 8 / Ilustracja ma pomagać historii

B: propozycja

Miejsce opowieści

A: piratka trzyma lampę, mewa wskazuje mapę.

Cel C: współpraca w jaskini. Własny rysunek wykonaj w jasnym polu na stronie „Przykład i Twoja próba”.

Pomoc obrazkowa

O4-K7 / Lekcja 2 z 8 / Kogo brakuje w przykładach?

A · Przykłady: duże litery drukowane

A M O

C · Próba: pismo ręczne

B · Rozpoznano poprawnie w próbie drukowanej.

C · Nie rozpoznano w próbie pisma ręcznego.

Wyniki prób opisane w opowieści. Porównaj rodzaj pisma z przykładami treningowymi.

Pomoc obrazkowa

O4-K7 / Lekcja 4 z 8 / Równe zasady i różne wsparcie

A · Próbka drobnego druku

Przed grą przeczytaj zasady.

Wersja z większym tekstem

Przed grą przeczytaj zasady.

Odczyt przez prowadzącego

Poproś o przeczytanie tej samej instrukcji.

Cel pozostaje ten sam: każdy rozumie zasady przed grą. Dobierz formę do potrzeb Leona i Mai.

Pomoc obrazkowa

O4-K7 / Lekcja 8 z 8 / Nowa potrzeba zmienia plan

A · Propozycja tylko w dźwięku

Zapis treści przykładowego nagrania: „Odwróć kartkę”.

C · Ta sama instrukcja jako tekst i symbol

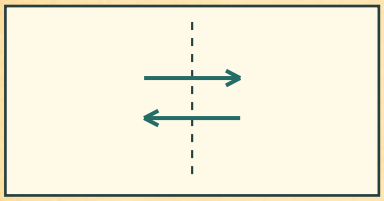

Odwróć kartkę.

B · Część graczy nie może skorzystać z dźwięku. Sprawdź z odbiorcami, czy druga forma jest zrozumiała.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 4 z 8 / Co musi być przed czym?

Etapy do ułożenia

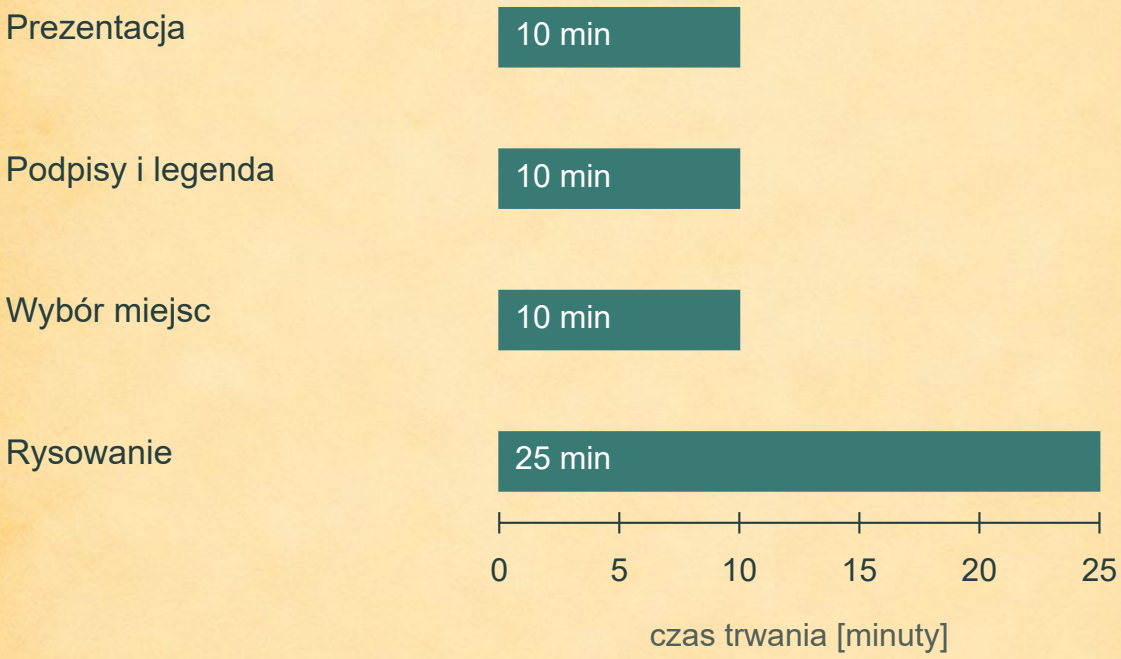

Czas do dyspozycji: 60 minut.

Źródło: czasy z przygotowanych kart. Kolejność etapów ustal samodzielnie.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 5 z 8 / Czy zasobów wystarczy każdemu?

Materiały dla sześciu osób

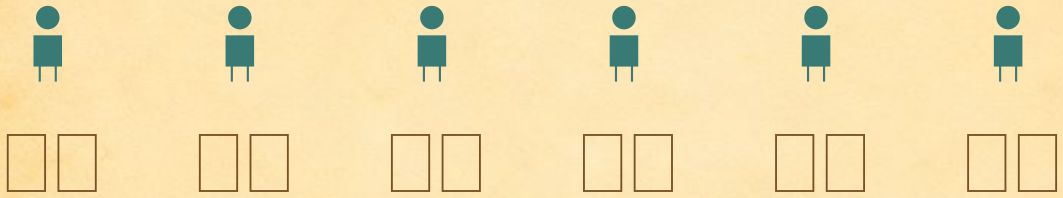

Założenie: 2 kartki na osobę

Dostępne kartki

Kredki: 3 komplety do dzielenia w parach.

---

1 prostokąt = 1 kartka. Źródło: karty A i B. Policz potrzebne i dostępne kartki; suma potrzeb nie została dopisana.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 6 z 8 / Nowy warunek, ponowna ocena

Porównaj zmienione warunki

Wcześniej: 6 osób i 60 minut

Teraz: 8 osób i 45 minut

Dostępne: 10 kartek

Poprzedni plan: 2 kartki na osobę i 55 minut zajęć. Źródło: karty A-C. Rysunek nie podaje nowego rozwiązania.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 7 z 8 / Zapisz decyzję i powód

Decyzja zapisana w karcie C

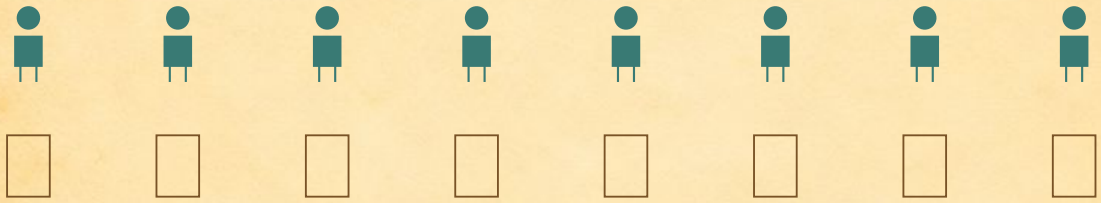

Jedna kartka dla każdej z ośmiu osób

Kartki zapasowe

1 prostokąt = 1 kartka. Źródło: karta C; to zapis już podjętej decyzji, a nie zalecenie dla każdej sytuacji.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 8 z 8 / Końcowa próba planu

Czas poszczególnych etapów

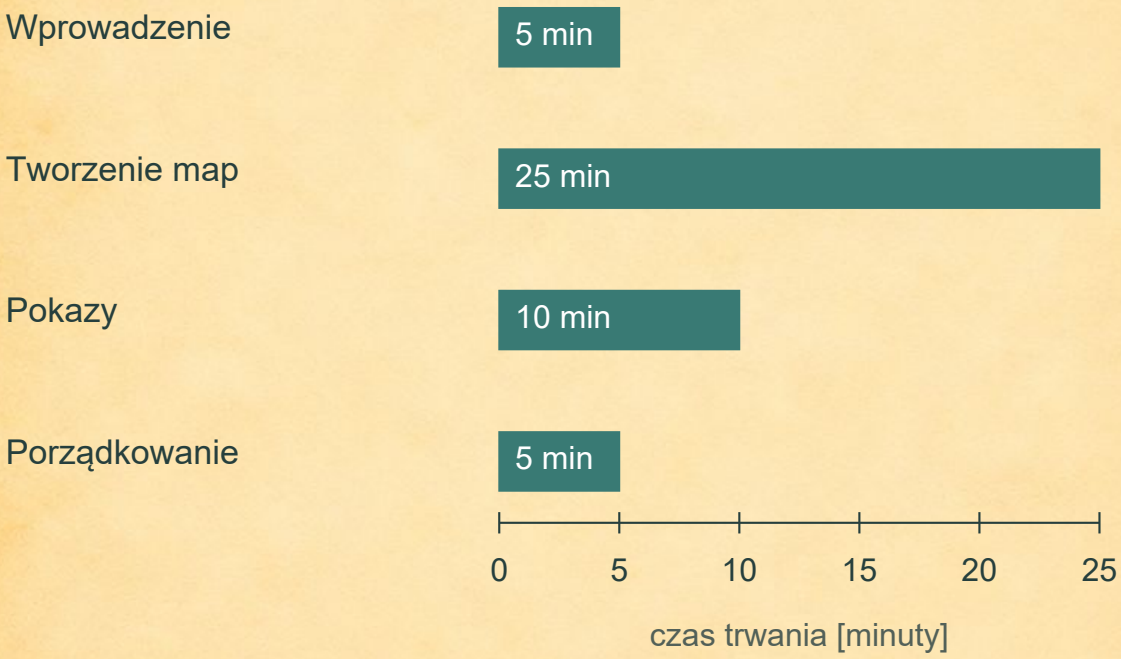

Oblicz łączny czas pokazanych etapów.

Źródło: czasy etapów z karty A. Policz ich łączny czas.

Pomoc obrazkowa

Wyciszenie i blokada kontaktu

Przełączniki nie mają zaznaczeń. Porównaj opisane działania.

Papierowy ekran Port

A „Wycisz”: bez dźwięku nowych wpisów.

B „Zablokuj”: ogranicz kontakt konta.

C Grupa nadal publikuje docinki o Mirze.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O5-K4 / Lekcja 6 z 8 / Wypełnij zgłoszenie

Przygotuj zgłoszenie

Użyj informacji z kart. Pola na Twoje zgłoszenie są puste.

Informacje z kart i puste pola

A Zdarzenie: ponawiane obraźliwe komentarze.

B Czas: środowe zajęcia.

C Prośba: zatrzymać wpisy i wyjaśnić dalszą pomoc.

Zdarzenie _____

Czas _____

Prośba o pomoc _____

Pomoc obrazkowa

O6-K1 / Lekcja 6 z 8 / Pseudonim to nie peleryna

Podpis: Koral

Jedyna sterniczka klubu

Portret pozostaje przy opisie.

Fikcyjny profil z kart. Zmiana podpisu nie zmienia samego portretu.

Pomoc obrazkowa

Dostęp do funkcji urządzenia

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Uprawnienia aplikacji

A	Mikrofon: nagranie dźwięku.
B	Aparat: wykonanie zdjęcia.
C	Kontakty: lista znajomych, zbędna do odgłosu.

Pomoc obrazkowa

Ile zdjęć otrzyma aplikacja?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

○○○ Dostęp do zdjęć

- ◯ A dostęp do wszystkich zdjęć stale.
- ◯ B wybór jednego zdjęcia.
- ◯ C brak przesyłania zdjęcia.

Pomoc obrazkowa

Ustawienia zastane na profilu

Zaznaczenia pokazują stan zastany opisany w kartach.

Stan przed zmianami

A „Widoczne dla wszystkich”: włączone.

B „Pokaż miejsce”: włączone.

C Cel: pokazać szkic tylko załodze.

Pomoc obrazkowa

Dostęp i wcześniejsze nagranie

Włączony mikrofon to stan z opowieści, przed Twoją decyzją.

ooo Stan po zakończeniu nagrywania

A	Mikrofon pozostaje włączony.
B	Nowe zadanie to czytanie tekstu.
C	Wcześniejsze nagranie jest już zapisane.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K2 / Lekcja 6 z 8 / Link też otwiera drzwi

Kto może otworzyć szkic?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

ooo Udostępnianie prywatnego szkicu

- A tylko wskazane konta załogi.
- B każdy z linkiem może czytać.
- C Olek przekazuje link poza grupę.

Pomoc obrazkowa

O6-K2 / Lekcja 7 z 8 / Projekt się zmienia

Kto potrzebuje teraz dostępu?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Przegląd dostępu do atlasu

A	Ada kończy udział.
B	Mira dołącza jako recenzentka.
C	Stary publiczny link nadal działa.

Pomoc obrazkowa

O6-K2 / Lekcja 8 z 8 / Uzasadnij każdą zgodę

Plan galerii rysunków

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Zdjęcie, odbiorcy i termin

A	Jedno zdjęcie potrzebne do wpisu.
B	Odbiorcy: załoga projektu.
C	Po wystawie projekt się kończy.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 1 z 8 / Miejsce dokładne i ogólne

A: „Na Wyspie Mgieł”.

B: „Teraz przy bramie portu 7”.

C: „Zdjęcie z zeszłego tygodnia”.

Trzy opisy dla galerii krajobrazów. Porównaj ich dokładność i aktualność.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 2 z 8 / Sprawdź rogi obrazu

Przyjrzyj się całemu obrazowi: środkowi, rogom i odbiciu. Porównaj go z przygotowanymi kartami.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 3 z 8 / Plik ma dodatkowe pola

Plik A

Data: 4 maja

Miejsce: Wyspa Mgieł

Plik B

Data: 5 maja

Pole miejsca: brak

Oba pliki pokazują dokładnie tę samą muszlę. Dane pliku są oddzielnymi, czytelnymi polami.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 4 z 8 / Kilka wpisów tworzy rytm

Fikcyjne wpisy jednego profilu

Poniedziałek / godz. 16

„Znów przy latarni”

Środa / godz. 16

„Jak zwykle przy latarni”

Piątek / godz. 16

„Tu ćwiczę co tydzień”

To godziny w fikcyjnych wpisach, a nie rozkład lekcji. Porównaj miejsce i porę publikacji.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 5 z 8 / Poprawka musi działać

A: nowy kadr

B: naklejka

C: podpis

„Port Mgieł 7”

Numer został w podpisie.

A i B to wycinki tego samego pliku. W B przez naklejkę można odczytać numer; C pokazuje osobny podpis.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 6 z 8 / Później nie znaczy bez śladów

A: podczas wycieczki

Port Mgieł 7 / Klub

A: „Teraz jesteśmy przy latarni”.

B: po powrocie

Port Mgieł 7 / Klub

C: tablica miejsca pozostaje na zdjęciu.

Ten sam obraz, dwa momenty publikacji. Napisy w tle są elementami obrazu, niezależnie od czasu dodania wpisu.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 7 z 8 / Obraz, opis i pola

Port Mgieł 7 / Klub

Podpis

„Tu czekamy teraz”

Tabela pliku

Miejsce: zapisane

- ○ Obraz: moja poprawka _____
- ○ Podpis: moja poprawka _____
- ○ Pola pliku: moja poprawka _____

Trzy części jednego pakietu z kart. Pola na poprawki pozostają puste.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 8 z 8 / Galeria z mniejszą liczbą wskazówek

A: muszla	B: model	C: opis
		Codziennie przy latarni.
Czyste tło, bez miejsca.	Model i tablica portu.	Opis stałej obecności.

Port Mgieł 7 / Klub

Oceń każdy z trzech materiałów. Zaproponuj odbiorców i sprawdzenie przed publikacją.

Pomoc obrazkowa

O6-K4 / Lekcja 5 z 8 / Podpis też ujawnia

A: „Praca z warsztatu map”

B: pełny plan zajęć postaci

C: dokładne fikcyjne miejsce spotkań

Trzy wersje opisu tego samego portretu. Konkretnych godzin i adresu nie podano w kartach, więc ich nie dopisano.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K4 / Lekcja 7 z 8 / Galeria z wyborem udziału

A: postać z pracą

B: sama praca

Detal modelu

C: prywatny pokaz

Zamiast publicznej galerii: pokaz opiekunowi.

Trzy możliwe drogi udziału. B pokazuje detal tej samej pracy. Zapisz własny wybór i sposób jego zmiany.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 1 z 8 / Wspólny komputer pamięta

Co pozostaje na stanowisku?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Wspólne stanowisko biblioteki

A	W przeglądarce jest zalogowane konto.
B	W folderze leży pobrany szkic.
C	Na drukarce czeka kartka.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 2 z 8 / Nazwa sieci to za mało

Dwie nazwy widoczne na liście

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Dostępne sieci na makiecie

○	A	Biblioteka
○	B	Biblioteka-darmowa
👤	C	Bibliotekarz podaje właściwą sieć stanowiska.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 3 z 8 / Po co sieci tyle danych?

O co pyta ekran dostępu?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Fikcyjny formularz sieci

Cel

Cel: dostęp do bibliotecznego internetu.

A

hasło do prywatnej poczty.

B

pełna lista kontaktów.

Pełny program / 10-13 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 5 z 8 / Wylogowanie to osobny krok

Trzy elementy przeglądarki

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Zakończenie pracy na koncie

A	zamknij kartę.
B	wyloguj konto.
C	zapamiętaj logowanie na tym stanowisku.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 6 z 8 / Nie zostaw kopii na krześle

Plik, wydruk i sesja konta

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Stanowisko po drukowaniu

A	Pobrany plik leży w folderze.
B	Wydruk jest na tacy.
C	Konto zostało wylogowane.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 8 z 8 / Lista przed wyjściem

Stanowisko przed wyjściem

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Kolejna wizyta w bibliotece

A Konto nadal zalogowane.

B Dwie strony na tacy.

C Jeden pobrany plik na stanowisku.

Pomoc obrazkowa

Pole oznaczone jako opcjonalne

Pole jest puste, tak jak w opowieści o Teo.

Fikcyjny formularz warsztatu

A

Pole oznaczono jako opcjonalne.

B

Teo zostawia je puste.

C

Organizator grozi, że Teo nie wejdzie na warsztat.

Pomoc obrazkowa

O6-K7 / Lekcja 4 z 8 / Różne cele, różne wybory

Dwa cele i jedno pole

Porównaj podane cele z jednym wspólnym polem formularza.

ooo Formularz warsztatu i biuletynu

A potwierdzenie terminu.

B wiadomości o przyszłych ofertach.

C Obie opcje ukryto w jednym niejasnym polu.

☐ Zgoda na wiadomości

Pomoc obrazkowa

O6-K9 / Lekcja 6 z 8 / Ogranicz dodatkowe śledzenie

Funkcja i dodatkowe użycie danych

Przełączniki nie mają zaznaczeń. Decyzję uzasadnij własnymi słowami.

Papierowy panel ustawień

- A zapamiętanie języka.
- B dodatkowe śledzenie dla reklam.
- C zapis potrzebny do obsługi bieżącej sesji.